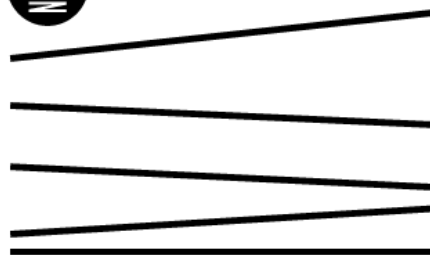

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) Author(s):	Goldschmidt, M.
Titel Title:	<u>Fortællinger og Skildringer.</u>
Alternativ titel Alternative title:	Arvingen.
Bindbetegnelse Volume Statement:	Vol. 1
Udgivet år og sted Publication time and place:	Kjøbenhavn : Steen & Søn, 1863-1865
Fysiske størrelse Physical extent:	3 bd. (322,255,418 s.) :

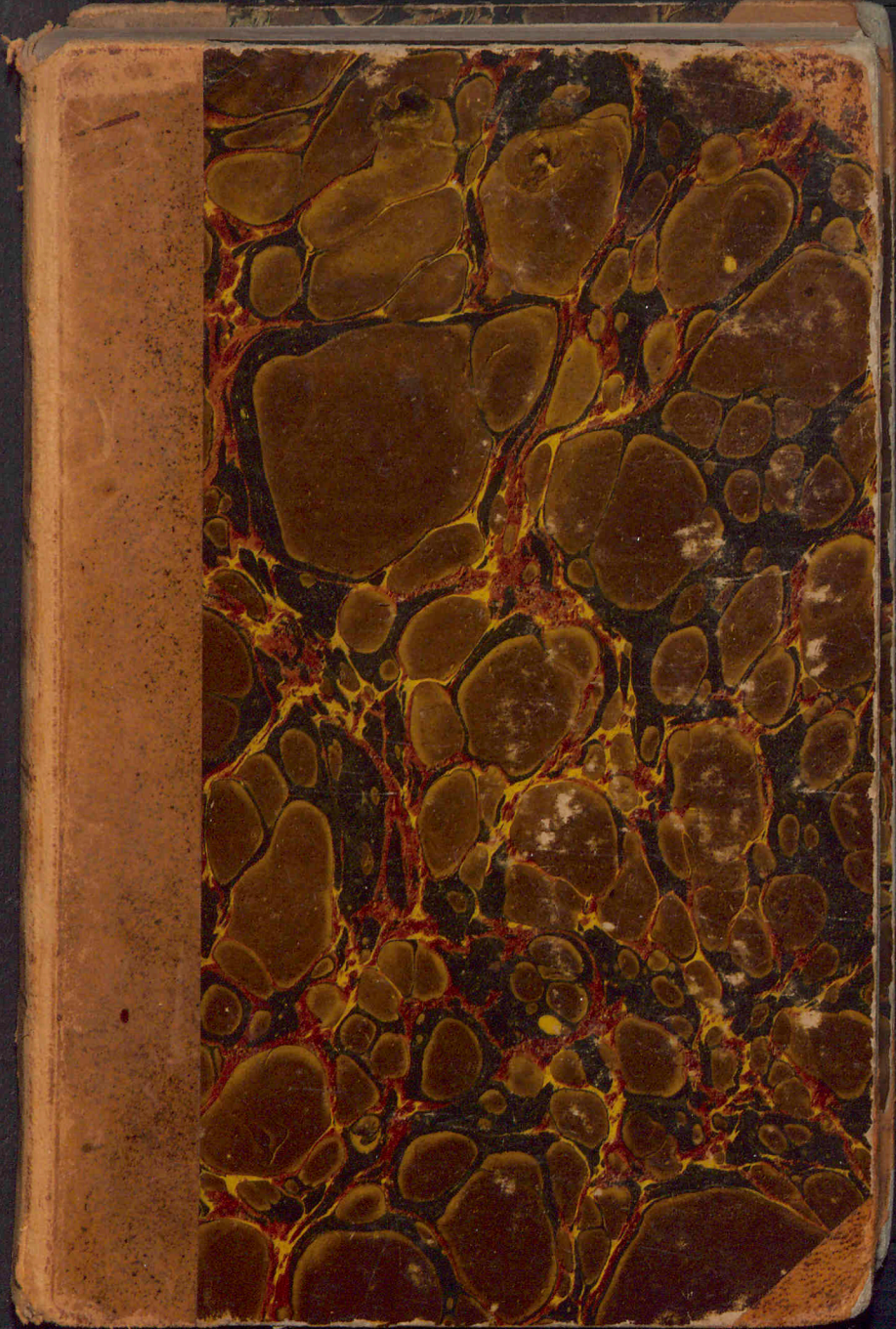
DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

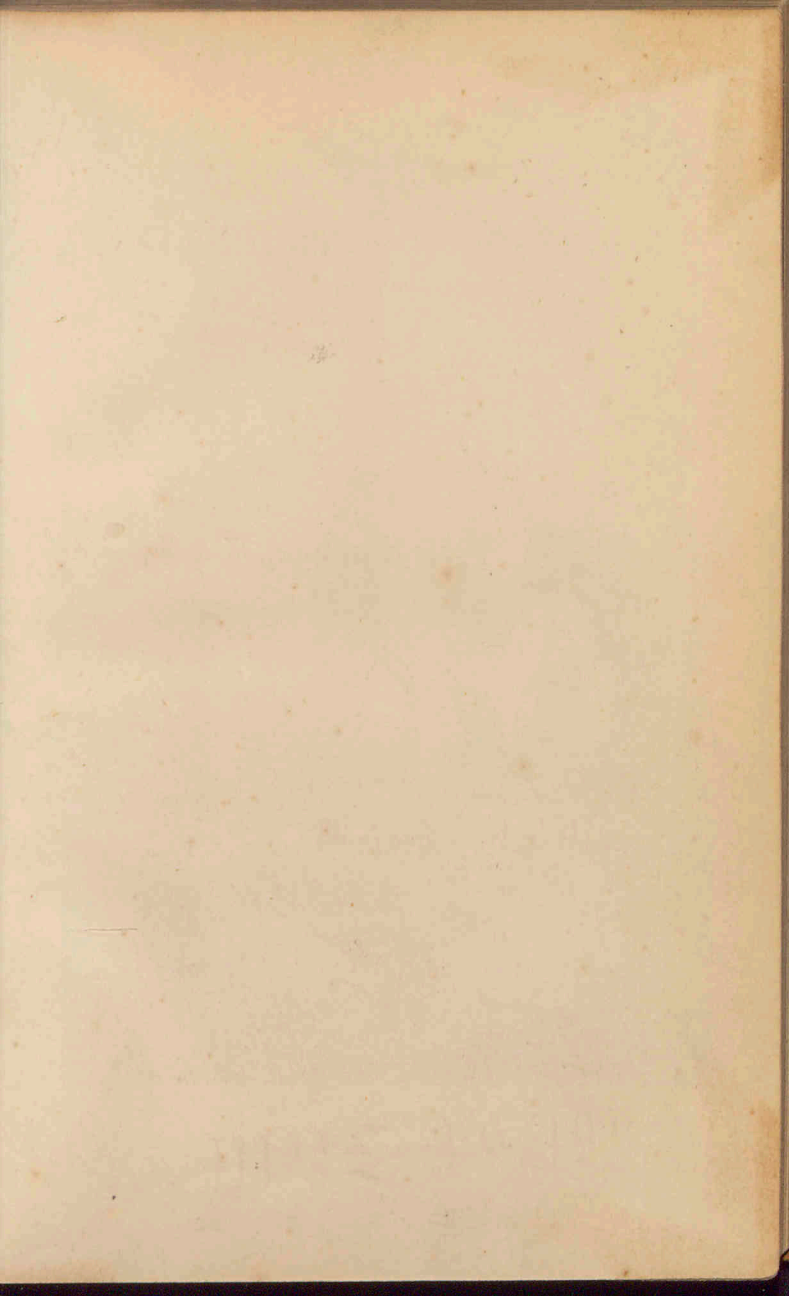
57. - 140.

Det Kgl. Bibliotek

130025449674

Fortællinger og Skildringer

af

M. Goldschmidt.

1ste Bind.

Kjøbenhavn.

Hos Chr. Steen & Søn.

1863.

Bianco Lunos Bogtrykkeri ved F. S. Mühle.

Indhold.

	Pag.
Forord	3.
Hvorledes man lever i Rom	7.
Hvorledes man fortæller i Rom:	47.
I. Photographierne og Mephistopheles	49.
II. Den sidste Svovlstik	130.
III. Ved St. Onofrio	154.
IV. Fortælling ved Frascati	194.
En Jul paa Landet	201.
En Dag i Flandern	74.
Molières „Don Juan“	115.
Carnevalet	121.

Index

1. Introduction	1
2. The History of the Church	10
3. The Doctrine of the Church	20
4. The Ministry of the Church	30
5. The Sacraments of the Church	40
6. The Church and the World	50
7. The Church and the Future	60
8. The Church and the People	70
9. The Church and the State	80
10. The Church and the Church	90

Med dette Hefte begynder jeg Udgivelsen af en Række Fortællinger og Skildringer, der foreløbig ville udgjøre to Bind à circa 20 Ark. Skildringerne ville tillige indbefatte Afhandlinger over Literatur og Kunst, forsaavidt der imellem de enkelte Hefters Udgivelse gives Anledning dertil, og da jeg saaledes kommer til at berøre factiske Forhold af Livet omkring os, er det maaskee nødvendigt, for at undgaae Misforstaaelse, strax at bemærke, at der er en Gjenstand, som ikke vil blive berørt, nemlig Dagspolitiken.

Medens jeg uden Haab om at kunne gjøre Nytte i denne vil holde mig fri for dens Uro, udelukker jeg ikke fra den her paabegyndte Samling Politik i videre Forstand, nemlig historiske og sociale Skildringer. Selve Æsthetiken kan desuden være politisk, ja bør i visse Maader være det. Forskjellen mellem en poetisk eller æsthetisk Forfatter og en

Statsmand, bliver der ofte sagt, er, at hin vil sige noget Smukt, denne vil udrette noget Godt; men seer man nøiere til, vil man finde Forstjellen reduceret til, at Politikeren vil udrette noget Godt i Tiden, medens Æsthetikeren vil udrette noget Godt, der ikke nødvendig betinges af Tid og praktiske Forhold.

Naar jeg har sammenlignet, hvad jeg har seet andensteds, navnlig i England, med danske sociale Tilstande, og det Danske eller Nordiske sluttelig har syntes mig at bære Fortrinet, har Grunden hertil, nøie beseet, ligget i, at der over Norden endnu hviler noget Tint, Poetisk, til noget dybere Lyttende, en Uvillighed til at synke ganske hen i det Praktiske og i lidenskabelig Anstrængelse derfor, noget blidere Menneskeligt, der aldeles ikke forhindrer, at man i Farens Stund har tilbørligt Mod og Evne til Opoffrelse. For en Del have vi dette Fortrin uden egen Fortjeneste, som Følge af Noget, der kaldes en Mangel: vor Eidenhed. I et tæt lille Samfund synker den Enkelte ikke saa let i Værd, som f. Ex. Amerika viser Exempel paa; i Forhold, der let kunne oversees, udvikle sig ikke saa store Mod sætninger, saa stærke og vilde Lidenskaber, saa farlige Forbrydel-

fer som f. Ex. i London og Paris, ligesom der heller ikke for Alvor kommer i Folket en nervøs Længsel efter Forbryder-Literatur. Sluger man end her de fremmede Sensation-novels, saa foranlediger det dog ikke, at man ganske taber Sindets Ligevægt; i en dansk Roman vilde man ikke taale det Samme, men forlange Simpelt og poetisk Sandhed. I Afbildninger af vort Liv vedkjende vi os ikke det Grelle, Forcerede, Røvfugle- eller Hæneagtige. Til trods for, hvad der er kommet tilstede af Skadeligt, baade af Wildt og af Pjæt, hviler dog endnu over disse Lande et Skjær af blid Romantik, der er ligesaa nødvendig til Livet som Brandforsikring og Bomulds-spinderi, og skulde det end være sandt, at dette Smukke er i Aftagen, eller at Folkets Hang i denne Retning ikke altid faaer den rette Næring, saa kan det ogsaa siges, at desto mere Grund er der for dem, som elske det, til at yde deres Bidrag, directe ved Production, eller indirecte ved Kritik, og udelst hengive sig dertil.

Jeg tør ikke sige, at det, jeg kan yde, er betydeligt, og selv om jeg havde Noget, jeg troede i nogen Grad over det Borne, vilde jeg ikke begynde med det, fordi det vilde blive mig umuligt

at holde ud i Rængden. Men jeg er da ogsaa
 kun En af de Mange, der danne Overgangen fra
 det gamle til det nye Danmark og mellem de nye
 Elementer, der mulig ere i Udvikling og søge
 Skikkelse, stræbe at bringe god Tradition med.

Reilighedsvis ville disse Hefter blive ledsagede
 af Tegninger. Lithographiet, der i dette Hefte er
 indsat Pg. 40, er efter et Photographi.

Alt, hvad der hører til Forhandlingen, er
 overdraget Hr. Boghandler Steen.

Kjøbenhavn, Gothersgade 14, d. 5te Decbr. 1863.

Forfatteren.

„Fortællinger og Skildringer“
 af M. Goldschmidt ville udgaae hestevís, foreløbig
 to Bind, hvert paa 20 à 22 Ark.

For Subskribenter er Prisen pr. Bind (incl.
 Lithographier) 9 fl. Enkelte Hefter sælges à 8 β
 pr. Ark foruden 8 β for hvert Lithographi.

Subskription gjældende for de to Bind mod-
 tages i alle Boglader samt paa Postcontoirerne i
 Danmark, Norge og Sverrig.

Chr. Steen & Søn.

Hvorledes man lever i Rom.

Enhver, der har Raad til i levende Live at være i Paradis, burde reise til Rom, hvis Byen ikke havde det Særegne, at i Porten eller strax efter Ankomsten møder den Reisende et Væsen, der siger ligesom St. Peder i „En Sjæl efter Døden“:

„Først lad mig see Beviset
 For, at Du virkelig skal ind i Paradiiset“,

og naar man ikke kan yde dette Bevis, faaer man ikke Ro og drager snart bort i Mismod. „Sa, man skal vel være Kunstner eller Kunstkritiker eller saadant Noget“, vil En eller Anden sige. Nei, det er ikke nødvendigt; jeg har f. Ex. kjendt en Mand, der samlede Insecter og Stene og vistnok vil skrive en Afhandling om en Reiesfamilie, som han opdagede i et Ferskvands-Løb ude i Campagnen, og han fandt alligevel, at Rom var et Paradis. Jeg troer, det er umuligt at sige, hvad

man skal være for at have Lov at komme til Rom; kun eet Kjendemærke vilde jeg vove mig til at angive: man skal have længtes, dybt og i nogle Aar, saa tør man slukke sin Tørst — netop fordi man er tørstig.

„Men hvori bestaaer saa egentlig det Paradis? Var De tørstig? Draf De?“ — — Stop, stop, det kan ikke nytte at spørge saadan. Læs, hvad Conferensraad Bang har skrevet om Badet i Gastein: Det er et af de virksomste Bænde, man har, og det er dog umuligt ved Analyse at finde Noget, hvorved det adskiller sig fra almindeligt Bænde, hvisaarsag de Læge, for ikke at erklære Bændets mærkværdige Virkninger at være lutter Indbildning, have udtænkt en uudgrundelig Aarsag, som de kalde der Wassergeist, Bændaanden. Saadan er der ogsaa i Rom først og fremmest en Aand, som kun de Indviede kjende, og som det aldrig kan nytte at tale om. Man maa ikke troe, at dette er Noget, som jeg har fundet paa. Jeg har blandt meget Andet etsteds fundet anført den Yttring af Sidonius Apollinaris: „Rom er den eneste Stad i Verden, hvor kun Barbarer og Slaver føle sig fremmede,“ og i »Portraits de Rome« siger Ampère: Rome n'est pas une ville

comme les autres villes, Rome a un charme malaisé à définir, et qui n'appartient qu'à elle. Ceux qui éprouvent ce charme, s'entendent à demi-mot; pour les autres, c'est une énigme. Quelques-uns avouent naïvement ne pas comprendre l'attrait mystérieux qui attache à une ville comme à une personne; un plus grand nombre affichent la prétention de sentir cet attrait; mais les véritable fidèles reconnaissent bien vite ces faux dévotes et sourient en les écoutant : „Rom er ikke en By som andre Byer, Rom har en særegen, eiendommelig Unde, der er vanskelig at gjøre forklarlig. De, som have følt dens Tryllemagt, forstaae hinanden ved det første Ord; for Andre er den en Gaade. Nogle tilstaae oprigtig, at de ikke forstaae, hvorledes en By kan ligesom en Person udøve en mysteriøs Tiltrækning; Andre give sig Møie af at føle denne Tiltrækning; men de sande Troende kjende strax disse Uindviiede og smile, medens de høre paa dem.“ — Men dernæst er der ogsaa Noget, som kan gjøres Alle indlysende. Byen rummer de besynderligste og behageligste Modsætninger. Den er alvorlig eller alvorssfuld, og samtidig er det daglige Liv saa simpelt og let, naivt og friskt. Derinde, mellem

Ruinerne, midt paa den uoverskuelige Campagne, føler man sig som i en Afkrog af Verden eller udenfor Verden, og man glemmer Alt, hvad et Menneske tør glemme, især de smaa Sorger; dem lod man, uden at lægge Mærke dertil, ligge i Civita Vecchia eller ved Foden af Alperne. Men medens man glemmer det Smaa, bliver man husket paa noget Stort; det er vanskeligt at beskæftige sig med Nogetsomhelst, der vedkommer Rom, uden at blive ført henimod noget Betydeligt, til det store Døde og deraf tilbage til Livet, til Noget, der har Interesse for os selv. Man er altid blidt animeret, Ens Tilværelse bliver løftet op, rettet paa noget Idealt. Endelig lever man mellem Dranger, Cypresser, Vinløv, paavirket af syblig Natur- og Kunstfjønhed, og dog har man Norden nær. I mange andre fremmede Byer træffer man Nordboere; men ingensteds leve Danske, Norske og Svenske saadan sammen som her. De danne en ofte ret talrig Coloni — i Vinter vare vi paa en Tid henved 60 — have et fælles Forsamlingssted, føre et fornøieligt Samliv, der vækker Tydskes, Franskes og Engelskes Beundring, ja, den eneste skandinaviske Embedsmand, der — mig bekjendt — findes paa Jorden,

lever i Rom, nemlig Hr. Bravo, der er dansk-norsk-svensk Consul og desuden — for ikke ganske at bryde med Helstaten — er Holstener. Ogsaa har i Rom udviklet sig det første skandinaviske Sprog. Oprindelig skal det være opfundet af den svenske Billedhugger Kjellberg; men det griber om sig og er mulig vort Fortids- og tillige vort Fremtidsprog, saa at de nye Professorer i „Nordisk Philologi“ maaskee kunde anmodes om paa offentlig Bekostning at reise til Rom og der gjenfinde det tabte Paradis. Hvor J. Levin skulde være imidlertid, veed jeg ikke.

Et af Roms Særkjender er, at intet Menneske formaaer at gjøre sig fuldstændig bekendt med Staden som Helhed eller komme til nøiagtig samlet Viden endog om de Mærkværdigheder, som skulde synes at høre sammen. Saaledes oplyse Udgravningerne Historien; men Rossi, der væsentlig leder disse, finder saa Meget at studere, dels om de gamle Etruskere, dels om den første christne Kirke, dens Grave, dens Personalthistorie, Mosaik, Architektur m. M., at han aldeles overlader Ampère Roms Historie i Almindelighed. Ampère føres ved sine Studier tilbage til en Oldtid, der er saa fjern, at det svimler for En ved at

see ned i den; han gjør os ganske vemodige ved
 Betragtningen af de forhistoriske Pelasgers Liv
 og Levnet, viser os, hvor Basser have boet i
 Rom, gjenindsætter med stor Værdom de gamle
 Konger, som andre store Værde have affat; men
 han naaer næppe videre end til Middelalderen,
 hvor Gregorovius begynder og slider sig op.
 Selv om Gregorovius faaer undersøgt alle de
 gamle Documenter, hvori han sidder begravet,
 bliver det dog kun den egenlige Historie, han
 faaer fremstillet, medens Middelalderens Kunst
 — ikke at tale om Oldtidens — maa overlades
 til Andre. Og selve Kunsten! En Mand, hvem
 jeg ikke er berettiget til at nævne, gif i lang Tid
 og betragtede Kolosserne paa Quirinalet og kom
 endelig til den Overbevisning, at han for at for-
 staae dem maatte studere Anatomi. Før jeg reiste,
 skar han i den Anledning Frøer op. Jeg Uværdige
 har ikke den Ergjerrighed at ville rivalisere med
 saadanne grundige Mænd, og jeg agter hverken
 at skrive om Kunst, Kolosser, Katakomber, Kirke-
 historie eller om Basser, Etrusker, Lombarder,
 Saracenere, ja end ikke om Citroner, Oliven og
 Pergolaer. Jeg holder mig til Titlen paa min
 Afhandling, som er: „Hvordan man lever i Rom“,

og ved at leve mener jeg at aande og nære sig. Jeg skriver for Husfædre og Husmødre og begynder med Frokosten.

Men ogsaa dette er vanskeligere, end man skulde troe; thi, naar Alt kommer til Alt, er jeg trods mine Studier ikke istand til at sige, hvorledes et eneste Menneske spiste Frokost, undtagen jeg selv. Og selv derved spiller nu strax Wassergeisten en Rolle; det Væsenlige ved Frokosten var maaskee hint Uspiselige og Udrikkelige, som I kjende fra Badet i Gastein. Jeg boede tæt ved Piazza Barberini, og naar jeg om Morgenens tidlig kom ned for at gaae til Caféen, fik jeg strax Die paa Vandspringet: Havmanden, der løfter en Concha, fra hvilken en enkelt, tommethix Straale hæver sig en halv Snees Alen i Beiret. Solen var i Reglen ikke naaet helt op over Husene paa Pladsens Østside; dens Lys faldt som oftest saaledes, at det skar Vandstraalen midt over; den nederste Del var da som Bly, det Øverste sprudlede i den mest tindrende Hvidhed, medens enkelte Smaadraaber eller skummende Vandsnug fangede en Solstraale og brød den og derved fik Udseende af funklende Diamantstøv. Dette Syn i den morgenfriske Stilhed drak jeg ind og kunde

blive staaende, gjennembævet af Velbehag, uden at tænke, indtil enten Springvandet ligesom en Undine stænkede mig i Ansigtet, eller indtil mine Geder kom. Naar jeg siger „mine Geder“, saa mener jeg det paa samme Maade, som jeg vilde sige om meget Andet af Verdens Herlighed: den er min ligesaa fuldt som den rette Giers, saalænge jeg seer derpaa og har Fornøielse deraf. De fleste vare hvide og havde Klokke om Halsen; men naar dette lyder, som om jeg opdigtede det for at skrive en Idyl, saa tilspøier jeg strax, at de hvide Geder saavel som de sortebrune have et praktisk Formaal, de blive drevne ind til Byen for Melkens Skyld. Saadan seer altsaa en romersk Fløde- eller Melkekudst ud! Han kommer gaaende bagefter sine Geder, med bred Hat og Sandaler og forresten i Noget, der ligner Klædningsstykker, sætter sig paa en Stentrappe imellem sine Dyr, der leire sig om ham, og venter rolig, til hans Kunder komme. Saa faae de Melken uforfalsket; thi han trækker den lige ud af Overet. Smidler- tid stange Gederne hinanden, reise sig paa Bagbenene, falde til Ro for at begynde paany, udføre de yndigste Bevægelser, som om de troede, at jeg var Kunstner og de skulde staae Model. Jeg be-

ghnder at studere dem for at kunne kritisere den Ged, som Saabhe har modelleret; men jeg har ikke Die, jeg har ikke lært Anatomi, hver Bevægelse er mig lige ny, og næste Morgen kan jeg begynde forfra for ikke at komme videre.

Sandt at sige er det Contemplative ikke min Styrke. Det er kun i Rom, under Paavirkning af Stedets Sphing-Blis, at jeg bliver stille beskuende, og selv da holder det ikke længe. Snart tager den overveiende sultne Side af min Natur Magten over den poetisk drømmende Del og siger: Lad os nu faae Kaffe. Vi ere ogsaa tæt ved Stedet, Gedehjorden strækker sig lige op til „den nye Café“, og ved Indtrædelsen behøver jeg ikke at sige, hvad jeg vil have; naar man har været der en, høist to Gange, veed Opvarteren det og melder det strax ved Ens Komme med høit Raab til Kjøkkenet. „Der er vel ikke saa Meget at vælge imellem“, siger man maaskee. Ikke det? Der er Umbra, veed De, hvad det er? Det er Kaffe med ganske lidt Mælk. Der er Aura, Mælk med ganske lidt Kaffe; Kaffe latte, Kaffe og Mælk i lige Blanding; Ove al burro, Speilæg; Omeletta med Mere. Roms politiske Liv gjør sig gjældende lige ud i Fingerspidserne; Opvarteren venter

ingen Forandring i min Constitution eller dens Tilbøieligheder. Vel har han seet en Mand ombytte Umbra med Aura, ligesom han har seet Paven flygte bort; men han har ogsaa seet baade Pave og Umbra komme tilbage i det gamle Gled. Følgelig hilser Federigo min Indtrædelse med det tordnende Raab: Caffè latte, due ove al burro! og jeg sætter mig hen og læser Journal des débats, som han bringer mig. Egenlig læser jeg da ikke, undtagen Telegrammerne; thi Stedets Publicum er en langt mere interessant Billedbog. Der er først og fremmest Migueline, som ernærer sig ved at staae Model. Hun har en høist paafaldende Lighed med Fru Heiberg som Tonietta, da Stykket blev opført første Gang, ja man kunde troe, at Kunstnerinden havde studeret dette primitive, halv-vilde Naturbarn, afluret det dets Bevægelser og opdaget de Stemninger og Videnskaber, som det ubevidst bærer paa. Paa den anden Side har Migueline efterlignet Fru Heiberg deri, at hun, skjøndt i almindelig europæisk Dragt, ikke bærer Crinoline. Hun er saa spinkel og saa væver og saa usigelig coquet, men coquet som en Hind. Alle Kunstnerne ere enige om, at hun trods sit farefulde Liv er aldeles uskyldig, i sydlandsk For-

stand. Der er altid i Rom en eller to saadanne Piger, der vedligeholde Sagnet om de usfyldige Modeller. Samtidig med Migueline kommer i Reglen Filippo, der ogsaa er Model. Jeg har altid lyst til at kalde ham Anzoletto, efter den bekendte Figur i George Sands „Consuelo“. Han er smuk og velskabt, inderlig forelsket i sig selv og seer ud som en fuldstændig Døgenigt. Man kan overvinde Ubehageligheden ved at see paa hans indbildske, coquette Bevægelser, naar man tænker sig, at han bevidst carikerer en „Løve“ fra Østergade eller Boulevard des Italiens. Han gjør vistnok Cour til Migueline, men paa en egen Maade, sætter sig ved hendes Side og vender sig halvt bort, medens Værtens unge Søn og en Høn, skjægget Hestehandler tale med hende, og naar Samtalen bliver livlig og Migueline leer høit, reiser han sig i sin fulde Herlighed, fornemmer sig selv og synes at tænke, at naar Migueline ikke vil, saa vil en rig Englænderinde eller en russisk Prindsesse.

De behøver ikke blot at see til; man drages altid lidt ind i Livet, der pulserer omkring En.

Et agtværdigt, midaldbrende Egtepar, stillet, som det syntes, midtvejs mellem Arbeider- og

Borgerclassen, kom regelmæssig, efter romersk Regning, d. v. s. ikke efter Klokkeslet, men efter Solen: Jo høiere den steg, desto tidligere; naar dens Skygge paa Piazza Barberini skar Båndstraalen midt over, kom Parret ind i Caféen, ligesom jeg. Vi bleve vænnebe til at see paa hinanden og udveglede Hilsener ved Komme og Bortgang, men uden at tale til hinanden. En Dag, da jeg kom tidligere end ellers, sad Konen der alene, og Caféen var næsten tom. Hun gav sig til at see venstfabelig paa mig, og saa saa jeg engang imellem fra Journal des débats venstfabelig paa hende. Hun rykkede imidlertid nærmere, og endelig sagde hun uden Indledning, at hun havde Noget at bede mig om. „Med Fornøielse, Signora, hvis jeg blot kan.“ — „De kan! Jeg vil gjøre for Dem, hvad De vil, hvis De vil give mig en provvidenza.“ — Jeg oversatte hastig i mit stille Sind provvidenza ved „Forsyn“, „Forsynlighed“, „Fremtids=Forsørgelse“, „Pension“, tænkte ligesaa hastig paa den Ugenertthed, som romerske Matroner undertiden skulle vise, og jeg svarede: „Min kjære Signora, De tager feil, jeg er ikke rig.“ — „Rig!“ sagde hun, „det behøves ikke, en provvidenza kan De sagtens give mig!“ — Ja, tænkte jeg, hun gjør

ikke store Forbringere, men en lille provvidenza kan dog ogsaa være for meget, og jeg søgte at snafke mig fra det og faae Lov til at gaae, men ligesom en berømt Dame i gamle Dage gjorde ved en ung Mand, som jeg er noget i Familie med, holdt hun mig i Fligen af min Frakke og kaldte paa Værtens Søn, for at han skulde lægge et godt Ord ind hos mig. Det oplystes da, at provvidenza bethyder Forudseen, Angivelse af de Nummere, der ville komme i næste Trækning, og at hun paa romersk Vis haabede, at en Fremmed vilde bringe hende Lykke. Jeg var noget skamfuld over mine flette Tanker og bestræbte mig af al Magt for at finde tre gode Tal; men som bekendt er dette meget vanskeligt. Den følgende Søndag (Lotteriet træffes om Tøverdagen) var hun ikke vred over, at hun ikke havde vundet; men jeg havde dog aabenbart i hendes Dine mistet Profet=Skjæret, og jeg kunde see, at hun nu speculerede i en blond Tydsk, der studerede Augsb. Allg. Zeitung.

Her er en Scene af en anden Slags. Jeg sad en Dag i Februar ved det runde Bord dybt inde ved Vinduet til Gaarden, og overfor mig sad en aldrende Mand og læste i en Avis og gjorde Antegnelser med Bløant.

spids brak, og jeg tilbød ham min Pennekniv, hvorover han paa Italienskt yttrede sig meget taknemlig. Lidt efter gjorde han mig et Spørgsmaal, der ledede til, at jeg først sagde, jeg var ikke Italiener, derpaa, at jeg var Danskt. „O, Danskt!“ udbød han, „saa høre vi til samme Parti.“ Det er dog ikke saa vist, tænkte jeg; thi ikke at tale om Partierne i Danmark er der i Rom idetmindste to, meget forskjellige italienske Partier, og jeg antydede det. — „Men jeg er ikke Italiener, jeg er Polak!“ sagde han. — „Er De en Polak?“ udbød jeg og tog uvilkaarlig Hatten af, som om jeg saae Fanen; thi i de Dage fulgte vi Alle med bankende Hjerte Langiewicz. Manden saae et Dieblisk paa mig, tog derpaa ligeledes Hatten af og sagde: „Herren velsigne Deres Fødeland og mit!“

Se, det var Frokosten, og den koster omtrent 1 $\frac{1}{2}$ danskt, Frue.

Naar jeg kommer ud fra Caséen, er Solen helt oppe over Husene, hilser mig i al sin Herlighed, fylder Gaden med sit intensive Lys og sin Rislighed, følger mig hjem og seer ind gjennem mit Vindue. Velsignede Sol! Klare og dog hemmelighedsfulde Grund til al Roms Lyst og Glæde,

til al den Poesi, som Hjertet indsuger! Først her, i Din Glands, der hver Morgen er lige henrykkende ny, begynder man at forstaae den Tilbedelse, som Østens Folk have helliget Dig!

Saa, det veed jeg, at jeg hver Morgen var saa glad over Solen, at disse Ord endog ere kun et svagt Udtryk deraf; men jeg skal dog ikke nægte, at jeg om Sommeren helst vil have den i Norden, hvorimod den om Vinteren og Foraaret i Rom er saavel poetisk som tillige værdifuld for en god Husmoder; thi den baade lyser og varmer Huset og gjør det sundt. Naar man nu tillige som jeg har det Held — der ikke er ganske umuligt at opnaae — at have en renlig Donna eller, som man paa Dansk vilde sige: en proper Kone til at gjøre istand, saa kommer man hjem i en Stue, der dufter af Friskhed, og hvor der baade er kjølig Skygge og varmt Væs, og saa kan man i jordisk Lyksalighed tilbringe tre, fire Timer med Læsning — thi Noget maa man studere, et Formaal maa man have, hvis man ikke skal komme paa Brangfiden af Livet i Rom.

Senad Kl. 12 siger mig en indre Stemme, at det snart er Middag, og saa kommer det vigtige Spørgsmaal: Hvor skal jeg holde mit Mid-

dagsmaaltid? Især den Nysankomne vakler og søger. Der er nu først „Deutsche Küche“, ganske tætved, paa Hjørnet af Piazza Barberini, Via Felice og Via del Tritone. Her kan man bl. A. faae Pandekager, som Opvarter og Vært give det tydske Navn Fanguggemi, og man kan endog faae Samfrant, naar man udtaler det San Claudio. Men af Nordboere søge her sjelden Andre end Dydsforeningen, og den er næsten altid gnaven om Middagen. — „Dydsforeningen? Hvad er det?“ — Ja, saadan er jeg bleven spurgt over den halve Verden, hvor jeg udbredte dens Pris, og jeg skal svare i rette Tid, nemlig ved Aftensmaden. — Vi kunne gaae ned ad Spanske Trappe til Repre; men det er et Sted, hvor man blot spiser og drikker ligesom i enhver anden europæisk eller italiensk Restauration; Lyset falder saa nøgternt ind i de profaist-nette Værelser, at Rom overrasker, naar man kommer ud derfra. Endvidere kunne vi gaae til Falcone, hvor Roms Borgerstand og velhavende Folk fra Omegnen søge, og hvor man i Reglen seer eller hører noget Interessant; men det er saa langt borte, helt nede ved Pantheon. Endelig kunne vi for Diebliffet nydes med en Kop Chocolate og Kl. 6

spise ved Table d'hôte hos Spillmann i Via dei Condotti. Der faaer man for 9 fl en fuldstændig Diner, bedre end nogen til samme Pris i Paris, og Vin à discrétion. Men der er stivt imellem de engelske og franske Tourister, og naar man gaaer derfra, tung af Spise, er man paa Kant med det ideale Rom. Nei, følg mit Raad og gaae med til Quattro Nationi; det er ikke langt herfra, ned ad Via del tritone, til Benestre, i en lille Gade, der hedder Vicolo del Gallinaccio, Kalkunstræde.

Man kommer ind i et temmelig stort Rum, der har denne Form:

I den Del af Bærelset, der skyder sig ud, er Kjøkkenet; i den øvrige Del staae fem eller seks lange Borde, hvoraf Italienerne besætte to, Engleske, Franske og Skandinaver hver et. Om Stedet har faaet sit Navn af de fire Nationer, der her mødes, eller om de fire Nationer indfinde sig, fordi Restaurationen ved sit Navn synes af Skjæbnen bestemt for dem, har jeg for sømt at

faae oplyst. Men Husets Navn passer ligesaa vel som Gadens, og der er i slige Sammentræf Noget, man ikke skal lade upaaagtet, noget Mere end blot Tilfældigt; end man ikke kan udgrunde det.

Stuen seer noget tilrøget ud, og Dagslyset naaer aldrig fuldstændig hen til Rjøffenilden; men efter saa Minutters Forløb har man ikke længer Die for, hvad der mangler i Elegance eller i streng Properhed, man seer sig overhovedet ikke om, har blot i Sindet et ubestemt Billede af noget Hyggeligt.

Beg har hørt velreiste Folk med et Skuldertræk omtale andre Italiafarere, om hvem de sige, at de ifkun lære Folket at kjende gjennem Værter og Opvartere. Det er jo rigtignok overfladisk; men en god Opvarter er alligevel en Person, der fortjener Plads, om ikke i Historien, saa i denne min Skildring, der har nogen Lighed med en Røgebog. Livet sætter unægtelig sin Blomst i de store Diebliske; men de ere saa, og de næres af de smaa Diebliske eller, ligefrem talt, af Mad og af Maaden, hvorpaa Maden bliver serveret. Og det er en Kjendsgjerning, som alle Bedkommende ville bekræfte, at skjøndt man i Quattro Nationi hverken spiser egenlig godt eller billig — undtagen

ved at spise saa lidt som mulig, hvilket man har Lov til uden at fremkalde sure Miner — saa finder man dog i Længden ingensteds Maden saa velsmagende som den, der bringes En af Alessio. „Er det den samme Alessio, der engang var Dpvarter i „Katakomberne“ nærvæd Fontana di Trevi?“ spørge nu Folk, der allerede for 15—16 Aar siden vare i Rom ligesom jeg. Ja, og han er næsten ganske den Samme, lige lille, spinkel, mager, lige ubeskrivelig flink uden Forhastelse, lige mageløs til at huske Alt, hvad der bestilles fra alle Kanter, og til at opgjøre Conto. Han er en alvorlig Dpvarter, søger ikke at vinde Gjæster ved indsmigrende Venlighed, men ved streng Pligtopfyldelse. Han er en rig Mand, eier Jord udenfor Rom, og om Søndagen har man seet ham kjøre i Equipage, rygende sin Cigar; men naar nogen af Gjæsterne vil tale med ham om Sligt, hører han det ikke mere, end om han var døv. Derfom derimod en Kunstner ikke har Penge, saa giver Alessio ham Credit, endog i lang Tid og til et forholdsvis stort Beløb, og lader det aldrig mærke. Alessio er Taalmodigheden selv, undtagen naar man er uhøflig. En fremmed Kunstner sagde engang, at han havde snydt ham. Alessio

gjentog omhyggelig Regnskab og sagde derpaa: „Snydt Dem! Snydt Dem! Snydt Dem!“ og ved hver Gjentakelse gif han nærmere og rykkede endelig Kunstneren i Skjægget. O, Messio! Gid Du, som Du staaer og gaaer, i Rastjet, gullig Trøje og gråa Benklæder, endnu engang maatte bringe mig den Net, som Du kalder Beuffteg!

Paa enhver romersk Restauration er der i hver Stue kun een Opvarter; men han har en Adjutant, der bringer Gæsten Ske, Kniv og Gaffel, Brød og Vin, samt forestaaer Cigarhandelen. Messios Adjutant hedder Evangelista; han er ungdommelig rødkindet, med spillende forte Dine og en bred, determineret Pande. En Dag, kort efter min Ankomst til Byen, kom jeg i Samtale med ham om Cigarer, navnlig om Forskjellen mellem Cavour=Cigarer, der spindes i Kongeriget Italien og ere Contrebande i Rom, og de pavelige Cigarer. Da han kaldte hine italienske og disse romerske, lod jeg, som jeg ikke forstod ham, og spurgte: „Hvorfor kalder De Pavens Cigarer romerske og de andre italienske? Rom er jo ogsaa Italien“. — Nei, svarede Evangelista, non ancora (ikke endnu). Jeg behøver naturligvis ikke at udhæve, hvilken politisk Berøisthed og

Parti= eller Nationalfølelse der laa i dette Ord. Men jeg fandt rigtignok Evangelistas Ord saavel= som det Blik, hvormed han ledsagede det, meget forklarligt, da jeg senere erfarede, at han havde tjent under Garibaldi. Det er en sær Skjæbne at have været iblandt de Sønner af det gjenvaa= nende Italien, der en Nat seilede hemmelig fra Genua og et Par Morgener efter havde erobret Kongeriget Begge = Sicilierne — og nu være Opvarter paa en Restauration i Rom. Men Saadant og Vignende er dog ikke saa slemt som f. Ex. det at have været elsket og ikke være elsket mere, og det hændes saa Mange. Evangelista bevarer vistnok Haabet om, engang igjen at kunne skuldre sin Bøsse for „Generalen“, og finder sig imidlertid muntert i sin Stilling. Han kunde nok mærke Sympathi ved vort Bord, skjøndt vi selvfølgelig vare tilbageholdne med Ord. Kun en Gang, en Aften, da vi vare de eneste Gæster, sagde en ung Dansk, idet Evangelista bragte ham Vin: Evviva Gar —. Evviva! svarede Evangelista med dæmpet Jubel og sprang bort, som om han instinctmæssig vilde skjule sig.

Jeg kan tilføie, at en Aften, da jeg var kommen sildig og sad alene, kom Evangelista hen til

mig og rakte mig taus en temmelig slidt, opslaaet Bog, hvor der med Neglen var sat Streger ved nogle Vers. Det var Dantes Skjersild, og de indstregede Vers, som jeg her citerer i Mølbechs Oversættelse, vare:

„Kom hid og se! Som Eken i sit Kammer
 Kalder Dit Roma Nat og Dag og græder:
 Hvi gaaer Du fra mig, Cæsar! i min Sammer?“

Da jeg havde læst, tog Evangelista Bogen ligesaa taus, som han havde raft mig den, og bragte mig Kniv og Gaffel. Mig stemte dette philosophiff under Maaltidet; thi jeg kom til at tænke paa, at Dantes mandige Vers, som bestandig have levet paa Folkets Tunge, vistnok have bidraget til at holde Livsfunken vedlige, saa at Nationen, trods al Fornedrelse og trods alle mislykkede Forsøg, dog endelig har kunnet reise sig og selv i de lavere Classer finde den Idealisme, der er nødvendig til kraftig Existens. Hvilke Viser synger den frie danske Hr. Sørensen?

Det Publicum, der kommer i Quattro Nationi, er ikke videre mærkeligt; det seer ud ligesom vi Andre, med Undtagelse af en aldrende Geistlig, der siges at være lidt vanvittig. Han taler aldrig, undtagen man seer stivt paa ham, saa skjæl-

der han ud. Jeg har listet mig til at see, at hans Ansigt er usædvanlig smukt formet, men ynkelig furet, og jeg har sjelden seet en saa urenlig Geistlig, naar Kapucinermunkene undtages. Dog hindrer hverken dette eller hans Banvid ham fra at blive i Embedet; en Dag mødte jeg ham i en stor Procession nede ved S. Eustachio.

Vinen er i Reglen ikke god i Quattro Nationi; men det er den aldrig i nogen romersk Osterie, hvor man tillige spiser. Det er nu engang saa; Spiseværtene forfalske Vinen.

„Naa, hvor er da det Mageløse? Daarlige Vin, middelmaadig og temmelig dyr Mad, en snarset Præst og to flinke Opvartere, er det hele det Paradisiske?“ — Ja, men der Wassergeist! — „Aa!“ — Ja, hør nu efter. Blandt Alle, der sidde ved dette Bord, Mandfolk eller Herrer og Damer, er der Saa eller Ingen, som ikke for Tiden lever et høiere, potenseret Liv. Vi tale just ikke ved Bordet om store og dybe Ting — og Samtaler af denne Art ere maaskee endog sjældnere end ønskeligt —; men vi vide, at naar det gjælder, er Tanke og Følelse rede. De kan her faae en Vedsager til hvilken som helst af Roms Herligheder eller Mærkværdigheder, De vil bese i

Eftermiddag, og De vil mærke enten en grundig Biden eller en ærlig, beaandet Stræben. Om vi end ikke ere de Bedste fra Norden, saa vil Fler-
tallet af de her Forsamlede engang tage Plads imellem de Bedste. Og vi ligne en frisk Sø, der bestandig har Af- og Tilgang. Der kommer En udefra Landet, fra Bjergene og fortæller sine memorabilia. Der kommer En fra Neapel, en Anden fra Egypten, en Tredie fra Athen; de sprude med en glad Biden, som de ville complete i Rom. Her komme et Par Damer, som have bovet sig til Afrika; her er en ung Mand frisk fra Jerusalem; her ere to nye Danske med de nyeste Nyheder hjemmefra. Og naar vi reise os, ere vi saa Minutters Vei fra Gallusts og Lucullus's Haver, fra Forum, Marcellus's Theater, Capitolium, Vaticanet, Lateranen, Peterskirken, Palladserne, Villaerne — — hvor vil De hen i Eftermiddag?

— — Jeg forudsætter nu, at De har været ude, har seet, lært og nydt, og er bleven træt, tørstig og sulten, saa at vi maae see at skaffe Dem Aftensmad. Vil De ligesom i Middags gaae til Quattro Nationi, saa træffer De igjen godt Sel-
skab; men lad os nu prøve at gaae til „Dyds-

foreningen", og saa vil jeg strax sige Dem, hvad det er: Det er et Samfund, der anseer det for en Last at drikke daarlig Vin. Ligesom Trimmurerne sige, at ethvert godt Menneske er født Trimmurer, saaledes kunde „Dydsforeningen" sige, at ethvert fornuftigt Menneske hører til den. Ja; men De vil ofte i Livet have bemærket, at det mindre kommer an paa et i Almindelighed holdt Princip, end paa dets nærmere Forklaring og Gjennemførelse i Enkeltheder. Hvad er god Vin? Hvo kan smage og paaskønne den og nyde den paa rette Maade? Hvad nytter mig dernæst god Vin, naar den er mig for dyr? Hvor findes i Rom billig og god Vin? Alle disse Spørgsmaal besvarer „Dydsforeningen". Foreningen har som saadan ingen fast Bopæl; saasnart en Bært forfalder Vinen, flyttes dens Locale. Ledet af et mærkværdigt Instinct slaaer den undertiden paa en Aftenvandring ned i „den sorte Kat" ved Foden af Capitolium og finder en ny, god Tønde anstukken; en Søndag Eftermiddag kan den sees vandre over Forum, forbi Vestatemplet, over Tiberen, fryde sig ved Spiler, Buer, gammelt Murværk, forfaldne Taarne, og slaae sig til Ro under et Træ paa en affides Gaardsplads, hvor der til

den Uindviedes Forundring findes en Vært, og hvor Værten, til endnu større og behageligere Forundring, bringer liflig Vin. Om Hverdagen vandrer Foreningen ikke gjerne, fordi Præsidenten og de fleste af Vicepræsidenterne staae ved deres Arbeide og derfor ved Solnedgang ere trætte. Det sædvanlige Mødested er indtil videre i den lille Gade Chiavica del Buffalo, tæt ved Fontana di Trevi og lige bagved Palazzo Poli, hvor Consulen er flyttet hen.

Naar jeg har fortalt Folk om Dydsforeningen, er jeg som oftest bleven spurgt: Naar blev den stiftet? Hvad behøves for at blive optaget i den? Hvorledes vælges Præsidenten? Er der nogen særegen Ceremoni derved? o. desl. Man maa naturligvis tilgive Folk, der ikke have været i Rom, endfjge i Chiavica del Buffalo, at de gjøre saadanne Spørgsmaal, som vise, at deres Forestillinger ere hildede i det profaiske Klub- og Foreningsvæsen paa den anden Side af Alperne. Dydsforeningen er aldrig bleven stiftet. Mulig kunde man ved historiske Forskninger udpege en Dag, da en første Samling har fundet Sted; men saaledes vide ogsaa to Elfsende vel, naar de mødtes første Gang, uden at de dog nogensinde

funne fatte Andet end, at deres Kjærlighed hører med til deres Væsens Oprindelse. Dydsforeningen blev til en Dag eller en Aften, da Ynglinge og Mænd, der i langsommelig Tid havde været dydige hver for sig, kom til Bevidsthed om deres Fællesskyd. Intet Medlem optages; man er Medlem, endog før man kommer til Rom, og man kjendes paa et eller andet af Naturen givet Frimurertegn, og sandt at sige er et af Tegnene, at man ikke holder af The, Thebord eller Noget, der hører Thevandsglæder til. Præsidenten vælges ikke og er aldrig bleven valgt, men født til sin Post og indsat i den, saa at sige uden menneskelig Hjælp. Jeg vil ikke sammenligne ham med en Fyrste „af Guds Raade“; thi i dette Udtryk ligger ved Siden af noget Verdsligt og Forbrugt tillige noget Helligt, som man ikke vilde finde det sømmeligt at anvende paa en simpel dansk Billedhugger, der præsiderer i en Osterie. Sagen er, at Holbech er, næst Thorvaldsen, den eneste danske Kunstner, der saagodtjom udelukkende ved egne Kræfter har formaaet at holde sig i Rom, ja har holdt sig der i nogle og thye Aar. Generationer af Kunstnere, Poeter, Tourister have vexlet omkring ham ligesom Blade og Blomster hvert

Toraar, han er bleven staaende som Stammen. Den Kreds, der er samlet om ham, brydes aldrig helt; umærkelig bliver den Ene afløst af den Anden, og den Nyankomne finder en Tradition, som han uvilkaarlig indordner sig under, ligesom de nyankomne Bøinger i Miklagard fandt deres Høvding og Standart og fandt sig tilrette. Det skandinaviske Rom har gode og flette Mæringer, alt eftersom Tonen hæves eller fordærvs af enkelte Familier eller Personer, der spille en Rolle; men denne Climatafvevling naaer ikke til „Dydsforeningen“; den har sin egen Luft, hvor den holder sig affides. Skjøndt Præsidenten er min Ven, vil jeg ikke smigre ham ved at sige, at han er en stor Kunstner; men han er en sand Kunstner, har et Instinct om, at Skjønhed er en Form for Sandheden, og elsker Skjønheden, er trofast, barnlig, begjærlig efter Viden, hurtig til at see Godt hos Andre og streng i Dommen over sig selv.

Alt, hvad der lever og rører sig i Rom, faaer et Skjær, der foranlediger, at man ved Beskrivelsen let kan komme til at idealisere det. En prosaisk nøiagtig Beskrivelse af en Gjenstand er desuden umulig, naar den blotte Erindring om Gjenstanden sætter En i Stemning. Men naar

jeg tænker paa Dydsforeningen og vil nedsætte Belvillien for den til et Minimum, maa jeg dog rose den for, at Tonen, skjøndt ubunden, undertiden meget lystig, er i høi Grad urban. Hvor meget man end skjemter med hinanden, ligger der paa Bunden en personlig Agtelse, hvilket ganske naturlig hidrører fra, at Folk uden Dygtighed og ideal Stræben slet ikke kunne komme indenfor, og at man aldrig taber et kunstnersk eller poetisk Maal af Sigte. Hvis Dydsforeningen vilde gjøre sig den Uleilighed at røre en Pen, kunde den blive literairt berømt, fordi den har gjort en Opdagelse, som mangen Kunstkritiker vilde misunde den. I Kirken Maria del popolo er et Capel, Capella Chigi, paa hvis Kuppelhvælving er Mosaik efter Tegning af Rafael, og hvorefter ikke blot Reisehaandbøger, men ogsaa f. Ex. den lærde J. J. Ampère siger, at det kun forestiller en Blanding af christelige og hedenske Guddomme. Ampère gaaer endog saa vidt — i sin Voyage Dantesque — at bruge hint Kunstværk som Støtte for en Theori om en besynderlig Sammenblanding af Hedningedom og Christendom; men et Medlem af Dydsforeningen, den norske Billedhugger Fladager, der ikke kjendte Ampère og ikke

gik efter Reisebøger, men saa med sine egne Dine, gjorde mig og Andre opmærksomme paa, hvilken stor og skøn Idee, der ligger til Grund for hin Rafaelske Tegning. Man seer nemlig øverst Gud Fader og nedenfor ham Dyrfredsen med de tolv Himmeltegn og de Guder, der præsidere i den hedenske Himmel. Men de have faaet en Engel ved Siden, udsendt af Gud Fader. Jupiter vil udslynge sit Lyn, men Englen forhindrer det: han hersker ikke mere, og paa lignende Maade ere de andre Guder gjorte afmægtige. Ruppelen indeholder altsaa det reneeste Billede af den aabenbarede Religions Seir over Hedningedommen og ingenlunde *«une association étrange»*, en vilkaarlig Sammenblanding af mythiske og religiøse Figurer. Saadant og Mere bringer et Medlem af Dydsforeningen ned til Chiavica del Buffalo, ligesom en Vi bringer Honning til Ruben, og aner ikke, at naar hans Ord bleve trykte i et lærdt Tidsskrift, saa vare de mærkværdige.

Seg bemærkede, at der ingen Ceremonier behøvedes til Indtrædelse i Dydsforeningen, men maa dog berigtige det. Nogle ere nødvendige, og de ere følgende: Nærved det berømte Springvand, nysnævnte Fontana di Trevi, ligge „Ratakomberne“,

i eldgamle Dage Begravelsesplads, nu Restauration, Udsalg af koldt Kjød m. M. Der gaaer man ind, kjober et Stykke Kjød, faaer det indkjoebt i Papir og tager det med sig. Dette Kjød er dog ikke de rigueur; De kan ogsaa gaae ind hos Spekhøkeren ligeoverfor og kjoobe f. Ex. presciuto (Skinke). Ved Siden af Ratakomberne boer en Bager, og der kjober De for en bajocco Brød. Saa forlade vi den lille Gade og komme ud paa Pladsen omkring Springvandet. Den mægtige Vandkunst pladsfer, Folket summer, den mørkeblaae Himmel med gyldne Sjerner ligger som et Tæppe over Husene. Vi støde paa en Kone, der sælger Salat, og kjoobe for en bajocco af den deiligste Lactuc=Salat i Verden. Derpaa lade vi den syngende Fontana ligge tilhøre og høre ind i en Gade, hvor vi finde et lille Springvand. Der vasker De Salaten godt. Ganste tæt ved er Osterien, og vi træde ind.

Men hvortil alle disse Indkjøb? spørger De; skal det brændes? — Nei, Noget af det skal steges, hvis De har lyst. Sagen er ganste simpelt, at hvor der er god Vin, kan man ikke faae at spise. Det er en af den ewige Stads Egenheder. I

Osterien er et Kjøkken, hvor De kan faae Deres presciuto stegt, hvis De foretrækker dette. De kan ogsaa faae lavet Speilæg, hvis De selv bringer Æg og Smør med. De kan faae Alt, hvad Deres Hjerte begjærer, blot De selv henter det. Vin, Olie, Salt og Peber findes.

Musa, hvis Du nogensinde har været i Osterien i Chiavica del Buffalo — og det troer jeg, Du har — saa hjælp mig nu til at beskrive den. Det er et vanskeligere Arbejde end Iliaden; thi Homer var snu, skøndt blind, og valgte at besyngte Gjenstande, der male sig behagelig for Læserens eller Tilhørersens Øie, medens jeg skal skildre, hvad der ikke tager sig nær saa godt ud for den, der læser derom, som for den, der lever deri.

Det er et Rum med fire Værelser, forenede ved store Aabninger og ikke adskilte ved Døre. Tilvenstre for den Indtrædende staaer en Række af Bacchi Rideheste, der for det endnu uopladte Blik tage sig ud som store Tønder, Vintønder. Men jeg selv har med mine egne Øine engang seet dem alle fem ikke blot med Hoved og Ben, men med Binger. Ved Enden af Rækken blusser en Ild, Symbolet paa ren, usorfalsket Offring,

og paa, at De, som sagt, kan faae Deres presciuto stegt. Hvorhen Deres Blik ellers falder, seer De tætbefatte Borde, og ved et eller andet af dem findes nok Dydsforeningen. Om de saa var Keiser Napoleon selv, faaer De ikke anden Hilsen end et tørt Godaften. Ingensteds i Verden bryder man sig mindre om Rang og Stand end i Chiavica del Buffalo. Hvis man mærker, at De duer til Noget, eller at De har faaet Deres Pas paategnet af det Væsen, der staaer ved Roms Port, faaer De et Velkommen; men maaskee faaer De det først ved Deres Afreise. Det er ikke, fordi disse Folk bilde sig ind at være Censorer og staae høit; men de have ikke havt Bud efter Dem; de have, som jeg nok alt har antydet, valgt deres egen stille Væren, hvori de ikke begjære Andet end et langt, frit Vandedræt i Roms Lys.

Nu trykke de sig sammen for at gjøre Plads og hjælpe Dem til Deres Aftensmad. De faaer Tallerken, Kniv og Gaffel og, hvis De forlanger det, Serviet til at bruge som Dug. Leopoldo kommer og seer paa Dem; thi han er saatalende. De siger: »Una, sei«, hvilket i det skjønne italienske Sprog betyder det samme som: Værsgo, Leopoldo, at give mig en Fogliette til sex Ba-

jocchi.* Naar De som en homerisk Helt har mættet Deres kjære Hjerte med Drens fede Bov eller med magert Lammekjød, saa skjænker De i Deres Glas, og vogt da paa Dem selv! Under de brede Hatte sidde skarpe Dine, der see, hvad De tænker og føler, som om De var af Glas, og Deres Fremtid i Dydsforeningen afhænger af dette korte Secund. Hvis De er et sundt Menneske, beslægtet, om end nok saa langt ude, med nogen af de Tusinder, der fra Noah til Luther og fra Luther til den Dag idag have lovsunget Vinen, saa vil De sige Noget, naar denne Saft har vædet Deres Tunge. Men lad det være ærligt, simpelt og kort. Den norske Capitain Møller sagde, idet han satte Glasset fra sig: „Det er, F— tordne mig, Vin!“ og det blev anseet som godt sagt. Men dersom De nu siger det, er det Plagiat. — Drik heller ikke meget af den tilskyndende lette Vin. Selve Præsidenten drikker aldrig mere end $1\frac{1}{2}$ Fogliette. Jeg kjender En, som den første Aften i stor og glad Tørst og stolt Selvfølelse drak to, trods modtagen Advarsel og derpaa fulgte med Foreningen op til Quirinalet

*) En foglietta indeholder omtrent $\frac{2}{3}$ af en dansk Vinflaske, en bajocco er $1\frac{3}{4}$ f.

for at see Kolosserne, Springvandet og Obeliffen ved Maanelys. Da de kom derop og En yttrede, at Rummen, hvori Vandet vælder ud, er den skjønneste i Rom, troede han, jeg taler om, at bemærke, at den mægtige Rumme heldte til den ene Side; men da han saa næiere til, var det til den anden Side. Han besluttede, ikke saa sent paa Aftenen at forurolige Folk med sin mærkelige Opdagelse, men gjorde strax efter en anden, endnu mærkeligere: To Brosten, netop de, han stod paa, vare bløde som Biskelæder. Han vilde knap troe sine egne Sandser og tryffede haardt til med den ene Fod, og saa syntes det ham, at han kunde stikke sit Ben helt igjennem, lige ned til China eller Ny-Holland. Han gjorde sig ikke videre Tanke over, at hans Ben var saa overmaade langt; men da Præsidenten paa samme Tid satte sig i Gang, vilde han ikke forurolige Selskabet og sagde blot: Jeg kommer strax. Saa snart han var bleven ene, saa han Pollux med gnistrende Dine rykke i Hesten, og ved denne Bevægelse faldt Rummen helt til Side, og Vandet strømmede hen imod ham, hvorover han blev glad, eftersom han følte stærk Tørst; men Vandet vilde ikke naae ham. Det spillede omkring ham i Maa-

nens seeagtige Lys og truede med at drukne ham uden at væde hans Bane, og selv kunde han ikke røre sig, formedelst at hans Ben var bestjæftiget saa langt borte. Saa sagde han til sig selv: Jeg har drukket for meget; det er Kogleri Altsammen; og naar jeg blot kunde faae mit Ben op fra Gullet, saa vilde jeg gaae rask, og saa vilde Rusen være ovre, og Ingen vilde mærke Noget. Han besluttede endelig at opgive sin ene Sko, løb med et rask Ryk til, naaede Præsidenten og sagde saa rolig, som om han aldrig havde drukket Vin: Det er ogsaa en skrækkelig Broslægning, jeg mistede min ene Sko. — Saa? sagde Præsidenten, idet han saae ned paa hans Fødder — hvor ingen Sko manglede.

Saa, den romerske Vin er som en Nisse; men næst Solen er den af størst Betydning for Tilværelsen i den evige Stad. Livet er som sagt tarveligt, ikke blot fordi det mest præges af Kunstnerne og deres Sædvaner, men ogsaa fordi man ligefrem har Tilfredsstillelse af Tarveligheden og søger den som Symbol paa Aandens Overherredømme. Vinen, der flyder saa rigelig og saa billig, naar man opdager dens Kilder, forgylder Tarveligheden; den løfter Løftet, gjør Lyset stærkere og

Styggen dybere, og slynger Stengler med frisk, grønt Bø, hvori vingebe, smilende Skikkelser lege, om de strenge, af Døden prægede Mindesmærker. Og saa løser den Tungen. Hvad vi dog Alt have talt om, uden at lægge Mærke til, at vi ganske bestemt vare veltalende, og uden at tænke paa at faae det skrevet op! Jeg erindrer halv tydelig en Samtale, der begyndte med Sammefjødets Pris og derfra steg til Trojas Beleiring, en Tidlang dreiede sig om, hvorvidt de gamle Grækere ligesom deres Billedstøtter vare uden Strømper og Benklæder, derfra gik over til Krinolinen og til Kjærlighedens Betydning for Kunstneren og til Sjælens Udbødelighed. Folk have siddet der og fortalt om dem selv med største Oprigtighed, og saa bliver næsten ethvert Menneske interessant. Vi have hørt simple, rørende Historier, og vi have leet i den ellevilde Munterhed, der hverken kjender Nutid eller Fremtid.

Saa har et deiligt Børn gaaet os forbi. Det synes mig ikke, at man seer mange virkelig smukke Kvinder i Rom undtagen i de høiere Stænder, dog Buffalo-Osteriens Publicum naaer ikke engang op til Middelsstanden. Men der kommer en Smedker med Kone og to Sønner, som ere Soldater, og en Datter, Augusta, og denne

15 eller 16 aarige Augusta hører rigtignok til det Undefuldeste, man kan see. Hvad der især udmærker hende fremfor andre Romerinder af hendes Klasse, er den fine, ranke Hals og den lyse og dog friske Teint. Ogsaa have hendes store brune Dine et sandt jomfrueligt eller barnligt Udtryk, og hendes Smil er saa gratiøst som nogen Prindsesses. Hun har kjendt Præsidenten fra det hun var Barn og hilser ham altid med glad Venlighed. Ogsaa paa os Andre seer hun med et mildt, freidigt, om end flygtigt Blik. Hvor flygtigt Blikket end er, synes det mig dog at have noget Forskende; thi hun er forlovet og har vel hørt, hvad Romerinderne sige, at de Fremmede ere bedre mod deres Hustruer end Romerne, og seer maaskee efter, om der imellem de Fremmede og den, hendes Fader har bestemt hende til, er nogen Lighed, hvoraf hun tør drage gunstigt Varsel. Kjæresten er Soldat. Staffels Augusta, hvor yndig Du end er, undgaaer Du vel ikke Dine Jevnliges Skjæbne, stakket Hede og saa kold Egoisme. Det kan gjøre En saa ondt at tænke derpaa, og det bringer Tanken hen paa al den Mangel paa Glæde, som er i Verden. Men saa gaaer hun forbi og hilser til Afsked, og hen-

des rare Smil sender En en Glæde i Hjertet, hvorover man glemmer den Sorg, der venter hende — og som vi Andre da heller ikke ere asfurerede imod.

Nl. 9 $\frac{1}{2}$ giver Leopoldo, ved at slukke Lysene, Tegn til, at han vil lukke, og Nl. 10 er Dydssforeningen iseng; thi den er oppe tidlig om Morgen til Arbejde. Men De har ikke nødig at gaae tilsengs saa tidlig, dersom De ikke vil, og de behøver heller ikke at sidde i Osterien til Nl. 9 $\frac{1}{2}$. De kan gaae og besøge en Familie, og der er altid elstværdisge Familier fra Norden i Rom, ligeledes engelske og tyske, til hvilke de uden stor Vanskelighed kan faae Afgang, hvis De er tolerant og ikke forlanger, at de skulle tale Dansk. Og endelig er der jo ogsaa Italienere i Rom, skjøndt de fleste af os lægge lidet Mærke dertil. Hvis det er Lørdag Aften, vil De gjøre Ret i at gaae op i Skandinavisk Forening. Den bestaaer ved Bidrag fra de tre nordiske Riger og er aaben hver Dag og Aften; men det er blevet Skik, at Damerne kun komme der Lørdag Aften. Saa har Ravnkilde fordetmeste sørget for Musik, og det en fortræffelig. Romeren Scambati og Engelskmanden Bache spille Piano, Ca-

ftellani, Broder til den berømte Gulbsmed, foredrager dramatisk udtryksfulde, komiske eller alvorlige Operasange, den franske Maler Durand med den smukke, sympathetiske Stemme synger Fransk eller Italiensk, ikke at tale om vore Damer, der synge vore egne Sange. Og det er maaskee noget af det mest Eventyrlignende, Fecagtige, ved Livet i Rom, naar man, efter at have været med Sindet hjemme, „i de dybe Dale“ og „lyttet til de Fugle smaa, som tale“, kommer ud under Sydens forunderlig blaa Nathimmel og under de vidunderlig tallsø, tindrende, guldglimtende Stjerner, der først synes at smile med barnlig Bønlighed, men, jo længere man seer ind i dem, blive alborsfuldere og gribe Sjælen med Uendelighedens Magt.

Hvorledes man fortæller i Rom.

Det jeg søger at fastholde, hvad der kunde kaldes det litteraire Udbytte af vore Sammenkomster, erkjender jeg, at det, som i Diebliffet var det Bedste, ikke lader sig gribe. Meget af, hvad der saaledes fortællles, faaer ved Omstændighederne ligesom en Musik, der ikke kan optegnes i Ord. En Begivenhed kan være yderst interessant, naar man hører den fortælle som Noget, der virkelig er hændet en Person, man kjender; men for at den skulde kunne trykkes, maatte den i sig have en poetisk Magt, ja for Publicum er det opdigtede Sandsynlige langt mere tiltrækkende end det Virkelige, hvis dette ikke skal være Historie. Saaledes gaaer Meget bort. En Vittighed, der imellem Venner virker som et Lyn og frembringer tordnende Latter, behøver for Læsere et helt Apparat til at gjøre den forstaaelig eller kan maaskee aldeles ikke gjøres forstaaelig. Saaledes gaaer Uystigheden tabt. Dette siger jeg dog kun, for at man ikke skal bedømme vort Romer=

liv blot efter den Beretning, jeg kan give. Hvad selve det Følgende angaaer, har jeg kun at bemærke som Indledning, at det efter sin Oprindelse maa indeholde meget forskjellige Ting: nøiagtige Beretninger saavel som Fortællinger, der efter forudgaaet Varsel bleve oplæste, Samtaler og Scener i Rom saavel som Scener fra Norden. Det er ordnet omtrent efter Tidsfølgen, saa at, hvad der i et Digt eller en Composition vilde høre sammen — navnlig en Begivenhed, der omfatter det Hele — dog er sfilt ad, overensstemmende med Tiden, hvori de forskjellige Momenter indtraf.

I.

Photographierne og Mephistopheles.

„Maa jeg spørge“, sagde Præsidenten en halv Time efter at Mødet var sat, „om De ikke er rigtig rask? De har givet den ene af Rattene broccoli, som den jo ikke æder, fordi den er et uforstandigt Dyr, og De tog Hatten af for Skoflikkeren, da han spurgte, om De brugte Deres udpressede Citronskal*. Saa troede han, De sagde Nei, og blev undselig. Og nu har De i to Klokketimer ikke mælet et Ord. Er De ikke vel? Er der hændt Dem Noget?“

„Nei, ikke med Levende.“

„Ikke med Levende? Saa faae vi en Spøgeslægtshistorie, Børnlille; pas paa! Og saa er det bedst, at Leopoldo strax gi'er mig min halve Fogeliette. Leopoldo!“

Leopoldo faae hen, og da han bemærkede Tegnet, to Pegefingre lagte overkors, forstod han

*) Romerne holde mest af syrlig Vin, og skjøndt den, man faaer i Buffalo-Ostrien, har en behagelig, fin Syre, seer man ofte Folk komme en halvudpresset Citron i Glasset. Men en god Citron er dyr, koster 2 à 3 f. En Appelsin koster sædvanlig 3 à 4 f.

strax Meningen og bragte Præsidenten den halve Fogliette.

„Hvor var det, De saae Spøgelsset?“ spurgte Præsidenten.

„Men jeg har ikke seet Spøgelsset!“

„Sagde De da ikke, at der var hændt Dem Noget med Døde?“

„Nei.“

„Mine Herrer, sagde han ikke det?“

„Jo!“

„Der er hændt mig Noget, men hverken med Levende eller Døde.“

„Det var da morsomt! Lad os faae den.“

„Ja, men Historien er ikke færdig, . . . jeg tænker paa den.“

„Lad os faae den, som den er. Det er accurat, som jeg forleden sagde til Skoflitteren, der før vilde have Deres Citronskaal. Jeg sagde, han skulde lade mig faae min Sko, som den var, og saa var den meget ordenlig. Feiler Deres Historie Noget, saa kan vi bære over med den, og mangler den blot en Ende, saa er vi tre Billedhuggere, og den Del finder vi aldrig saa meget vanskelig. Det er det Punkt, hvori der er den største Vighed mellem Historier; det hørte jeg allerede, mens

jeg var i Danmark, at de skulde have hinanden til Slut, ellers duede det ikke Noget."

"Men der kan jo ikke være Tale om Giftermaal mellem Personer, som ikke leve! Det, som Noget er hændt mig med, er Photographier."

"Photographien er en meget net Opfindelse", bemærkede Præsidenten; "den griber Diebliffet, som smutter fra os Andre, og holder det fast som i en Ternnæve. Man bagefter sees det tidt, at vi ikke ere, hvad vi vare i Diebliffet."

"Det var en dybsindig Bemærkning."

"Det skulde jeg mene!"

"Ja; men Photographien har tillige en anden Virkning. Den spreder Portraiter ud over Verden, og det Udsprede kommer sammen paa den underligste Maade. For det Meste, naar man griber ned i saadan en lille Kuro, hvori Damer henlægge de moderne Visitkort, faaer man en Haandsfuld, der er ganske meningsløs. En enkelt Gang — og det er netop, hvad der er hændt mig iaften hos en Familie i Ripetta — springer der en Mening, en Combination frem af de Kort, man har i Haanden, ligesaa uvilkaarlig, som Tanken om et bestemt Spil frembyder sig for en Rhombrespiller, der tager tre Matadorer sjette op.

Det er en Solo, idetmindste i Forhaanden."

"Kan De ikke bruge en anden Signelse?"
spurgte Præsidenten, „for jeg spiller, som De veed,
ikke Kort."

"Nei."

"De er ikke i Humeur. Men De har jo
heller ikke endnu druffet en Draabe af Deres
Vin! Jeg har aldrig seet Mage!"

Fortælleren tømte det store, velfyldte Glas,
sød et Dieblis taus, reiste sig derpaa, astog sin
Hat og sagde: „Jeg takker Dig, kjære Bacchus!
Hvilken sær Forvandling Du under mig at foretage
for mine Dine! Stuen, hvor jeg for et Secund
siden sad, er bleven til en Have; næsten troer jeg,
det er Villa Ludovisi med de lange Rosenhækker
og Cypressalleer, og paa den store grønne Plads
er dækket et Bord, hvor jeg seer det kjæreste Sel-
skab, Herrer og Damer eller Mænd og Kvinder
i lange Rækker, taus lyttende, fast besluttede paa
ikke at afbryde mig. Først drikker jeg nu for
Præsidenten, og saa vil jeg fortælle.

De levede, skjøndt de vare Photographier.

Ved Raminen, med Armen let lænet til Mar-
morpladen, stod en Person, der først havde inspi-

reret mig eller vakt Tanken hos mig om en Combination, ligesom — ja, om Forladelse, Præsident — ligesom Spadille vækker Forestillingen om, at man har Spil paa Haanden. Det var en ung Dame, og endssjøndt hun var brunet, kaldte jeg hende strax Helga den Fagre. Det er forresten urigtigt, naar jeg siger, at jeg tænkte, at jeg kaldte hende ved et Navn eller deslige; thi det, jeg saae, virkede paa mig med en saadan Magt, at jeg ligesom adløb en Grindring eller en Virkelighed, hvori jeg paa magist Maade var rhykket ind. Hun hed Helga den Fagre, fordi hun svarede til en universel Følelse, der under dette Navn har faaet sit fuldendte Udtryk i en af Sagaerne. Ravn, der var dødelig faaret i Tvekamp med Gunløg, loffede ham hen til sig og dræbte ham, fordi han „ikke undte ham Helga den Fagres Favntag.“ Endnu døende kunde Ravn, der ellers var en ærlig Kæmpe, ikke glemme en Straale i Helgas Øie eller et Smil om hendes Mund og blev en Snigmorder. Hver Tid har nogle faa Kvinder af den Slags. Hvo der kommer dem nær og ikke hastig fjerner sig med blot æsthetisk Indtryk, oplivet, beriget med ideale Forestillinger, faaer sin Stjæbne afgjort og maa vinde den Uendelighed

af Dinde, den mysteriøse Dybde af Kjærlighed og Hengivenhed, som Diets Straale og Mundens Bue forraader for Instinctet, eller maa gaae tilgrunde. Mænd, der ikke have tilstrækkelig moralsk Styrke, men stærke Nerver og hedt Blod, kunne blive Forbrydere derved. Mere moralsk begavede, men dyrist svagere Personer flygte hen og ligge i nærmere eller fjernere Kredse om hende som Insecter med svedne Vinger om et Lys. Hun selv veed det ikke. Hun er skabt for Gen. Vinder hun ikke ham at hengive sig til absolut, eller kommer i hendes Opdragelse noget Saadant i Veien for hendes Natur, at hun tager feil i Kjærlighed, saa ligger ogsaa hun med svedne Vinger. Synet af hende vækker Forestillinger om al Verdens erotiske Romantik. De bedste Bøger, man har læst, de skønneste Sange, man har hørt, blive levende ved det første korte Blik paa hende, og selv er hun dog ikke Romanheltinde, har Intet af det Piquante ved sig, der lader En tænke: Ja, god nok til Elskerinde, men ikke til Kone. Tvertimod; det, man føler, naar man vover sig til det næste, lange Blik, er: Lad hende gjøre med mig, hvad hun vil, hun er udkaaret til Lykke og Herredømme; jeg maa følge hende nu og bestandig.

„Det var Bøffer til Fruentimmer! Hvor kan man faae hende at see?“ spurgte Præsidenten.

„Det veed jeg ikke! . . . Hun har været her i Rom og er bleven photographeret, og Photographen har været i en mageløs heldig Stemning, da han photographerede hende . . .“

„En Photograph i Stemning! og udrette Noget i Stemning!“ blev der raabt. „Nei, det er dog at lade den Vidunderpige gjøre for store Mirakler!“

„Hvorfor det? Jeg troer, man tager bethdelig feil, naar man mener, at Photographien er blot mechanisk. Photographens Person har mere Indflydelse, end man lægger Mærke til. En høi, tyk Photograph, som jeg kjender, var aldrig heldig med smækkre Folk og fine Ansigter, og det er da ikke saa underligt endda, da den samme Lov, som regerer heri, endogsaa kan spores f. Ex. i Skræderiet. En lang, tynd Skræder kan aldrig skjære og sive rigtig for smaa Folk, og en lille, tyk Skræder siver aldrig elegant for høie Folk.“

„Na!“

„Ja, det er nu min Erfaring.“

„Jeg gad vidst“, sagde Præsidenten, „hvad

den unge Dame vilde sige, naar hun hørte, at De var sprungen lige fra hende til Stræderne."

"Naa, det mangler blot, at I, som kaste Hindringer hen for mig, skulle bebrejde mig, at jeg springer over dem! Forresten har jeg ikke et Dieblif forladt den unge Dame. Hvad jeg vilde sige, er dels, at Naturen ved den ydre Form, den har givet os, ogsaa har betegnet visse Egenskaber, Anlæg eller Mangler, der hefte ved vort Begeme saavel som ved vor Sjæl, og som faae Indflydelse paa al vor Gjerning — dels, at et usædvanlig smukt, elskeligt eller interessant Væsen, især et kvindeligt, udøver en magist Virkning omkring sig, forøger vore Evner, gjør saadan en Photograph mere flink, giver ham en Slags digterisk Evne til ikke blot at stille hende „artistisk rigtig“, men stille hende saadan, at det Væsenlige i hendes Personlighed kommer frem, og medens han er paavirket af „das ewig Weibliche“ har han en finere Sands end sædvanlig til at udføre det Mechaniske og gjøre det til Tjenest for det Aandige. Ere vi de samme Mennesker i forskjellige Atmosphærer? Tænke og føle vi her i Rom som i Kjøbenhavn? Modtager ikke, naar vi ere ved Siden af en elsket, begavet Per=

sonlighed, vort Blod en Paavirkning, der spores i vore Ideer, i vort Hjertes Slag og lige ud i Fingerspidserne? Og er det ikke en Tilfredsstillelse at tænke og gjøre sig forklarligt, hvorledes i et usædvanligt Menneffes Nærhed selv Metal, Sod og Collodium virke livligere og finere paa Grund af Strømmen i de menneffelige Fingre, der spøse med dem?"

"Seg vil ikke disputere", sagde Præsidenten.

"Godt. Han havde nu været saa heldig at stille og gribe hende saaledes, at det fine, modtagelige og dog sunde Nervesystem, der tindrede i hendes Blik, kom frem, at Lys og Skygge paa rette Maade antydede de bløde Farve=Overgange paa Kinderne, og et besynderlig lyffeligt Udtryk, hun i det Dieblif havde ved Munden, et Udtryk af glad og blid Forventning — idet hun formodentlig i samme Moment tænkte paa Den, for hvis Skyld hun egentlig blev photographeret — blev fastholdt, og Følgen deraf var, at hun stod ved Kaminen saa mageløst yndefuld rolig og dog bevæget, ligesom lyttende til Trin, ventende Den, hun levede for. Derfor var der ogsaa ved Billedet det Fortræffelige og Besynderlige, at man saae hende og droges til hende, men tillige tænkte paa

ham; det gjorde En ondt, at hun var engageret; men man søgte at trøste sig med, at hun var godt engageret.

Nærvæd hende sad en Frøken, der ikke længer var ung. Jeg veed ikke, hvoraf det kommer, at man næsten aldrig tager fejl af Damer i denne „Livsstilling“ og troer dem gifte. De ere dog saa forskjellige. Nogle af dem minde om Blomster, der ere blevene stærkt omsværmede og fugebe af Bier; i Afstand blomstre de; men seer man dem lidt nærmere, ere de paa en egen Maade salmede og have ingen Duft. Andre ligne en Fiskekrog, hvoraf de floge Fisk have snappet Maddingen og ladet den tørre Krog blive tilbage. Igjen andre ere prægede af Stolthed blandet med Resignation, som om de af ideale Grunde, af Valg eller af Princip, have modtaget deres Stilling, og af denne Klasse er der Nogle, som endnu i en sen Alder ombølges af noget Erotisk; en vis Friskhed, Frugten af ædel Kamp, synes at sige: Jeg kunde ikke faae den, jeg vilde have, derfor blev jeg gammel Jomfru. Dem har maaskee Gros besøgt i al sin ideale Høihed; maaskee er deres Hjerte rigt trods nogen gift Rones. Men deres Historie er bleven en afklippet Traad; der er gaaet en Sætning tabt,

som der var dyb Mening i, og som det maaskee synes dem, at Verden bestandig spørger dem om. Jeg troer, det er dette Afklippede, dette i Spiren Standsede, der trods Forskjelligheden betegner dem Alle, og som ikke lod mig tage feil af hende, der sad næst. Hun syntes at høre nærmest til tredie Klasse; idetmindste havde hun taget sit Parti, gjort Afkald og besluttet, da man ikke længer vilde gjøre sig behagelig for hende, selv at gjøre sig behagelig for Andre. Hun havde et mildt Blik og et venligt Ord rebe, det sad hende lige paa Tungen, og hvosomhelst der nærmede sig og tog Plads hos hende, vilde faae det. Saadan sad Photographiet, talende ligt, selv om man ikke kjendte Originalen.

En tredie Dame sad i nogen Afstand. Hun var ikke aldrende og dog ikke ung, høi, og havde en vis Fornemhed, men tillige noget Stiwt, Haardt og Frastødende ved sig; Dinene mødte En forskende og kolde; men saa man nærmere ind i dem, forekom det En, at man opdagede et dybt skjult, næsten jomfrueligt og tillige ængsteligt Smil af Livsløst. Dette var ikke let at forklare uden nogen Oplysning udefra: Hun var Enke efter en gammel Mand, en General. Ogsaa om hende maae

mange Bier have sværmet. Hun maa have oplevet Meget i Stilhed og faaet liden Tro til Mændenes Retsstæffenhed, medens hun med Vængslen efter at finde ikke kan opgive Haabet.

Der stod en Kunstner, lille af Væxt, med et rundt Hoved og et underligt, mørkt eller anstrengt Udtryk, som hos et Talent, der havde besluttet at være Geni. Fra ham gled Diet med Velbehag over til en anden Kunstner, ung, temmelig høi, med utvungen, næsten skjodesløs Holdning og med Genialitet i Blikket, dog ikke den Slags Genialitet, der altid er funklende rede, men en langsom stigende, ligesom op af en dyb Brønd stigende stærk, fyldig Sjæleevne, en fast, seig, bevidst Villie forenet med noget dulgt Barnligt, der næsten altid følger Geniet, selv til Graven.

En Dame paa nogle og tyve Aar, høi, med yppigt sort Haar og en Teint, der ikke netop var frisk, men kraftig, i rig, nedringet Dragt, der viste en smuk, kraftig Buste, stod som en Dronning. Men der kunde ikke være nogen Tvivl om, hvor hun var Dronning —: paa Skuepladsen, eller nøiagtigere: i Operaen. Man kunde af hendes Physiognomi næsten høre hendes Stemmes Natur og Omfang, en rig Alt, med stor Gyde til Viden-

skab. Men der var et Træf ved Næsen, et ikke stærkt, men dog tydeligt, næsten vulgært Træf, der viste, at selv om hun var istand til at lokke det mest stormende Bisald fra Parterre og Galleri, kunde hun ikke synge ret egenlig sjælsfuldt og sympathetisk.

Ikke langt fra hende befandt sig en ret besynderlig Gruppe: en ung Mand, der lagde Haanden paa Skulderen af en Munk. Den unge Herre var i civil Dragt, men med nogle Kjendtegn paa, at han enten var Militair eller havde gennemgaaet en kort militair Tjeneste. Hvis der ikke havde været noget Godmodigt og Honnet i hans Ansigt, kunde man troet, at han hørte til de pavelige Zouaver, at han var af fornem Familie, men i sit Hjem ikke kunde blive til Noget og derfor thæde til Paven's unge Armee, hvor der ikke vragedes, hvor man hurtig kunde blive Officier, og hvor man samtidig kunde bilde sig ind at tjene en Idee, et gammelt, fornemt Princip. Han stod og saae paa Munken, som om han af ham skulde faae Svar paa et Spørgsmaal, han selv ikke kunde stille tydeligt op, eller blive hjulpen i en Beslutning, han ikke ret vovede at tænke sig, medens Kapucinermunken med sine tæt afklippede

løvgraae Haar og sit friske, næsten barnlige, nordiske Ansigt, syntes fornøjet over Situationen uden at bekymre sig om, hvad den indeholdt.

Den sidste Person i Selskabet var en Dame paa noget over tredive Aar med et ret interessant blandet Udtryk i Ansigtet. Munden var venlig og bevægede sig til et imødekommende, kvindeligt Smil, medens der i Dienfrogenes laa Spor af Sorg, og selve de brune Dine havde en Form og vare aabnede paa den Maade, der som oftest betegner fanatiske Folk. Hun var Enke efter en høi Embedsmand og havde søgt Trøst over hans Død i Religionen. Men Religionen havde kun gjort hendes Ord og Fremtræden blid; hun var skarp i Dommen over Andre og havde en vis Genialitet til at opdage Skyld i alle Forhold, og væbnet med denne indbildte eller virkelige Viden havde hun en ikke ringe Sikkerhed i at føre en pikant Samtale, at give Piller dyppe i Sukker.

Alle disse Personer vare nu samlede uden at udgjøre noget Selskab; thi den Enke gav ikke Agt paa den Anden; men man kjædede sig dog ikke, fordi man var livlig beskæftiget med sig selv. I Længden kunde imidlertid en saadan Situation ikke vedvare uden at blive uhyggelig; jo mere man

saar paa den, desto mere fik man en Følelse af, at Noget pludselig vilde skee, og pludselig skete ogsaa Noget. Døren gik op, og ind traadte en Person, som Alle kjendte, skjøndt Ingen nævtede hans Navn. Han var høi og tynd, i rød, snever Dragt; Ansigtet var skarpt, Næsen kroget; Dinene sad tæt sammen og havde i Formen noget Fugleagtigt; paa Hovedet havde han en opkrampet Hat med en Heiresjjer — kort sagt, det var Mephistopheles.

Med sit venligste Smil bød han Selskabet Godaften og sagde: „Det fornøier mig, at jeg træffer saa mange elskværdige Personer sammen netop i et Dieblif, da jeg kan trække mig tilbage fra Statsager og overgive mig til Privatlivets uskyldige Glæder. Jeg er i hypperligt Lune i aften og tilbyder at gjøre Dem en Fornøielse eller en Tjeneste. Jeg veed jo, at Menneskene, selv de allerfortræffeligste, staae ventende og speidende foran Fremtiden ligesom foran en Port, der aabnes et kort Dieblif, overraster ved, hvad den lader see, og saa strax lukkes igjen. Jeg tilbyder at lufte Porten helt op for Dem eller for at tale uden Billeder og ganske tydelig: Jeg vil skaffe hver af Dem et Ønske opfyldt. Kun maa jeg tillade mig

at gjøre den Betingelse, at Dnsket ikke maa gaae ud paa noget Abstract, saasom „Tilfredshed“, „Dyd“ eller desl., men paaapege noget Bestemt og Tydeligt, noget Endeligt, som en Philosoph vilde sige. Endnu Et, mine ærede Damer og Herrer, jeg maa ogsaa undtage „Rigdom“, selv i Form af en bestemt, tydelig, endelig Sum Penge; thi jeg har i dette Dieblif anbragt en betydelig Sum hos en høi Person og er ikke ved Mynth. Mine høitærede Damer og Herrer, jeg taler alvorlig og mener oprigtig, hvad jeg siger. Men da jeg veed, at De, tilbøls forledte af visse Skribenter, som have en ufuldkommen Kundskab om mig, ikke have fuldstændig Tillid til mig, og at De ville troe, at hvadsomhelst jeg tilbyder at forære Dem, maa betales, saa finder jeg det rigtigst, blot for en Formis Skyld, for at tilfredsstille en Fordom, at De ogsaa betale. Men vi kunne gaae frem paa en Maade, der vil sees at være fuldkommen betryggende: Enhver, der ønsker, faaer en luffet Seddel med Angivelse af Prisen og kan senere selv afgjøre, om det convenerer at faae Dnsket opshldt til den Pris eller ei. Vil Nogen ikke erlægge Prisen — godt, darum keine Feindschaft nicht!“

Man kunde see paa Selskabet, at det fandt

Tilbudet eller Forslaget meget gentilt, og uden at vente paa Svar henvendte Mephistopheles sig med et spørgende lille Blik til Hende, den unge Dame. Jeg troede først, at hun ikke vilde have Noget med den Person at gjøre; men hvor er den Kvinde, i hvis Hjerte der ikke er Romantik, og hvor er der Romantik uden nogen Overtro? Desuden, jo renere en Kvinde er, desto mindre er hun bange, endog for at gaae Steder hen, hvor vi Andre maaskee ikke vilde gaae. Med et lille, venligt Smil, som jeg næsten vilde kalde coquet, idetmindste forsaavidt, at hun i samme Dieblif syntes at ville forføre Mephistopheles, forføre ham til det Brave, Elskelige, Betsignede, som raadede i hendes Væsen, ønskede hun. Hun udtalte ikke Ønsket høit, og det behøvedes heller ikke. Alle havde en intuitiv Gæne til at forstaae, at hun kun vilde Et, at hun ønskede sin Kjærligheds Gjenstand hævedet hende, i hvilken som helst sin Form hendes egen Tanke end formede Ønsket. Med et nyt Blik rakte Mephistopheles hende Sedlen og vendte sig derpaa til de Andre.

Det syntes ikke at være saa let for dem at ønske, som de nok et Dieblif i Forveien selv havde troet; thi Ingen var færdig, og af Høflighed mod

Damerne vendte Mephistopheles sig først til Her= verne. Den unge Mand ved Munkens Side var ham nærmest; men han sagde: „Ja, noget Be= stemt det er egentlig et underligt Forlan= gende jeg har ikke tænkt“. Uden at vente paa Mere rakte Mephistopheles ham en Seddel og vendte sig til Munken, der svarede: „Jeg forlanger aldeles Intet af Dem, min Herre, undtagen at jeg aldrig maa have Noget at gjøre med Dem.“ — „Et meget naturligt Ønske i Deres Stilling“, svarede Mephistopheles og rakte ham en Seddel. Touren kom nu til de to Kunstnere, der Begge forlangte det Samme: de concurrerede til samme Præmie og vilde Begge vinde den. Dette syntes aldeles ikke at genere Mephistopheles; han gav hver af dem en Seddel. Nu var der ikke flere Herrer, og Mephistopheles gik paa det høfligste hen imod den aldrende Frøken. Hun syntes ved den antichristelige Persons Nærmelse at blive religiøst greben og faae en tilsvarende Idee; hun forlangte: En salig Død. Enten han nu ikke førte den Vare, eller han fandt Ønsket for „abstract“, vilde Mephistopheles gjøre Indvendinger; men formodentlig for at bringe ham i For= legenhed toge Alle højrøstet Parti imod ham.

„Godt“, sagde han til Frøkenen, „skal det være strax?“ — „Nei, Vorherre bevare's!“ raabte hun og fik altsaa ingen Seddel.

Sangerinden havde imidlertid taget sit Parti. Der lod til at være det Interessante ved hende, at hvadsomhelst hun tog sig for, blev udført med Videnskab; hun gjorde selv et Skridt hen imod Mephistopheles, rakte Haanden dramatisk bydende og tilbydende frem og sagde: „Hvad det end koster, jeg er villig! Lad mig beseire, aldeles beseire Signora ** ved næste Opsførelse af „Norma.“ Hun syntes at blive noget forundret, da Mephistopheles øieblikkelig og uden Omstændigheder gav hende Sedlen; hun havde ikke troet, at det var saa let, og næste Dieblif syntes det hende dog at være ganske naturligt og let, og hun stjænkede Mephistopheles et smukt Smil, fordi hans Afsærd kunde udlægges som en Compliment i den Retning.

Den ranke, høie Generals=Enke var utvivlsomt ikke tilfreds med at skulle ønske i Andres Nærværelse, og det er rimeligt, at hun ved at redigere sit Ønske tog ligesaa meget Hensyn til det i andre Dammers Dine Passende som til sit eget Hjerte. Hun sagde: „En fuldtro Ven, der

ikke bliver Elsker." Mephistopheles's grønne Dine lyst af Skalkagtighed, da han rakte hende Sedlen.

Endelig var der Enken med de store, mørke Dine. Hun sagde: „Jeg ønsker, at det rette Lys maa blive tændt for hele Verden." Da gav det et Sæt i Mephistopheles, og han sagde med virkelig eller forstilt Betuttelse: „Altid trækker jeg i Rængden det korteste Straa med Damer, altid! Hvis det Dnske blev opfyldt, var jeg selv tilintetgjort, og Intet kan frelse mig uden den lille Omstændighed, naadige Frue, at De selv ikke vilde befinde Dem vel i det almindelige Lys, og at De ikke mener det af Hjerte. Udmærket Hoved!"

Med disse Ord forsvandt han saa hastig og sporløst som en Lyd paa en vid Mark.

Alle de, som havde faaet Seddel, havde Tanken saa ivrig fæstet paa den, at de ikke gave videre Agt paa denne lille Episode eller brøde sig om, at Mephistopheles var forsvunden. Den aldrende Frøken var ligesaa ivrig, skjøndt hun ingen Seddel havde, og sagde: „Nu var det nydeligt, om de, der have været lykkelige, vilde have lidt Medlidenhed med os Andre og idetmindste meddele os, hvad der staaer i Sedlerne." Efter som dette svarede til den fælles Utaalmodighed, blev man

snart enig om at aabne Sedlerne strax, og Hun, den unge Dame, der havde faaet sin først, gjorde ogsaa beredvillig Begyndelsen.

Der stod: Livet.

„Det var da uhyggeligt!“ raabte Enken med de mørke Dine; „koster det Livet?“

„Det koster ikke Livet; men Prisen er Livet“, sagde Hun og tilføiede: „Det vidste jeg ogsaa godt.“

„Ja, men har De seet Mager!“ raabte den unge Herre ved Munkens Side. „Paa min Seddel staaer ogsaa Livet, og nu veed dog Vorherre og de Allesammen, at jeg ikke ønskede Noget.“

Munken tog hans Seddel og besaae den og sagde: „Han, der gif, er en suu Person. Hvad sagde De til ham?“

„Ja, hvad sagde jeg? Jeg sagde, det var noget nærgaaende, at man saadan skulde ønske noget Bestemt, uden at faae Tid nok til at tænke.“

„Ja“, svarede Munken tankesfuld, „man kan ikke nægte ham hans Klogt. Han har vistnok ment, at det koster Livet, eller Livet gaaer tilspilde paa, ikke at ville noget Bestemt.“

„Hvad Pris har han da sat for Dem selv?

De forlangte jo ikke Andet end at være af med ham, og det kan da ikke koste stort."

"Livet", svarede Munken, idet han aabnede sin Seddel; „men det er ikke samme Slags Liv som Deres." Et Dieblif efter udbrød han næsten i Brede: „Fjenden har Ret! Det har kostet mig Livet, og det koster mig endnu hver Dag Livet, og jeg kan dog ikke betale hele Prisen — Ave Maria!" Med disse Ord greb han sin Rosenfrands og gav sig til at bede.

Den unge Dame, Hun, den rigtige Dame, havde nærmet sig de to Kunstnere og tilstaaet dem sin Nysgjerrighed efter at vide, hvad de havde paa deres Sedler. Der var intet Nyt, paa begge stod: Livet. Den Høie, Digtige læste Ordet med et glad, energisk Smil, som om han var beredt og forstod, at Livet for Seirs Skyld maa sættes ind baade i det Hele og i det Enkelte; den Anden sagde med prosaisk spørgende Tone: Livet? — Der kunde ikke være Tvivl om, hvo af dem der betalte Prisen og vandt.

Der stod naturligvis ogsaa Livet paa Generalindens Seddel, og hun fordybede sig i Underfølgelse over, hvorvidt Meningen var, at man kunde være et helt Liv om at finde en saadan Ven, eller

om det kostede Ens Liv at tilveiebringe og bevare ham.

Seg fastede endnu et Blik hen til Kammeren og gik bort med potenseret Fornemmelse af, at hvad vi vilde, koster Livet, og ikke at ville koster ogsaa Livet, og da det altid er samme Pris, som betales, kunne vi ligesaa godt vilde det Største, som vor Natur er istand til at fatte og begjære. Skaal for Den, der sætter Livet ind!"

Han tømte sit Glas, og vi Andre vare ingenlunde langsomme med at følge hans Exempel, skjøndt vi endnu efter at Fortællingen var endt, havde vore Tanker bestjæstigede med Fortælleren. Han havde nemlig fortalt nogle Partier med øiensynlig, skjøndt betvungen Videnskab, og der var i hans Slutningsord noget Dybt og Resolut, der uvilkaarlig lod os ane, at Fortællingen var en tilsløret Form, hvori han gav Noget af sit eget Hjerte Lust.

Han var nogle og tredive Aar, temmelig høj, og havde den ideale Bue over Dienbrynene, der sædvanlig betegner digteriske Mænd og Kvinder. Da han efter romersk Skik bar fuldt Skjæg, saa man kun i Diebliske Mundens Form; den var smuk — hvad i Grunden er sjældent at træffe

paa. Dinene vare klare, og syntes rolige; men, naar vi Mandfolk see paa hinanden, have vore Dine sjelden deres hele Udtryk af Sjæl. Han havde levet flere Aar i Rom, dog med hyppige Afbrydelser; man mente, at han jevnlig reiste til Neapel, men vidste det ikke bestemt; thi skjøndt han i „Dydsforeningen“ var kammeratlig, var der dog noget Afsluttet eller næsten Fornemt ved hans Personlighed, saa at man ikke let forsøgte at spørge ham ud. Om han var rig eller fattig, vidste Ingen; han levede med stor Tarvelighed ligesom vi Andre, og det eneste Sære eller Sælsomme, man vidste om ham, var, at han i Skandinavisk Forening jevnlig læste de danske Aviser, men næsten udelukkende syntes at beskæftige sig med Dødelisten og snart var færdig med sin Læsning. Præsidenten vidste maaskee en lille Smule mere om ham end vi Andre; men Præsidenten er et af de discreteste Mennesker i Verden. Han har seet Meget foregaae i Rom, men siger Lidet derom, undtagen, at der altid er noget Vischi=Vaschi. Deraf skal man ikke blive meget klog. Ved denne Leilighed syntes det dog, som om Præsidenten følte sig stærkt fristet til at tale, og efter nogen Betænkning talte han. Idet han søgte at fange

Fortællerens Blik, sagde han: „Ja, jeg spørger igen, hvor det Poffers Pigebarn eller den Dame er at finde. Hvis man uforvarende mødte hende!“

„Jeg reiser imorgen til Neapel“, sagde Fortælleren tilsyneladende ganske rolig, og om disse Ord for hans egen Bevidsthed stode i Forbindelse med Præsidentens Bemærkning eller ei, var det os umuligt at afgjøre.

„Lyffelig Reise!“ sagde Præsidenten og tømte Resten af sin halve Fogliette.

Strax efter gik Fortælleren. Præsidenten sad og grundede lidt og sagde derpaa: „Hvis Han træffer Hende, saa faae Andre Noget at fortælle.“

„Hvilken Hende?“

„Na Photographiet. Men nu siger Leopoldo, at Kloffen er halv Ti.“

En Dag i Flandern.

Naar man gaaer forbi en Kunsthandlers Binduer og skotter til de udhængte Billeder uden at have Tid til at staae stille og bese dem, føler man en Blanding af usikkert Behag og lidt Smerte og lover sig selv, at man næste Gang vil staae stille og see. Paa lignende Maade, i lidt større Maa-lestok, har jeg adskillige Gange følt Blanding af Behag og Smerte, naar jeg kjørte paa Jernbanen gjennem Belgien, saae Lüttichs, Mechelns, Gents, Brügges Taarne og Huse i grøn Ramme, men nu engang ikke havde noget bestemt Formaal i nogen af disse Byer, havde taget Billet til en hurtig Gjennemreise og følgelig maatte lade hin trodsige, halvgothiske eller flamske Architektur, hine Minder om et velhavende, kraftigt og stridbart Borgerliv, glide forbi. Altid sagde jeg til mig selv: Næste Gang, paa Tilbagereisen, bliver der nok nogen Tid tilovers — men altid var der ogsaa paa Tilbagereisen Grunde til Hast. Endelig iaar fik jeg det, halvt ved Tilfælde, indrettet saaledes, at jeg foruden en Eftermiddag og Aften i Ostende havde en hel Dag tilovers for en anden

By, og valgte da Gent, van Artevelde's, Carl den Driftiges, Carl den Stes, Egmonts, Guizots — eller tydeligere Restaurationens — By, Ludvig den 18des Residens under de 100 Dage.

Efter først at have standset i Ostende skilte jeg mig kun ugjerne derfra. Der er noget ganske Særeget ved Omegnen, ved den overordenlig flade, vidtstrakte, træløse Mark, hvor Skibsmaster antyde, at man nærmer sig en Canal, hvor smækkre, murede Møller række sig op efter Vind og synes at kunne glide bort paa den jevne Bund, hvor hvert Dyr og hvert Menneske, der gaaer hen over den bleggrønne Udstrækning, tegner sig skarpt og høit paa Horizonten, og hvor det desuagtet lykkes Byen at skjule sig saa godt mellem Hav og Land, at man ikke seer den, før man er temmelig nær. Der ligger en stille, seig, beskedent og dog trodsig Charakter over det Hele; Naturen svarer til, hvad man af Folkets Historie er forberedt paa at vente af den; ligesom Hollændernes Frihedskrig er den interessant uden Romantisk. Ingen pathetiske Ruiner, Taarne eller Mure minde om den treaarige Beleiring og det uhyre Mennesketab, som den kostede Spanierne under Spinola; Voldene ere endnu ligesaa lave som dengang og synes at tvivle om sig selv, indtil en Fjende vil over dem. Det Storartede ved Ostende er Anlæggene, som i den nyere Tid ere udførte for Badegjæsternes Skyld, og hvis væsenligste Del er en Dæmning, der lige-

som Vangelinie hjemme strækker sig mellem Fæstningens Bolde og Havet. Men som Sundet forholder sig til Nordsøen, saaledes forholder Vangelinie sig til denne, over en Fjerdingvei lange, høie og brede Dæmning, hvis mod Havet skraaende Side er opmuret med Granit, og hvis øverste Del er hollandsk-sirlig brolagt med Mursten. Man finder her Restaurationer, Caféer og Fornøielsesanstalter, tildels pragtfulde; men den kjedsommelige Elegance, som altid slæbes med til fashionable Badesteder, bliver modarbejdet af den mægtige, friske Natur, hvad enten den stigende Flod tordner imod Granitmuren, eller Maanen ved Ebбетid kaster sit seeagtige Lys over det gule Sand, de let glidende, gjennemsigtige Bølger paa Stranden og det uoverskuelige Hav.

Ligesaa flad som Ostendes Omegn, men dog meget forskjellig derfra, er Egnen omkring Gent. Fra Toppen af Stadtaarnet (le beffroi) saaе jeg til alle Sider en uoverskuelig, grøn, skulmende Frugthave, hvor svagt tegnede, lige Linier angave Jernbaner og Canaler. Dette Skue er ligesom Symbol paa den flamske Velhavenhed, der reiste sig af Bordsmonnet og Industri, i Modsætning til Hollændernes, der væsenlig styldes Havet og Handel. For mig fik Udsigten en særegen, uforglemmelig Ynde; thi medens jeg stod deroppe, begyndte Taarnets Sangklokker, 28 i Tallet, at slaaе og spille tæt under mig, og Melodien, som

de spillede, var den samme deilige, simple, som jeg saa mangen Søndag Eftermiddag hørte. Nonnerne synge i Kirken Trinità dei Monti i Rom. Og al den underlige Glæde, som dette frembragte i Sindet, var dog kun af æsthetisk Art: en Katholik vilde samtidig have følt en langt dybere Tilfredsstillelse ved at mærke sin Religion hjemme og saa paa dette Sted og høre det flanderste Malm gjentage den romerske fromme Kvindesang.

Le beffroi er Gents Centrum baade legemlig og sjælelig, om jeg tør udtrykke mig saa. Det blev bygget omtrent 1180 som evigt Mindesmærke om Gents Rigdom, Selvstændighed og Betydning som Flanderns Hovedstad. At have et Stadtaarn, beffroi, var i hine Tider det Samme for en By som for en Mand at have adeligt Skjoldmærke; det var Tegn paa communal eller republikansk Frihed. Efter at have bygget et saadant Taarn, hvorfra man kunde holde Die med Fjenderne, som Friheden altid skabte, gif den næste Omfarg ud paa at skaffe sig en stor Stormkloffe, der kaldte Borgerne til Vaaben, og næsten altfor tidt, til vildeste indbyrdes Riv saavelsom til Kamp mod Fjenden, blev Gents 12,000 Pund tunge Stormkloffe rørt. Den havde en Indskrift saalydende: „Mit Navn er Roland; naar jeg klemmer, er der Ildbrand; naar jeg ringer, er det Tordenveir i Flandern.“ Selve Taarnet er 172 Fod høit. Paa Spiret er anbragt en forgyldt

Drage, saa stor som en Oxe. Den stod engang paa Sophiakirken i Constantinopel; da Grev Balduin den 8de af Flandern i Aaret 1204 havde været med om at indtage det byzantinske Riges Hovedstad og blev Keiser, sendte han Dragen som Trophæ til Gent. Udsigten er altsaa meget vid fra dette Taarn. Der er den Egenhed ved dets Bygningsmaade, at det er bredere foroven end forneden, og dette synes at have præget Genternes Smag; de ville idetmindste gjerne paa deres nye communale Bygninger have et Taarn, fra hvis Kanter Smaataarne rage ud og frembringe den Skuffelse for Diet, at Hovedtaarnet skraaner ud opadtil.

I det Hele taget er det dog langt fra, at Gent seer gammeldags ud. Hele Kvarteret nærmest Statsjernbane-Stationen er moderne, elegant og solidt. Bygningsmaaden ligner noget den hamborgske omkring Alsterbasinet, men er ikke saa kaferne- eller hotelagtig. Husene ere temmelig lave og synes beboede af en, høist to Familier. Ogsaa i de øvrige Kvarterer, selv i dem med gammeldags Snit, med de snevre, tækkede, røde Gavl-ud til Gaden, er der bredt og lyst, og Gaderne udmunde hyppig i store Pladse, Haver, ja Enge og Marker. Overhovedet frembringer Byen et Indtryk af Rys, Renlighed og Rummelighed, hvilket sidste kommer af, at den ikke formaaer at udfylde sit tidligere Omfang. Den havde i Mid-

besalderen over 300,000 Indvaanere, i 1812 55,000, nu har den 116,000. Jeg tilbragte 4 à 5 Timer med at gaae igjennem Byen paafrhds og paaatvers; og noget af det Originalste, jeg stødte paa, var, da jeg ved Enden af en bred kjøbstadagtig Gade saae en Hvedemark og troede, at jeg kunde gaae der over, men pludselig opdagede, at mellem mig og Marken var en Flod — Scheldesfloden. Ved Flodens Bred saae jeg til Høire og Venstre store, tomastede Skibe, der med fuld Sikkerhed kunne bevæge sig paa den dybe, svagtrindende Flod. Schelden — fra dens Bredder, hvor lave de end ere, er der ogsaa en vid Udsigt. Man seer den gamle, egoistiske Handelspolitiks bitre og blodige Kampe om at faae Floden spærret; man seer ned mod Antwerpen: Alexander Farneses Heltestikkelse glider forbi, belyst af Helvedsmaskinen, som Gianibelli tændte; man vender sig til den anden Side og tænker, medens Flodens Løb dølges i den lave Egn, paa den hollandske Tørvebaad, der skjulte Bevæbnede for at overrumple en spansk Fæstning, og paa den hollandske Soldat, som for ikke at nhse og forraade Vaadens Indhold bad en Kammerat om at stifte sig ihjel — eller paa de glade Tog, der i Maria af Burgunds og hendes elskede Maximilians Tid glede henad Floden — eller paa den raft- og hensynsløse Virksomhed, hvormed under Napoleon den 1ste Vaade bleve byggede og Skibe tagne fra Privatfolk langs hele

Floden for at forberede Landgangen i England; det evige Waterloo stiger da op for Erindringen; man tænker sig, hvordan Ludvig den 18de og hans Hof maae have lyttet den 18de Juni 1815, og hvilken Forstyrrelse her har været, da de reisende Engelsemænd kom hovedfulds ilende med Efterretning om, at Napoleon havde seiret; man undrer sig over, at Floden er saa rolig.

Medens jeg i Middagsstunden sad ved Floden og hvilede mig, søgte jeg at orientere mig i Gents Historie. Sympathien er ikke nøiet med en almindelig, farveløs Biden, den vil have enkelte Træk, søger enkelte Personer og deres Skjæbne og gribes underlig, naar man kan sige: Her skete det! I et saadant Dieblif er det paa en behagelig, romantisk Maade, som om Ens eget egoistiske Liv standser, man føres bort i et andet Menneskes Liv, man farer hastig som en Vind, der vifter i en forgangen Tids Faner. Min Rundskab eller Værdom var imidlertid begrændset, og hvad Erindringen uvilkaarlig thuede til, var Billeder, som jeg havde seet paa Verdensudstillingen i London. Først et af Leys, forestillende Inquisitionens Indførelse i Nederlandene eller rettere: den offentlige Forkyndelse af Inquisitionen paa Torvet i en By, og Byen gjorde jeg i det Dieblif til Gent. Selve Maleriet som Kunstværk havde i sin Tid ikke interesseret mig overmaade meget, fordi dets Hovedpiemed var en, som mig syntes, forceret Efter-

ligning af den gamle Stil. Men nu, ved den flanderſke Flod, i Skyggen af et gammelt Hus, fandt jeg Tilfredsstillelse ved at mindes de haarde Anſigter, de gamle Dragter og den mørke Tone, der bebudede „Tordenveir i Flandern“. Saa huſtede jeg fra Schillers Skildring af Nederlændenes Uafhængighedsſkrig, at netop her i denne Egn begyndte (Aar 1566) Billedſtormeriet, og netop her i Gent var det, at den ſpanſke Gouverneur, forſærdet over Scenerne, der havde fundet Sted i Antwerpen, gav efter for Maſſen og tilloob den at ſønderſlaae Billederne, for at det kunde ſee „med Orden og Ro.“ Men her var det ogsaa, at Maſſen efter kort Tids Forløb nedrev det proteſtantiſke Bedehus og brugte Bjælkerne til Galger for Proteſtanterne. Jeg vilde ſtrax under Indtrykket af diſſe Tanker til Byens Hovedkirke og ſpurgte mig for hos en Mand, der gif forbi. Han ſagde mig, at Hovedkirken hed St. Bavon, og ſpurgte, om jeg vilde ſee de berømte Billeder. Da jeg bejaede det, yttrede han ſin Beklagelſe over, at jeg netop denne Dag maatte gaae for-gjæves, Kirken var overtrukken med Sort, man havde for en Time ſiden feiret en Sørgefeſt til Minde om, at Napoleon for 50 Aar ſiden lod de unge Geiſtlige tage til Soldater.

Saa ſatte jeg mig igjen rolig ned ved Floden og overgav mig til det behagelige Tankespil at mindes Billederne fra London. Der var Gallait's

store, mægtige Billede: Egmonts sidste Diebliske. Egmont havde i næsten et Aar siddet fængslet her i Gent, i Staden, hvor han selv havde været Gouverneur, i Castellet, hvorfra han for Kong Philips Skyld havde betvunget Byen — og som nu ikke længer er til — og han var bleven ført til Brüssel, hvor Biskoppen af Ypern, Martin Rithow, kom til ham i Fængslet, forkyndte ham Dommen og beredte ham til Døden. Nu levede det! Hvilken Magt Kunsten dog har! Den samme Følelse, hvormed jeg saa ofte havde staaet foran Billedet, kom igjen: den underlige, dybe, smerteblandede Tilfredsstillelse over, at saadan kunde og maatte det have seet ud. Der sad Præsten, som først havde fastet sig for Albans Fødder og bedet om Naade eller blot om Opsættelse, og saa, da Alt var forgiæves, havde paataget sig det bittere Hverv, fordi Ingen vilde udføre det kjærligere end han. Saadan maatte den Mand have seet ud, som han sad der ved Lampen efter at have vaaget om Natten med Egmont: sund, kraftig, velnæret, dybt og inderlig medfølelse, men istand til at gaae ud i Verden og tale rolig om denne kummerfulde Nat. Der stod Egmont ved Vinduet, fattet paa sin Skjæbne, beredt og styrket af sin geistlige Ven, og dog paany blegnende i den matte Dæmring, der kommer ind ad Vinduet og minder ham om, at hans sidste Dag oprinder. Hvilken Ro, og hvilken Sindsbevægelse man er i ved at

see det! Men her, hvor jeg blot saae det i Erindringen, kom nye Ting til. Her ligger Gent ængstelig aandende ved Tanken om, at Egmont skal døe. Her græde de Soldater, han har commanderet. Han er langt mere elsket, end han fra Charakterens Side fortjener; han har været vanfelmodig og haard imod Folket; han har været en temmelig sybaritisk Egoist; men han har af Himlen faaet den Elskværdighed, der mysteriøst vinder Mængden, og har han feilet, saa tilgives det ham fuldelig, fordi han, en saa rig, lykkelig, fornem Mand, nu skal døe saa urettelig og saa forsmædelig. Om saa Diebliske, naar Hugget falder, strige Tusinder, som om de selv bleve trufne, og de styrte, trods de spanske Soldater, til Skaffottet for at dyppe deres Tørklæder i hans Blod.

Der er det næste Billede, ligeledes af Gallait: Egmonts og Horns Lig ligge paa Parade, og Magistraten eller Byens Fornemste have Lov til at gaae ind og overbevise sig om, hvor løst nederlandske Hoveder nu sidde. Der staaer en Soldat i Rustning og ved hans Side en anden Spanier i rød Hue, legende med sin Dolk, medens han giver Agt paa Udtrykket i de Besøgendes Ansigter. Det er et Historiemaleri! Sentimentale Folk klagebe over, at det var saa stygt at see disse halshuggede Lig, hvorvel de vare sømmelig dækkede med sort Fløil. Hvor lidet en dygtig, alvorlig Kunstner dog kan gjøre Regning paa Mængden!

Vel skulde man see Eigene; men de vare ikke Hovedsagen. Det Egenlige var, at de brede, rolige, flanderste Hoveder viste sig her overfor Spanierne, overfor den mørke, ørneagtige, blodige Energi i den castilste eller arragonste Soldat og det listige, Overmodige, grumt Forskende i hans Landsmand, og man skulde føle, at disse to Racer kunde ikke leve i samme Land, og at ved hine to afhuggede Hoveder, ved disse Albaske Seierstrophæer, begyndte den Kamp, som forvandlede Spanien fra Europas Herremagt til en udtømt, svag Stat. Her løber Schelde, der har drukket begge Racers Blod, og nynner smilende Befrielsesfangen.

Alba — det fornøjer mig, at der er et Maleri, som viser ham i Angst, skjøndt Scenen ikke er paa dette Sted. Det er udført af en Tydsker, hvis Navn jeg har glemt, og som Maleri er det heller ikke af videre Værd; men det vækker Erindringen om en historisk Begivenhed, nemlig om Toget, som Alba i 1547 foretog gjennem Thüringen, ved hvilken Leilighed han havde lovet Grevinde Catharina af Schwarzburg at holde streng Mandstugt og selv modtog Indbydelse til et Maaltid paa hendes Slot. Medens han sad der med de andre Fyrster og Generaler, kom Efterretning om, at hans Soldater plyndrede og bortslæbte Bøndernes Kvæg, hvorpaa Grevinden forbitret sagde: „Fürstenblut für Ochsenblut!“, lod Soldater besætte Salen og „gjorde Alba stum

af Forbauselse eller Forfærdelse". Skade, at Uenigheden blev bilagt, og at hun ikke lod ham hugge ned — skjøndt, saa vare Nederlandene vel ikke blevne uafhængige.

Endnu et Billede dvæler jeg ved og kunde ønske igjen at have. det for mig. En af Gents Herrer var Philip den Smukke, Søn af Keiser Maximilian og den skjøne, romantiske Marie af Burgund, Carl den Driftiges Datter. Philip ægtede i Aaret 1496 Infantinde Johanne af Spanien, Datter af Ferdinand den Katholske og Isabella af Castilien. I Aaret 1506 døde Philip pludselig og Johanne (Moder til Barnet, der senere blev Keiser Carl d. 5te) blev ved at see hans Lig vanvittig af Sorg. Gallait har malet Scenen: Johanne ved Philips Lig, og aldrig har det lykkedes en Kunstner at lægge mere Sjæl i et Bar Dine, at vise det begyndende Vanvid, Forglemmelse af denne Verdens Orden, i saa skøn Form, forenet med en saadan sød Dmhed, en saadan blød, hjærtegnende, altbetagen Kvindetjærlighed. Efter i nogen Tid at have dvælet med Erindringen ved disse mageløse Dine begyndte jeg at huske Børnertheden, der ikke havde kunnet fatte og paaffjønne Kunstnerens Opgave, og sølte paant med Bitterhed min Afmagt overfor den hele engelske Presse. Men saa saae jeg igjen Schelden, mindebes Artevelde, Egmont, Farnese og Napo-

leon, huffede, at de dog havde tømt bitrere Kasse, og tog saa igjen rolig fat paa Byen Gent.

Paa en af Quaierne ved Schelde staaer Maison des bateliers eller des navieurs (Skippernes Laugshus). Saaledes kaldes det endnu, uagtet det for længe siden har ophørt at være Herberg eller Gildestue for den engang saa mægtige Corporation, der paa egen Haand førte Krig. Det blev bygget omtr. 1530 og har megen Lighed med Dyvekes Hus paa Amagertorv, men er baade større og rigere. Vinduerne ere buede paa en Maade, der minder om spansk Indflydelse; Byens Folk kalde dem gothiske, hvilket nok i nærværende Tilfælde maa forstaaes som: vestgothisk-arabisk.

Beg opsogte Floden Lys eller Lisse, der falder i Schelde, og gik langs den og langs Canalen, der næres af dens Bande. Det var en behagelig Vandring, tildels i Skyggen af høie Træer. Der er ved en Flod, især en saadan landlig, frisk lille Flod, Noget, som underlig tiltaler Sindet. Det rindende Vand fængsler Diet, og halv bunden til det Nærværende, halv drømmeagtig fri bestjæftiger Tanken sig med Flodens Udspring og Løb og undrer sig over, at den saadan kan vedblive at løbe. Der er noget Frisk, Haabfuldt, Ungdommeligt ved en Flod; den Bedrøvede bør gaae til den; den Glade kan gaae til Havet og blive alvorlig.

Canalen — der forener Gent med Brygge

— løber gjennem en meget bred Gade beplantet med en Allée af høie Træer. Selv om man aldrig før har været paa et saadant Sted, gjenkjender man dets „Stilleben“, de grønne Træer med deres Skygger i det klare Vand, de hvide Huse med de grønne Døre og blanke Dørhamre — nemlig fra hollandske Malerier. Det er jo hin Kunsts Særkjende, at den uden at bryde sig om store, ideale Forestillinger har beffjæstiget sig saa trolig og inderlig med Virkeligheden, at Verden i Diebliske vendes om for En. Man kjender og bedømmer Naturen fra Kunstens Standpunkt. Ved Synet af en graa Hest paa Marken tænker man: Der gaaer en Wouwermans; ved Synet af en kjøn, rød Ko siger man: Der er en Guip!

Ad en Omvei, der førte over mange Broer og forbi Huse, der stode i Vand ligesom venedianske, kom jeg op til Place de Vendredi, et stort Torv, der ligesom le beffroi er et historisk Centralpunkt i Gent. Her har man holdt Folkeforsamlinger, og her have Laugene massacreret hinanden; her brændte Artevelde i Aaret 1342 for 30 Millioner flanderske Gjældsbeviser. Her ligger en Bronze-Kanon af uhyre Størrelse, 18 Fod lang, Mundingen over en Alen i Diameter. Sagnet siger, at den i det 14de Aarhundrede blev brugt ved Dudenardes Beleiring, og at det er den, hvis „Arm som af alle Helvedes Djægle“ Froisfart omtaler; men da den ikke har Tæng hul, er

den kun et Exempel paa, at Folkesagn ikke behøve Sandhed for at groe. Endstjøndt jeg ikke vilde fornærme Genteren, der viste mig den som en historisk Mærkværdighed, følte jeg dog mere Interesse for en anden Gjenstand, der stod paa Pladsen, nemlig en Sten-Piedestal, hvorpaa et Monument for Jacob van Artevelde skulde reises i September. Jeg gik ind i en Boglade og spurgte efter en historisk Skildring af van Artevelde; men man havde ingen, og da jeg yttrede min Forundring over, at der ikke var sørget for et saadant Værk i Anledning af den forestaaende Festlighed, svarede man, at en lærd Mand allerede i fem Aar havde arbejdet paa van Arteveldes Liv og Levnet, men ikke var bleven færdig. Saa nøies jeg til Brug for de følgende Vinier med, hvad jeg kan faae ihænde, nemlig en kort Skizze af Ghyselynck, Froissarts Krønike og Heinrich Veos „Zwölf Bücher niederländischer Geschichten“, men kan dog strax hentyde til, hvad de fleste af os vide fra den almindelige Historie, at endnu henad Middelalderens Slutning var England et agerdyrkende Land, hvis væsentligste Udførselsgjenstand var Uld, medens Flanderns Stæder vare høilig industrielle og til deres Klædemanufacturer behøvede ikke blot deres egen, men ogsaa Englands Uld. Denne simple Kjendsgjerning er for en væsentlig Del Nøglen til den Politik, til de heftige Kampe, som præge disse Egnes Historie

i et Par Aarhundreder. Disse flanderſke Stæder ſloges ikke for en Idee, men for Uld ſamt Hør og Silke. Dette vil imidlertid ikke overraſſe Noget, der erindrer, at Hanſaens Politik for en betydelig eller overveiende Del var betinget af Silden i Dreſund; bemeldte Sild gav ikke blot Stødet til en Handelsvirksomhed og til et Handelsforbund, hvis Magt rakte fra Bergen til Foden af Alperne og fra Themſen og Rhinen til Novgorod, men blev Anledning til ſtore, langvaige Krige tillands og tilbunds, hvorunder navnlig vort Fødeland led, indtil Silden c. 1425 fik det Lune at begive ſig fra Sundet til Kyſterne af Holland og derved foranledige Hollands ſtore Optræden i Verdenſhiſtorien. Man kan fra et viſt Standpunkt have Ret i at kalde baade Hollands og de flanderſke Stæders Politik kræmmeragtig ligesaa vel ſom Hanſaens, og ligesom man endnu er tilbøielig til overfor England. Den var viſſelig ikke ſaa romantisk ſom Ridderneſ, der drog til det hellige Land, ſpredte vel heller ikke ſaa mange Junker og blev heller ikke ſaa frugtbar; men hos diſſe haandſaſte Kræmmere var der dog ofte megen opoffrende Kjærlighed til deres Stad og til deres Fæller, og deres Frihedsfølelſe, ſkjøndt intolerant og egoiſtiſt, blev dog Moder til den oplyſte politiſke og communale Frihed, der nu udmærker Belgien. Men hertil maa føies, at den Tilfredsſtillelſe, man har ved at ſee paa hine Ti-

ders Kjøbmandsfærd og Kjøbmandspolitik, ikke kommer til sin fulde Ret, saalænge man dvæler ved enkelte Grupper. Man maa komme til et Overblik og lægge Mærke til den store Higen og Fremgang, der efter Korstogene, fra det 12te Aarhundrede indtil omtrent Keiser Carl d. 5te, viser sig i Stæderne ligesaa Tiberen til Østersøen. Som al sund menneskelig Stræben havde den et materielt Grundlag, nemlig Handelen; men selve Handelen forudsætter ordnede Tilstande og stigende Fornødenheder i Folkets Masse. Der var et stort, næsten forunderligt Liv, uagtet dette Liv paa middelalderlig Vis var corporationsmæssigt, hildet i stærke Fordomme og gjennehmynnet af heftige Lidenstaber. Der var noget Corporationsmæssigt, ikke blot i Staten og i Architekturen, men endog i Poesien, forsaavidt som Digterens individuelle Charakter saa ofte forsvinder; men hvilken Sang, hvilken Eystighed og hvilken Sorg, og hvilke uforgængelige Værker i Granit og Marmor! Naar man betragter hin Tid, falder man let i den Illusion, at 3die Stand, som er bleven vor Tids Herre, allerede var til, og man undrer sig over, at der behøvedes fire Aarhundreder, inden 3die Stand kom til Bevidsthed og udtalte den i Boldhuset i Versailles; men man overseer da, at en lang og besværlig Gjennemgang var nødvendig, for at Stadspolitiken kunde gaae op i Stats- og Nationalpolitik, Vocal- og Standspatriotismen i Fædrelandsfølelse, og at

Herffernes absolute Magt maatte til for at fue, hvad der stod i Veien herfor.

Gents Borgerstand spiller især i det 14de Aarhundrede en paafaldende stor Rolle; men den mærkeligste blandt dens Førrere var imidlertid en Adelsmand, der stred for en Idee, d. v. s. en omfattende politisk og national Tanke, men tillige naturligtvis af Ergjærrighed.

Jacob van Artevelde, Søn af Arveherren til Tronchiennes og Melle, var født i Gent 1290 og tilbragte sin Ungdom som Page ved det franske Hof. Efter sin Hjemkomst til Gent ægtede han en Dame af den adelige Familie Baronaige og begyndte derpaa sin politiske Virksomhed med at udtræde af de Adeliges og Riges Corporation, de Poorters, og lade sig indskrive i Bryggerlauget. Men jeg maa dog strax bemærke, at Froissart, der forresten ikke sympathiserede med Borgerbevægelserne, kalder ham en Borgermand, som ægtede en Bryggerkone, og at Leo, der følger Froissart, angiver, at han havde været, ikke Page, men Tjener ved det franske Hof. Dette Spørgsmaal afgjøres ved, hvorledes Udtrykket Varlet de la fruiterie du Roi skal oversættes. Jeg kender ikke de Kilber, ifølge hvilke Ghyselhynd anviser Artevelde en høiere Stand; men siden jeg har været Gjæst i Flandern, synes mig, at jeg, da Historien er usikker, helst bør holde mig til den Mening, som Flamlænderne forfægte. Som Følge deraf

foretrækker jeg ogsaa, istedenfor i Artevelde at see en listig og grim Demagog, som hans Fjender kaldte ham, at betegne ham som en ærgjerrig, men dygtig og ædelbaaren Mand.

Bethder Varlet de la fruiterie du Roi en af Kongens Pager, og var han virkelig Adelsmand, saa bliver den hurtige Lykke, han gjorde i Gent, end mere forklarlig; thi naar en Adelsmand, der tillige er et Geni, optræder mellem Borgere og Spidsborgere, som endnu ikke have for megen demokratistisk Selvtillid, bliver han hurtig Gjenstand for en begejstret Beundring. Bryggerne gjorde Artevelde til deres Oldermann eller Deken, og kort efter valgte samtlige 53 Laug eller Corporationer ham til Over-Oldermann (chef-doyen, Opperdeken). Rig, gavmild, indtagende og høist veltalende skabte han snart en usædvanlig Tilstand om sig. Medens Grev Ludvig af Nevers var Flanderns Souverain, var Artevelde den egenlige Herre i Byen Gent og udøvede tillige en betydelig Indflydelse paa de nærmeste Byer. Derpaa kom Krigen imellem England og Frankrig — foranlediget ved, at Edvard d. 3die gjorde Fordring paa den franske Throne — og gav ham Leilighed til at udfolde alle sine Evner.

Flanderns Herre, Grev Ludvig, holdt med Frankrig, og som Følge heraf kom Gent og andre Fabrikstæder snart til at savne Uld. Fabrikerne standsede, og Tusinder af Arbeidere drog om i

Landet og tiggede. Man var fra tidligere Tider vant til at see denne Virkning af en Krig med England; man vidste ogsaa, at Fred vilde hæve Ondet; men under politiske Bevægelser og overfor en Befolkning, der er delt i Partier, gjælder det ikke blot om at have en simpel og tydelig Tanke, men ogsaa og fornemlig om at gjøre den slaaende indlysende og finde Midler til dens Gjennemførelse. Imod Grev Ludvig og hans Tilhængere — især den flanderske Adels og nogle Raad — der mente, at man i Forening med Frankrig skulde tvinge England til Fred, stillede Artevelde en ganske ny Tanke, Forslaget om, at de flanderske Byer skulde holde sig neutrale, og han tilveiebragte, til trods for Souverainen, en Forening mellem Gent, Brügge og Ypern, hvis Følge virkelig blev en Overenskomst med England, der tilstedte Flandern Neutralitet. I tre Aar nød Flandern, begunstiget af Omstændighederne, en fuldstændig Fred, der skaffede det umaadelige Fordele, og havde kun at strides med sin Souverain, som naturligtvis ugjerne fandt sig i sin Afmægtighed og ønskede at efterkomme sine Vasalpligter mod Frankrig. Da han tydelig forberedte sig paa at bruge Magt, mødte Deputerede fra de flanderske Byer i Abbediet Byloque i Gent, og medens Artevelde her forsvarede sin Politikk, kom den længe tilbageholdte Vidskab til Udbrud: Greven vilde lade ham dræbe, Borgerne ilede ham tilhjælp, hug Sol-

daterne ned og tvang Greven til at flygte (Mars 1337). Nu blev Artevelde af Bhermes Deputerede erklæret for Flanderns Ruward (Rolighedsværge) eller Regent med dictatorisk Magt, og nu følger otte Mars gylbne Tid, den, til hvilken Flamlænderne senere saa tidt have seet sukkende tilbage. Man havde nogen Kamp at bestaae med Grev Ludvig, der med fransk Understøttelse søgte at komme hjem; man sloges paa Grændsen og gjorde i Forening med engelske Tropper Indfald i Picardiet (1340). Paven truede Flamlænderne med Bænd og store Pengebøder, hvis de befæmpede Kongen af Frankrig; men Artevelde fandt paa et Middel til at omgaae Pavens Forbud. Han raadede nemlig Edvard d. 3die til at antage Titel af Konge af Frankrig; Edvard kom til Gent, og Flamlænderne sluttede et of- og defensivt Forbund med ham. Saaledes vandt man Tid, indtil Paven kunde erklære, hvilken Konge af Frankrig han havde ment. Fredsunderhandlingerne (1342) gave Artevelde Leilighed til at vise sig som Diplomat saavel overfor Fjenden som overfor Flanderns suveræne Ven, Edvard d. 3die, og han opnaaede, at Flandern blev stillet mere uafhængigt af Frankrig, og at det fik eftergivet 30 Millioner Lires, som det skyldte den franske Krone. Det var disse Gjældsbeviser, som Artevelde fik udleverede, og som han brændte paa Place de Vendredi. Man kan let forestille sig

Følgen heraf for Artevelde: Folket saae op til ham som en Afgud, og „ingen Souverain i Europa havde paa den Tid en Autoritet som han.“

Nu følger den næsten uundgaaelige Reaction; nu kommer ogsaa for Artevelde den Tid, da Skjæbnet efter at have begunstiget en Mand synes at lure paa en Feil ligesom for at hærne sig eller for at prøve sit eget Værk. Gents Borgere vare blevne hævede til Selvtillid, for ikke at sige Overmod; Arteveldes Lykke og Rigdom havde skaffet ham Fjender, især Oldermanden for Bæverne, Gerhard Dionysius.

En Del af Laagene i Gent saavelsom i Brügge og Ypern vilde have Grev Ludvig tilbage, da han lovede at ville paa de mindre Stæders Beføstning give dem Monopol paa Uldfabrikationen. Deraf opstod en blodig Feide, og Artevelde, hvis Magt og Indflydelse beroede paa de store Byer, var nødt til at tage Parti imod de mindre Byer og Landbefolkningen, der fremtraadte som „Oprørere“. I Gent udbrød en Feide af den Slags, som Engelskmændene kalde strike. En Mængde Bævere forlangte høiere Dagløn, og da Mestrene vægrede sig, holdt de op at arbejde og begyndte Gadeuroligheder. Artevelde holdt med Oldermanden, hans egen Fjende, Gerhard, og den 2den Mai 1345 kom det paa Torvepladsen, Place de Vendredi, til en rasende Kamp, der ikke engang standfede, da man bar Hostien ind imellem de Stri-

dende. Femtenhundrede Arbeidere, tidligere Arteveldes mest glødende Tilhængere, bleve huggede ned; en Mængde andre bleve udjagne af Byen. Nu indsaae Artevelde, at der behøvedes en kraftig, legitim Herre til at holde Folket i Tømme, og han henvendte sig til Grev Ludvig; men denne vilde ikke vende tilbage til Byen og staae under Kuwardens Indflydelse. Da besluttede Artevelde at overgive Flandern til England — ikke hemmelig eller ved Forræderi, men efter aaben Diskussion og Folkebeslutning. Han indbød Kong Edvard den 3die til Flandern og indfandt sig hos ham med Byernes Deputerede, men da han fremkom med sin Plan, der bestod i at gjøre Grev Ludvigs Børn arveløse og istedenfor dem anerkjende Prindsen af Wales som Flanderns Greve, reiste de Deputerede hjem i Uvillie. Til trods for den langvarige Kamp, man havde ført imod Grev Ludvig, var dog den middelalderlige Følelse af Overherrens arvelige Ret og Vasallens Pligt saa stærk i Flandern, at en dyb Brede betog Gemhytterne, da Sagen blev bekjendt, og Arteveldes Fjender undlade naturligvis ikke at benytte sig heraf. Inden han kom tilbage til Gent — og han spildte en kostbar Tid med at reise til Ypern og Brügge for at plaidere sin haabløse Sag — var han udstreget som Forræder og beskylt for at have plyndret eller bortødslet Flanderns Skat. Da han — Cola di Rienzi's Samtidige — den 17de Juli 1345 kom

hjem til Gent, brød Forbittrelsen strax frem, hans Hus blev omringet af en rasende Pøbel, og da han efter frugtesløse Forsøg paa at tale den tilrette vilde flygte til en Kirke, mødte han sin Fjende Gerhard, der dræbte ham. (Følge Froisfart var det en Sadelmager af lignende Navn). Hans Hus blev plyndret og brændt, og da Alt var forbi, kom Folkets Bedrøvelse over at have mistet en stor Mand.

Kort efter hans Død blev den Dye flebet, der skulde omhugge eller dybt beskadige det flandervske Frihedstræ. Man vil have lagt Mærke til, at i den hidtil berørte Periode var Souverainen for svag til at modsætte sig Byernes selvstændige Politik. Den oftnævnte Grev Ludvig faldt 1346 i Slaget ved Crécy; hans Enke, Margareth, kom ved Arv i Besiddelse af Grevsfaberne Artois og Bourgogne. Englands Konge anholdt om hendes Haand for sin Søn Edmund, Hertug af Cambridge; men Kong Johan den 2den af Frankrig „fik hende gift med sin Søn Philip den Driftige, hvem han testamenterede Hertugdømmet Burgund.“ Saaledes kom Flandern ind under de mægtige burgundiske Hertuger, og en af dem, Carl den Driftige, forstod at tæmme Communerne med Ild og Sværd. Derfra fører Historiens brede Vej videre til Carl d. 5te, Philip d. 2den, Religionskrigen, Alba, det østerrigske Hus, den franske Republik og Reiseretid p. s. v.

Gents Historie indeholder imidlertid mange interessante Episoder, navnlig en, hvor Artevelde saa at sige reiste sig af Graven. Efter Ludvig af Nevers fulgte hans sextenaarige Søn Ludvig af Maelle — saa kaldet efter det Slot, hvor han var født — og trods sin Ungdom viste han baade Dhygtighed og Kraft, men førte tillige et lystigt Liv, og da dette lystige Liv kostede Penge, søgte han at paalægge sine Undersaatter nye Skatter. En Tidlang gik det godt, da man paa middelalderlig Vis pressede et Privilegium af ham for hver ny Skat, han udpressede; men i Længden kunde det ikke undgaaes, at et Privilegium, han gav den ene By, stred mod en anden Byes Interesser. Saaledes i 1378, da Genterne gjorde Vanskeligheder og ligefrem sagde, at de ikke længer vilde betale for hans Forlystelser. Saa henvendte han sig til Brügge og tillod Byen at grave en Canal fra Deinze til Brügge, hvorved Handelen skulde ledes fra Gent. Nu kom Borgerstabet i Bevægelse, og, som billigt var, traadte Skipperlauget i Spidsen for det. Det stiftede Foreningen Chaperons blancs, de hvide Hatter, og deres Nidermand, Jan Heynsens, førte dem imod Arbejderne, der gravede Canalen, og som de nedfablede eller adspredte. Greven stillede sig i Spidsen for sin Adel, men blev slaaet, og Jan Heynsens indtog selve Brügge. Denne flanderste Masaniello, ligesaa begavet, men mere rolig, beregnende og

udholdende end den neapolitanske Fisser og Følkefører, døde midt paa sin Seirsbane af Gift. Hans Død hjalp imidlertid ikke Greven stort; thi Genterne fandt fire andre Førere, blandt hvilke især Peter van den Bossche — Froissart kalder ham Du Bois — udmærkede sig. Han tvang Greven til Fred; men Freden blev snart brudt, og da Greven nu beleirede Gent, forjog van den Bossche ham med stort Tab. Kampen blev ført med overordenlig Forbittrelse mellem Borgere og Adel, og det var sjelden, at man i noget Slag gav Pardon. Ved Nevele maatte (1381) 6000 Genter springe over Klingen, i Brügge lod Greven 500 Bævere halshugge; til Gjengjæld bleve Adelsmændene slaaede ihjel for Fode og deres Slotte brændte. Lykken vendte sig endelig ganske mod Genterne, og de bade om Fred; men Greven stillede for haarde Betingelser. I denne Nød huskede van den Bossche, at der i Gent levede en Søn af Artevelde. Philip van Artevelde var voxet op i Stilhed og næsten ubemærket; man vidste ikke meget Andet om ham end, at han pleiede at sidde ved Schelden og fiske. Froissart fortæller nu saaledes: Peter du Bois (Peter van den Bossche) havde hørt sin Mester Johan Thon og gamle Folk i Gent sige, at det ganske Land aldrig havde været saa vel styret og saa meget frygtet, elsket og æret, som i Jacob van Arteveldes Tid, og de Samme sagde, at hvis Jacob van Artevelde nu levede, saa

vilde Sagerne staae ganske anderledes, de vilde faae en Fred, som de selv ønskede den, og Greven vilde tilgive dem og takke Gud til. Disse Ord bragte Peter til at falde i dybe Tanke. Han erindrede, at Jacob van Artevelde havde efterladt sig en Søn, en smuk og behagelig Mand, til hvem Dronning Philippa af England paa den Tid, da man beleirede Tournay, havde staaet Gudmoder, og som af Erbhødighed mod hende var bleven kaldt Philip. Peter gik en Aften til Philips Hus, hvor han boede med sin Moder, og hvor de ernærede sig anstændigen af deres Formue. Peter havde overlagt Sagen vel og forklarede med følgende Ord Grunden til sit Komme: „Philip van Artevelde, hvis Du vil lytte til mig og følge mit Raad, vil jeg gjøre Dig til Flanderns første Mand.“ — „Hvorledes skulde dette skee?“ spurgte Philip. — „Jeg skal sige Dig, hvorledes: Du skal være den eneste Herskende i Staden Gent. Vi befinde os i dette Dieblis i yderste Trang til en Fører med et godt Navn og en god Charakter. Vi skulle reise Gents Mænd ved Din Faders Navn; thi Alle og Enhver siger, at Flandern aldrig var saa vel sthyret eller saa frygtet som under Din Faders Myndighed. Jeg kan, hvis Du er villig, lettelig sætte Dig paa Din Faders Plads, dersom Du vil regere efter mine Raad, indtil Du har lært at styre Forretningerne, hvilket Du snart vil.“ — Philip svarede: „Peter, Du tilbyder mig store

Ting, og hvis jeg bliver stillet paa den Plads, som Du siger, saa lover og sværger jeg ved min Tro, at jeg altid vil tage Dit Raad." — Peter spurgte: „Kan Du være grum og stolt? Thi en stor Mand i Almenheden og især i en saadan, som vi skulle have at gjøre med, vil ikke blive anseet for meget værd, hvis han ikke gjør sig frygtet og Tid efter anden berømt formedelst Grumhed. Det er saadan, at Flamlænderne forlange at blive styrede, og iblandt dem er en Mands Liv ikke mere anseet, og ei heller bør deres eget Liv ansees for mere værdt end en Svales eller Lærkes, hvilke man i den rette Aarstid slagter til et Maaltid." — „Ved min Tro," svarede Philip, „jeg vil forstaae at udføre dette." — „Saa er Alt godt," sagde Peter, „Du er netop den, jeg søgte, og den Anfører, vi behøve."

Saaledes talte altsaa Demokraten Peter van den Bossche, eller disse Ord lægger Krønikeskriveren, vistnok med ret god Kyndighed, ham i Munden.

Næste Dag var der Folkeforsamling for at raadslaae om Valget af en øverste Fører, og da Afskillige vare blevne nævnte, uden at man blev enig, fremstod endelig Peter og henledte i en fløgtig Tale Opmærksomheden paa en ung Mand, Dronning Philippa af Englands Gudsøn, og hvis Fader havde besejret alle Gents Fjender. Næppe var Arteveldes Navn blevet nævnt, før det foer som et elektrisk Stød gennem Mængden. „Lad

os opføge ham!" blev der raabt, „vi ville have ham og ingen Anden til Fører!" Ledfaget af tolv Aldermænd og en umaadelig Folkefjæde begav nu Peter van den Boscche sig til Philips Hus og forlangte, at han med sit mægtige Navn skulde frelse Gent. Man udnævnte ham ligesom Faderen til Ruward, d. v. s. Dictator. Hvis Peter van den Boscche havde ventet, at han selv skulde være Dictator af Gavn, medens Philip van Artevelde blev det af Navn, tog han meget feil; thi Philip reiste sig pludselig med en forbausende Energi og Dygtighed og blev selv Fører, skjøndt han overlod den utrættelige og stridbare Peter nogen Del i Gjærningen. Det Første, han gjorde, var at lade de af hans Faders Forsølgere, der endnu levede, henrette. Derpaa ordnede han Hæren, gav strenge Forordninger og sørgede for, at de bleve efterlevede, samlede en Escadre paa Schelden og sendte derpaa Gesandter til Greven med Tilbud om Fred. Da Greven haanlig forkastede dem, begav Philip sig selv til en Conferens, men kunde ikke opnaae blidere Vilkaar end, at alle Gents Indvaanere fra det 15de til det 60de Aar skulde barfodede møde Greven mellem Gent og Brügge og overgive sig til ham paa Naade og Unnaade. Philip vendte hjem, sammenkaldte Folket paa Torvet, Place de Vendredi, og spurgte, om man vilde underkaste sig dette, og da man svarede ham med Naabet: „Høllere døe!", førte han strax

Hæren imod Fjenden. Den næste Morgen, 3die Mai 1382, da han havde nærmet sig Brügge paa en halv Mils Afstand, rykkede Greven ud imod ham. Greven vidste, at Gent var svækket paa Mandskab, og troede derfor Seiren let; men Philip havde opstillet sit hele Artilleri bagved sine Bagagevogne, og da Greven med sin Adel og sine 40,000 Mand — imod hvilke Philip kun skal have haft 5000 — stormede imod ham, lod han pludselig Kanonerne demaskere. Følgen heraf var en saadan Forvirring i Grevens Armee, et saadant Blodbad og et saa fuldstændigt Nederlag, at Genterne trængte ind i Brügge tilligemed de Flygtende og nedsablede Alt for Fode. Saaledes fortæller Ghyselhuut. Froissart siger derimod, at Grevens Riddere, da de saae Fjendens Stilling, og da Dagen allerede heldede, vare af den Mening, at Angrebet skulde opsættes til næste Morgen; men Langene fra Brügge paastode, at de i Hast kunde jage den Haandsfuld Genter paa Flugt, hvorfor de, uden at lade sig opholde, ilede imod Philip, der da pludselig brød frem med alle sine Genter i tæt Slagorden, kastede Brüggerne overende og ind paa Grevens Riddere, som bleve revne med i den vildeste Flugt. Begge Fortællere ere imidlertid enige om Hovedsagen: at Greven blev totalt slaaet, og at Seierherrerne trængte ind i Brügge tilligemed Flygtningene; men i et senere Capitel, om Krigene i Portugal, angiver Froissart

Hærens Styrke mere rimelig til 6000 mod 11000 Mand. Endel af Brüggens Læng forenede sig med Genterne og toge Del i Massacren. Selve Greven undkom kun ved Hjælp af en fattig gammel Kone, der skjulte ham under sin Seng. Han flygtede til Lille og fik her Hjælp fra Burgund og fra Frankrig, medens Philip, Faderens Politik tro, henvendte sig til England. At den franske Konge ydede Hjælp, hidrørte tilbøds fra Venstabs- og Slægtsforbindelsen, hvori han stod til Grev Ludvig, men ogsaa meget fra, at der i Frankrig og navnlig Paris viste sig oprørske Bevægelser, der betragtedes som en Smitte indført fra Gent. „Læg nu Mærke til de store Under, som begynde at røre sig i Frankrig“, siger Froissart; „Alt havde sin Oprindelse fra Genternes Opførsel; thi Almuen sagde offentlig, at de vare brave Mænd, fordi de saa tappert forsøgte deres Friheder, og at de fortjente at blive baade elskede og ærede af hele Verden.“ Kong Carl d. 6te af Frankrig stillede sig selv i Spidsen for den Armee, der drog imod Flandern, og Philip ilede ham imøde med 40,000 Mand, bestaaende af Læng fra flere Byer. Sammenstødet fandt Sted ved Roosebeke ikke langt fra Ypern, d. 27de Novbr. 1382. Natten før Slaget, medens begge Hære laae leirede overfor hinanden, hændtes der, som Froissart siger, „noget høist Forunderligt, hvis Dige jeg aldrig har hørt“. Da Philip havde lagt sig til at sove i sit

Telt, hørte hans Bagtposter fra et Sted, hvor Fjenden ikke stod, nemlig fra Høien Mont d'Or, en sær Vdh som af mange Vogne, men dog forskjellig derfra. Man sendte Speidere ud for at opdage, om Fjenden rykkede frem i Natten; men der var Intet. Den uhyggelige Støi vedblev, og en Kvinde, hvem Philip elskede, gik ud for at see efter. Hun saa Ild fra de franske Bagtposter, men ellers Intet, og forfærdet gik hun ind til Philip og sagde: „Philip, staa op og væbn Dig, Dine Fjender komme.“ Philip ilede ud; men heller ikke han kunde opdage Noget. Troisfart tilspør: „Somme mene, at det var Helvedes Djæule, som dansede af Glæde paa det Sted, hvor Kampen, imod Alles Forventning, skulde staae, og hvor de vilde saa rigt Bytte.“ — Om Morgenens besluttede Philip af en eller anden Grund — Troisfart siger, for at vise sit Mod — at forlade den Stilling, han hidtil havde havt, og som i Fronten var beskyttet af en dyb og bred Grøft, og drog over imod Mont d'Or. Tre franske Riddere, som vare udsendte for at recognise, saa denne Bevægelse, red tilbage til Kongen og sagde: „Sire, vær glad, disse Folk ere vore!“ — Strax efter blev Driflammen udfoldet af Hr. Pierre de Billiers. Man havde i den franske Hær næret nogen Tvivl om, hvorvidt Driflammen skulde udfoldes eller ei, fordi dette Banner, som Nogle mene, aldrig hidtil var blevet

baaret imod Christne; men da Flamlænderne holdt paa visse fjætterske Meninger, blev Banneret baaret frem imod dem.

Philip havde imidlertid besluttet at anvende samme Krigskunst her som ved Brügge, nemlig at fæste sig med tæt sluttet Masse ind paa Fjenden. Han brød ogsaa igjennem det franske Centrum, jog Kong Carl og alle de Riddere, som omgave ham, paa Flugt; men de franske Fløie luffede sig knugende, kvælende om ham. 25,000 Flamlændere faldt, blandt hvilke 9,000 Gentere og deres Dictator Philip van Artevelde.

Gent faldt dog ikke endda; thi der kom i rette Tid Understøttelse fra England, og Byen fik nu endog efter Borgernes Ønske en engelsk Gouverneur, Lord Bourchier, og engelsk Garnison, saa at Jacob van Arteveldes Plan om næste Tilslutning til England syntes nærved at blive gennemført. Gent havde heller Intet at klage paa den engelske Besætning, der kun var tilstede som Hjælp, uden synlig at begrænske Byens Uafhængighed, og som yderligere Tegn paa, at den var fri, ledede den utrættelige Peter van den Bossche, der skjøndt haardt saaret i en Fægtning var kommen paa Benene igjen, hele den indre Ethvælse. Men endel Borgere bleve dog, da Krigen var fortsat endnu i tre Aar, trætte af den. „Syttten Kongeriger pleiede at sende deres Rigdomme til Flanderns Kyøst“; men Krigen havde bragt stor For-

styrrelse heri. Peter van den Bossche befandt sig imidlertid altfor vel ved Forholdet til England og sin deraf flydende Anseelse, til at han skulde tillade Nogen at arbejde paa Fred med Greven. I detmindste tillægger Froisfart ham ingen høiere Betyggunde, medens det dog er rimeligt, at han følte sig som den flanderske Uafhængigheds og de Gentske Privilegiers Forkæmper. Da man af Frygt for ham ikke turde arbejde offentlig, gik man forsigtig og hemmelighedsfuldt tilværks. To velagtede, men ikke høitstaaende Borgermænd, Skipper Roger Cremin og Slagter Jacob Ardembourg, indledede Contrarevolutionen og benyttede sig af en udenfor Byen boende Adelsmand, som ogsaa sandt baade Kongen af Frankrig og Greven villige til Forlig, til at tilgive alt det Forefaldne og lade Byen beholde dens Rettigheder, fordi de nemlig tænkte paa et stort Tog mod England. Nu bearbejdede Roger, der var meget veltalende, Skipperne, medens Jacob Ardembourg, som Froisfart siger, „ved den hellige Aands Hjælp fandt Slagterne villige til at tænke som han.“ De fik nu ogsaa flere Aldermænd paa deres Side og fastsatte endelig en Dag, da de med Laugsfaner i Spidsen vilde Kl. 8 om Morgen drage op paa Torvet og faae en Folkebeslutning til Gunst for Freden. Dette kunde ikke blive skjult for Peter van den Bossche, der forelagde Sagen for Lord Bouchier. „Hvad skulle vi gjøre derved?“ spurgte Lorden. — „Jeg

mener", svarede den usfortrødne Peter, „at vi imorgen før Kl. 8 skulle samle vore troeste Tilhængere ved Raadhuset og saa med Englands Fane drage igjennem Bhen, samle Folket om os og nedhugge vore Fjender." Dette Raad fandt Lorden godt. Men Skipper Cremin og Slagter Ardembourg fik Underretning om Planen og traf i Hast Anstalter til, at deres Tog skulde begynde Kl. 7 istedenfor Kl. 8. Kl. 7½ vare Lorden og Peter ved Raadhuset med endel velbevæbnede Mænd, saa hørte de til deres Overraskelse, at Modpartiet allerede var ude, at Laugsfanerne viste sig i et uoverskueligt Tog, at Oldermændene for en Mængde Laug vare med, og at Folkemassen sluttede sig til. Det gamle Raadhus laa tæt ved Fredagstorvet; men skøndt Lord Bouchier og Peter van den Boscche saaledes kun havde en kort Bei, fandt de dog, at deres Modstandere allerede vare tilstede paa Torvet i et overveiende Antal, der bestandig forøgedes. Da Peter saa dette, gik han foreløbig tilside. Skipper Cremin gik hen imod Lord Bouchier og spurgte, om han var Ven eller Fjende. Lorden svarede: „Jeg holder med min Herre, Kongen af England, som har sendt mig hid paa Eders eget Forlangende, om I ville erindre det." — „Det er sandt," svarede Skipperen, „og havde Gent ikke selv forlangt Eders Nærværelse, vilde vi nu tage Eders Liv. Vi have besluttet at leve i Fred med vor Greve. Gaaer

til Eders Kvarter, alle 3 Engelske; rører Jer ikke, hvad I end høre og see, saa skal der ikke blive krummet et Haar paa Eders Hoved." Hermed blev Torvet gjort ryddeligt for Fredspartiet, der snart efter sluttede Freden i Tournay (1385). Der blev lovet fuldstændig Glemmel af alt det Skete; endog Peter van den Borsche kunde gaae uantastet om, men fandt det dog klogest at drage med Lord Bourchier til England, hvor Kongen modtog ham vel.

Hvis det mægtige Fredagstors — der endnu, skjøndt det er blevet bethdelig indskrænket, har Noget ved sig, som om det gjorde Plads for heftige Videnskaber — havde kunnet tale, vilde det vel have udtrykt sin Forundring over en for de Tider saa usædvanlig fredelig Afgjørelse af en vigtig Sag. Det syntes nu gjenindviet til sin oprindelige Bestemmelse, et fredeligt Handelstors, og fik igjennem en Række af Aar saa meget mindre Anledning til at høre Stormkloffen fra le hessroi, som dets Souverain, Philip den Gode af Burgund, førte en lang Krig, der syntes Flamlænderne national, nemlig i Forbund med England imod Frankrig. Men saa skiftede igjen Politiken, og det kom igjen til Opstand, men denne gang hurtig uden Held. Byen maatte falde tilspise og betale svære Skatter i Bod. Philip døde i en høi Alder 1467, og da hans Søn, Carl den Driftige skulde hylde i Gent, blev der som sædvan-

lig ved disse Leiligheder truffet Anstalter til en overordentlig pragtfuld Fest paa Fredagstorvet. Men medens Pladsen straaede i Pomp og Herlighed, forvandlede Hylldningsscenen sig pludselig, idet Genterne paa truende Maade opstillede den Betingelse, at Carl skulde eftergive hine Skatter, som hans Fader havde paalagt dem. Carl maatte give efter for les villains de Gand, men nærrede fra den Tid af et uforsonligt Had til Byen. Saa snart han kunde, erklærede han de aftrængte Løfter ugyldige, og da det som Følge heraf kom til Kamp, betvang han med Bernhaand saavel Gent som de andre Byer, der havde reist sig. Han sønderrev Gents Frihedsbrev, fratog det dets Banere, og skaanede kun Befolkningens Liv paa den Betingelse, at de fornemste Borgere drog ud og i Paasyn af en Mængde fremmede Gesandter kastede sig for hans Fod. Men man reiste sig igjen ved hans Lig, og paa Fredagstorvet blev Skafottet opreist for hans to gamle Raadgivere, Cancleren Hugonot og Herren af Himbrecourt. Carls Datter Marie, Hertuginde af Burgund, der residerede i Gent, begav sig selv til Torvet for at bede om Naade for de Dømte; men forgjæves: imedens hun bad og græd, faldt Hovederne. Aligevel blev hun i Gent, selv efter hendes Giftermaal med Maximilian af Østerrig, og i sit korte lykkelige Ægteskab udbredte hun Lykke om sig og blev forgudet af Genterne.

Da jeg ikke her skal skrive Gents Historie, og da Fredagstorsvets store, republikanske Periode nu er afsluttet, standser jeg her og tilføjer en kort Bemærkning om Gent som Fabrikstad.

Det vilde være en interessant, men vanskelig Opgave at faae undersøgt, hvorfor og hvorledes den mærkværdige Flittighed udviklede sig hos Efterkommerne af de stridbare Belger. Den lader sig ikke helt forklare af Rysternes Beliggenhed og af Handelen, der inden Compassets Opfindelse maatte tilfalde Egne, som havde en ikke altfor vanskelig Udgang baade til Nordsøen og til Middelhavet. I ni Aarhundreder har nu denne industrielle Stræbsomhed vedligeholdt sig; naar den under voldsomme Omvæltelser i Politik og Handel har syntes tilintetgjort, har den ligget som Vintersæd under Sneen, og den synes et Product af Racen og Jordbunden fuldt saa vel som af Omstændighederne. Gent var en af Europas tidligste Fabrikstæder. I Aaret 968 indførte Grev Arnold af Flandern Bævere, og de Gentske hvide Lærreder bleve snart almindelig berømte. Snart føiedes hertil Kniplinger, og Uldfabrikationen tog sit Opving; ligeledes tilvirkede man, hvad vi kalde Isenfram. Omtrent ved Aaret 1375, da London kun havde 35,000 Indvaanere, havde Gent 40,000 Vinnevævere og kunde stille 80,000 bevæbnede Mænd; samtidig havde Paris kun 150,000 Indvaanere. De øvrige flanderske Byer, Liüttich, Løwen, Me=

cheln, Brügge, Ypern stode tilsvarende høit. Frois= sart kalder Gent „en af Verdens stærkeste Byer“, og idet han spørger, hvorfra dens Magt kom, besvarer han det med, at „de holdt fast sammen og toge sig af deres Fattige“. Ingen kunde udrette Noget imod Gent, naar Holland, Zeeland og Brabant ikke vare imod den: ikke affikare den Tilførsel. Da Religions= og Uafhængighedskrigen brød ud, standsede efterhaanden næsten den hele Virksomhed; de dygtigste Arbeidere flygtede til England og Tydskland og lagde den egenlige Grund til det industrielle Opsving, som England har taget. Først i det 19de Aarhundrede, under Napoleon, blev Industrien hentet hjem igjen fra England, idet en Genter, Lievin Bauwens, som havde lært de engelske Fabrikhemmeligheder at kjende, i sin Fødeby oprettede Fabrikker, der snart kunde kæmpe med Udlandets. Keiserrigets Fald rev Belgiens Industri med sig; men den begyndte at komme sig 1820—30, da en ny Krise indtraadte ved Afskillelsen fra Holland. Men nu har den reist sig igjen støttet paa fortræffelige Maskiner og liberale Toldlove. Over 100 Dampmaskiner og 50,000 Arbeidere anvendes til Kærre= og Bomuldsfabrikationen, hvortil kommer Klæde=, Knip= lings=, Baabenfabrikker, Garverier o. s. v.

Midt i Byen Gent ligger en By eller en stor Samling af Huse, der tager sig ud som en særskilt By. Den har et høist eiendommeligt Ud=

seende, idet selve Huse, temmelig lave og opførte af røde Mursten med hvide Striber, ere saa nydelige som engelske eller hollandske cottages, medens de høie, hvidtede Mure, der skille Husenes Smaahaver fra Gaden, minde om en Kirkegaard, og medens religiøse Indskrifter, Madonnabilleder o. desl. paa de smalle Døre i Murene vække en Fornemmelse af særlig Religiositet. Sandheden er, at man her finder sig i en ganske egen Klosterby, kaldet le Béguinage, og som har to Hovedafdelinger, hver med sin Kirke, le grand Béguinage de St. Elisabeth og le petit Béguinage de Notre Dame au pré. Beguinernes Congregation, der er eiendommelig for Flandern, blev stiftet i det 7de Aarhundrede af Sta. Begge, Hertuginde af Brabant, og er bleven skaanet under alle Omkæstelser og Kampe, fordi den har Nonnevæsenets gode, men ikke dets slette Sider. Enhver Pige, der forsager Giftermaal, kan indtræde i Ordenen; men hun aflægger intet Løfte, der forhindrer hende fra at udtræde. Hun paatager sig at arbejde, at pleie de Syge og føre et fromt Liv. De rigere Søstre have deres egne Huse, de fattigere boe sammen i større Huse under Opsigt af en Priorinde (supérieure), der staaer under la grande Dame. De faae kun Understøttelse af Staten, naar de blive for gamle eller svage til at arbejde. En af deres Forpligtelser er at bære den gamle flanderste Mantille, la faille, og

selv bære en afbød Søster til Jorden. I det store Beguignage er der 600, i det mindre 400 Søstre. Hvert af dem har en Hal, hvor Besøgende blive indladte, og hvor man kjober Søstrenes Haandarbeider, Kniplinger, Perlebroderier o. s. v. Folk, som forstaae sig derpaa, finde disse Arbeider baade smukke og billige.

Molières „Don Juan.“

Blandt de Anmeldelser af Molières „Don Juan“, som have staaet i Bladene, var især en, der udmærkede sig ved en interessant historisk Fremstilling af Stoffets Behandling og ved et usædvanlig livligt, ildefuldt Foredrag. Denne Annonce i „Dagbladet“ af 2den Octbr., undlod kun at udhæve et Eneste, som de andre Anmeldelser, jeg har seet, heller ikke have stænkset Opmærksomhed, nemlig Molières „Don Juan“ — eller nøagtigere: Forf. vilde, uagtet han åbenbart kunde, ikke see, at Molières Don Juan og Mozarts ere to aldeles forskjellige Personer, og at man maa glemme den Sidste for at forstaae den Første. Dette er imidlertid netop Bøjseligheden, fordi Operaen „Don Juan“ dels ved sin egen musikalske Erotik, dels ved den fine, erotiske Dialektik, hvormed Søren Rierkegaard fortolkede den, behersker Gemhyterne. Hvorforhelst man møder Stoffet, troer man at savne Musikken; Situationen synes at „raabe efter den musikalske Forløsning som Hjorten i Orkenen efter en Rilde.“ Da Molière imidlertid levede næsten 100 Aar før Mozart, er det undskyldeligt, at han ikke var under samme

Paavirkning, og idet han hos en Spanier laante sit Sujet, havde han en ganske anden Hensigt end at behandle den poetisk-dæmoniske Sandselighed. Han tog saa at sige kun det raae Stof, endel Scener eller Begivenheder, og brugte dem i et særligt Diemed eller, om man vil, lagde en anden Tanke ind deri. Hvad er Molières Don Juan? At han ikke er en Søren Kierkegaardsk-Mozartsk Forsfører, en Repræsentant for den skjønt fristende Naturmagt, bliver klart allerede af den Omstændighed, som har stødt Anmelderne, at han nemlig gifter sig for at naae sit Maal, ja gifter sig „hver Maaned“, og at man kun seer ham have Magt til at forføre stakkels Bondepiger. Hvad er han da? Ganske simpelt Repræsentant for endel af de adelige Roués, Marquis'er osv., der havde det Privilegium at tage Plads paa Scenen, gif imellem Coulisferne og forførte Skuespillerinderne, blandt andre Molières egen Kone. Hans Don Juan er en Grand Seigneur eller Søn af en Grand Seigneur, en af Datidens „unge Frankrig“, der senere skulde ved sin moralske Svækkelse bringe Monarchiet til at falde og give Plads for Revolutionen. Don Juan er en Libertiner, der kun har en eneste Dyd: ikke at være bange for Nogenting. Han er ligesaa lidt bange for at bortføre en Kvinde, der elsker sin Brudgom, som for at spise til Aften med den døde Commandant. Skjøndt laant fra Spanien er han ægte fransk,

ligesom han da ogsaa stadig gaaer igjen i den franske Literatur, f. Ex. i Paul de Molènes's »Mémoires d'un Gentilhomme« og »Les caprices d'un régulier.« Og Paul de Molènes kan anføres, ikke fordi han er en meget betydelig Forfatter, men fordi han i høi Grad har været Organet for den Tanke, der under Revolutionen 1848 gik igjennem Mangfoldige og i det Hele taget under Kriser mærkes i Frankrig: Vi ere moralsk svækkede, vi kunne ikke blive hærdede (retrempés) uden ved at tye til vore frigeriske Instincter, vort dyriske Mod og vor Dødsforagt.

Don Juan er altsaa éminemment Français, som en Franskmænd vilde sige; men han er specielt en fransk Adelsmand fra Slutningen af det 17de Aarhundrede eller en langt mere vidende end lystig Satire paa Personer fra hin Tid. Mozarts Don Juan svarer til en universel Følelse, Molières henpeger mere paa bestemte, factiske Forhold, og naar hans Satire eller Tugtelse føres frem for vort Publicum, mærker det ikke let, hvortil den sigter, fordi vi have videt eller Intet af den Slags. Da det ikke i sin Synskreds pinner nogen Gjenstand for Satiren, troer det ikke, at der er nogen Satire tilfigtet, og forlanger noget sammenhængende Alvorligt, Pathetisk, Erotisk, Dæmonisk o. s. v. i hvilken Feiltagelse baade Skuespillere og Anmeldere komme det imøde til liden Vaade for Molière. Man søge at komme ud af Feiltagelsen,

man tænke sig hele Tiden det franske Hof fra Ludvig d. 14des senere Aar bag Scenen, og man vil forstaae det Hele: En Libertiner, der gjerne vil være Forsfører, men som ikke har en høiere erotisk Magt dertil, hensynsløs, tilbunds haardhjertet og egoistisk, saa forsængelig, at han glæder sig over at have udtalt sig fuldstændig for Sganarel, for at dog Nogen kan vide, med hvilken Consequens han spiller sin Rolle som Pokkers Karl. Og saa er Moralen i Stykket, at Himlen seer misforpiet til, men først træder straffende op, da Don Juan til sine andre Laster føjer den værste af alle, Hykleriet. Da den fordærvede, men modige Adelsmand forener sig med Tartuffe, saa styrter Molière ham i Helvede efter spansk Mønster.

Vil man have Beviser hentede fra Enkeltheder, saa foreligge de i tilstrækkelig Mængde. Hvorfor har Molière ikke skrevet sin „Don Juan“ paa Vers? Han kjendte Versets Magt til at potensere og idealisere, til at tilspidse det Romiske og til at give hvilket som helst Udtryk af Følelse et høiere lyrisk Sving, og han har viist, at han kunde bruge det. Men han valgte det ikke ved denne Leilighed. — Man har sagt om den første Scene, hvor Don Juan træder ind, at han bør komme fordybet i sine erotiske Drømme, spørge adspredt, og pludselig paa Foranledning af Sganarel bryde ud i begejstret Tale om Kvinden og

Forsførelse. Men ifølge den franske Text er Sandheden den, at han spørger skarpt og bestemt, men forresten er i godt Lune, fordi han har en ny Spas for, og har Lyst til at tale med sin Tjener om Fruentimmer. Derved er han strax betegnet som en frivol, ikke som en dæmonisk Don Juan. Hvad han siger om Kvinden, er livligt — naturligvis, fordi uden Liv og Mænd vilde han være vedersthyggelig — men overgaaer ikke, hvad en almindelig, forsøgt ung Mand kunde sige.

Den lange Scene med Monsieur Dimanche (i Overskous Oversættelse: Hr. Prut) skal aabenbart vise, hvorledes slige adelige Cavalierer behandle Borgerstanden, eller skal vinde Borgerstabet mod saadanne Personer, der have Raad til at forføre, men ikke til at betale deres Regninger. Endelig har Scenen med Faderen til Hensigt, dels at fuldstændiggjøre Billedet af Don Juan som forstøffet, klam Egoist, ja, som noget Værre — thi han udtaler efter Faderens Vortgang sin Forbittrelse over, at „Fædre leve ligesaa længe som deres Sønner“ — dels at virke forsonende, forsaavidt som den viser, at i Fædrene, den gamle Stamme, er der endnu en kraftig Vessfølelse.

Don Juan vilde være absolut hæslig, hvis han ikke, som anført, havde det ubetvingelige franske Mod, en vis sorgløs Ridderlighed overfor andre unge Adelsmænd, noget Glandsfuldt som en Raarbedslinge, og til dette Staalhaaarde, Smidige, Ele-

gante har vel Molière, der selv var Skuespiller, havt en Fremstiller for Die, saa at der virkelig kunde komme en Komedie ud af Don Juans »verve« og af hans Supplement Sganarel, denne uover-
treffelige, stikkelige Tyr, hvis Samvittighed er saa correct, og som dog adlyder sin Herre, fordi det nu engang er en Tjeners Pligt at adlyde sin Herre, og fordi den trivelige Sganarel lever godt hos Don Juan.

Carnevalet.

Man har hørt og læst saa Meget derom, at man kjender det meget nøie. Man veed, at i de otte sidste Hverdage før Fasten samles Folk paa Corsoen, en Gade, der omtrent er saa lang som fra Grønningen til Besterport, og som bliver belagt med brun Buzzolanjord og behængt med Tæpper af mange Farver, og man kjører eller gaaer eller sidder i Binduerne eller paa Balconerne, og man holder Maskerade ved høilys Dag, tilkaster hinanden Blomster og kommer i en Bevægelse, som har begejstret en Mængde Digtere, men som ingen Fortæller finder tilstrækkelig skildret af Forgængerne. Jeg er lovlig fritaget for at falde i Gjentakelse; thi Carnevalet var et ganske andet end det sædvanlige; Festen lignede det, den havde været og kunde være, som en fuld Mand ligner Bacchus.

Det eneste Friske og Livlige var de franske Soldater, der hver Dag henad Kl. 2 — da Carnevalet begynder — rykkede ud i store Masser og

toge Position paa alle Pladse nær Corsoen. Man kan ikke ligegyldig see den franske Fane med Ornen føres frem. Fanens Pjalter tale stolt om store Balpladse, Ornen sløi engang „til Pyramiderne, Austerlitz og Moskou“, og Sappeurerne, der gaae foran med deres Ører, de to brede Rækker Trommeslagere, der bringe Vinduerne til at dirre og Luften til at slaae om Ens Tindinger, og Mængden af Bajonnetter, der følger efter — Alt har, medens det fylde Diebliffet, en mægtig Fortid og skrider i sluttet, energisk Masse mod en Fremtid. Om end den Fremmede betragter de Franskes Nærværelse som en Ubillighed, kan han dog, medens de rykke gjennem den „evige Stad“, ikke lade være et Dieblif at fængsles af det stærke, klang- og glandsfulde, slagfærdige galliske Liv og fornemme sig selv som Tilskuere ved et Moment af Verdenshistorien, der drager op. Indrømmer han midt i al hin store Blanding af Ret og Uret, at Paven dog ogsaa har noget Krav paa at være i Rom, men burde finde Midler til at være der paa human Maade, saa formildes ogsaa, især under Carnevalet, den politiske Uvillie mod de Franske; thi de ere aabenbart tillige Folkets Beskyttere mod den pavelige Soldateske, der samtidig marscherer op for at gjøre

Polititjeneste. Den franske Soldat seer munter og intelligent ud; man kan nok mærke, at han ikke er at spørge med; men han synes altid tilgængelig for *Raison*; hvorimod de pavelige Soldater i Reglen have et grumt, arrigt eller tungt Blik. De ere for en stor Del hvervede blandt Folkets Udsud eller fremmede Eventyrere (der var iblandt dem ogsaa en Danskt, hvem den pavelige Hverver-officier, morsomt nok, havde loffet til at tage Tjeneste ved at forsikre ham, at Paven snart maatte løbe sin Bei, og saa vilde hans Armee blive opløst og faae Pension af Victor Emanuel). Hvad der end har bragt disse Folk sammen under Nøglerne — deres Felttegn —, saa føle de snart, at de ere hadede og foragtede, og de gjengjælde det med Lyst til at gjøre Ondt. Uden Franskmændene vilde det snart komme til et Myrderi, som vel efter nogen Tids Forløb endte med Victor Emanuels Indtog, men som det er behageligere at paakalbe i Afstand end paa Torsoen.

Naar nu Franskmændene have taget Stilling paa Piazza di popolo, ved S. Carlo, paa Monte Citorio, Piazza Venezia o. s. v., og holde sig beredte ved deres Genværpyramider, og „Festen“ begynder, medens pavelige Dragoner ride frem

og tilbage for at bevogte den Stridt for Stridt, saa kan man jo nok føle sig betrygget mod Romerne og „gøre Carneval“, hvis man har Sind dertil. Hvo der har seet Festen i lykkeligere Tider — som i 1847, da Italien bævede af Begeistring for Pius d. 9de, og da det paa Corsoen „saae ud, som om Menneskeheden var bleven Barn igjen og legede i Edens Have og Gud saa til paa Legen“ — kan jo ikke lade være at erindre, stræber et Dieblis at betragte Festdagen som en neutral, af Religionen fredlyst Tid, og søger efter det Aandsfulde og Barnligglade, der engang var Carnevalets Særkjende, men søger forgjæves. Alt, hvad der i Rom henhører til den dannede Borgerstand, er liberalt, imod Paven som Re Sacerdote (Konge=Opperstepræst) og holder sig fjernt. Senatorens pragtfulde Tog udfoldes, og de farvede Tæpper udhænges over Husene for de Fremmede, for Soldater, der have faaet en Times Orlov til at more sig, og for Lazzaroner. En enkelt ung Patricier af Pavens Parti gaaer igjennem Gaden, arrig over, at de, som have Aand, ikke ville komme tilstede og yde Bevis for, at Rom er fornøiet. Hift og her paa de store Paladsers høie Balconer sidde franske Officiersfruer i elegant Toilette og

vise ved hver Bevægelse, navnlig naar de engang faae Leilighed til at modtage og kaste en Blomst, Forskjellen mellem den piquante Franskhed og den naive Italienskhed. Hvor koldt og fremmedagtig dette Syn end virker, er det dog behageligt i Sammenligning med den Rolle, de Engelske spille langs hele Corsoen. Hvad enten de gaae tilfods forsynede med Staaltraadsmaffer — al anden Maffering var forbudt — eller staae i Rhynger oppe paa Balconerne, have de intet andet Begreb om Carnevalet end, at det skal være et Slagsmaal. Den italienske, gratisse Skik: at man kaster et Par confetti (småa Gibsfugler) paa den, hvis Opmærksomhed man vil vække, og hvem man derpaa rækker eller tilkaster en Bouquet, have de opfattet saaledes, at man skal slaae af al Magt med Haandfulde af confetti eller øse dem ned Skjæppevis. Især naar de kunne kaste Gibsstøvet ind i Dinene paa Folk, selv paa Damer, synes det dem en hypperlig practical joke. Engelskmændene have nu engang ingen sympathetisk Sands for andre Nationers Eiendommeligheder, og saa alvorlige og tilbageholdne de ere i Piccadilly, saa ubændig slaae de sig løs udenlands, kun ikke med Lystighed. Selv den deilige Moccolo-Aften, da man som

ved andre Ligbegængelser tænder Lys — fordi det nemlig er Carnevalets Begravelsesaften — og da Lysen skal bethyde Haabet om Gjenopstandelse, og da dette Haab funkler i utallige Vordlys, paa Gaden, i Vinduerne, paa Balconerne, paa Tagene, løbe eller føre de omkring og slaae løs med deres confetti. Pavens Politi og Soldater lægge dem ingen Hindring i Veien. De gjøre jo Larm, det seer ud som Tilfredshed og Glæde, og kun den, der gjør Modstand mod deres Glædesyttringer, bliver arresteret. Endog fra det poetiske Standpunkt ønsker man da Victor Emanuels Indtog: det frie Italien vil næppe taale den engelske Brutaltet ved sine Nationalfester. Og hvilket Carneval vil ikke det første italienske blive i Rom!

Der fandt „Demonstrationer“ Sted, men saa spage, at man kunde være tilstede ved dem uden at mærke dem. Om Torsdagen, Giovedi grasso, der i Festlighed svarer til den franske Mardi gras, da jeg havde gjort mit andet eller tredje Forsøg paa at opdage det gamle Carneval og kun havde fundet dyb Lede, gif jeg for at trække frisk Luft op paa Monte Pincio og blev noget overrasket ved at see en stor Mængde, flere hundrede Herrer og Damer, spadserere deroppe. Spadseregangen, la pas-

seggiata, pleier nemlig først at finde Sted henad Aften. Men disse Spadserende vare Bourgeoisiet, de Liberale, der vilde vise, at de ikke vare paa Corsoen. Nogle af dem gik i Rækker med hinanden under Armen, og af disse bleve om Natten et Par Stykker arresterede, fordi de havde gaaet trodsig. Paven er imidlertid ingen Murawieff. Naar en Undersaat bliver arresteret paa Grund af en saadan Forbrydelse, holdes han kun i Fængsel i nogle faa Maaneder, indtil man bliver overbevist om, at han er misfornøiet med Rom, og saa bliver han uden videre Straf sendt ud af Rom.

Men Rom er saaledes indrettet, at man kun behøver at gaae et Par Skridt fra den hele Arm for at føle, som om den ikke var til. Fra Piazza Venezia, den ene Ende af Corsoen, naaer man i faa Dieblkke Trajans Forum med Colonnen og den lille Skov af brudte Spiler; tæt ved er Capitolium, og paa den anden Side af Capitolium ligger Forum med fine Ruiner. De have seet noget Værre, og det er gaaet over. Romeren, der gaaer herved, føler vel noget anderledes end den Fremmede. Han tænker — eller han burde tænke — paa Brutus og Scævola og andre Helte, der mane ham til

Daad. Os Fremmede maner Roms Fortid ikke paa samme, personlige Maade, vor rette Virkefreds er ikke der paa Stedet, hvad vi indsuge af de store Grindringer, gjemme vi i Sindet som Momenter til Kundskab, Friskhed og Glæde, og naar vi fra Forum ere gaaede op forbi Maria Maggiore, igjennem Via delle quattro fontane til Piazza Barberini, er Paven os næsten ligesaa fjern som Keiser Octavianus. Saa er Rom igjen Rom, en Dase fjern fra Verden, en neutral Plet, hvor man mødes med det Skønneste og Bedste fra forgangne Tider, en Egn under Himlen, hvor Uhret ikke slaaer for at tilkjendegive, at man bliver ældre, men hvor man bliver yngre indtil Afreisens Dag. Og saa er Sindet igjen lige modtageligt og beredvilligt til Spring fra det Sublime til det Komiske, fra Rafaels Loggier i Vaticanet til Osterien i Chiavica del Buffalo.

Det kan ogsaa hændes, at man i Osterien faaer et Glimt af det gamle, poetiske Carneval at see. Nogle Folk komme pludselig, underlig udflædte, springende ind, improvisere en lille dramatisk Scene og slutte den med en Dands, og man kan da undtagelsesvis have det Held at see Saltarelloen blive dandsset af en romersk Bomfru,

i hin mageløse Blanding af Inde, Sømmelighed, udfordrende Kraft og dulgt Videnskab, der ender med, at hun rystende Tambourinen over sit Hoved farer ud og forsvinder. Og naar man sent paa Aftenen gaaer hjem, kan man maaskee møde en lille Trup af to eller tre Par, med Fløite og Mandoline, der glide forbi i Dandseskridt, hastig og sikkert som til en skjult ventende Glæde. Man søger beskedent at følge dem i nogen Afstand i Maanelyset, men de forsvinde i en af de snevre Gaders Skygge, og man bliver staaende og lytter til den svindende Musik, der lyder, som om Maanestraalerne klang.

Jeg har troet at skylde Carnevalet i Rom i Februar 1863 disse faa Linier til Erindring og gaaer nu, idet jeg efter Bebudelsen holder mig til Tidsfølgen, over til Fortsættelsen af:

Hvorledes man fortæller i Rom.

II.

Den sidste Svovlstik.

En Aften, saavidt jeg erindrer, strax efter Carnevalet, vare vi meget talrige i Chiavica del Buffalo og besatte et helt Bord. Blandt Andre var der en i Skotland bosat Kjøbmand, Dansk af Fødsel, en høi, smuk Mand, hvem vi aldrig før havde seet, og som tilligemed en svensk Baron eller Greve blev indført af en Nordmand „for at see romersk Folkeliv og Dydsforeningen.“ Baade den svenske Adelsmand og den dansk-skotske Kjøbmand vare i første Dieblif meget sirlige, Præsentationen blev udført med al mulig Formalitet og med mange Bux, der toge sig underlig nok ud i Chiavica del Buffalo. Vi saae paa disse Bux som paa Noget fra en anden Verden, og da Præsidenten besvarede dem med: „Her er accurat Plads endnu til To, værsgo“, syntes den danske Skotte et Dieblif ganske husvild, medens Svenskeren bevarede sin høitidelige Anstand. Men det

varede for Skottens Vedkommende fun, til han fik smagt paa Vinen; der var en god Natur i ham, og han syntes med det første Drag at ind-drikke Stedets Atmosphære og blive fortrolig med os Allesammen. Han havde snart tømt to Fuglietter og forlangte en tredie, og da han blev advaret, sagde han smilende: „Skulde jeg, der er vant til Ale og Whiskey, ikke at tale om Port og Sherry, ikke kunne taale den Limonade?“

Samtalen vilde imidlertid ikke gaae livlig; man kjendte ikke sin Nabo og var nærvædet at forfalde til almindelig Salon-Conversation om Veiret, Kunsten, Rafael o. desl. Og dog havde Enhver, paavirket af Vinen og af Eksistensen i Rom, ligesaa megen Lyst til at tale og slaae sig løs, som et Locomotiv, der staaer med fuld Damp oppe, har til at fare afsted. Det lille Tryk, der behøves til at sætte Locomotivet i Bevægelse, blev givet ved en tilfældig Bemærkning om, at nu var Carnevalet forbi, nu skulde vi holde Faste og forberede os paa de store Kirkehøitideligheder. Som en løsladt Dæmon fastede den længe tilbageholdte Livslyst sig nu gjækkende og spottende over Faste, Munk, Kirkefester, og sandt at sige blev selve Religionen ikke behandlet med en saadan Erbødig-

hed, at man paa Tryk kunde gjengive, hvad der blev sagt.

„Nei, nei!“ raabte endelig den danske Skotte, „det er ikke rigtigt! Der er Noget i den Ting, som De ikke seer.“

„Ja, I er nok nogle store Hyflere i England“, sagde en Kunstner.

„De ere store Hyflere i England, og vi ere endnu større Hyflere i Skotland“, svarede Kjøbmanden; „men der er alligevel noget Uhyrligt, som . . .“

„Som viser sig for os,“ afbrød Præsidenten ham. „Det er der! Det har jeg selv oplevet, eller jeg har nøie kjendt En, som oplevede det; nu skal jeg ogsaa fortælle en Historie.“

Der blev ganske stille, uagtet Skotten øiensynlig havde Noget, han vilde frem med, og Præsidenten fortalte:

„Her levede for nogle Aar siden en ung tydsk Maler, og et livligt Menneske var han paa sin Maade, men egentlig ikke Kunstner. Han havde Ideer, det kunde man mærke; men han kunde ikke faae dem frem paa Bærredet . . .“

„Saa var han vel egentlig Digter, som de fleste tydske Kunstnere“, bemærkede En.

„Kan Igu gjerne være“, svarede Præsidenten; „Phantasi havde han ialt Fald nok af, naar han fik Lov til at tale og beskrive, hvordan et Sujet vilde blive, naar det var færdigt; men det blev aldrig rigtig færdigt, og kanskee kom det af, at han vilde male Ting, der ikke kan males. Han var fra St. Goar ved Rhinen, og han vilde male Rhinsagn, om Sureley og Nympher og overjordiske Ting“

„Nei, hør nu, Præsident, nu maae vi have Deres Mening, om det ikke kan males! Rafael har dog malet baade Madonner og Engle og andre overjordiske Personer“

„Det har han. Det har han ganske vist. Men jeg veed ikke, hvordan det er; naar man seer paa, hvad de malede dengang, saa er det for En, som om Himlen og dens Befolkning i den Tid var nede paa Jorden, og derfor kunde man ogsaa male Himlen ganske tydelig. Nuomstunder er man bleven flogere og veed, at hvis der er Nogen deroppe, saa have de ikke Rjød og Blod, og derfor faae vi det, vi faae, saftløst Pøit. Han, jeg taler om, var nu ogsaa i det Stykke en sær Tyr, for han var i Grunden Protestant; men i St. Goar er der nok baade Katholiker og Protestanter, og han fortalte mig, at hjemme hadede

han Katholikerne; men her i Rom fik han Sjeme-
 vee efter dem og syntes, at de vare mere trofaste
 og inderlige og hørte mere til den rette Kunst-
 verden, og han var overbevist om, at hvis han
 blot ikke havde faaet Protestantismen i Blodet,
 saa skulde han male en Euseley, der aldrig var
 seet Mage til. Det gif han nu og plagede sig
 med og gjorde en fabelagtig Mængde Udkast. Alle
 hans Hoveder havde deiligt langt Haar; men vi-
 dere kom han ikke i Deiligheden, og det troer jeg
 ikke engang hidrørte fra hans egen Dygtighed,
 men er Noget, som alle Tydskere have Færdighed i.
 Det ligger i deres Natur. De have Allesammen
 langt Rassehaar, og enten de male eller meisle,
 saa skabe de Figurer i deres egen Signelse med
 langt Haar. Naa, han gif da og plagede sig, og
 endelig fik han ogsaa Næringsforg, stakkels Tyr.
 Stipendiet var opbrugt, hans Malerier blev ikke
 solgte, og hjem vilde han ikke. Der ligger nu
 Rom. Lys er her nok af, det kan Enhver see, og
 det tilligemed Vinen er den mærkværdige Velsig-
 nelse, som fra Oven er øst ud over dette Sted.
 Men jeg troer ikke, at der er nogen By, hvor
 man tillige kan leve sig ind i et saadant Mørke
 eller i en saadan Halvdunkelhed som her. Faaer

et Menneſſe Griller i Rom, ſaa maa han afſted ſtrax, ellers bliver han ſpundet ind, Grillerne vimſe og ſuſe om ham, ſvæve og dandſe foran ham og gjøre de underligſte Fagter. Seg troer nu, det kommer af, at Rom ikke er ſkabt til, at man ſkal føle ſig ulykkelig her. Kommer Ulykke eller Sorg over En, ſaa er der Noget i Luften og Lyſet, i Solopgang og Solnedgang, i Gadernes Udſeende, i Springvandene, i hele Livet om En, der ſiger Nei og lover En Guld og grønne Skove, naar bare man griber rigtig til. Hvordan han, jeg taler om, bar ſig ad med Grillerne, kan jeg ikke ſige; men en Nat eller en Dag fik han en Viſion. Han ſaae Madonna komme ned og hun tilbød ham, at hvergang han trak et Par Handsker paa, ſkulde han finde et Guldſtykke i dem. Glad var han; men da han vaagner af Drømmen eller Viſionen, føler han en underlig Smerte i begge Hænderne. Formodenlig havde et Inſect ſtuffet ham, for Hænderne hornede forſkrækkelig op, og iſtebenfor at tage Madonnas Handsker paa maatte han ligge med Omſlag og Sligt. Han paafod, at det var hans onde Genius, der havde gjort det for at modarbeide Madonna. Endelig blev han da raſt, og det Førſte, han

gjorde, var at gaae ned paa Corso og kjøbe sig et Par Handsker. Som han trækker dem paa, er der en Engelfsmand i Boutiken, som har kjøbt Noget og vil betale, men taber et Guldstykke. Tydsfæren bukker sig, tager Guldstykket op og putter det med den roligste Mine i Bestelommen. Det var jo accurat, hvad Madonna havde lovet ham. Engelfsmanden forlanger sit Guldstykke, Maleren afviser hans Forlangende med den dybeste Uvillie og Brede, fordi han i Engelfsmanden seer den samme misundelige Aand, som staffede ham ophovne Hænder. Engelfsmanden kalder en Gensdarm ind, og Maleren bliver arresteret, men fortæller for Politiet sin Vision med en saadan Tro og Snderlighed, at man har den største Tilbøielighed til at troe ham. Han blev heller ikke straffet, men udleveret til et Kloster, der beredte sig paa at faae flere Mirakler gjorde ved hans Hjælp; men inden de kunde faae ham gjenoptaget i den katholske Kirke, blev den stakkels Tyr skruppal."

Skotten vilde nu tage Ordet; men den svenste Baron eller Greve kom ham i Forkjøbet og sagde: „Ja, jeg kan ogsaa forsikre Herrerne, at der er Noget, man faaer vel kalde det Uforklarligt i Livet, der griber ind ligesom med en høiere Styrelses

Haand endogsaa i det Dieblif, man mindst venter det, og saasom jeg selv for saa Dage siden har seet et Exempel derpaa, vil jeg med Herrernes gunstige Forlov fortælle det. Jeg veed ikke, om Herrerne vide, at der ude paa Bjergene ved Tusculum ligger et Camalbulenserkloster. Jeg var bleven præsenteret for en Officier af Pavens Garde, og da jeg iforgaars med ham og en anden Herre, som er ansat hos Hs. Majestæt Kongen af Neapel, tog ud til Frascati, traf vi paa Bernbanen sammen med Klosterets Prior, som kjendte de Herrer, i hvis Følge jeg var, og ikke vilde tillade os at spise til Middag andensteds end hos ham i Klosteret. De Herrer, som forhen talte om, hvor godt Munkene leve, havde i det Punkt ganske Ret; thi skjøndt vi ikke ventedes, var Maaltidet excellent; jeg har ikke dineret saa godt, siden jeg spiste i Maison dorée i Paris. Men Middagen var ganske curiøs; thi Munkene, som ere klædte i hvide Kapper, tale aldrig. Hver af dem beboer sit lille Hus, og ingen af dem sagde et Ord. Selv il maestro, der er den næste i Rang efter Prioren, og som fik Lov til at spise med os, talte ikke og bøiede Kæbe, hvergang han gik forbi Prioren. Derimod talte Prioren meget

vel, ja jeg vil endogſaa ſige, at jeg ſjelden har truffet en mere intereſſant Mand, og han beviste mig den Ære at føre Converſationen paa Frantſk, fordi Italiensk ikke er mig ganſke flydende. Ved Kaſſen talte han om Muligheden af, at jeg kunde omvende mig, og for at viſe, hvor lettelig og pludſelig Saadant kunde ſkee, fortalte han, hvorledes han ſelv var bleven omvendt, ikke fra den ene Kirke til den anden, men fra det, han kaldte det verdslige Liv, til et høiere Levnet i Gud. Han var af anſelig Familie og havde været Ingenieur. En Dag, ſaaledes fortalte han, da han i fuld Uniform gik henad Gaden, nærmede ſig ham en Mand i rød Dragt og med rød Hætte over Hovedet, altsaa rimeligviſ et Medlem af et religiøſt Broderſkab, og ſtaf ham uden at ſige et Ord en Seddel i Haanden. Han tænkte ikke videre derover og puttede Sedlen i Lommen; men da han lidt efter kom forbi Kirken del Gesù og gik derind, tog han Sedlen frem og aabnede den. Den indeholdt ikke Andet end Tegning af et Dødningshoved, og det gjorde et ſaadant Indtryk paa ham, at han blev Samaldulenfermunk."

"Ja, hvad gik han og tænkte paa i det Dieblif? Hvad havde han paa ſin Samvittig-

hed? Saadan uden Grund springer en Soldat ikke ind i Munkeskutten! Maaskee troede han, Sedlen var en Kjærlighedsbillet, og af Ergrelse over at blive skuffet vilde han fremtidig dinere bedre end i Maison dorée! Kansee var hans Elskerinde død!" Saadan foer og hvislede det som et Fyrværkeri om den svenske Herre; men han svarede rolig: „Aldeles Intet af Alt dette, mine Herrer! Jeg havde lignende Tanker og sagde dem til Hr. Prioren; men han forsikrede mig, at aldeles intet Andet end det blotte Syn af Dødningshovedet havde havt Indflydelse paa hans Beslutning.“

Ikke en Eneste troede, at Prioren havde skriftet ærlig; men Enhver var for høflig til at yttre videre Tvivl eller troede det ikke Umagen værdt. Desuden blev der ikke Tid; thi den danske Skotte vilde med Magt tale. Han havde nu næsten tømt sin tredie Fogliette og troede sig aldeles ædru, hvilket en romersk Rus aldrig forhindrer en Mand fra at troe. Den har, saalænge den ikke overstiger en vis Grad, den Egenskab at potensere Livet, at gjøre en Side af Sjælens eller Aandens Organer lysere og lade dem fornemme deres Væs, medens en anden Side bliver aldeles

formørket eller sat ud af Virksomhed. Dette kan frembringe den beshunderligste Blanding af genial Skarpsindighed og Uklogskab, fordi den Side, som døer, sædvanligvis er den, hvor Selvcontrollen sidder.

Han havde aabenbart hele Tiden, medens Præsidenten og den svenske Herre fortalte, været beskæftiget med en eneste Tanke og arbeidet sig fastere i den. Han begyndte saaledes: „Nei, nei! Der er Noget! Og naar det bliver overseet eller i et glemstomt Dieblis krænkst, bør den, der kan, afgive Vidnesbyrd for det.“

Den erfarne Præsident mærkede baade paa Ordene og paa Stemme og Blik, at der nu let kunde komme noget Pathetisk eller Noget, som Fortælleren næste Dag kunde ønske usagt, og tilsyneladende uhøflig, men i Virkeligheden af sin Følelse sagde han: „Nu har vi passiareet nok, nu kan vi vente med Resten til imorgen.“

„Nei!“ sagde Skotten, „her er Talefrihed, her er liberty-hall! Desuden“, vedblev han, idet han med hin Skarpsindighed, som Romervinen giver, syntes at have gjættet Præsidentens Tanke, „desuden er det, jeg vil fortælle, Noget, som ikke angaaer nogen Tilstedeværende. Det er hændt

en Ven af mig, som er mange hundrede Mile borte. Det var en Landsmand af mig eller af os — for vi er dog i Grunden Allesammen Danste — og ligesom jeg bosat i Skotland. Han var i en god Forretning, og jeg troer nok, jeg tør sige om ham, at han var en kjon Karl og vel seet af Fruentimmerne eller Damerne.“

„Ja, var han vel seet af Fruentimmerne eller af Damerne?“ blev der raabt.

Skotten forstod ikke Betydningen og Vigtigheden af dette Spørgsmaal; thi en Side af Foreningen betragtede „Damerne“ som forhutlede og forkvallede Væsener, affaldne fra deres Kjønns Friskhed og Underlighed, levende for Crinoliner, Siletøi og Selskabets smaa Fordringer, ude af Stand til at være troe mod en Følelse — medens en anden Side forkastede „Fruentimmerne“, fordi der til Kjærlighed behøves en aandig Sympathi, som forudsætter Dannelsen. Den Videnskab, hvormed begge Partier hang ved deres Mening, explodede og omhyllede Skatten. Han troede, at han ikke havde udtrykt sig pænt eller nobelt nok, og søgte at rette det til, at hans Ven blot havde gjort Ulykke blandt Damerne; men dette modtoges fra venstre Side med Raabet: „Saa bryde vi os

ikke om den flikkebe Esthetiker!" — „Ja, ja, da, Fruentimmerne!" skreg Skotten. — „Med med ham!" raabtes fra den anden Side, „saa var han en Handelsreisende!"

Endelig blev Stilheden igjen bragt tilveie, da den svenske Greve eller Baron mæglende foreslog: le beau sexe, det smukke Køn, og da Præsidenten som Endringsforslag havde tilspøiet: Kvinderne.

„Ja, Kvinderne!" sagde Skotten, der nu igjen saae Landeveien aaben og enten af Godmodighed eller af Eidskab for sin Fortælling tilgav Afbrydelsen, saasnart den hørte op. „Ja, Kvinderne! Hør nu, mine Herrer, der gives i Verden ikke Mage til de engelske og skotske Fruentimmer!"

„Det kan man ikke sige i Rom!" raabtes energisk; „det taales ikke i Rom!"

„Det kan man heller ikke sige i Danmark!" udbrød næsten vredt en ung, meget blond og ellers meget blid Kunstner, der hidtil ikke havde sagt et Ord. Han havde sin Hustru i Danmark.

„Stille, stille, mine Herrer," raabte Skotten og reiste sig. „Jeg veed, hvad jeg siger. Intet Folk i Verden lever saa sundt og renligt som det britiske, og det er derfor naturligt, at dets Kvin-

der, hvad Sundhed, Friskhed og Legemskraft angaaer, maae være de ypperste. Stille, stille, mine kjære Venner; jeg lægger ikke engang Vægt derpaa, for jeg indrømmer, at jeg her har seet Tøse, der synes at nære sig af Affald ligesom Vender, og som dog have saa deiligt Haar og saadanne Dine og en saadan Gang, at man skulde troe, de aldrig havde smagt Andet end Bedesjød fra Dorsetshire."

"Naa, Tak, Der skotske Kjærlighed er lavet af Bedesjød."

"Nei, mine Venner, det er den ikke! Det var netop det, jeg vilde sige, at jeg ganske forbigaar dette Spørgsmaal, der hører ind under Johnstone's Chemistry of common life, og holder mig til en anden Næring. Seer De, mine Herrer, hver Familie, der ikke er ganske fattig, lever i et Hus for sig. Pigeboørn af Borgerstanden komme meget lidt ud, undtagen i Kirke, og skal tage mig, om jeg ikke, naar Verden skulde indrettes fra Nyt af og jeg havde Noget at sige, vilde have Kirker, blot for at unge Piger kunde gaae der og faae deres Tanker i Orden."

"Ja, men er det ikke noget kjedeligt?" spurgte

unge R. med de spillende brune Dine under den brede, sorte Hat.

„So, grulig kjedeligt, for mig og mine Pige; men vi underkaste os det, fordi vi vide, hvad det er godt til. Naar, det var det, jeg vilde sige, at Pigebørnene komme meget lidt ud, streife aldrig paa Gaden og komme ikke i Theatret, fordi Theatret, naar vi have et, er altfor slet, Gud ske Lov! Men hvad et Pigebarn lærer blot ved at streife paa Gaden og gaae i Theatret, selv om Ingen taler til hende, det gjør man sig intet Begreb om.“

„Hvad troer De da ikke, hun lærer ved at sidde inden fire Vægge og kuffelure?“

„Hun lærer at længes.“

„Bravo!“

„Ja, men tænk Dem nu saadan en nydelig ung Pige, der har lært at længes, men er saa uvidende og uskyldig og er af det tappre angelsachsiske eller norske eller normanniske Blod! Der findes ikke Mage til Piger i Verden! Det siger jeg, og det vil jeg døe paa.“

Og den danske Skotte sagde dette med en saadan Alvor, at den Pause, han gjorde ligesom for at modtage en Udfordring, blev aldeles ufor-

styrret, hvorvel Situationen, trods sin Alvor, for aldeles nøgterne Folk vilde have taget sig lidt komisk ud; thi Forfatteren var en Mand høit i de fyrrethve og talte under Indflydelsen af Vinen med en Stemme og et Blik, som om han var thve.

„Jeg drikker deres Skaal“, sagde han og tømte sit Glas.

„Det gjør vi Alle“, sagde Præsidenten.

Det stridbare Udtryk var forvundet af Skotens Ansigt, og Selskabet, der mærkede, at han gjennem alle Hindringer var naaet til sin Fortælling, og at den med en Slags Videnskab bar hans Hoved oppe over Vinen, hengav sig nu til at høre efter uden at forstyrre ham. Jeg kan ikke undlade at gjentage, at han var et prægtigt Exempel paa Virkningen af romersk Vin: forynget, stærk, klar; han fortalte med Liv, Sikkerhed og Forstandighed; det eneste Uforstandige var, at han fortalte, og jeg skal kun tilføie, at jeg ikke seer mig istand til at gjengive den eiendommelige, uregelmæssige Kraft, hvormed han talte. I det jeg er ædru, er det mig umuligt at komme ind i hans Stemning, og hvis jeg ved Hjælp af Vin vilde sætte mig i Stemning, kunde jeg ikke skrive. Følgelig gaaer Abfsilligt af hans bort og jeg

sætter mit istedet, medens jeg dog stræber efter at blive saa nær ved Meningen som mulig.

Han vedblev altsaa: „Der er den Egenhed ved dem, som De jo let ville forstaae, at de saagodt som aldrig have hørt Complimenter og Smiger, og derfor kan en ganske simpel Compliment af den Slags, som en Salondame knap vilde lægge Mærke til, gjøre en stor Virkning. De blive saa forundrede og saa taknemlige, som om det var den reneeste Valuta. Kvindenaturen i dem mærker, at de nu have truffet paa En, der forstaaer den; men de forstaae ikke ham. Saadan gif det til, at min Ven — for jeg kan godt kalde ham min Ven — i ganske kort Tid, og uden at hendes Fader eller Moder havde Anelse derom, ganske havde vundet Emmy ja, hun hed Emmy og var Datter af en Skibsbygger, og et yndigere, trofastere, varmere sundere, mere hengivent Pigebarn gaaer ikke paa Guds grønne Jord. Hun troede hvert Ord, han sagde, som et Evangelium, og da de aldrig kunde være fem Minutter ene sammen i hendes Hjem, gif hun ind paa at mødes med ham paa anden Maade. Hun havde en gift Søster boende nogle Mile borte, og engang, naar hun tog derud paa Jernbane, skulde hun stige af paa en Mellemsta-

tion og tilbringe et Par Timer med ham. Hvad det vilde føre til, var let at beregne. Han tænkte ikke videre derover, men gif omkring i stor Uhyglighed over det usædvanlig nydelige Kjærligheds-Eventyr. Han havde ikke tænkt at gifte sig med hende, fordi hun ikke var af noksom anseet og formuende Familie, og han sagde vel heller ikke til sig selv, at han vilde forsøre hende, skjøndt det saagu gjerne kan være, at det var hans Villie. Jeg troer forresten ikke, at man ved en saadan Veilighed har nogen tydelig Villie; man gaaer om ligesom i en Luft af Farve og Bld, og man føres af det Fristende, som udvikler sig mellem To, videre, end man først tænkte, og er først Noget lovet En, kan man ikke være en saadan Tøsse bagefter at sige, Nei, man vil ikke have det.

To Dage, for de skulde mødes, var der nogle af vore Venner, som havde aftalt en Udflugt. Vi skulde ud til en fælles Bekjendt, som havde et shooting-house eller lille Jagtbus i Hede-Egnen, og da vi vilde finde Bøsser og Jagtredskaber derude og altsaa ingen Bagage havde at føre med, besluttede vi paa den smukke Efteraarsmorgen at gaae den Snæ engelske Mil. Vi holde i Skotland meget af at gjøre saadanne dygtige Toure.

Det var en frisk Nordvestvind, da vi gik hjemmefra; men en Times Tid efter sprang den pludselig om til Øst og saa til Nordøst og bragte Taage. Nu maae De kjende de skotske Heder for at forstaae, hvordan man paa den umaadelige Udstrækning, hvor ofte kun halvt udslettede Stier frydse hverandre, kan fare vild, især naar det er Taage og man ikke af Høiene kan tage sine Kjendingstegn. Saa maae De ogsaa vide, at man derude hist og her finder nogle for dømt Anægte, Hyrdebrenge, der godt vide, at en Bildfarende kan miste Livet, men alligevel have en Fornøielse af, med saa, stædige Ord at vise En vild. Kl. 10 havde vi ventet at sidde ved en god luncheon eller 2den Frokost, men paa den Tid vidste vi ikke, hvor vi vare, og to Skridt fra os kunde vi ikke see Andet end den gule Taage, en flam, isnende Taage. Saa ruskede et Vindstød i Taagen, og det begyndte at snee, først ganske smaat, men saa stærkere og voldsommere og med Hvirvel. Jeg husker, at jeg i min Ungdom hjemme i Danmark har været ude i Snefog paa en Landevei og kjørt vild; hvad troe De da, en Snestorm vil sige paa en saadan øde Høislette, hvor Elementerne have det frieste Spil med hver levende

Skabning og fare om som Djæble, der have stort Odelæggelsesværk for og ikke engang lægge videre Mærke til det Menneskekræ, de fortunle: han gaaer dog med i Kjøbet. Det, husker jeg, var især en pinlig Følelse, at Uveiret med sin knugende og isnende Bælde ligesom ringeagtede mig, medens jeg havde Umage med at staae paa mine Ben imod det. Men jeg trodsede det alligevel saa godt jeg kunde. Hvergang Tanken faldt paa Emmy, kom en vred, stolt, varm, triumpherende Glæde til mit Hjerte, og jeg traadte haardt frem. Vi troede endelig, at vi skulde blive begravne i Sneen, da vi fandt en Slags Grotte eller udhulet Jordhus og krøb derind; men vi følte snart i vor vaade, gjennemisnede og udmattede Tilstand, at derved ikke var stort vundet, naar vi ikke kunde faae Ild. Vi fandt da ogsaa nogle Grene derinde, skaffede med Anstrengelse noget mere Brændselsmateriale frem fra Sneen, tømte vore Kopper for Papir og fik et Baal lagt sammen; men da vi skulde tænde det, havde Fugtigheden naaet vore Svovlstikker, og vi kunde ikke faae Ild. Først vare vi rundhaandede og forsøgte hele Bundter; men da Forraadet begyndte at slippe op, bleve vi sparsommere, skjøndt med samme

Resultat. Tilfældt var der kun een Svovlstift tilbage, og den fandt en alvorlig, gift Mand paa omtrent tredive Aar i sin Bestelomme. Der var kun lidet Haab; men vi vidste, at vort Liv berod paa det lille Strøg, han nu skulde gjøre. Vi Andre stillede os i Hulsens Aabning for at gjenne Binden fra; han sagde: Saa vil vi gjøre vort sidste Forsøg i Guds Navn; lad os saa først bede Fader vor.

Det vilde maaskee have syntes næsten latterligt hjemme i Danmark, hvor Vægfolk ikke saadan give sig til at bede i hverandres Paasyn; men i Skotland er det anderledes, og i alt Fald, Diebliffet var ikke til Andet end Alvor.

Han aftog sin Hat, og vi Andre blottede ligeledes Hovedet, og saa begyndte han langsomt: Fader vor, Du, som er i Himlen. Det slog mig, som det aldrig havde gjort før, at Vorherre var til og holdt Die baade med mig og med Emmy. Det gav et Ryk i mig, ligesom jeg skulde rives ud af mig selv, da jeg med de Andre gjen tog Ordene. — Helliget worde Dit Navn, til os komme Dit Rige! Jeg saae ikke Andet end den halvmørke Hule, hvor den alvorlige, graa-piede Skotte stod og med underlig Ro sagde os

Bønnen for; men fjernt, uden om Mørket og Uveiret syntes mig, jeg fornam en uendelig Kærlighed og Lyshning, som vilde ind, og som jeg ikke vilde gjøre rigtig Plads for, uagtet jeg sagde Ordene og var ulykkelig over, at jeg ikke sagde dem af ganske Hjerte. — Skee Din Villie i Himlen som og paa Jorden! Saa kneb jeg ud og søgte at tænke, at naar Vorherres Villie skete i den hele, vide Verden, saa kunde han nok lade mig have min lille Villie. Men jeg forekom mig selv som en stor Slyngel, skjøndt jeg ikke fik Tid til at tænke det rigtig ud. — Giv os idag vort daglige Brød. Det kunde jeg sige freidig. — Forlad os vor Skyld, som og vi forlade vore Skyldnere. Ja, tænkte jeg, vil man blot være mild imod mig, saa skal jeg ikke være slem med at dømme Andre. Men nu nærmede det sig Slutningen og Afgjørelsen, og Skottens graae, skarpe Dine syntes mig at falde lige paa mig, idet han sagde: Ved os ikke ud i Fristelse; men frels os fra det Onde! Det Onde! Jeg var i det Onde! Det følte jeg nu. Jeg var, eller en Del af mig var det djævelske Sneveir og den bidende Kulde. Den lille Svovlstik, der kunde redde mine Venners og mit eget Liv, var Sind-

billedet paa Herrens Naade, der ventede paa min Beslutning, om det skulde blive fra eller til. Jeg skulde og maatte sige Ordene for ikke at for-
gaae, og jeg kunde ikke sige dem uden at gjøre Plads i Hjertet! Saa kom et nyt, heftigt Ryk, og jeg kastede med Bold de onde Tanker ud og sagde: Saa tager jeg Emmy til Hustru. Ved os ikke ud i Fristelse, men frels os fra det Onde! sagde jeg nu høit og tydelig og som et ærligt Menneske. — Amen! sagde Skotten, strøg Svovlstikken, og den brændte.

Herre Gud, hvor jeg var lykkelig! Det syntes mig, at jeg havde frelst mine Venner ved at bringe et Offer, og da jeg ret saa til, havde jeg slet ikke bragt noget Offer, men tværtimod vundet. Aldrig havde jeg elsket Emmy med en saadan Glæde, Ro og Underlighed som i dette Dieblis, aldrig havde hendes Forældres Hus staaet for mig saa ærbart, helligt, som et sandt Hjem, som en lykkelig Havn, og jeg længtes efter at opleve den Fryd at træde ind der som et retskaffent Menneske, som en ærlig Gæst. Jeg var saa lykkelig, at jeg slet ikke behøvede Ilden for at varme mig, og saasnart Uveiret sagtnede, skyndte jeg mig hjem og op til Emmys Forældre og bad om hende, og

aldrig har hun faaet at vide, at hendes Skjæbne ahang af en Svovlstik, og hvor nær hendes kvin= delige Tro og Tillid havde været ved at blive forraadt.“

Saa snart Fortælleren var færdig, syntes Vi= nens aandige og vækkende Magt ganske at give Plads for dens gjøglende og omtumlende; han begyndte at synge og vilde spille Billard. Vi havde sjelden Noget imod, at unge Mennesker paa= virkede af Vin følte sig tilskyndede til Sang og gymnastiske Øvelser; men i nærværende Til= fælde var Sagen en anden. Med et venligt Blik til Vintønderne, Boliger for Bacchus, der kæmpestærk, skjøndt tilskyndende sovende havde fuldstændig besejret skotsk Ale og Whiskey, bug= ferede vi i gyldent Stjernestein vor skotske Lands= mand til hans romerske Gadedør, forløbe ham, da den blev aabnet — og saae ham aldrig mere.

III.

Bed St. Onofrio.

En Dag i Marts var det Scirocco. Dette er, som bekendt, Navnet paa en syblig Vind, der paa sin Gang over Middelhavet ikke ganske har tabt Præget af sin afrikanske Orken=Oprindelse og med sin særegne Varme gjør Blodet tungt og Hjernen døsig, saa at man ikke kan arbejde. Sommetider føler man sig dog heller ikke oplagt til Arbejde ved den prægtigste, friskeste Vestenvind; men denne Ulyst kalder man ogsaa Scirocco, ligesom Katholikken, der paa en Fastedag gjød Vand over en Kapun og kaldte den Karpe. Paa en saadan Dag vare vi tilfældigvis, en halv Sneg Stykker i Tallet, trufne sammen til Middag i „Deutsche Küche“; et Par af Selskabet vare lige ankomne fra Danmark, medbragte meget Nytt om personlige Forhold og megen Iver og Bidebegjærlighed med Hensyn til Rom, saa at selv Præsidenten, der som sædvanlig var fordybet i Tanker om sit Arbejde og spiste i Tausshed, tilsidst, da Middagsjolen faldt straalende varm ind paa hans Tallerken, lod sig overtale til at erklære, at det denne Efter-

middag var Scirocco. „Men hvor skal vi saa hen, Børnlille?“ spurgte han, idet han med pludselig Livlighed og Glæde vendte Tanken fra sit Atelier til den friske, solrige Foraarsdag. Skjøndt beklædt med ubegrændset eller idetmindste aldrig defineret Magt, var Præsidenten aldrig Despot, lod Enhver sige sin Mening og sagde derpaa sin, der stod fast. „Vi har her et Par Nye“, sagde han, „og det er bedst, at de strax faae et Overblik over Rom. Det kan de ikke faae bedre end fra St. Onofrio, og for os Gamle er St. Onofrio heller ikke at foragte. De, som holde af Kaffe, ville vel først over i Café'en.“

Rom er et velsignet Sted ogsaa i det Punkt, at naar en Udflugt eller Vandring bliver paa-tænkt, saa virker det ligesom magnetisk i Luften og drager Godtsfolk til, jeg mener Skandinaver. Ingen driver om i Lediggang, men saagodtsom Alle færdes paa visse Tider i samme Egn, og Selskabeligheden er rede ligesom mellem Børn, i en Stad, hvor man næsten lever som Børn, uden huslige Sorger og med den Opgave at lære paa en behagelig Maade af en Billedbog — og hvilken Billedbog! Paa det korte Stykke Vej, straaesover Gaden til „den nye Café“, stødte to gifte Kunstnere

med deres Damer til os, og et Dieblif efter havde de to Damer, uden at jeg saa, hvorledes det skete, draget to andre til. Vi vare altsaa en ret anseelig Trup, da vi satte os i Marsch, og Toget saa ganske festligt ud — som altid i Rom, der synes bygget til at lade Processioner tage sig ud eller lade en Skares Vandring gjennem Gaderne see ud som en Procession.

Saa snart der er Damer tilstede, er Præsidentens Flag strøget og hans Myndighed kun latent; det viste sig strax ved den første Discussion om, hvilken Bei vi skulde gaae. En Dame sagde, at hun kjendte den nærmeste Bei, og den viste sig „naturligvis“ — Ordet er ikke mit — at være en Omvei. Men i Rom er der paa den anden Side ingen Omvei i Betydningen af spildt Bei. Man kommer ikke hver Dag af sit Liv forbi Pantheon, og om man endog under Opholdet i Rom seer det ofte, har man dog altid en ny Glæde af Facadens Skjønhed og Rotundens Mægtighed og faaer sit Sind løftet op, rystet op kunde siges, af Storheden. Og siden Tilfældet, der førte os i kvindelig Skikkelse, bragte os forbi Palazzo Braschi, var der ingen Grund, hvorfor vi ikke skulde gaae et Dieblif indenfor og kvoege vore

Dine ved Trappegangen, det mesterlige Renais-
sanceværk fra forrige Aarhundrede efter Morellis
Tegning. Og da vi saa gik eller egenlig seilede
for et Vindstød forbi Palazzo della Cancelleria,
betragtede jeg, og vistnok Flere med mig, dette
som en Gunst af Tilfældet; thi man kommer for-
holdsvis sjelden ud i denne Egn og burde dog,
jeg kunde fristes til at sige, valse til dette Sted,
en af de saa Bygninger i Rom, hvor Renais-
sancen uforstyrret har udfoldet sin Ynde, hvor
Architekturen med sin Skjønhed og Harmoni trylle-
agtig fængsler Sindet, idetmindste forsaavidt an-
gaaer Cortilen, den firkantede Gaard med dens
to Etager af aabne Galerier eller Spilehaller og
med de 44 Granitsøiler, hvis ranke Former i
Blandingen af Lys og Skygge foraarsage et saa
forunderligt Behag. Men medens Form og Farve
vækker Forestilling om, at dette er et lykkeligt
Sted, hvor tiltalende romantiske Begivenheder
høre hjemme, kastes en mørk historisk Grindring
ind i den stille, glade, næsten ventende Tilfreds-
stillelse, hvormed man staaer i Cortilen; thi i
dette Palads sad det romerske Parlament, som
Pius den 9de havde sammenkaldt, og ved Foden

af hin Trappe tilvenstre blev hans Minister Rossi myrdet i November 1849.

Da vi vare komne ud derfra og frydsede videre gennem Via del Pelegriuo og Vicolo Savelli, begyndte nok Præsidentens Humeur at lide ved at føle sig under et andet absolutum dominium, som han ikke ansaae for tilstrækkelig oplyst, og han mumlede: „Jeg troede hidtil, at Damer kun vare utilforladelige i een Ting; men jeg mærker, de er det i to.“ Denne Bemærkning, som aldeles ikke skulde være officiel, blev officielt bragt fra Arrieregarden til Avantgarden, og pludselig var Vicolo Savelli spærret. De fire Damer, der dannede en dobbelt Række — formedelst Mangel paa Plads til at deplohere — ventede paa Præsidenten, som i den Tro, at der var en Karre i Veien, skred frem for at være behjælpelig med sin høie Skikkelse og sit gode Italienskt. Men til sin Overraskelse fandt han, at der var nedsat en Rigsret, eller rettere: en Standret. Med et yderst velbilligt Smil — det humane Tegn paa, at man troer den Anklagede uskyldig, indtil hans Skyld er bevist — spurgte Veiviserinden ham: „Maa jeg spørge Dem, Hr. H., hvad er den anden Ting, hvori Damer ikke ere paalidelige?“ —

„Ja, maa jeg spørge Dem, Frue“, svarede Præsidenten, „hvilken er den første?“ — „Den første ja, det veed vi jo nok, den er, at jeg ikke har fundet den Bei til St. Onofrio, som De vilde gaae.“ — „Naa, det er den første?“ — „Ja, Numereringen gjør nu ikke noget; hvilken er den anden?“ — „Om Forladelse, Frue, jeg vilde nu helst have, at den skulde være den første.“ — „Naar vi blot faae at vide, hvilken den er, saa maa den gjerne være den første; hvad er den?“ — „Det er Viniedands, Frue.“ — „Saa? Hvorfor det? Hvorfor ere Damer upaalidelige i Viniedands?“ — „Jo, Frue, for det er nu ikke længer siden end igaar otte Dages, saa var der en Dame, der vilde give Forestilling i Viniedands ude i Villa Borghese; men hun faldt ned. Men hun kom ikke videre til Skade, Gud skee Lov!“ — Ketten blev hævet; men Præsidenten blev fra nu af ved Avantgarden, hvor man nok helst vilde have ham, og maaskee skyldtes det ham, at vi kom ned til Tiberen, hvor der rigtignok ingen Bro er, men en Færge. Vi bleve satte over til den anden Bred og befandt os nu i Via Longara ligeoverfor Botanisk Have, og medens vi et Dieblif saae ind gjennem Gitterværket paa de deilige Blomster-

planter, fortalte en Lærd af vor Midte os, at Haven staaer paa det Sted, hvor Cincinnatus gik og pløiede, da Senatets Udsendinge kom og meldte ham, at han var bleven udnævnt til Dictator. Efterat have overgivet os til den historisk-politisk-moraliske Andagt, som denne Grindring vakte, gik vi tilhøre ned ad Via Longara, bøjede ind i den første Gade tilvenstre og saa igjen tilvenstre ind i en uanselig Gade, der gik opad en Høi, og oppe paa den Høi ligger St. Onofrio, nemlig paa Monte Janiculo's Afhang imod Vaticanhøien.

Der er god Plads oppe paa Høien. Tilhøre ligger Klosteret, som danner en ret Vinkel med sin lille Kirke; tilvenstre stilles Græsplainen ved en lav Mur fra de dybt liggende Frugt- og Vinhaver. Gaaer man hen til Muren, har man hele Rom for sig, og hinsides Rom Campagnen og i Campagnens Rand de blaae Bjerge. Rom med dens Omegn mod Øst og Syd ligger opslaaet som et Kort, men hvor Bryttet udvides, hvor man drager dybt og henrykt Aande ved at see paa det Kort! Der er visseilig noget Hemmelighedsfuldt, som i den evige Stad virker paa Sindet, hvad enten man fordyber sig i dens Enkeltheder eller overseer dens Tage og Aupler; men tilbøds lader det særegne

Behag, hvoraf man betages ved Udsigten fra en af Høiene, sig maaskee forklare af, at den er saa rettelig begrændset. Den er af saa overordenligt Omfang, Bidde, Afvevling, med Bygninger eller Ruiner, der vække saa mangfoldige Erindringer og Stemninger, med Haver, underfulde Trægrupper og skønne Farver, og Alt dette indesluttet, man kunde næsten sige: paa rette, kunstmæssig Maade, af de mægtige og dog saa yndefulde Bjerge, medens en lille Plads mod Syd er ladet aaben for Phantasien. For at fuldstændiggjøre Nydelsen ved St. Onofrio komme nogle Kunstværker og en dyb Stilhed med blide, vemodige Erindringer til. Der er i Rom Kunstfager nok, og sædvanligvis ere de enten samlede i saa stor Mængde, at de kunne trætte, eller de maae opsøges med megen Møie og være Gjenstand for Studium. Det gjør derfor godt, naar man en enkelt Gang har lidt, men Fortræffeligt, ganske affluttet for sig, og dette Lidet er ved St. Onofrio et Par Frescoer af Dominichino paa Klosters Mure, forestillende Scener af St. Hieronymi Liv, og en Madonna af samme Kunstner over Klosterkirkens Dør. Det skal nok egentlig være en Madonna med Barnet; men for at skaane Maleriet har man sat Glas

over det, Glasfæet er blevet faa tilsmudsfæet, at man ikke kan fee, hvad der er under; men netop foran Madonnas Hoved er det ulykkelig= eller lykkelig= vis blevet flaaet iftykker, faa at man kan fee hende og — maafee netop formedelst Omftændighederne, formedelst det næften Stjaalne, der er ved Nhdelsen, og fordi man, fom fagt, har faa god Tid til at nyde paa denne affides Plads — med defto flørre Glæde tilegner fig en Skjønhed, der er fjelden endog i det Madonnarige Rom. I Klofret døde Tasso, og i Kirken har den nuværende Pave ladet reife et Marmormonument for ham, udført af Billedhugger Fabris, et Værk, der er faa flivt og fmagløft, at det kun behøvede Lidet for at blive en fortræffelig Caricatur paa en Digter og Adelsmand fra det 16de Aarhundrede. En Munk aabner beredvillig, i Gaab om en Paolo (1 f) Afgang til Klofret, hvor man feer Tasso's Bærelfe, hans Buſte — efter en Maſke taget over hans Lig — hans Blækhuf, Crucifix, nogle Breve ſamt Blykaffen, hvori hans Lig blev lagt. Da intet kvindeligt Væfen tør betræde Klofret, ventede vore Damer i Klofterhaven, hvor de kunde fee Tasso's Eg, og hvor de fra Terraffen havde en endnu videre Udfigt end

fra Plainen; thi tilvenstre sees herfra Bjerget Soracte.

Vi vare ene i den rummelige, ikke meget kunstmæssig behandlede Have. Nogle leirede sig paa Terrassens Afhang og kom i Samtale, Andre slentrede om. Et Par Kunstnere med zoologiske Tilbøjeligheder fandt et fugtigt Sted under en Bunte Grene, hvor de haabede at fange Skorpioner, og efter nogen Møie fik de ogsaa en, den første, jeg nogensinde havde seet, et lille, stygt, sort Dyr med gul Giftbraad. Det blev mig begribeligt, at de ti Stammer gjorde Oprør, da Rehabeam erklærede at ville pibske dem med saadanne Dyr; men jeg forstaaer endnu ikke, hvordan han kom paa den Idee, eller hvorfor han vilde udtale den paa den interessante Tid, ved Thronbestigelsen, da Fyrsterne pleie at love lutter Godt og selv troe, at de ville holde det. Der var en lille Dam, hvori det Rehabeamske Udyr blev kastet efter at være blevet undersøgt; men medens vi saae det beskæftiget enten med at svømme eller med at drufne, hørte vi fra Terrassen Tegn paa, at man var ivrig for eller imod Noget, og da vi skyndsomt nærmede os, fandt vi, at der var blevet dannet, hvad man i Middelalderen kaldte et Kjærlighedshof, court d'amour.

Anledningen var bleven given af en ung Mand, der i sin Tale viste en ret interessant Blanding af Tanfemodenhed og Friskhed, Følelse og Ironi. Han benægtede, at det, man kalder Kjærlighed, virkelig er til; men ved Siden af hans sardoniske Benægtelse var der noget saa Blødt i hans Stemme, at man fristedes til at troe, at han helst vilde overbevises om at tage feil. Efter at have troet dette, kom man igjen til at tvivle og antog sluttelig, at Kjærligheden havde behandlet ham tyrannisk, tiltruffet, men ikke hndet ham, og derved ladet hans Sind i uopløselig Modsigelse. Damer gaae jo, især overfor saadanne Omstændigheder og under behørig Garanti for parlamentarist Orden, ind paa den Slags Discussion med en piquant Fornøielse. De vide, at Kjærligheden er til, selv om de ikke i Diebliffet vide, hvor den er, og skjøndt en Fornægtelse fra en Mands Side i og for sig er temmelig nær ved at være fornærmende især overfor Gifte, kunne de føre Striden med Venlighed og Godmodighed og ganske uden Pathos. Men alligevel, ve Modstanderen, hvis der i hans Rustning er en Abning saa stor, at en Synaal kan trænge ind. Sandt at sige var den unge Mand, da vi ankom, allerede saa spiddet som

salig St. Sebastian, og hans Hjerteblod randt, skjøndt han ligesom hans Landsmand Oluf Trygvesson under Slaget ved Svolder søgte at skjule det. Han havde vovet sig ind paa en Definition af saakaldt lykkelig og saakaldt ul lykkelig Kjærlighed, og efter at en Mængde blidt tilspidsede Pile, der syntes nøie at kjende Veien til hans Hjerter, havde ramt, troede han at trække sig heldig ud af Slaget ved en pludselig Vending, der gik ud paa, at al saakaldt Kjærlighed er ul lykkelig — da det lille Spørgsmaal kom: Hvorledes kan den være ul lykkelig, naar den ikke er til? — I dette Dieblif rykkede friske Kræfter i Rampen, ikke just Hjælpetropper til ham, men forskjellige Meninger om lykkelig og ul lykkelig Kjærlighed. En opstillede den Baastand, at den bedste, mest idealiserende Kjærlighed, den, som mest hæver et ellers dygtigt Menneske, er den saakaldte ul lykkelige; den næstbedste er den, man kalder den lykkelige, naar nemlig de Elskende faae hinanden; den eneste virkelige ul lykkelige er den, som døer i Hjertet. Dette var maaskee en Paradox; men Taleren mente det, hvorimod det ikke er saa sikkert, at en Dame, som nu tog Ordet, mente, hvad hun sagde — thi Damer disputere ikke som vi dumme Mandfolk

blot for at faae Ret, men ofte tillige for at skjule, hvad de tænke, eller for at faae Andre paa glat Is med deres Tanke. Hun sagde, at den nyss-omtalte ulykkelige eller bedste Kjærlighed var af meget tvivlsom Tilværelse, fordi næppe nogen Kjærlighed vedblev at leve, naar den ikke blev gjen-gjældt. Dette vakte en hel Storm. Det er vel nok sandt, at Damer under slige Discussioner ikke tabe deres egen Personlighed af Sigte; men der er ogsaa Sætninger, som ethvert Mandfolk bekæmper, for at der ikke i Verden skal faae Lov at groe Tvivl om, at hans Kjønn (o: han selv) har den prægtigste Evne til trofast Kjærlighed trods alle Hindringer, forudsat, at den værdige Gjenstand findes og byder sig til at gjøre ham til en ulykkelig Helt. Derfor opbød man ikke blot Skarpsindighed, men smuk Tale for at sige imod, medens den førnævnte slagne unge Mand reiste sig triumpherende og udraabte: „Der kan De see, mine Damer og Herrer! Det sidste Ord bliver: Ikke til! Ikke til!“ Saa nævnte En paa Mand-kjønnet's Begne et Bevis: Dante. Der er rigtignok ikke bevist Noget ved et Exempel, især et, som Ingen drister sig til at ligne sig med; men Dantes blotte Navn gjorde en Virkning, som om

en høitidelig Malmtone havde lydt til glemsomme Folk. Her er atter en af Roms Eiendommeligheder: Man kan være sikker paa, at visse Ideer og Idealer leve i Hjerterne. Alle læse Dante, om ikke oprindelig for Andet, saa fordi Læreren eller Lærerinden i Italienssk anbefaler la divina commedia som et classisk Værk; men gjennem Sprogstudiet bliver man snart paavirket af Høiheds- og Skjønhedsverdenen, af den overvældende Storhed, straalende Renhed og smeltende Inderslighed, og saa bringer man det idetmindste helt tilende med Læsning af Dantes Liv, med Beretningen om hans Kjærlighed, om hans Beslutning at forherlige Beatrice fremfor nogen jordisk Kvinde, og man gjør Bekjendtskab med de Vers, hvori han ikke blot fuldelig for sit eget Bedkommende har indløst sit Ord og ladet baade Jord og Himmel gjenlyde af Hende, men hvor han tillige har gjort Noget for alle Menneſter: viist dem, at ogsaa de oprindelig havde en Beatrice i Hjertet, om det end er blevet blot til Billede, og under hans Sang rører Billedet sig, som om det endnu kunde blive til Virkelighed her eller hisset.

Her eller hisset — at have denne Tanke med dens Bemod gaaende som et idealiserende Pust

gjennem Sindet og saa opløste Dinene og see ud fra St. Onofrio over Rom og de blaae Bjerge!

Præsidenten havde hidtil sidet paa det Øverste af Terrassen som Toppen paa et Kavspl, og da han fornam, at der nedenfor var en Pause, hvorunder hans Ord kunde blive hørt, sagde han: „Jeg sidder og tænker paa, at der henne i Kirken er Tassos Grav, og at de have oprettet et Monument, som Vorherre maa tilgive dem, for de mente det godt. Og derinde i Klosteret gemme Munkene paa Skramlerier, som Folk blive rørte ved at see, fordi de have tilhørt Tasso. Men Gud veed, om de fleste kjende Mere til Tasso end jeg — for jeg bekjender oprigtig, at jeg ikke er ganske paa det Rene med, om han var gal eller klog, og jeg troer nok, at han havde en Kjærlighedshistorie; men jeg veed ikke, hvordan den hang sammen. Noget af hans Digt om det befriede Jerusalem har jeg læst, da jeg var ung og studerede til at blive italiensk Sproglærer; men jeg har glemt næsten hver Tøddel. Hvis her nu er Nogen, som veed Mere end jeg — og det skulde da ikke være saa lidt Mere — saa vilde jeg finde det kjønt, især i Betragtning af Stedet, hvor vi sidder, om han vilde fortælle.

Her er jo nogle nye Kjøbenhavnere, og de pleie at vide meget Mere om Ting herne end vi, og var det ikke bedst, at de kom af med deres Værdom, inden de glemme den?"

Efter denne Tale blev der en Pause, som kun afbrødes ved, at Flere sagde, de kunde nok ønske at høre. Endelig var der En, som bød sig til at fortælle, og man rykkede sammen, i en Halvkreds, der skraaned ned ad Terrassen og strax foranledigede en Kunstner til at fjerne sig lidt og tegne den. Maleriet vil rimeligvis blive udstillet næste Aar under Navnet: Skandinaver, der i St. Onofrios Have, høre paa en Fortælling om Tasso. De, som læse nærværende Linier, ville have den Fordel, at de bedre forstaae Billedet.

Fortælleren sagde: „Det er bedst, at jeg uden Omstændigheder begynder at fortælle, hvad jeg veed; men jeg maa strax gjøre opmærksom paa, at selv om jeg havde læst Alt, hvad der troværdig er berettet om Tasso, vilde jeg dog ikke vide sikker Bested om adskillige vigtige Punkter, fordi ligesaa lidt Tasso selv som nogen af de andre Bedkommende har villet udtale sig derom. Enhver, der gjør sig bekendt med hans Liv og Levnet, bliver uvilkaarlig tilskyndet til at søge efter

det Sande, men naaer ikke længer end til det Sandsynlige. Udstilligt Væsenligt er dog ganske vist, først det, at Torquato Tasso var en af de mest italienske Italienerne: Hans Familie kom fra Bergamo og Pisa, han blev født i Sorrent, tilbragte Barneaarene i Neapel og sin Ungdom i Rom, digtede, var forelsket og led i Ferrara, opholdt sig derpaa afvejlende i Neapel, Rom og Florens og døde i Rom. Da hans Familie var ædel i den Forstand, at den baade var adelig, brav og med digterisk Hang, og da han fra sin tidligste Barndom færdedes i de skønneste Landskaber og under den rigeste Sol og blev paavirket af det bedste Selskab fra alle de store Byer, gif saa at sige det italienske Lands Aroma over i hans Blod, og han fik i sit Væsen det særegent Fine og Elfskærdige, som man tilnærmelsesvis kan danne sig et Begreb om, naar man nu seer en virkelig dannet Italiener. Men Italiens Nedgangstid var dengang allerede begyndt, og hans Digternatur blev mere blidt-romantisk end storartet. Endelig er der det ved hans Liv, at man ligesom kan see hans Skjæbnes Traade blive vævede sammen. Det vilde man maaskee, efter en tydelig Beskrivelse af Kjendsgjerninger, see i Almindelighed ved

Menneffeliv; men mange bethdende Personer ere dog komne ind i stærke Strømninger, f. Ex. politiske — og jeg tænker navnlig paa Dante — der gjøre det vanskeligt at opdage, hvor deres eget Bidrag til Lykke eller Ulykke er givet. Ved Tassos Liv er dette klart, og man kunde næsten kalde det tilfredsstillende klart, fordi det er uden al tilshyneladende Vilkaarlighed ovenfra. Det begyndte allerede ved hans Fødsel, og ikke blot med den Forberedelse i national og poetisk Henseende, som jeg allerede har omtalt, og som hørte til hans Livs Lykside, men med noget Fjendtligt. Begge Slags Genier sad ved hans Bugge og overlode til ham som Mand at komme ud af det med deres Gaver. Hans Fader beklædte en Slags Secretairpost hos Fyrsten af Salerno, der blev uenig med Vicekongen af Neapel, maatte flygte og fik sine Godser confiscerede, hvilken Hævn ogsaa blev udstrakt til Bernardo Tasso. Torquato kom ikke som Følge heraf til i sin Ungdom at lide under Tryk af Fattigdom; men medens han forresten i hele sit Liv var ligegyldig for Penge, bar han dog i sin Anledning bestandig Nag i en vis Retning, og dette indvirkede ham paa hans Livs mest kritiske Tidspunkt ad ret curiøs Wei i Strid med Staden Florens.

Om Tasso var forfængeligere, end Folk i Almindelighed ere, er vanstelig at sige. Digtere synes ofte stærkt forfængelige, blot fordi deres Forfængeligheds Gjenstand ligger aaben for Alle og kan berøres af Alle. Men af Forfængelighed — thi man kan ikke kalde det Stoltthed — vilde han ikke blot overgaae Ariost, men ogsaa lade sin Overlegenhed blive iønesaldende derved, at den samme Familie, Huset Este, som havde patroniseret Ariost, skulde modtage Dedicationen af hans største Værk, det befriede Jerusalem. Derfor sluttede han sig, imod sin Faders Raad og næsten lidenskabelige Forbud, til denne Familie, der blev hans Salighed og hans Kval og lagde ham i Graven.

Man læser i Almindelighed i Beskrivelser af Tassos Levnet, at han allerede i sin Ungdom var meget rolig, afmaalt og alvorlig. Han var unægtelig som Barn en Slags Vidunder, skrev filosofiske Afhandlinger i de Aar, da vore Drengbørn spille Klink og Top, og fik som Følge deraf stor Værdighed paa sig, ja var nok egentlig som ung noget nær en Pedant. Han var nogle og thve Aar, da han med Cardinal Ludvig af Este besøgte det franske Hof, og Kongen gjorde ham en Dag et Spørgsmaal, der lignede det, Cræsus gjorde

Solon. Kongen, der formodentlig vilde sætte Tassos esprit paa Prøve og høre en aandfuld udtrykt Compliment, une phrase bien tournée, spurgte ham nemlig, hvem han ansaae for lykkeligst, hvortil Tasso svarede: Gud. Men nogle Aar efter blev Tasso yngre og ansaae den for lykkeligst, der blev elsket mest. Overhovedet gif hans afmaalte Ro og Alvor bort med Aarene, eller han fik sin Ungdom imellem 28 og 40 Aar, og i alt Fald synes det mig misligt at stemple en Mand med Charakteren sat og afmaalt, hvis Stjæbnes Vendepunkt var, at han gav en anden Adels- eller Hofmand et Drefigen, duellerede og sloges med fire Mand paa engang.

Fra Paris vendte Tasso tilbage til Hertugen af Ferrara, Alfons af Este, og han var omtrent otte og thye Aar, da den Kjærlighedshistorie, som man formoder, men ikke kan bevise, tog sin Begyndelse. Han levede der ved Hoffet omtrent som Goethe til sin Tid i Weimar, var Vederen ved de ædfele Forlystelser, skrev Digte til de smukke Damer, digtede Hyrdespil, som han lod opføre o. s. v. Ved Hoffet var der tre Damer af Navnet Eleonore. Den ene var Hertugens Søster, en meget smuk og meget aandfuld Dame, og naar man af de

mange Indiciebeviser vil antage, at det var hende, Tasso hylde, kan man ansee det for Tegn paa hendes Gjenfjærlighed, at hun aldrig giftede sig. Den anden var Grevinden af S. Vital, gift med Greven, senere Marquis'en af Scandiano. Hun var berømt for sin Ynde og agtet for sin Character over hele Italien. Den tredje var Hofdame hos Prindsessen, og til hende skrev Tasso unægtelig engang et Digt, hvori han sagde, at han vel en Tidlang havde sværmet for Hertugens Søster; men at det dog var hende, Hofdamen, han oprigtig mente. Dog betyder et saadant Digt ikke meget, da man drev saa megen Leg med Elfskovsdigte, og da Tasso baade af Discretion og Uerfhygt og af Erfhygt for sit Liv kunde finde det nødvendigt under visse Omstændigheder at bortlede Mistanken fra den rette Gjenstand.

Saa meget er vist, at Tasso i syv Aar var et lykfsaligt Menneske. Han levede i et af de Festslotte, man undertiden seer malede paa Theater-tæpper, og i den Henrykkelse, vi Andre i Diebliske kunne drømme om, naar vi stirre paa Tæppet, men som meget sjelden faaer Virkelighed. Beaaudet af høi, ideal Kjærlighed skrev han et Digterværk, der rigtignok af hans Venner blev

fralistet ham Sang for Sang og trykt uden hans Vidende med „meningsforstyrrende Trykfeil“; men det vakte Begeistring for ham over hele Italien og omgav ham med et Berømmelsens Lysstjær, der straaledede tilbage paa ham fra skjønne og kjærlige Dine. Man har fra denne Tid adskillige Smaatræk af ham. Engang, da han var paa Jagt med Hertugen, fældede denne et usædvanlig stort Bildsvin og spurgte Tasso, om han nogensinde havde seet Mage til Udhyr. „Ja“, svarede Tasso, „der er mange ved Hoffet“. — „Hvem er det?“ spurgte Hertugen. — „De Misundelige.“ — En af Tassos Misundere eller Fjender var en begavet og ærgjerrig Mand, der stræbte efter at blive Hertugens Raadgiver og eneste Yndling. Han vilde have Udseende af at være vel stemt mod Tasso og kun at bedømme ham retfærdig, hvorfor han i Hertugens Nærværelse altid viste ham Venlighed. Engang vare Begge paa en Vandring med Hertugen, og paa et steilt Sted hjalp Hofmanden først Hertugen ned og rakte derpaa med et venligt Smil Haanden ud imod Tasso; men Tasso sagde, idet han holdt sin Haand tilbage: „Jeg ønsker ikke Deres Hjælp til at stige ned“. Digteren satte den samme Mand ind i et Hyrdespil,

han lod opføre for Hoffet, og gav ham Navnet Mopsos. Det var en fin og egenlig tilladelig Satire; thi han havde ikke benyttet sin Uvns Person, men kun brugt noget af hans formodede Sindsstemning til at digte en Charakter; men man troede dog at mærke, hvem han vilde ramme, og det blev aldrig tilgivet.

Uagtet det nu i Italien er almindelig antaget, at Tasso elskede og blev elsket af Prindsesse Eleonore, foreligger der, som jeg alt har bemærket, intet Bevis. Tasso var discret, og vistnok ikke blot af Hensyn til Faren ved at tale, men fordi hans Natur var hævet over den vulgaire Trang til at have en Fortrolig eller til at prale. Alligevel kom der et Dieblis, enten et meget opløftet eller et meget nedstemt Dieblis, da han til en jevnaldrende Adelsmand, hvem han ansaae for sin Ven, yttrede noget om sine Følelser, men strax brød af. Vennen vilde vide Mere, og da han forgjæves søgte at faae Fortrolighedens Port aabnet paany, blev han saa vred, som om han havde været helt inde og var bleven viist ud, eller troede sig idetmindste ikke forpligtet til Taushed. Han fortalte det Videt, han vidste, videre, og da det ikke var tilstrækkeligt interessant, tilbødte han

Noget, og det kom for Hertugen. Da Tasso erfarede dette, op søgte han bemeldte Hofcavalier og forlangte, at han for Hoffet skulde tilstaae sin Uret; men da den Anden behandlede Sagen som en Bagatel og vægrede sig, gav Tasso ham et Drefigen. Herpaa fulgte naturligvis en Udfordring, og de sloges udenfor Porten S. Lorenzo. Midt under Kampen kom Hofcavalierens tre Brødre ilende til; men istedenfor at lade sig forskrække heraf skyndte Tasso sig med at give sin Modstander „et stort Saar“ og vendte sig derpaa mod Brødrene, af hvilke han saarede en. Inden de kunde overvælde ham, kom Folk til og standsede den ulige Kamp. Befolkningen tog Parti for Tasso, især da man slet ikke havde troet, at han kunde slaaes, og sagde med stjemtende Beundring om ham: *Colla penna, colla spada, nessun val quanto Torquato**. Hertugen httrede sig meget opbragt over, at Striden var begyndt i hans Palads, og at man havde anfaldet Tasso paa snigmorderst Vis, og da de fire Modstandere erfarede dette, toge de Flugten. Tasso blev arresteret, men, som

* Hverken med Pen eller Kaarde kan Nogen hamle op med Torquato.

Hertugen sagde, blot for et Syns Skyld og for at sikke ham mod Slægtningene af de Bortflygtede. Tasso troede imidlertid at vide bedre Betsked, og saasnart han saae Veilighed, flygtede han og kom til Turin, hvor Hertugen af Savoyen behandlede ham med stor Udmærkelse. Man fortæller, at Hertugen engang spurgte ham, hvorledes en Fyrste skulde bære sig ad for ikke at blive bedraget af sine Raadgivere, hvortil Tasso svarede: „Lad ham søge Raad hos de Døde“. Al Ære og Agtelse, man viste ham, kunde dog ikke hjælpe Tasso ud af den Klemme, hvori han var kommen: Han havde fjernet sig fra Hertug Alfons, hvem han ikke ønskede at gjensee, men var med det Samme bleven skilt fra hans Søster. Den tunge, indesluttede Videnskab, hvormed han længtes tilbage, kunde Folk naturligvis ikke forstaae. Det syntes næsten vanvittigt, at han kunde flygte fra Ferrara, men øieblikkelig søgte at faae Tilladelse til at vende tilbage. Hertug Alfons vilde ikke indlade sig paa nogen Underhandling med ham. Tasso løb da som et galt Menneſke, kan man sige, naar man ikke forstaaer hans Videnskab, fra Turin til Sorrent, hvor han havde en Søster. Men heller ikke hendes Kjærlighed kunde helbrede ham for

Længslen, og endelig, da der var en Familiefest i Ferrara, begav han sig dertil, udliveredede saa at sige sig selv paa Naade og Unaade. Hertugen viste ingen Brede, og tilskyndeladende indtog Tasso igjen sin vante Plads ved Hoffet. Men i Virkeligheden var meget forandret. Han havde viist en Svaghed, som maaskee hans Kjærligheds Gjenstand dadlede; istedenfor at gjenerobre Ferrara ved ny Berømmelse havde hans Længsel drevet ham hæderløs tilbage. Selv om hun tilgav, var Forholdet blevet hende vanskeligere. Tasso maatte derhos selv føle, at istedenfor som tidligere at være Væresgjæst ved Hoffet var han nu en Tigger, der bad, just ikke om Brød, men om et Solstik, som Hertugen kun meget uvillig og mistænksomt undte ham. Enten det nu var, fordi hin Modstander, han havde kaldt Mopsos, forsikrede Hertugen, at Tasso ikke længer kunde digte godt, eller af andre Grunde, saa kunde Hertugen ikke længer lide hans Sange og antog formodenlig paa Grund deraf, at Verden heller ikke længer betragtede hans Gjæst som en stor Digter. Tasso blev melancholisk og irritabel, vilde bort, men kunde ikke udholde Tanken om Hjernelse. Hans Kjærlighed havde mistet det gyldne Stjær; den glødede lige stærk i hans

Hjerte, men udstraalede ikke, fortærede ham. Nu foresaldt Noget i Enrum mellem Hertugen og Tasso, hvorefter Ingen veed Besked. Har Tasso i et Anfald af Fortvivlelse spillet va banque og forlangt sin Kjærligheds Gjenstand til Hustru? Eller har han paa anden Maade yttret eller gjort Noget, som Hertugen ansaae for Tegn paa Vanvid — vist er kun, at Hertugen øieblikkelig lod ham indespærre som Affindig i St. Anna Hospital. Dette skete Aar 1579, i Tassos 35te Aar.

Da jeg var i Ferrara, var jeg ene og tog for Nemheds Skyld en Veiviser. Han viste mig den smukke Spadseregang, hvor Ariost pleiede at gaae og tale med Guarini om «Orlando furioso» og «Il pastor fido», uagtet Guarini blev født fire Aar efter Ariosts Død, og jeg fik derved den dybeste Mistro til, at det murede Hul, han viste mig som Tassos Fængsel, virkelig havde været det. Mangfoldige havde dog været der med Tro og Medfølelse og skrevet deres Navn — jeg læste f. Ex. Byrons, Victor Hugos, Lamartines — som om de vilde medunderskrive Aarhundredernes Dom over den haarde Hertug. Der er imidlertid al Sandsynlighed for, at Tassos Fængsel aldeles ikke var barbarisk; derom vidner den Omstændig-

hed, at han fra Fængslet skrev Breve, endog Klage-
skrifter imod Hertug Alfons, og at han der for-
fattede et af sine bedste Arbejder, en Gjendrivelse
af det florentinske Academies, *Accademia della
Crusca's*, Angreb paa hans „befriede Jerusalem“.
Han havde tidligere i en Dialog „om de tillade-
lige Fornøielser“ yttret sig bittert mod en Floren-
tiner, som havde været virksom ved Confiskationen
af hans Faders Gods, og derover havde Florens
med den Tids Nationalsjælelse fundet sig fornær-
met. Paa given Anledning overtog Akademiet at
udføre Straffen ved en skaanseløs Kritik, der be-
styrkede Hertug Alfons i, at han ikke i Tasso havde
en stor Mand at skaane. Tassos Svar er for-
bausende ved dets Ro og Værdighed, især naar
man betænker, hvad Fangen maa have lidt, endog
om han materielt blev godt behandlet. Han kunde,
som han selv siger i et af sine Breve, fra sit
Fængsel see den Del af Paladset, hvor Eleonora
boede. Hvor han maa have stirret og husket paa
de Dage fra fordum! Det er derfor intet Under,
at han virkelig fik Anfald af Vanvid; men de vare
af en særegen Art. Det synes, at naar Fængslen,
Smerten og Fortvivlelsen blev saa stor, at han
var nærvæd at bukke under, saa traadte Phanta-

fien pludselig og venlig dulmende istedenfor Virkeligheden og lod ham see og tale med sin gode Engel; men sommetider troede han rigtignok ogsaa at see sin onde Engel og vilde frygte i Skjul. Alligevel rystede dette ikke hans Forstand anderledes end, om han havde haft Feberanfald, og da han blev fri, var der kun det Spor tilbage, at han undertiden kunde falde hen i Drømme om en Fraværende, hvis Navn han ikke nævnte, og saa sagde hans Venner, at han igjen havde sine Syner. Uagtet Hertugen erklærede, at han kun holdt Tasso indespærret, for at han kunde blive helbredt, var det dog i skyld Mar forgjæves, at Rogen, endog Fyrster, gik i Forbøn for ham og tilbøde at tage sig af ham. Endelig gav Hertugen efter for Vincenz Gonzaga, Søn af Hertugen af Mantua, og Tasso blev fri, paa den Betingelse, at han aldrig maatte betræde Hertugen af Ferraras Land.

I Maaden, hvorpaa Tasso som oftest omtales, synes den Forestilling at herske, at han afkræftet og syg begav sig fra Fængslet til Rom, søgte Fred her i Klostret og døde; men dette er fjernt fra Sandheden. Vel vare vistnok Fængselslidelserne Aarsag i hans tidlige Død; men han levede dog ni Aar derefter, først en Stund i Man-

tua, saa i Rom og Neapel, besøgte Florens og flere Byer og blev modtaget med store Vresbevisninger, selv af Academia della Crusca. Da han første Gang efter sin Befrielse var i Rom, skal han have lidt Nød, idetmindste siger han selv i et af sine Breve, at han ingen Skjorte havde. Men, jeg havde nær sagt, Skjorten bryde Italienerne sig ikke saa meget om, eller for at tale med mere Respect: man kan godt, som hans Ven Manso beretter, have budt ham til Gæst i Paladser uden at tænke paa, at han behøvede Hjælp i andre Henseender. Han selv var ofte saa melancholsk og saae Alting saa sort, at hans egne Beretninger om Folks Medfart ikke ere de paalideligste.

I Neapel, hvor han helst vilde boe, begyndte han en Proces for at komme i Besiddelse af sin Faders Godser, og da han med Undtagelse af Principet forlangte Lidet og gav efter for alle Chicanerier, opnaaede han tilsidst ogsaa Noget. Trods den stille Sørgmodighed, der i Almindelighed var over ham, var Noget i hans Væsen endnu saa tiltrækkende, at den Fred, han søgte i Neapels milde Luft og i Omgang med saa Venner, ikke blev undt ham. Især kappedes Cardinalerne S. Georgio og Aldobrandini om at faae ham til sig i Rom, og

den førstnævnte fandt endelig paa et useilbarligt Middel: Tasso skulde krones paa Capitolium ligesom Petrarca. Det kunde Tasso ikke modstaae, uagtet han ved sin Afreise fra Neapel sagde, at han søgte, det vilde ikke skee. Det skete heller ikke; thi da han var kommen til Rom og boede i et Palads, som Cardinalen anviste ham, blev han syg. Lægerne mente ikke, at der var Fare; men en Dag lod Tasso sig bære her hen til S. Onofrio, og da Prioren kom til Porten for at spørge, hvad der var til hans Tjeneste, sagde han: „Seg kommer for at døe hos Eder“. Han fik det Bærelse, vi nylig saae, og var i en halv Snes Dage ikke mere syg end, at han kunde gaae ned i Kirken og bede; men han laa dog fordetmeste med lukkede Dine. Da man spurgte ham, hvorfor han holdt Dinene lukkede, svarede han: „Seg seer bedst saadan“. — Han døde d. 17de Mai 1595, i sit 51de Aar.

Efter enhver saadan Fortælling følger i Regelen næst de høflige „Taf“ og „Mange Taf“ en Pause, som ved denne Leilighed blev udfyldt af Naturssuespillet. Det var endnu ikke Solnedgang, men paa Bei dertil, og medens Bjerg og Byg-

ninger forhindrede os fra at see Solen, havde vi tydelige Tegn for os paa den modsatte Himmels-egn, mod Ost og Syd, hvor Bjergene modtog de skraae Straaler og begyndte at hylles i den blaalige Rødme, der er en saa henrykkende Gien- dommelighed for Italien. Intet Syn i Verden kan bedre end dette passe til Tanken om en afdød Digter; thi Lysets stille Aftagen er forenet med en saadan mysteriøs Forherligelse, er saa haab- og forjættelsesfuld, synes med saa hemmeligheds- fuld Viden at antyde en Forening af de to Ver- dener, denne- og hinsides, at det menneskelige Hjerte skuer ud med Vængsel efter Kamp, Prøve, Smerte, Glæde, efter Alt det, hvorigjennem det veed, at det bliver egnet til at gjøre den store Overgang med Døden. Nu begyndte Klosterkirkens Klokke at ringe, og saadan var Situationen, at man ogsaa i denne Lyd hørte Mere end sædvanlig. Den syntes at sige: Ja, ja, ogsaa I skulle bort ligesom han, I nys talte om, og ligesom ham hjælper jeg ogsaa Eder til at tage det bittere Dieblif blidt. Det er ikke saa slemt. En venter Eder med ud- bredte Arme.

Der kommer imidlertid henimod Solnedgang et koldt Pust i Atmosphæren og efter en løftet

Stemning et Nedslag i Sindet, og Præsidenten foreslog, at vi nu skulde bryde op. Men da vi kom til Porten, var den lukket; Munken havde formodentlig troet, at vi for længe siden vare gaaede, og for Diebliffet kunde det ikke nytte at banke; thi vi kunde høre dem synge i Klosterkirken. Der var intet Andet for end vente, og saa underlige ere vi Menneffer, at da vi kom tilbage til Terrassen og saae Bjergene tindre rødligere, medens et Guldfjær laa over Rom, vare vi misfornøiede over at holdes fængslede — vi, som nu, for Størstedlen spredte til alle Sider, ganske sikkert Alle længes tilbage til hin Eftermiddag og vilde give Meget til igjen at være fangne i St. Onofrios Have.

Han, som havde talt om Kjærligheden eller rettere om dens Ikketilværelse, begyndte nu at fæste et fritist Tilbageblik paa Fortællingen om Tasso og mente, at hans Kjærlighed vistnok var idealiseret, og da dette fandt Modstand især hos Damerne, sagde pludselig en af de Nyankomne:

„Ja, jeg paastaar dog, at vi have ligesaa god Kjærlighed i Danmark.“

Det var der Ingen, som modsagde, tværtimod mente man, at der dog i Norden var mere Romantif end i Syden.

„Ja, jeg mente nu ikke egentlig Romantisk, men solid Kjerlighed“, vebblev han; „jeg troer, at Bondevennerne, Balthazar Christensen, S. A. Hansen og Geert Winther, kunde finde en hel Guldgrube af Kjerlighed, hvis de ikke vare saa tørre og knarkende og vilde bestjæftige sig med Bondesonerne og Bondepigerne istedenfor med Gaardmænd, Husmænd og Indsiddere; men dertil ere de for lærde.“

„Ja“, sagde Præsidenten, „det er nu Politisk, og den forstaae vi os ikke paa herne. Har De ikke selv en Historie?“

„Jo, men den er ganske kort, om en Kone, som gjorde to Mænd lykkelige.“

„Lad os faae den“, sagde Præsidenten; „imens huster maaskee Munken paa os og lukker os op, just som De er færdig.“

Bedkommende lod sig ikke nøde og sagde:

„De kjende da Alle Vesterlege, idetmindste af Digtet:

„Hvor Jernmark hæver sit Kirketelt
Med den røde Top imod Sky
Og smiler over til Gisselsfelt
Og til Vesterlege By“ —

aa, hvor det gjør godt at sige de Ord her i Bælstland! De slaae om mine Ører ligesom Binden

paa Rønnede Kroes Basse, naar Vognen hjemme-
fra havde hentet mig i Ferien, og Niels lod Kal-
likerne stryge ud, og mit Hjem Vesteregade laa
nede tilhøre og ligesom aandede sagte i Morgen-
solen.

Men jeg skulde ikke fortælle om mig selv.
Min Heltinde er Ane Beersén, om hvem det blev
sagt med Ros i Vesteregade By, at hun havde
gjort to Mænd lykkelige. Dermed forholdt det
sig saaledes. Ane var Datter af en Gaardmand,
og havde som Pige to standsmæssige Friere: Gaard-
mandsønnerne Borgen Beersén og Erik Morten-
sen. Begge havde omtrent lige store Gaarde ivente,
saa det var Forældrene ligegyldigt, hvilken hun
tog, og hun holdt af Erik; men pludselig fik Bør-
gen en uventet Arv, og saa tvang Forældrene
paa deres egen stille og seige Maade hende til at
blive Ane Beersén. Saa snart hun var bleven gift,
sagde hun, hvor Skabet skulde staae; hun førte
Regimentet med Jernhaand, og det var godt for
Borgen Beersén, da han, naar han fik Lov at
raade sig selv, var lad til Arbejde og flittig til
Kortspil. Nogle sagde, at han fik sine ordenlige
Stryg, hver Gang hun erfarede, at han havde
spillet; det vil jeg nu lade staae hen, for hun

saae ikke ud til det; hun var fin, af en Bondesone at være, og havde endnu, da jeg kjendte hende, mageløse Dine, graablaae Dine, hvori man saae en Sjæl. Men hvilken Medicin hun saa anvendte, curreert blev Sorgen, og Gaarden kom i saadan Anseelse, at Sorgen blev valgt til Suppleant til Stænderne. Imidlertid slog Erik Mortensen, hendes anden eller rette Elsker, sig til Drik. Først gif det som et Rygte, Ingen kunde sige noget Bestemt om, for han draf i Smug; men ligesom Appetiten kommer ved Spise, saaledes og endnu mere kommer Tørsten ved Drik, og en Dag saae man Erik Mortensen rave ganske som fuld Mand henad Besteregeede Gade. Næste Søndag klædte Ane sig paa saa stadselig, som om hun skulde til Alters, og med Psalmebogen i Haanden gif hun til Erik Mortensens Gaard, gif ind, lod Porten staae vidt aaben efter sig, gif op i Eriks Stue og lod Døren til Gaarden ligeledes staae vidt aaben, og da hun fandt ham siddende med Brændevinsflasken foran sig, sagde hun: „Skammer Du Dig ikke, Dit Svin? Drikker jeg?“

Hun sagde ikke et Ord mere og gif sin Bei. Men fra det Dieblif af holdt Erik Mortensen op at drikke, blev en stille, arbeidsom Mand, og satte

sin Gaard i god Stand. Nu skaffede Ane ham en Kone. Hun var rigtignok hverken rig eller smuk, men en „dygtig Kvinde“, og da jeg sidst var i Vesteregade, kunde Folk ikke sige, hvem der var rigest, Jørgen Petersen eller Erik Mortensen. Vesteregade Folk talte just ikke meget om Ane; men naar det skete, var det med en egen Tone. Hvis det havde været dannede Folk, vilde man have Lov til at sige om hende, at hun havde bragt en poetisk Streng i deres Sjæl lidt i Bevægelse; men saasom de vare ubannede, kunde de ikke give det Lust paa rette Maade, og de nøjedes med at sige, at Ane havde gjort to Mænd lykkelige.“

En Kunstner havde imidlertid dundret paa Porten og kom nu tilbage med Melding om, at vi vare frie. Medens vi atter reiste os til Vandringen, sagde En:

„Ja, naar Damerne og Herrerne her i Rom ville høre danske Historier, saa kan jeg ogsaa tilbyde en; men den er rigtignok noget længere end den, vi nu havde den Fornøjelse at høre, og den har den Feil, at den er skreven, saa at den maa læses op.“

„Død og Kritte! En rigtig Fortælling? En Roman?“ udbrød Præsidenten med en Mine, som

om hans Tænder løb i Vand. Af alle Menne-
sker, jeg kjender, er han den, der er mest forelsket
i, hvad der bliver fortalt eller oplæst; thi skjøndt
han seer godt, kan han ikke taale at læse vedlys,
og om Dagen er han ved sit Arbejde.

„Nei, det er ingen Roman, blot Fortælling
om noget Dplevet; men det ligner dog en Novelle.“

Præsidenten sagde alvorlig: „En Novelle!
Ja, saa faae vi bære os ad, ligesom naar man
bliver inviteret til stor Middag. De, som have
fort Knibtang, tage den paa, hvilket jeg nu rigtig-
nok aldrig gjør, for jeg har ingen. Men vi maae
pynte os med det Bedste. Hvilken Egn skal vi
vælge?“

Nu blev der, medens vi gik forbi Peterskirken
og over Piazza Rusticucci, gjort Forslag om Ud-
flugter til la Tavolata, til Egerias Grotte, til Al-
bano o. s. v., og Præsidenten fandt alle Forslagene
gode, men sit bedst. Han sagde: „Paa Onsdag
er der Fæst i Grottaferrata. Mange af Skandi-
naverne ville tage derud paa Jernbanen saa tidlig
som Kl. 7 om Morgenen for rigtig at see Mar-
kedet, og lad dem det. For os Gamle bliver det
ikke Scirocco før henad Kl. 12. Saa kan de,
der have været i Grottaferrata, møde os Andre i

Frascati, og saa spise vi til Middag sammen, finde en lun Plads og høre paa Novellen. De, som komme først til Frascati, bestille Middagsmaden, og saa er jeg for mit Vedkommende beredt til, at vi slaae os løs den Dag og spise i Casino, skjøndt det vil koste en halv Scudo* pro Persona; men Vinen er god i Casino, Børnlille."

Dette blev antaget med enstemmig Fornøjelse.

Vi stode i dette Dieblif paa Engelsbroen. Over Statuerne, der „pryde“ Broens svære Stenballustrade, laa et Rosenstjær af Euerne, der nu efter Solnedgang fyldte den halve Himmel. Tiberen strømmede dybt nede, mest i Skygge, kold og alvorlig; men hist og her kom et pludseligt, rigt, glødende Farveblink fra Kammen af dens smaa Bølger, Blink, der uimodstaaelig betoge Sindet ligesom Tegn fra en skjult Verden, der vilde op. Den deilige, store, grønne Taarepil nedenfor Engelsborgs gigantiske Runding var overghyd med en Purpurglands, der saa bogstavelig som vel mulig bragte den til at smile under Taarer, og de franske Soldater i røde Benklæder, der mhyrede under Verandaen udenfor Vagttuen og

* En Scudo er omtrent en Specie.

kastede mørke Skygger henover Brostenenes Guld=
glands, saae ud som Trolde, der dem selv uaf=
vidende havde sat Ild paa Verden og nu saae
ud efter, hvor Ilden var. Jægerhorn lød, Gland=
sen sank, Sydens Foraarsnat bredte sin lune,
blaae Raabe over os.

IV.

Fortælling ved Frascati.

Jeg skal i al Korthed omtale vor Udflugt til Grottaferrata og Frascati. Mund og Pen forslaaesuden ikke eller ere næsten ubrugelige Redskaber, naar ikkun en Række Stemninger skal beskrives. Derhos troer jeg, at Folk nære en uvilkaarlig Tvivl om, at Rejsende virkelig opleve saa megen Glæde, som de ved Hjemkomsten beskrive. Visseelig have Folk Ret for saa vidt, som Rejsen ingenlunde er en uafbrudt Række af Behageligheder, og meget liden Glæde erhverves uden Forberedelse, Arbejde eller Kamp. Men desuagtet tvivler man vel ikke for Alvor om, at den uoverskuelige Række Mennesker, der gjennem Marhundreder ere thuede til Italien og have forsikket, at de traf noget Usædvanligt, ikke ere komne overens om at være affecterte for at drille dem, der maatte blive hjemme. Er det virkelig sandt, at man forarsager dem, der blive hjemme, et sugende, ubehageligt Savn ved at fortælle dem om hin fjerne Lykke? Det vil jeg dog ikke haabe. Vi Andre afgive jo heller ikke vor

Beretning for at prale eller for at vække Misundelse, men for at skaffe de Væsende en Del af Glæden, for at lade dem være med i Phantasien, og for at de ved Sammenligning kunne have den Trøst, at de samtidig passede deres daglige Pligter og nøde Glæder, der, hvis de ogsaa vare noget mindre intensive, ogsaa vare noget mindre expensive. Og desuden, det at fortælle om Italien er næsten det Samme som at tilstaae, at man har paadraget sig en Forpligtelse. Men hvorledes det nu end forholder sig hermed, saa gjentager jeg, at hin Udflugt ikke lader sig beskrive undtagen musikalsk og helst med Klokkeklang, der hører til fri Luft og vid Udstrækning, Bjerge og Dale. Jeg troer endog, at Stemningen fra Først af hidrørte fra en Feiltagelse og altsaa endnu mere unddrager sig en regelret Skildring. Den, der skulde ordne Udflugten for et af Selskaberne — thi vi drog ud trupvis —, havde Aftenen forud været henne paa Stationen og seet, at 2det Tog vilde afgaae Kl. 9, 50. Da nu Myntvæsnets i Rom er indrettet efter Hundredele (en Scudo har 100 bajocchi), kom han uvilkaarlig til at anbringe samme Beregning paa Tidsinddelingen og oversatte Kl. 9, 50 ved Kl. 9½, og for at Ingen skulde komme for

filbig, tilfagde han Alle til Møde paa Stationen Kl. 9. Der sad vi da og ventede, indtil det ved Samtale og Undersøgelse og under et pludseligt, almindeligt Latter-Udbrud kom for Dagen, at Kl. 9, 50 ikke er 9¹/₂. Hvorledes det nu i den høie, lyse Ventesal tæt ved Michel Angelos Kirke degli Angeli, i den friske Luft, der gjennem de aabentstaaende Vinduer har Duft af Mandelblomster ind, kom til Samtale, og hvad den dreiede sig om, kan jeg ikke huske. Men medens vi sad i Kreds, kom nogle fremmede Damer ind, og en af dem nærmede sig, efter at have seet lidt paa os, vor Allynge og begyndte paa Fransk en Samtale. Det var, som jeg senere erfarede, da jeg traf hende hos den tyske Maler Rudolf Lehmann, en russisk Baronesse, og hun sagde, at Grunden, hvorfor hun, som hun næsten frygtede, havde været paatrængende, var, at hun for første Gang troede at see de rette Italiereisende, Indehavere af den frie, glade Reiselyst, som Digterne sang om. Hun havde deraf uddraget en Theori om, at det skandinaviske Norden er den eneste Plet paa Jorden, hvor der endnu er Simpleshed og Barmhighed i vorne Mennesker.

Vi fyldte en hel Vogn, og vi morede os, da den blev holdende saa længe, vi morede os, da den førte langsomt, og vi morede os, da den førte rast. Vi kom til Grottaferrata, maatte i Mangel af Vand drikke en deilig syrlig Vin og spise Appelsiner til, og begave os derpaa til Festen, der bestaaer i, at en tæt, uoverskuelig, spraglet Menneſkemasse ligesom en Flod strømmer gennem en bred Gade — hvorfra den kommer og hvorhen den gaaer, veed jeg ikke. Vi købte ligesom alle Andre røde og hvide Tøiblomster, som vi stak i Hattene; vi købte endvidere som alle Andre Trompeter, Trommer, Triangler, Violiner, Tambouriner o. s. v., og spillede, blæste og slog af hjerſte Evne paa vore Instrumenter. Om Bacchus, da han drog til Indien, havde en bedre Musik, ſkal jeg lade være usagt; men stærkere har den næppe været. Hele Verden, ſaa langt Diet rakte, var blevet Musikanter, og hele Verden — lykſalige Verden, der ikke beſtod af rige Folk! — købte Ting, der ikke vare til Nytte og egenlig heller ikke til gjensidig Fornøiſe, men til — ja til hvad Andet end til Udtryk af en Glæde, der idetmindſte for Grindringen lyder ſom Klokkelyd. En Arm af Floden vældede med os ind i Kirken, hvor vi

hørte nogle Brudstykker af en opbyggelig Prædiken og saae Dominichinos Malerier, hvorpaa vi igjen kom ud i det svingrende, larmende, pibende, buldrende, tordnende, klingende Lydhav, og pludselig, efter en lille Anstrengelse, vare vi paa en grøn, frisk, solbeskinnet Slette, hvorfra en Sti førte os ind i Skov, og gennem en Abning i den lydløse Skov, ved Randen af et Svælg, saae vi ud over den mægtige, høitidelige Campagne, paa hvis Grændse det fjerne Rom stod i et varmt gult Lys. Maaskee var dette Dieblis Centralpunktet i Udflugten. Rom laa for os ganske nyt, som om vi aldrig havde seet det før, og samtidig var det os dog bekjendt, var vort Hjem, vi havde blot endnu ikke seet vort Paradis udenfra, saa drømmeagtig fjernt og saa drømmeagtig klart, vi havde ikke vidst, at vi toge os saadan ud, naar vi vare der.

„Der staaer et Slot i Vesterled
Tægget med gyldne Stjølbe.“

Slottet var fundet, vel ikke til at boe i for lang Tid, men til at kunne siges om, at det var til, at vi havde været der.

Saa kom vi til Frascati, og der laa Dyds-

foreningen, saa lang den var, paa en solbestinnet Græsplet, men sprang op og hilste os med Budskab om, at Middagsmaden var færdig.

Nu appellerer jeg til enhver Mand, Husfader, voksen Søn etc. med det Spørgsmaal, om det ikke er sandt, at naar han kommer hjem fra en større Frokost, et Middagselskab eller desl., bliver han spurgt: „Hvad fik de?“ — og endvidere, om det ikke er sandt, at han ved dette Spørgsmaal regelmæssig føler et Diebligs Mismod, som han maafee ikke ret kan forklare sig, men som npiagtig undersøgt hidrører fra, at Spørgsmaalet synes at udgaae fra Forudsætningen om, at der ikke har været nogen saadan høi, nobel, poetisk Stemning tilstede, som har kunnet forhindre ham fra at lægge godt Mærke til det Materielle. Man bliver da mindet om, at man har været ude at søge den ideale Selskabsnydelse, men ikke fundet den og vel heller ikke ydet Sit til, at Andre kunde finde den, og efter et Moments Uergerlighed over, at det virkelig var saa, glattes vor Pande, og vi begynde vor Beretning med Suppen. Men jeg har fra Frascati ingen Kjøffensbeddel at meddele og frabeder mig, af de anførte Grunde, at der bliver

spurgt om den, hvorimod jeg til Gjengjæld heller ikke skal sige et Ord mere om Middagsmaden.

Efter Raffen førte Præsidenten os til det Sted, han havde udsøgt for Oplæsningen. Casino ligger i en Have paa Bjergstrækningens Afhang, og da vi begyndte at stige, tog det sig ud, som om Hensigten var, at Forelæseren skulde stilles paa en Bjergtop og læse for den halve Verden. Men Præsidenten havde fundet et nøiagtigt Miniaturbillede heraf: en lille Græsplæde, der skraaned ned fra en lille Jordforhøjning, bestrykket af Laurbærtræer, og i et af Træerne blev hængt en Fogliette Montefiascone istedenfor det Glas Sukkervand, som hører til en Tribune. Den Eneste, der ikke var glad over denne Anordning, var Forelæseren, fordi, sagde han, denne Plads under Laurbærtræer og med Campagnen og Rom til Baggrund aldeles ikke passede til hans Fortælling; den kunde meget bedre læses op under et Vinde-træ i Bagges Have ved Bellevue. „Ja, men“, sagde Præsidenten uden Malice, „disse Laurbærtræer forstaae ikke Dansk; det bliver ganske imellem os.“

Saa oplæstes uden videre Indledning:

En Jul paa Landet.

„Var er broderløs Vag“, er et gammelt, kraftigt Udtryk om den, der staaer ene, og skjøndt det kan finde smerteligere menneskelige Forhold at anvendes paa, tager jeg dog ikke i Betænkning særlig at bruge det om den, der er ene ved Juletid i Norden. At være uden Venner og Frænder Juleaften, naar Husene ligesom undbrage sig Vinterens flamme Haand og indhyllede i en Atmosfære af Lys og Hyggelighed synes traadte i Forbindelse med en anden Verden, hvorfra der kommer Gaver — eller Julemorgen, naar Klokkerne kalde til Kirke, medens det paa Gaden seer ud, som om det kun er Familier, ikke den Enkelte, der kaldes — eller anden Juledag, naar Leg og Musik og Dands begynder — er saa særegent pinligt, at den, hvis Skæbne det er blevet, og som huster paa lykkeligere Tider, uvilkaarlig har en Følelse af, at han lider enten som Følge af stor Skyld eller paa haard og uretfærdig Maade. Jeg siger ikke dette paa egne Begne; thi jeg har ikke Grund

til Klage, tvertimod har Skjæbnens Velvillie i denne Henseende gjort mig til en Slags Jule-Gourmand, saa at jeg er tilbøielig til at gaae et Skridt videre og sige, at broderløs eller idetmindste juleløs er egentlig den, som kun kjender Julen i Byen; thi al Klokkeringning og alle Baller formaae ikke at bringe en Rjøbenhavnerjul op i Høide med en Landsby- eller Herregaardsjul. Til en rigtig Jul hører Stald og Lade og Stafte. Høitiden har sin Oprindelse fra en Stald; det „glade Budskab“ blev sendt til Hyrder, som om ikke Menneskene alene, men alt Levende skulde nyde Godt deraf. Man maa have den bugtede Landsbygades Stilhed om sig, man maa have snedækte Marker og Skove, som lytte til Klokkelangen og blive saa tausende derved, og man maa saa at sige paa Klokkens Lyd kunne mærke, at den ikke naaer til nogen forglemt Fattig eller til nogen Restauration, hvor Julenadveren sælges som et andet Maaltid, eller til Droscher og Omnibusser, der ikke have Tid til at standse deres Rumlen for Helligastens Skyld. Det kan være, at Maden er finere i Rjøbenhavn. Istedenfor Risengrød faaer man maaskee ægte Skildpaddesuppe, istedenfor Gaasesteg Øhrerhyg, og istedenfor Æblestiver Is-

fager; men der er en Duft ved de Netter, som vore Forfædre spiste; de gammelb dags Netter ædes ikke blot af Legemet, men Sjælen faaer sin Andel som af en Nadder.

Den Jul, jeg nu sigter til, skulde jeg som sædvanlig tilbringe paa Landet, men jeg havde denne Gang modtaget en Indbydelse, af hvilken jeg, sandt at sige, ikke ventede mig stor Fornøielse. En gammel Skolekammerat af mig, Richard Holm, der nylig havde arvet Godsset efter sin Moder, havde bedt mig komme og dele hans Ensomhed, og jeg havde sagt Ja, tildels som Følge af den Betragtning, at da jeg saa ofte havde modtaget Juleglæde, saa burde jeg da ogsaa engang, forsaavidt det stod i min Magt, yde nogen. Jeg vil ikke paastaae, at det var en egenlig, stor Opoffrelse fra min Side; thi jeg holdt af Richard, og jeg troer ikke, at Nogen lettelig kunde møde ham uden at finde Behag i hans aabne, kjønne, kraftige Ansigt. Han var virkelig en smuk ung Mand og forbandt ikke hermed det for os andre Mandfolk Frastsødende: Bevidstheden om at være tjøn. Det hidrørte vel især fra, at hans Opdragelse havde været alvorlig; han var først bleven vænnnet til at lære noget Ordenligt og Sammen-

hængende i Skolen og ved Universitetet og havde saa faaet en praktisk Uddannelse i sit Fag, Landbruget. Heller ikke kan jeg sige, at han fastede en melancholisk Skygge over sin Omgang paa Grund af sin Sorg. Vel var der Noget ved hans Væsen, hvoraf kunde mærkes, at han havde taget sig Moderens Sygdom og Død nær; men han gjorde sig ikke Umage for at fængsle Sorgen til sig eller lade den komme tilsyne. Med Undtagelse af, at det jo ikke er ganske behageligt at holde Jul i et Hus, hvor der nylig har været Rig, var der ikke det Ringeste i Veien for mig, undtagen det, at jeg hellere vilde have været til en vis slyensk Præstegaard, ikke just for Præstens, men for hans Døttres Skyld. Noget Selskab skulde vi imidlertid have. Richard — der selv var kommen til Byen — sagde mig, at han ogsaa havde indbudt Majoren, vor gamle Historielærer. Hvorfor den skikkelige Hr. Lind blev kaldt Majoren, er vanskeligt at sige. Maafee hidrørte det fra den Iver, hvormed han i Reglen skildrede historiske Balplads, og den Nøisagtighed, hvormed han lod Regimentet rykke frem, som om han selv førte dem; maafee var Døgnavnet kommet ganske tilfældig; vist er kun, at det var gaaet i Arv fra Klasse til Klasse, fra den

ene Generation til den anden, medens Hr. Lind selv var blevet en gammel Pebersvend. Jeg agtede Majoren høilig, uden dog at betragte ham som passende Erstatning for to smukke, livlige Præstedøttre; imidlertid: Quand on n'a pas ce qu'on aime, il faut aimer ce qu'on a, som en fransk Philosoph siger. Nu maa jeg da ogsaa strax tilføie, at det ikke var vanskeligt at holde af Hr. Lind. Han kunde sætte En i en Sindsbevægelse, der vel ikke var saa piquant som Kjærlighed eller rettere Courmageri, men var mere ublandet behagelig. Han var født paa Landet, men tidlig kommen til Kjøbenhavn, og medens han opholdt sig der, vare alle hans Slægtninge og alle hans Ungdomsvener, En for En, gaaede bort, og en Skæbne, som Ingen af os kjendte nærmere til, havde fjernet ham fra Menneskene uden at stille ham fjendtlig til dem. Han var en af de Pebersvende, der ere fordømte til at spise deres Julenadver paa en Restauration, og for hvem Juleklokkerne ringe, som om der igjen var Begravelse, som om den gamle Sorg over Forældre, Sødsfende, Venner, ikke maatte have Ro til at blive glemt. Den uventede Indbydelse til igjen at feire Jul ude paa Landet gjorde ham ganske ung, ja glad som et Barn. Jeg har

en Mistanke om, at han anvendte en uforholdsmæssig Del af sine Sparepenge til Indkjøb af Julegaver, ikke blot for Tjenestefolkene paa Holmgård, men for en endnu uopdaget Verden af unge Venner, og medens han gik med mig gjennem den halvtøede, muddrede Østergade, hvor Folks Ande stod ud i den vaade Luft, som om den maatte kæmpe imod Atmosfæren for at komme frem, beklagede han de stakkels Kjøbenhavnere, der maatte holde Jul i saadant et Fængsel. Men da vi kom til Amagertorv og saae Mængden af smaa Grantræer — ligesom en Barneeskov — indrømmede han dog ogsaa Muligheden af nogen Juleforføjelse i Kjøbenhavn, og medens han betragtede enkelte, særdeles velstøbte Graner, kom han til at forestille sig den Glæde, som vilde herske om dem, naar de vare komne i Hus og pyntede og belyste. „Hvor mange kjønne smaa Børn ville ikke være lykkelige i Diebliffet, medens de danser om dem!“ sagde han; „ja, Børn! Jeg holder saa meget af Børn — ikke de halvvoorne, flodsede, grusomme Drengbørn, som vi for det meste saae paa Skolebænken, men rigtige Børn, flarsøiede, rødkindede, især Piger — har Richard Holm Børn?“ — „Men han er jo ikke gift endnu!“ — „Oh, om Forladelse! men

han kan blive gift naa, det var en Feiltagelse! Jeg vilde ikke spørge ham selv, for det vilde jo lade saa fremmed men jeg skal sige Dem, jeg har kjøbt noget Vegetøi til Børnene. Naa, det gjør jo ikke Noget! De Ting forandres jo ikke efter Moden, og de kan bruges et andet Aar, eller jeg kan finde andre Børn — ja, hvor vilde jeg ogsaa hen! Der er jo Guds Velsignelse af Børn i Verden og vistnok ogsaa ovre i den Egn!”

Efter en lang og temmelig besværlig Reise, gjennem Sjælland, over Storebælt, gjennem Fyen og en Del af Jylland, naaede vi Richards Hjem henad Aften d. 23de December, Lille Juleaften. Trods Navnet bliver Aftenen ikke holdt hellig, undtagen paa saa Steder dermed, at Folkene faae Ublestiver. Derimod faae vi allerede hvide Kors malede paa Ladeporte og Stalddøre for at holde de Væsner ude, som især færdes og søge at gjøre Fortræd, naar Engle og alle gode Mennesker glæde sig. — Ogsaa paa Porten til Richards Gaard var der et stort Kors, og da jeg spøgede med ham over hans Folks Overtro, svarede han: „Ja, i min Traværelse har Garnisonen søgt at beskytte sig, som den kunde bedst“, og virkelig lod det

ogsaa til, af Maaden, hvorpaa han blev modtaget, som om han var ikke blot Husbonde, men Chef.

Næste Morgen ved Frokosten foreslog Richard, at vi skulde tage over og gjøre Bekjendtskab med hans nærmeste Nabo, og inden vi fik sagt Noget dertil, vare Ridehestene allerede for Døren, hvilket ikke ganske behagede Majoren — ikke fordi han havde Noget imod at ride, tværtimod: „han var jo fra Landet“, — men fordi hans eneste Sybaritisme var „en rolig Morgenpibe“. Den skikkelige gamle Tyr gjenvandt dog snart sit Sinds Rigevægt og lyttede ligesaa opmærksomt som jeg til de Oplysninger, Richard fandt det nødvendigt at give os, inden han forestillede os for Familien. Tiden, som vi tilbragte paa de tre Hjerdingvei over et svagtbølgende, snedækt, næsten træløst Land og med dets faa Træer høiede mod Øst, slog ogsaa godt til, skjøndt Richard havde mere Hast med sin Hest end med sit Taleorgan. Det fremgik af hans Beretning, at Familien hed Beutel, og skjøndt mulig af fjern tydsk Oprindelse, var den dog aldeles dansk og blev anseet for meget rig. Navnet havde imidlertid for nogle Aar siden forarsaget den Ubehageligheder, idet Hr. Beutel var kommen i Proces med en Vand-

møller Vind, og dette havde givet en Doctor, en slem Spøgesugl, Anledning til at sige Adskilligt om Vind contra Beutel. Tildels af Hensyn til denne fælles Fjende havde de to Stridende forliget deres Sag; men saa havde Doctoren sagt, at nu havde Vind og Beutel slaaet sig sammen, og naar Beutel gik ud, blev Vind hjemme, og naar Vind gik ud, blev Beutel hjemme, for at den af dem, der var ude, kunde forestille hele Firmaet. Saa-
dant Noget slaaer jo ikke Folk ihjel, men det generer, og Hr. Beutel tænkte paa, at da hans Familie dog oprindelig var af Adels, kunde han gjerne lade sig kalde von Beutel; men han afholdtes fra at udføre denne Plan, tildels fordi han ikke vidste, hvad Doctoren saa vilde sige. Da havde han en stor Triumph: Først døde Doctoren, og strax efter gjorde Kongen ham selv til Virkelig Statsraad. Nu hed han ikke længer Beutel, men Hr. Statsraad! Og kort efter blev endvidere hans ældste Søn, Mathias, udnævnt til Kammerjunker. Statsraad Beutel havde vel sin mest Tid udmærket sig mere som Landmand og Bæger end som Hofmand; men alligevel var det ham en dyb Tilfredsstillelse at vide, at han nu hørte til de tre første Rangelasser. Han blev imidlertid ikke

saa forðærvet af Lykken, at han troede, han selv havde fortjent den; han sagde idetmindste til Alle, at denne store Naade mest maatte tilskrives hans Forfædre, og af Taknemlighed mod disse blev han meget ivrig efter at bringe dem for Dagens Lyk. Han vilde gjerne have deres Portraiter til sin store Sal, og han fik ved en Auction i Kjøbenhavn nogle gamle Familiestykker; men han vovede ikke at vise dem frem, fordi han anede, at en Doctor igjen kunde sige en Vittighed. En vigtig Opdagelse troede han imidlertid at have gjort, nemlig, at en Beutel i det 14de Aarhundrede havde oprettet et Rytterregiment for eller imod Christoffer d. 2den og var falden i Spidsen for det. Kunde dette blive uigjendrivelig bevist, saa var der Udsigt til at faae et ganske fortræffeligt Stamtræ istand over de Beutler. Med Alt det var Statsraaden en fortræffelig, gjæstfri Mand. Det Bæste var, at hans ældste Søn, Mathias, der hidtil haardnakket havde vægret sig ved at indtræde i Ægtestand og allerede næsten var bleven Pebersvend, pludselig, efter at være bleven Kammerjunker, havde — noblesse oblige — besluttet at gifte sig og havde givet utvethdige Tegn paa, at han vilde vælge sin Cousine Amalie, som var

der i Huset. Og det, tilspøiede Richard, havde han upaatvivlelig besluttet sig til blot for ikke at have den Uleilighed at opsoge en fjernere Brud.

„Men“, sagde jeg til Richard, „Du omtaler Kammerjunferens Beslutning, som om den var noget Uheldigt eller Ulykkeligt, og af Din Tone skulde man slutte, at Familien seer Tingen i samme Lys. Er den Frøken Amalie da saa styg, eller er der Noget i Veien med hende?“

Richards Hest blev i dette Dieblif urolig, og det varede lidt, inden han svarede: „Nei, hun er ikke styg hun er smuk!“ tilspøiede han med en Stemme, som om han vilde gjøre Undskyldning for at have fornægtet hende et Dieblif, og jeg troede nu at vide, at det ingenlunde var for vor Skyld, at vi skulde saa tidlig paa Formiddagen ud at ride.

„Er der da ellers Noget i Veien med hende?“ spurgte jeg.

„Nei, hvem siger det?“ svarede Richard, ivrig beskæftiget med sin Hest; „det er en Dame, man ikke fornærmer.“

„Nei, og mindst i Din Nærværelse“, tænkte jeg og lod ham uforstyrret strides med sin Ganger.

Paa den halve Fjerdingvei, vi endnu havde

tilbage, overgav jeg mig til mine Tanker om Familien Beutel. Man kan tidt ikke gjøre ved, at en tilfældig Lyd vækker underlige Tankeforbindelser, og saaledes var jeg ved Ordet „de Beutler“ kommen til at huske Bøytlers Kjelder paa Østergade, hvor jeg om Sommeren saa ofte havde spist Jordbær og om Vinteren Østers. Jeg forestillede mig uvilkaarlig de Beutler som smaa, spinkle Folk i en lav Stue, og imellem dem sad en lille, fjøn Somfru, Frøken Amalie, og tog imod Cour af Kammerjunkerens og min stakkels Ven Richard. Af disse Forestillinger blev jeg udreven ved, at Gaarden med Et laa for os. Der var en simpel Bro over en bred Grøvt eller maaskee en gammel Borggrav, og ligesom Broen var den rummelige Gaardsplads, omgivet paa tre Sider af Bygninger, men aaben ud imod os. Bygningerne vare lave, regelmæssige, velvedligeholdte Stalde, Koder o. s. v., men venstre Fløi løb ud ligesom i en Knub, aabenbart Levning af en Borg, et massivt Stykke Bygning af røde Mursten med et rundt Taarn springende halvt frem af den vestlige Kant. Det syntes mig tydeligt, at det Hele engang havde været et Slot, og at de Beutler nu kun havde den yderste Fløi, medens Hovedbygningen var af-

løst af Stalde o. s. v. Den store Portal, som Phantasien kunde gjenopbygge, var forsvunden; men en stor, bred Stentrappe, som vel oprindelig havde ligget midt for Hovedbygningen, var flyttet over til venstre Fløi og tjente nu de Ventler til standsmæssig Opgang. Men Trappen førte til en ganske almindelig, lav Indgangsdør, ret som Symbol paa en Familie, der endnu ikke var paa det Rene med sine Aner og ikke vidste, om de hørte til paa Trappen eller i Huset. Imidlertid, jo lavere Døren var, desto større var min Overraskelse, da den aabnedes og udsendte en Skare Kæmper, som efter at have høiet Hovederne for at komme ud af Døren toge Plads paa Trappens Overste. Det var Etatsraaden og hans sex Sønner. En Skare gule Hunde af tilsvarende Størrelse fore samtidig ud mellem Kæmpernes Fødder og sprang imod os med voldsomt Glam enten af Glæde eller af Brede. En af de unge Ventler, som saae, at vore Heste bleve forstrækkede, kom os til Hjælp med en lang Hundepidst, slog og sparfede og bød os Velkommen. Med lydelig Træskflappren paa Brostenene ilede Karle til for at tage vore Heste, og vi steg af. Etatsraaden stod imidlertid med blottet Hoved øverst paa Trappen,

rafte os Haanden, alt som vi kom op, og viste os ind i Dagligstuen, hvor vi naturligvis sagde: „Glædelig Jul i Huset!“, og hvor Kæmperne svarede i Chor: „Tak, i lige Maade!“ Statsraaden var, som jeg nu bemærkede, ikke fuldt saa høi, men mere skulderbred end nogen af Sønnerne, med Undtagelse af hans Førstesødte, Mathias, et sandt Taarn. Jeg maalte ham med virkelig Beundring; det tog Tid for mig at naae med Dinene fra hans Fod til hans Isse, hvor der tilmed sad en Hanekam — ligesom det før Slaget ved Svolder tog Tid for Erik Karl og de Danske at see fra den ene Ende til den anden af „Ormen hin Lange“. Da jeg ikke havde glemt, hvad Richard havde fortalt om Kammerjunkerens Tilbøielighed til Egteskab, kunde jeg ikke lade være at tænke paa, hvad Følgen vilde blive, hvis Kuldet udviklede sig i samme Forhold som fra Statsraaden til Mathias. Richard forestillede os; men ved en Feiltagelse eller Reitethed, der var mig paafaldende, skjøndt ikke ganske uforklarlig, sagde han: „Major Lind.“ Dette gav øieblikkelig Statsraaden Anledning til at tale om sin Gaards Historie, om den Borg, som den engang havde været, om Beleiringer og Slag, og han indbød os til at besee

Taarnet og en nærliggende Mark, en gammel Balplads — „imidlertid vilde Damerne være færdige“. Staffels Vind fandt sig med Ydmyghed i Dgenavnet, som hans Vært og forhenværende Discipel saaledes officielt gav ham, og drømte ikke om, at det gjorde ham til en vigtig og yderst velkommen Gæst. Det var ham, Borgen blev viist, ikke mig og endnu mindre Richard, som kjendte hele Historien. Statsraaden havde taget hans Arm, hvad han vissest aldrig, siden Udnævnelsen havde staaet i „Narhush Avis“, vilde have gjort ved en Timestæder. Vi kom ud paa Balpladsen, og saasnart Majoren havde hørt Mars-tallet, var han i sit Element, gav en klar og livlig Beskrivelse af Slaget og tilføiede: „Blandt de Adelsmænd, der havde sluttet sig til Kong Christoffers Fane, var ogsaa en Bentel lad mig see ja, Didrik Bentel, som af egne Midler havde reist en Fane Ryttere, og som paa Flugten red ind i et nærliggende Morads og der uheldig omkom.“ Statsraaden og alle hans Sønner vare forbausede over Majorens Sagkundskab; thi der var endnu ikke langt fra Balpladsen en Mose, skjøndt den for Diebliffet ikke kunde sees under Sneen. Måttet Statsraaden ikke følte sig meget

smigret ved hans Forfaders „ynkelige“ Død, fattede han sig dog snart, især da det mindre kom ham an paa at have en Stamfader, der var død, end en, der virkelig havde levet, og han sagde: „Min kjære Hr. Major, De sagde, at Didrik Bentel var en Adelsmand, der havde fulgt sin Lehnsherres Fane, og det glæder mig at høre det. Han var en af mine Forfædre, og skjøndt en jevn, gammel Landmand som jeg ikke bryder sig en Døit om Adelskab — for det rigtige Adelskab er at svare Vorherre og hver Mand Sit og være en god Nabo — saa er jeg stolt af, at min Forfader som tro Vasal fulgte sin Herre og Konge i Spidsen for sit Regiment. Det er Noget at være stolt af og efterligne i vore demokratiske Tider, da Ingen tænker paa Kongen, og da man seer selv gamle Familier tage Del i Partivæsnen. Men det er dog hos os gamle Familier, at den gode gamle Følelse bør holde sig — ja og saa naturligvis hos Officiererne, og det glæder mig dobbelt, at det er en dansk Officier, som har ladet min Forfader vederfare Retfærdighed.“

Men gamle Lind, der nu for første Gang opdagede, at hans Major=Titel ikke var en Skjemt, skyndte sig med at blive af med Titlen, som om

den var et Klædningsstykke, der brændte ham, og han sagde ganske simpelt: „Jeg er ikke Major; jeg er Lærer i Historie ved Borgerdydskolen i Kjøbenhavn.“

„Major eller ei“, svarede efter et Dieblits Overraskelse vor Vært med mere Landsnærværelse og Høflighed, end jeg havde tiltroet ham, „det gjør ikke Noget; De er en Mand, der har Hjerte for det Gamle og Ridderlige — men jeg syntes forresten, at Hr. Holm kaldte Dem Major.“

For at undgaae lange og maaskee ubehagelige Forklaringer gav jeg Majoren et Vink, eller rettere, jeg kneb ham i Armen og sagde: „Hr. Vinds Fornavn er Major, hvilket er Comparativ af Magnus; han hedder Major Peter Vind.“

Det kunde gamle Vind ikke nægte, at han hed, skjøndt ikke ved Daaben, og dermed var Sagen afgjort, især da Statsraaden tilspiede: „Jeg er vor Nabo Holm meget taknemlig, fordi han har gjort mig bekendt med Dem. Oppe i Taarnet har vi et Værelse, der er helt fyldt med gamle Bøger og Pergamenter, og naar saadan en lærd Mand som De vilde tage sig af dem, kunde der vistnok komme meget Mærkværdigt ud deraf, baade om Egnens og om denne Borgs Historie. Vi

To maae blive nærmere bekjendte; men lad os nu gaae ind til Damerne."

Vi traf Damerne i en Stue, hvor Frokostbordet var dækket, eftersom det var en Selvfølge, at vi ikke maatte „bære Julen ud"; men Damerne vare forresten kun to, Statsraadinden og hendes Søsterdatter, Amalie Winge. Statsraadinden var en aldrende, fyldig, godmodig udseende Dame, der hverken gjorde det ene eller det andet Indtryk; men ganske anderledes var det med hendes Søsterdatter. Jeg bekjender, at jeg ved det første Blif paa hende havde en Følelse af, at jeg kunde blive forelsket alvorlig og af ganske Hjerte. Hun var ikke overraskende skøn; men hun var smuk paa den Maade, at hun samtidig vakte Behag og Tilid. Et ubeskriveligt Udtryk i hendes dybtblaae Dine beskyggede af lange, sorte Dienhaar frembragte den Overbevisning, at hendes Ord, som der staaer i Skriften, vilde være Ja, ja og Nei, nei; at hendes Personlighed var ligesom et Fristed, hvor man trygt kunde give Ver, Liv og Guds i Gjemme, medens Pandens og Dienbrønnenes Form bære Præg af Idealisme og Kløgt. Jeg kunde have forelsket mig i hende — thi den Kjærlighed, jeg formodede hos Richard kunde ikke

være en absolut Hindring — hvis jeg ikke havde opfanget et Blik, som hun sendte ham. Saa jomfrueligt, ægte kvindeligt det end var, var det dog et saadant, som en Mand ikke vilde ønske bestemt for sig, naar han først havde seet det sendt en Anden; thi Den, som kunde see saaledes paa To, vilde kunne see paa samme Maade paa Flere. Da jeg hurtigt gav Agt paa Richard for at see, hvorledes han modtog og besvarede dette Telegram, saa jeg for første Gang, hvor virkelig smuk han var, eller jeg havde Velighed til at iagttage, hvorledes en Mand seer ud, naar Kjærlighedens Sol er i hans Andre og tillige skinner paa ham. Efterat Egentjærlighedens Anfald var slaaet tilbage, eller efter at den overfor Umuligheden havde strakt Gevæer, følte jeg en glad, ren Tilfredsstillelse over at see et saadant Menneſtepar.

Men der kom hurtigt „Forvandling over Drømmens Mand“; en Sky — hvorfra den kom, kunde jeg ikke see — gif forbi Solen og kastede sin Skygge over Begge. Deutlerne havde vistnok nogen Andel heri, Skyggen var idetmindste synlig ogsaa paa dem. Der var en Tilbageholdenhed eller en Tvang tilstede, som varede ogsaa under Frokosten og kun blev nogenlunde skjult ved, at

Statsraaden og Majoren livlig red deres Kjøp= heste Side om Side. Majoren fortalte om gamle danske Feltslag og Statsbegivenheder, og Stats= raaden anbragte jævnlig en Beutel derved, hvilket Majoren for Høfligheds Skyld lod passere som muligt, skjøndt ikke bevist. Hvert Dieblit draf Statsraaden et Glas med gamle Vind og sagde endelig: „Hør, veed De hvad, Hr. Peter Major eller Major Peter Vind, oppe i Taarnet lige under Bibliotheket er der to hyggelige Bærelser med Sol, og naarsomhelst De vil komme — Hr. Holms Krav paa Dem ubestaaet — er De velkommen, hjertelig velkommen.“

Medens vi red hjemad, var Majoren en Stund mere paavirket af Vinen, han havde druffet, end af selve Statsraadens smigrende Afsærd, skjøndt ogsaa denne var stegen ham til Hovedet. Richard gjorde nogle fortvivlede Forsøg paa at underholde os med Samtale; men da han mærkede, at Ma= joren havde baade Billie og Evne til at føre Or= det alene, benyttede han Leiligheden til at synke hen i en fuldstændig Traværelse. Da vi kom til hans Gaard, bad han os om Undskyldning for, at han gik ind og skrev Breve eller, som jeg mis= tænkte ham for, drømte, velsignede og forbandede,

efter Elskerens Skif, naar der er Noget i Veien. Efterfom jeg ikke kunde være ham til nogen Nytte, fulgte jeg med Majoren, der i lykkelig Stemning, uden at være beruset, men høilig glad og opmuntret, strax vilde begynde Studiet af Egnens Historie. Medens vi gik igjennem den snedækte Have, fandt han i hver Hævning og Sænkning af Jordsmønnet, i hver lige og i hver ulige Linie, som Træerne dannede, Spor af Befæstning, Leir, Kamp og Storm. En skjult Side af hans Bevidsthed syntes at tilegne sig Major-Titlen som noget Virkeligt, og han antog undertiden en Stilling, som om han ledede Krigen, ei blot som Major, men som Feltmarschal. Den lille Gamle vilde have været grundtomist, hvis han ikke tillige havde været saa elskværdig; thi fjern fra ham var enhver Tanke om at prale eller gjøre sig vigtig; han var greben af en Idee, han levede et kort Dieblisk det Liv, hvortil hans aandige Organisme maaskee havde været bestemt, og han kunde have bragt mig i Illusion, hvis han havde baaret Generalsuniform istedenfor den mørkeblaae Kalmuks Frakke med Kraven, der sad saa høit op i Nakken, og hvorfra Øfkenen stak op. Vi gik ud af Have-
laagen, omkring hele Gaarden, og idet vi kom

ind ad den store Port, frembød den udstrakte, firkantede Gaardsplads sig for os. Den var alle-rede for Helligdagens Skjld ryddet og virkede derved med sit hele bethdelige Omfang. „Se!“ udbrød Majoren, idet han beundrende blev staaende, „det vilde være en Paradeplads, for at bruge et moderne Ord; men i Virkeligheden, i gamle Dage, har den upaatvivlelig været brugt til Turneringer. Hvor nu Staldene strække sig, var formodenlig bygget Estrader for Ridderdamer! Saadan er meget af vor gamle Herlighed forsvundet, ja, det meste. Statsraaden har fuldstændig Ret: de gamle Familier og deres Aand er borte, og Ingen veed, hvad Herligt der er foregaaet paa den Plet, han træder paa.“ — „Men“, vedblev Majoren efter en lille Pause, „Folket lever endnu, og i Folket lever Sagn! Og skjøndt man maa være forsigtig med Folkesagn, saa er der dog gylbne Korn at finde i dem. Jeg maa tale med Folket! Jeg maa ikke have gjort en Reise, blot for at føre et Glaraffenliv, men for et Resultats Skjld. Jeg seer et Par Folk derhenne i Krogen, og jeg vil strax gjøre Bekjendtskab med dem og spørge dem ud.“

Med disse Ord skred Majoren rast over Gaar-den hen imod et Hjørne, hvor der under en Luge

holdt en Vogn, i hvilken en Mand og en Kone, Bønderfolk, syntes meget beffjæftigede. Jeg var ifærd med at tænde en ny Cigar ved Stumpen af den gamle, og det tog nogen Tid, saa at Majoren, da jeg kom tilstede, allerede var i fuld Samtale eller rettere Enetale, fordi han, sandt at sige, havde spurgt om Meget, men ikke faaet mere Svar, end om han havde talt Græst. Sagen var, at skjøndt født paa Landet havde Hr. Kind, medens han bibragte den ene Generation efter den anden Kundskab om Mænd og Folkeslag, ganske tabt Evnen til at samtale med sine egne Landsmænd af Bøndestanden, og da samtidig en Bevidsthed om denne Sandhed begyndte at dæmre for ham, bad han mig om at overtage Samtalen, hvilket jeg gjorde.

„God Dag og glædelig Jul.“

„Tak, iligemaade,“ svarede Manden og Konen.

„Naa, De kan tale,“ hviskede Majoren til mig, »ce n'est que le premier pas qui coute.«

„Vil De selv gjøre det næste?“

„Nei, bliv ved; jeg holder mig som Reserve. Ad triarios veniat res. Triarierne, husker De nok, vare Veteranerne, som afgjorde Slaget og toge Profitten. Det vil jeg ogsaa. Naar man

bliver gammel, bliver man egenfjærlig", tilføiede han med et elskeligt, baade barnligt og ironiskt Smil.

"Men saa maa De ikke afbryde mig."

"Nei. Stille i Seledderne."

"Hvad hedder I? Jeg synes, jeg skulde have seet Jer før", sagde jeg til Manden.

"Det er nok muligt, mit Navn er ellers Vigfus Olsen."

"Og hun er formodenlig Jer Kone", vedblev jeg.

"Somme siger saa", svarede Konen.

"Og Hun siger vel ikke Nei, Moer?"

"Nei, hidtil har jeg ikke sagt Nei."

"Saa er der vel heller ingen Fare for, at Hun nogensinde vil sige det."

"Det er ikke rimeligt", svarede hun med et Blik til Manden.

Der var aabenbart Humeur i de Folk, og jeg fik Ryst til at passiare videre; men Majoren havde gjort en lignende Sagttagelse og sagde: "I er en klogtig Kone, Mutter; jeg kan godt lide saadanne Fruentimmer."

"Kan Han?" svarede hun, medens hun vedblev at hjælpe Manden med Arbeidet, der bestod i at tømme Tørv af Vognen.

Manden antog det vel for sømmeligt, at han nu ogsaa spurgte, og sagde: „Han er vel fra Mars?“

„Nei“, svarede jeg, „fra Kjøbenhavn. Jeg og min Ven, Major Lind, ere i Besøg her paa Gaarden.“

„Der er værre Steder end der.“

„Det er der. Har I solgt ham Tørv idag?“

„Nei, vi er ikke saa mægtige! Nei, Gaardmanden betaler ham Tørv i Afgift.“

„Naa?“

„Ja, og jeg har leiet Mosen af Gaardmanden for det Halve af Tørvene og for ti Dages Arbeide, og dette er en af mine Dage. Men da min Kone er med idag, gaaer det for to.“

„Er det Vere egne Heste og Vogn?“

„Nei, Kors, det er Gaardmandens.“

„Er Mosen stor?“

„Saadan middel.“

„Ogsaa middel i Bonitet?“

„Nei, jeg vil nok see paa den Mose mellem Mars og Skanderborg, der er bedre“, svarede han, idet han reiste sig høit og tørrede Sveden af Panden.

„Hvor Meget kan I nu tjene ved den?“

„Men“, hvisttede Majoren, idet han trak mig i Ermet, „det fører os for langt bort fra Hovedsagen.“

„Stille i Geledderne!“ svarede jeg i samme Tone; „det er en Mose, vi tale om, og hvor mange Oldsager og mærkelige Ting fra Middelalderen blive ikke fundne i Moser!“

„Det er sandt“, svarede Majoren resignert.

Manden havde imidlertid tænkt sig om og sagde: „Ja, det er ikke godt at sige; det kommer an paa, hvordan Aaret er, med Regn eller Tørke.“

„Ja, men saadan i Gjennemsnit, eller saa omtrent?“

„Na, saadan thyve Skilling om Dagen — hvad siger Du, Mo'er?“

„Ikke saalangt derfra“, svarede hun.

„Nei, han sagde saa, Ole Bind, man kaldte ham Ole Rjæp.“

„Hvor mange Børn har I?“

„Ti, Vorherre bevare dem vel!“

„Ti Børn og thyve Skilling om Dagen! Hvordan er det muligt? Hvor gammel er Tert ældste?“

„Hun var sytten sidste Kyndelmisse, saa det bliver nu snart atten.“

„Dg det yngste?“

„To Aar.“

„Saadanne Ting kan Kjøbenhavnsfolk ikke forstaae,“ sagde Konen, der bemærkede og fornøjede sig over vor Forundring.

„Nei, det er sandt.“

„Saavidt jeg kan skjønne“, sagde Manden og lænede sig til sin Skovl, „hænger det nok saadan sammen, at derovre er Børn en Udgift; men for os og vore Vige er de en Indtægt. Vore Børn kan snart tjene deres Brød, naar bare man har overstaaet de første Aar. Vor syvvaars Dreng er Gaasevogter hos Gaardmanden.“

„Ja, men de første, besværlige Aar, I talte om — I maa dog have en anden Indtægt end Mosen.“

„Ja, vi har leiet en Eng af Hr. Holm, og den føder en Ko.“

„Dg fire Faar!“ sagde Konen; „den Kjøle, jeg har paa, er af deres Uld.“

„Ja, og min Trøje“, tilføiede Manden; „hun spinder det Altsammen.“

„Hun lader til at være en god Husmoder“, sagde jeg.

„Jeg tager min Hat af for Jer“, udbød Majoren, „I er en agtværdig Kone!“

„Ingen har sagt Andet endnu“, svarede hun.

„Ja, men, I er!“ raabte Majoren ivrig.

„Har I nogenfinde hørt Tale om den store Keiser Napoleon?“

„Kjøbenhavnsfolk troer, at de har slugt Alverdens Visdom“, svarede hun med et Smil og i en Tone, der borttog Uhøfligheden af Ordene.

„Godt, Mo'er, saa kan jeg fortælle Jer, at da engang en berømt, literair Dame spurgte den store Keiser Napoleon, hvilken Kvinde han agtede høiest, svarede Napoleon: Den, der har født sin Mand flest Børn.“

„Ja, men“, sagde Manden noget mismodig, „Karen Petersen paa Bassen har femten.“

„Hvor mange Børn havde Keiseren selv?“ spurgte Konen.

„Et“, svarede Majoren noget sluføret.

„Staffel“, sagde hun, idet hun hjalp sin Mand Trøien paa.

„Har I langt hjem?“ spurgte jeg Manden.

„Nei, en halv Mils Wei og en Lunte, vi kan være magelig hjemme inden Hellig.“

„Hvor er det?“

„Kjender Han Veien til den nye Statsraad?“

„Ja.“

„Naa. En halv Fjerdingvei paa den anden Side af Veirmøllen bærer det af til Sandgraven, hvor vi boer. Skulde de Godtsfolk komme den Wei i Zulen, og det ikke er for megen Medlidenhed at see indenfor, saa skal de være velkomne.“

„Taf, Vigfus Olsen, det kan nok hælde sig.“

„Det skal hælde sig! Vi vil komme!“ raabte Majoren, „Men, stop, han sagde: Statsraaden — hører I til Statsraadens Gods?“

„Nei, det skulde jeg ikke mene, skjøndt han, Mathias, eller som de nu kalder ham, Kammerjunkereren, vilde paastaae det.“

„Hvordan det?“ spurgte jeg.

„Ja, det er snart fortalt“, sagde Manden med øiensynlig Ryst til at tale. „For et Par Aars Tid siden stod mit Hus paa Høien; men saa blæste det omkuldb, og saa flyttede jeg det ned i Sandgraven. Men Mathias, som er Faderens høire Haand, fandt ud, at jeg var rykket et Par Tommer ind over hans Skjel, og saa forlangte han, at jeg skulde rykke Huset noget tilbage; men det kan jeg ikke, for det staaer flods op til Sandgravens Bælg.“

„Na“, sagde jeg, „har han ladet Jer blive i Ro saalænge, saa gjør han Jer vel ingen Uro nu.“

„Nei, det kan nok være; men han siger, at han kan ikke komme til at grave Sand, fordi jeg er omme i Veien.“

„Na, der er vel Sand nok i Graven.“

„Ja, for alle Andre end for Statsraaden og Kammerjunkereren. Det er nu ikke længer siden end forrige Uge, saa mødte han mig og sagde: Hør nu, Bigfus, min Taalmodighed er lang, men den har en Ende ligesom enhver Ting undtagen en Pølse, for den har to. Hvis Du ikke snart feer at komme af Veien med Dit Hus, saa varer jeg Dig ad, Du faaer mit Besøg, inden Aaret er omme.“

„Det er vel bare en Trusel.“

„Ja, vel, er det bare en Trusel; men har Mathias Beutel nogensinde truet uden at sætte det i Værk? — Og nu, siden Kongen har gjort dem til Statsraader og Junkere, er det rent galt, nu er Løftet ikke høit nok for dem til Vorherres egen Himmel, saadan kneise de.“

Medens han sagde dette, gjorde Bigfus sig færdig til at kjøre hjem, med en Ro, som jeg ikke

funde have havt, hvis Mathias havde lovet mig „et Besøg“.

Med et nyt „Glædeligt Jul“ fjørte Parret; men i Porten standsede Manden og gav Tegn til, at han vilde tale med mig. „Hvis vi ikke har været høflige nok mod Majoren“, sagde han, „saa be'e vi om, at han ikke ta'er det fortrydeligt. Det er ikke godt for Smaaafolk at tale til saadan en Herre.“

Konen tilspøiede: „Man kan nok mærke, at han er vant til at omgaaes Soldater; men han har vist været god imod dem, det seer han ud til.“

Seg bragte gamle Lind det omtrentlige Indhold af dette Budskab, og han udbrød: „Ja, sandfærdig vil jeg besøge dem i Julen! Og der er jo Guds Gaver af Børn hele ti der kan jeg tage mit Vegetøi med!“

„Al Agtelse for Deres Vegetøi“, svarede jeg, „men jeg troer, at en Flaske Portvin til Manden og Konen og noget fint Brød til Børnene vil være noksaa velkomment, og det vil jeg tage med.“

„Ja, gjør det, men De skal bare see, hvad jeg har for Ting!“ raabte Majoren og tilspøiede derpaa med svagere Stemme: „Troer De ikke, jeg kunde tage mig en lille Tur inden Julenad=

veren? Jeg har anstrengt mig noget i Formiddag, og jeg er dog ikke længer saa ung som for tredive Aar siden."

"Hvad skulde der være i Veien for det, Hr. Lind?"

"Ja, men jeg er saa bange for at sove over mig. Vil De kalde paa mig i god Tid?"

"Det vil jeg ganske sikkert", svarede jeg, ganske glad over at kunne gjøre den fordringsløse Mand en lille Tjeneste.

Den vævre Gamle fjernede sig med lidt sænket Hoved, og imedens jeg saae efter ham, var det for mig, som om Hjertensgodhed, Tarvelighed og en vis Usthyldighed eller Enfold ikke kunde finde nogen anden eller bedre Form end den, som der trullede afsted i Ralmuvs Frakke.

Glad var jeg ved nu at blive ene — ingenlunde fordi han eller Sandgravsfolkene havde trættet mig, men fordi jeg havde en speciel Ven at bestjæftige mig med: Ensomheden, medens Solen sank og Skumringen begyndte. To af Arets Dage ere særlig egnede for Samkvem med denne Ven: Fødselsdagen og Juleaften; men de ere meget forstjellige med Hensyn til den Charakter, som de meddele Ensomheden. Fødselsdagen er

en Milepæl. Der staaer aldeles tydeligt skrevet paa dens ene Side, hvor langt vi ere fra Reisens Begyndelse, og skjøndt den anden Side er tom, viser den dog hen imod Reisens Ende. Sandt nok, endogsaa i et saadant Dieblif fæste vi sjelden Tanken aldeles bestemt paa Døden — Livet har en hemmelighedsfuld Gyne til at see sit eget Speilbillede ude i den fjerne, disede Horizont — men der kommer dog en Fornemmelse af et slutteligt Formaal, og med denne Stemning maale vi det Forbigangne, opdage de brudte gode Forsætter, erindre de lykkede og de mislykkede Bestræbelser, søge at opmande os til nye, opdage vel ogsaa paa den tilbagelagte Strækning Grave mellem Blomster. Iuleaften har Livet eller Intet af dette. Fortiden, som denne Fødselsdag opruller, er for umaadelig til, at Enkeltmand kan maale den som sin egen; de, som festligholde den, ere Folkeslagene; selv bliver man et Sandskorn, en Draabe i Oceanet og føler kun Tilfredsstillelse ved, at Ens lille Hjerte i dette Dieblif ikke banker alene, at det bevæges af en Strømning, som gaaer over den hele, vide Jord. Lad da den nedgaaende Sol kaste sine rødlige Straaler over Sneen; lad Skumringen komme ligesom Skyggen af Helligaften, der

svæver frem paa brede Vinger; lad de første Stjerner vise sig paa det uendelige Blaa; lad Lyfene et for et blive tændte i Landsbhyen, som om den lykkelige og hellige Aftens Aand synlig traadte ind i Menneffenes Boliger; lad den første Lyd af Kirkeklokkerne komme og med dens Høitidelighed brede sig ud i Stilheden uden at skræmme den; lad denne Lyd bringe Budskab om, at nu gaaer al menneffelig Virksomhed til Hvile, og nu hersker, om end kun for en Stund, Kjærlighedens Aand paa Jordens Kreds — og man opfatter med udvidet Bryst den hele Uendelighed, som er i Diebliffet, og man gaaer glædefyldt, dvælende, fra det bløde Mørke ind til sine Venner for at sige af ganske Hjerte: Glædelig Gul i Huset!

Da vi mødtes til Zulenadveren, var det, som om vi alle Tre, skjøndt paa forskjellig Maade, kom fra en lignende Forberedelse, og som om vi i Mangel af anden Familie medbragte vor hele Slægt af gode Tanker. Men rigtig Familie var det dog ikke alligevel. Hvilken kraftig, ja ædel Alvor der end kan være tilstede, naar Mænd holde Maaltid, slaaer den dog ikke til Zuleaften, der ifølge sit Væsen skal være en Familiefest. Hver af os havde altfor meget sin særskilte Fortid og

Fremtid, til at det ikke jevnlig maatte synes os ganske besynderligt, at vi vare sammen i Diebliffet, og den rolige, blide Aand, som var over os, vilde vistnok være bleven trist, hvis Maaltidet ikke var blevet afbrudt af en Ceremoni, som, skjøndt saare simpel, lagde Beslag paa vore Tanker. Efter en sagte Banken aabnedes nemlig Døren, og Folkene kom for at sige Tak for Mad. Forrest gik den gamle Husjomfru, noget bleg og spids, men Propperheden selv; hendes hvide Forklæde skinnede, som om det var af Zulesne. Derpaa kom Nolskarlen, der om Foraaret sætter det første Blougskaar i Jorden og i Høsten gaaer forrest med Veen, og efter ham de andre Karle efter deres Rang, og efter dem Pigerne efter deres Rang, fra Stuepigen til Vaskertøsen. Karlene havde samvittighedsfuldt taget Træskoene af udenfor Døren. En for En drog den lange Række op til Richard, kysjede ham paa Haanden og sagde: Tak for Mad og Glædelig Jul, hvorpaa de sagde det Samme til Majoren og mig; men os kysjede kun Pigerne, ikke Karlene, paa Haanden. Det er en Ceremoni, hvorunder man ikke maa see op; thi hver enkelt af Karlene og Pigerne er maaskee genert eller kan ved et pludseligt Blik komme til

at gjøre en feitet Bevægelse; men gjennem Helheden, hvor mechanisk og monoton den end er, ja netop gjennem den ensformige, dæmpede, tactfaste Lyd, og fra saa Mange, fornemmes den gamle Skif og den gamle Aand. Det var første Gang, at Richard sad i sin Moders Lænestol og modtog denne Hylдинг. Paa denne Plads havde Karle og Piger forrige Auleasten kysset en Haand, der nu var kold, og denne Tanke, som vel Ingen ganske kunde holde borte, udbredte over det Hele en næsten høitidelig Melancholi, og da Døren igjen var lukket, bøiede Richard Hovedet og holdt Haanden for Ansigtet.

„Om Forladelse, mine kjære Venner“, sagde han, idet han pludselig reiste sig. „Og nu, da Tributen er betalt de Døde, ville vi ikke glemme de Levende.“

Vi fulgte ham i nogen Afstand, medens han gik ned til Borgestuen. „Hør nu, Folk“, sagde han, „i Sulen er der ingen Sorg i Huset; Somfruen vil give Jer Punsch som sædvanlig — gjør Jer en glad Aften.“

„Her er Punschen“, sagde Husjomfruen, der efterfulgtes af Piger med dampende Boller.

Richard tog et Glas og sagde: „Saa drifter

jeg Jer til, Folk! Tak for det, I have været hidtil paa Gaarden. Glædelig Jul for Jer Allesammen og Alle, I har kjær!”

Skjøndt noget genert, traadte efter en lille Pause Avlskarlen et halvt Skridt frem og sagde: „Tak, Husbond! Og saa vil vi Folk, med Forlov, ønske Husbond det Samme. Glædelig Jul for Husbond og for Alle, han har kjær!”

Upaatvivlelig havde Gaardens Folk deres Meninger og Formodninger om Richards Fremtid, ja maaskee om Betydningen af hans Ridt til de Beutler; thi Karlene, især de, der stode længst borte, gave en Lyd som af en Istemning eller et Hurra, der blev hange paa Halvveien.

Da vi vare komne til Sæde i Stuen, syntes Richard igjen et Dieblisk tilbøielig til at bøje Hovedet, men opmandede sig og sagde: „Hør nu, Major — for det kan De ikke længer slippe for at være imellem Venner — hvad siger De om en Bolle Punsch?”

„Hvad jeg siger?” svarede Hr. Lind; „jeg er en Mand af faa Ord og vil ikke sige Andet end: Velkommen! — ikke fordi jeg holder utilbørlig af Punsch; men det kan ikke nægtes, at nydt med Maade er den en god, sund og velmagende Drik,

der beforder Selskabeligheden, forudsat at den, som man jo kan vente i et saadant Hus som dette, er lavet af gammel Rom, Suffer quantum satis og ikke for meget Citron. Der er dem, som holder mere af Arrakspunsch, og jeg skal ikke nægte..."

"Ja", sagde Richard, "her er nu den første Bolle, den anden vil blive af Arrak."

"Den anden?" udbrød Majoren; "ja, men saa maa den første drikkes med Maadehold."

"Det skal den anden sgu med", svarede Richard; "har De troet, at vi Syder ere umaadeholdne, saa har De troet feil. Men", vedblev han i en alvorligere Tone, "tillad mig, før vi tænde Cigarerne, at udbringe en Skaal, som svarer til den gamle Skik, da man holdt Gravøl og gjorde Løfter. Dette Glas er for min Moders Minde, og mit Løfte er, at Ingen, som er hende uværdig, nogensinde skal tage hendes Plads i dette Hus."

Mig var det klart, at en god Halvdel af denne Skaal var adresseret til en vis Person under de Beutlers Dag, og da Richard formodentlig ved at sende sine Tanker den Bei paany blev opmærksom paa visse Hindringer, havde han strax efter Møje med at holde sit Ansigt i de rette Folde, hvorfor jeg tænkte paa at finde en eller

anden interessant Gjenstand for Samtale; men Majoren, som næppe havde ringeste Anelse om, hvordan det kneb for vor Vært, kom mig alligevel i Forføjet.

„Mine Herrer“, sagde han, idet han rejste sig med Glasset i Haanden, „tillad ogsaa mig at udbringe en Skaal, og tillad mig ligesom vor ærede Vært at tage mit Udgangspunkt fra en gammel, nordisk Skik. Selve Julen er en gammel nordisk Fest. Vore Forfædre feirede Jul længe før Christi Tid, og i vort Sprog er Navnet blevet bevaret, medens beslægtede Nationer have glemt det. Thydterne sige Weihnachten, Engelskmændene kalde Festen Christ = Messen, Christmas. Men ligesom vi Skandinaver ere de Eneste, der sige Jul endnu som for tusinde Aar siden, saaledes ere vi ogsaa de Eneste, der feire Julen ikke blot som en religiøs, men ogsaa som en national Høitid. Det er en national Fest i videste Betydning, fordi den — det Religiøse ufortalt — udgaaer fra en Betragtning eller Fornemmelse af vor Hjemstavn's Forhold til Solen og Lyset, hvorfor ogsaa Lyset giver vore Juletræer en ganske anden Glans end de matte eller smagløse Efterligninger andensteds. Efter Alt, hvad jeg har

hørt om Julen og Julelys i andre Lande, er det aabenbart, at man ikke har faaet Diet op for den symbolske Betydning og næppe nogeninde faaer det. Med sit beundringsværdige Instinct er Folket — jeg mener det dybere Lag af Folket — forblevet trofast mod den Aand, der, om jeg tør sige saa, hører til Forfædrenes Sord; det har gennem Juletiden en Aelse om Kamp mellem Lys og Mørke og Forudsølelse af Lysets Seir. Selve Korsene, som vi paa vor Reise faae i denne og tilgrændsende Egne malede paa Porte og Ladedøre, ere i denne Henseende høist interessante og ingenlunde, som min ærede Ven ligeoverfor mente, blot Tegn paa Overtro. Nei, med min ærede Vens Tilladelse, ikke ganske. I fjerne, uforstyrrede Egne af vort Land bevarer Folket en uthdelig Erindring om, hvad der skete for tusinde Aar siden, da nemlig et himmelsk Dynasti blev stødt fra Thronen og et andet indsat i dets Sted. Den affatte Hersker og Brindserne af hans Hus — Odin, Thor, Thyr o. s. v. — ligge ligesom andre affatte Fyrstefamilier paa Udfig efter en eller anden gunstig Omstændighed, hvorved de igjen kunde komme tilbage, og i Julen, som især var helliget deres Dyrkelse, ligesom den nu er helliget det

nne, sande Dynasti, bestige de deres Stridsheste. Folket, som godt kjender Sandheden af det gamle Ord «*Delirant reges, plectuntur Argivi*» * — endstjøndt det just ikke kjender Ordene paa Latin — hvad gjør Folket? Jeg spørger Dem, mine Herrer, hvad gjør Folket? Det maler paa sine Porte begge Dynastiers Skjoldmærke. Thi Thors Hammer ligner jo, som vi Alle vide, det hellige Kors, ligesom der jo ogsaa i vor gamle Mythologi var mere Christendom end i nogetsomhelst andet hedensk Folks. Mine Herrer, det er en Selvfølge, at jeg ikke holder med det falske Dynasti. Hvad Religion angaaer, er jeg Christen, det bekjender jeg i al Ydmyghed; for det er tillige noget Stort at være en Christen, en god Christen. Men som national dansk Mand er jeg glad ved at see, at et Minde om den Herre Thor endnu er tilstede i Folkets Blod, og jeg haaber af ganske Hjerter, at hans Hammer skal føles paa vore Fjenders Hoveder, i Nutid og Fremtid som i Fortiden. Mine Herrer, jeg siger ikke, at Thor skal være i vore Hjerter eller i vor Sjæl, men i vor Arm. Lad det hellige Kors være i vore

* Naar Kongerne strides, gaaer det ud over Folkene.

Hjerter, men Thors Lyn i vor Haand. Mine Herrer, lad os paa denne hellige Aften mindes vort Fædreland og sende et Ønske til Himlen om, at Vorherre vil staae det bi. Gud velsigne gamle Danmark, og gid ingen Uværdig nogensinde tage Plads i det danske Hus!"

Jeg har maaskee gjengivet Majorens Tale noget vidtløftigere end egenlig passende med denne lille Fortællings Omfang; men han talte med en saadan Ild og Hjertelighed, og hans Personlighed gav den noget saa særeget Tiltrækkende, at hvert Ord, hvortil hans Tonesald, Blik og Miner knyttede sig, for mig har en Interesse, som Andre vel næppe kunne finde deri. Paa den anden Side maa jeg ogsaa tilføje, at den ikke gik hen uden Opposition, og naar det ikke var ubeskedent af mig, vilde jeg paastaae, at jeg havde Ret i endel Indvendinger; men for at Publicum kunde samstemme med mig heri, maatte jeg være endnu ubeskednere og forelægge ogsaa mine Taler. Det være nok at sige, at Talerne bragte meget Liv i os og førte os ind paa Politiken. Man siger i Almindelighed, at Politiken er ufølskelig; men i nærværende Tilfælde fandt jeg ikke dette bekræftet. Vor Vært blev friere og lettere tilmode, som om

hans personlige Belymninger sølte sig smaa overfor Fødelandets Anliggender; en omhyggelig Discussion af store Fællesinteresser gav vort Sind en mandig Stemning og vedligeholdte en velgjørende Tørst.

Jeg kan næsten ganske forbigaae den følgende Dag, Juledag. Det er vistnok den eneste Helligdag i Landet, der bliver fuldstændig høitideligholdt; intetsomhelst Arbejde foretages, undtagen hvad der hører til Føde for Mennesker og Dyr, og da denne Beskjæftigelse er ganske uden Rival, bliver den ogsaa passet godt.

Heller ikke har jeg Meget at berette om anden Juledag, skjøndt vi vare paa Jagt hos en Høffjægermester omtrent halvanden Mil borte. Majoren vilde være med, men var træt, inden vi kom til den anden frosne Brakmark, og trak sig tilbage til Damerne, og jeg har mine Grunde til ikke at slaae om mig med Jagteventyr; thi medens jeg engang stod foran en høi Busk, mærkede jeg en Uro mellem Skytterne, forarsaget ved, at en Hare var sprungen op bagved os. Jeg vendte mig om og saae igjennem Busken Haren ganske tydelig og lige for mig, hvilket bragte mig i den største Iver for at nedlægge den; men da jeg ikke godt kunde

skyde igjennem Buxsen og ikke havde Tid til at løbe til Siden, skjød jeg over Buxsen, hvilket vakte en homerisk Latter og gav Anledning til utallige Vittigheder om, at jeg skjød med Bombe. Naar jeg nu tænker derpaa, synes det mig ubegribeligt, at jeg kunde være saa dum; men, naar man ikke er en øvet Skytte, skal man ikke forsværge nogensomhelst Jagtdumhed. Der er en Mand, som endnu, hvert Aars anden Suledag, faaer sig en sund Latter, naar han fortæller om min Bedrift.

Efter Jagten var der stor Diner og Dands. De Beutler vare blandt Gjæsterne, og imellem Richard og Frøken Amalie fandt samme Scene Sted som ved forrige Møde: først henrykt Glæde ved første Diekast og strax fulgt af Nedslagenhed, idetmindste paa hans Side, uden Tvivl forarsaget ved, at han, for ikke at bryde aabent med Beutlerne, maatte holde sig i Afstand fra hende. Det syntes at give ham Lise, at jeg ved Tilfældets Gunst fik hende til Borddame; han betragtede mig maaskee som sin Stedfortræder eller som Hindring for en Anden og Værre. Men skjøndt det for mig var en behagelig Omstændighed at være halvanden Time ene med Frøken Winge —

thi Kammerraad, Landvæsenstommisfær Moes, som sad paa hendes anden Side, gjorde egenlig Tjeneste som Væg, og han var saa beskæftiget med Mad og Drikke, at han knap, som mange andre Vægge, havde Øren — saa følte jeg dog, at Situationen ikke var ganske uden Fare, nemlig for mig selv. Det er næsten tantalist at sidde hos en saadan smuk Pige, der ikke blot er elskværdig, men betragter En som Stedfortræder for en Anden, imod hvem hun vil være specielt elskværdig, og saa hele Tiden passe paa sig selv og værges sig imod det Behag, hun vækker. Der var Diebliske, da jeg hartad ønskede, at hun maatte vise sig lidt feitet eller sige noget Skurrende, for at jeg kunde trøste mig med, at det ikke var mig, men Richard eller Kammerjunkerens, der skulde have hende. Men hun vilde ikke, eller rettere, hun kunde ikke. Det var netop det Fortryllende ved hende, at man fornemte en Natur, der uden overvættes Dannelses var harmonisk og gik rigtig ved Hjælp af sit Instinct.

Jeg har ofte bemærket, at naar i en Fortælling eller Roman mindre fejlsrie Kvinder, blandede Naturer, ere skildrede, saa blive de fleste Læserinder misfornøjede — Nogle, fordi de ville,

at hvad der skrives og trykkes, skal pege mod Idealet, og fordi de ikke bemærke, at Idealet ikke altid kjendes i Enkeltheder, men gennem en Helhed — Andre, fordi de have en Fornemmelse, som om der udenfor deres Bolig blev ophængt et ugunstigt Skilt — medens Sandheden tværtimod er, at Beskrivelser af yderst fortræffelige Kvinder ere langt mere farlige, fordi de forhøje unge Mænds Fordringer. Jeg kjender en lille Gaas, der aldrig var bleven gift, hvis ikke en Dumrian havde af en Roman faaet Angst for fløgtige Damer. Men maaskee ville de fleste Læserinder svare, at de slet ikke forholde sig saa egenfjærlig til en Skildring, det er dem blot om Sandheden at gøre, og de vide bedst, hvor megen kvindelig Elstværldighed en Mand kan finde at beskrive, naar han søger rigtig. Eller maaskee sige de: Værsgo, forhøi kun de unge Herrers Fordringer, vi er slet ikke bange. Ja, ja, saa toer jeg mine Hænder og vender tilbage til Frøken Winge.

Det Fængslende ved hende var som sagt det Harmoniske: Belevenhed og Naturlighed, et fint Gemhyt og sund Sands, en glad Livlighed forenet med et Præg af Alvor og Pligtsfølelse. Mange af os tage imod Pligten som en Nødvendighed,

som Noget, vi skulde Verden og en fornustig Egenfjærlighed, medens høiere Naturer have Pligtsfølelsen i sig som et Instinct, der er paa Bagt og i Virksomhed, inden Noget, der truer den, kan nærme sig og faae Magt. En saadan pligtbunden Natur, der viser sig, ikke i kantet, visnet Form, men i en ungdommelig og yndesfuld Skikkelse, udøver en sær Magt, en poetisk og tillige moralsk. Bistnok kunde jeg ifkun bedømme hende efter, hvad hun sagde, og ikke ved at see hende i Handling; men jeg skildrer jo ogsaa kun den Overbevisning, som hendes Væsen frembragte hos mig, og en af Grundene til, at jeg med Tøje kan sige Overbevisning, ikke Indtryk, hidrørte rimeligvis fra hendes Stemme. Den kan naturligvis ligesaa lidt som nogen anden Musik beskrives; men af hvad Art Virkningen af et Menneskes Stemme end er, saa kan i Reglen siges, at den er ægte. Alt Andet kan forfalsskes, selv et udfyldigt Blif kan være studeret; men Stemmens egen indre Klang og Tonart er Ingen Herre over. Jeg kunde have lyttet til hendes Stemme uden Hensyn til, om Ordene, den iførte sig, havde Mening eller ei — men den Slags Stemmer

skjænker Naturen ikke sine Børn uden tillige at give dem Intelligens at fylde dem med.

For mig var det ligesaa vanskeligt at tale til hende om Richard som ikke at tale om ham, medens han sad i nogen Afstand og, saa godt det kunde stee, holdt Die med hendes Bæber og formodenlig samtidig tænkte paa, hvorledes han med stor Behændighed skulde faae mig til at tale om hende og gjengive hendes Ord. Endelig maatte Gjenstanden jo berøres, og jeg antog rigtignok, at hun vilde bruge mig paa den Maade, som han ventede; men jeg kunde ikke gribe hende i det. Efterhaanden mærkede jeg, at under Indflydelsen af en eller anden Magt var det mig og ikke hende, der vilde tale om ham; under Fægtningen, som fandt Sted mellem os, kunde jeg ikke komme til at bruge et Stød, som en Dame engang havde lært mig med de Ord: Vær elskværdig mod en Dame ved at give hende Veilighed til at tale. Al min Elskværdighed gif efterhaanden op i Stræben efter at tale til hende om det, hun helst vilde høre, uagtet jeg gjentagne Gange sagde til mig selv: Du Nar, Du sidder jo her som hin Krage med Osten, hvem Ræven had om at synge. Kun i Forbigaaende — og jeg mærkede ikke engang

Veien, ad hvilken hun kom dertil — fortalte hun, at medens Richards Moder levede, havde han givet hende (Frøken Amalie) Undervisning i Tegning, og da jeg senere tænkte derover, oversatte jeg denne Meddelelse til: Hvis De har mærket Noget, saa skal De ogsaa vide, under hvilke Auspicier vor Kjærlighed er begyndt. Midt under vor Samtale kom Majoren hen til mig og spurgte hvissende, om det var rigtigt, at han i en Staat, han vilde udbringe, hentydede til et snart og lykkeligt Ægteskab mellem Kammerjunker Bentel og Frøken Winge. Jeg gav et Sæt og saae vistnok paa ham, som om jeg vilde kneble ham. Den Gamle misforstod mig aldeles, men kom gjennem Misforstaaelsen til det heldigste Resultat. Han sagde: „Oh jeg seer! Stakkelt! ja, jeg skal nok tie!“ — og listede sig tilbage til sin Plads. Min Forsængelighed vilde gjerne udlægge det saaledes, at han med „Stakkelt“ sigtede til Kammerjunkereren; men jeg troer dog, han mente mig. Hun spurgte mig, hvad det var, der pludselig havde bragt mig i Affect, og jeg svarede, at Majoren, som holdt saa meget af Richard, havde havt til Hensigt at udbringe hans Staal og ønske ham en Hustru inden næste Gul. Hun blev

blussende rød og forsøgte paa at gjøre Kammer=raad, Landvæsencommisfair Moes veltalende; men da Rødmen var forbi, opgav hun Forsøget.

En Dands fik Richard med hende; den havde alle sex Beutler med Kammerjunkerens i Spidsen ikke Behændighed nok til at forhindre. Men l'appétit vient en mangeant, og Richard fik alligevel ikke flere Dandse med hende.

Vi kom hjem opad Morgenstunden, og Dagen hengik med Søn og med et nyt Middagselskab, hvor de Beutler ikke vare tilstede.

Den følgende Dag, 28de December, erklærede Majoren ved Frokosten, at nu havde han havt nok af Juleforfølelse, nu var det Tid, at han tog sig noget Nyttigt for, og nu vilde han uden Ophold gjøre Begyndelsen med at besøge den interessante Bondesfamilie, hvor der upaatvivlelig var Sagn at opdage (og hvor han kunde anbringe noget af sit Vegetoi). Han bad mig om at følge med, hvilket jeg lovede, naagtet Richard aabenbart ønskede at have mig i Enrum og pumpe mig ud, hvilket jeg ikke havde lyst til, dels af en Slags Coquetteri, dels fordi jeg ikke kunde finde mig i at tale om Frøken Amalie saa forbeholdent, som hans Mangel paa Fortrolighed vilde gjøre nødvendigt.

Jeg agtede hos ham, at han holdt Hævd over sin Følelse og ikke vilde udsætte sig for at gjøre den til Conversations=Gjenstand; men saa maatte han ogsaa tage Følgerne.

Trods Majorens Utaalmodighed kom vi dog ikke afsted før henved Kl. 12, og saa tog det en lang Tid, inden vi fandt Vigfus Olsens Hus; thi uagtet han selv havde sagt, at han boede i Sandgraven, havde jeg dog uvilkaarlig taget det som en Metaphor eller idetmindste forstaaet det, som om „Sandgraven“ var Navnet paa en vis Del af Egnen. Men i en Sandgrav boede han, skjøndt ikke netop paa dens Bund; Huset stod ligesom paa et lille Forbjerg, der sprang ud omtrent midtvejs mellem Jordens Overflade og Hullets Bund. Husets eller Hyttens Skorsten naaede netop til Jorden, saa at den kunde aande frit, medens Afgrunden gabede lige under Vinduerne. Husets Indgang vendte ud imod den Sti, ad hvilken man steg ned, og foran laa en lille bitte Aalhave. Men Hytten syntes saadan i Væ for Himlens Vinde, dens Straatag saae saa hyggeligt ud, og i den lilliputske Have med snedækt Aal havde man et saa kjønt Billede paa lykkelig Nærsomhed, at den Øhst, vi Alle bære i os til at søge

Hyffen i affondret Fred, uvilkaarlig blev vaft ved dette Syn. Vi bandt Hestene til et Piletræ og gif igjennem Haven. Det varede en Stund, inden efter gjentagen Banken Døren blev aabnet paa Aem af en fjøn Pige paa sytten, atten Aar, med Dinene røde af Graad. Da vi spurgte efter Vigfus Olsen, nølede hun med at svare; men da jeg sagde: „Hvis Vigfus eller hans Kone er hjemme, saa sig, at vi ere de to Kjøbenhavnsfolk, de nok vide“, saa gif hun ind, efter omhyggelig at have lukket Døren. „Graad ogsaa her!“ sagde Majoren medlidende; „men“, tilspøiede han med et Blik paa den Paffe, han havde i Haanden, „vi skal nok faae dem til at smile!“ Pigebarnet kom tilbage og sagde grædende: „Værsgo at gaae ind og see vor Fa’er“, og da vi kom ind i Stuen, saae vi i en Alkove eller rettere i en Trækasfe i Væggen Vigfus Olsen ligge med Hovedet omviklet af blodigt Linned, og Blodpletter paa Sengen.

„Hvad er det, Vigfus Olsen?“ sagde jeg, „har I gjort Jer en lystig Jul?“

„Ja, lystig nok er den bleven, men ikke for mig“, svarede han med svag Stemme.

„Hvad er der i Veien? Hvor er Jer Kone?“

„Sun er gaaet til Karen Peersén paa Bakken efter Hjælp.“

„Men hvad er der hændt Jer? Er I faldet ned i Sandgraven, eller er I væltet?“

„Na, ja, væltet, men ikke af en Hest, næ, af En, der er stærkere end en Hest.“

„Min kjære Vigfus“, sagde Majoren, „i Deres Stilling skal man være dobbelt forsigtig med sine Ord. Vorherre er visseelig stærkere end en Hest; men det er ikke passende at anbringe ham i den Sammenligning.“

„Han, jeg taler om“, svarede Vigfus, „har kun lidt at gjøre med Vorherre; tværtimod!“

„Min gode Ven, Vigfus!“ sagde Majoren ivrig, „De maa virkelig ikke tale saadan. Han, De nu taler om, har ikke Magt over os Mennesker og kan ikke krumme et Haar paa vort Hoved.“

„Ja“, svarede Vigfus Olsen, „det kan nok hænde sig, at han ikke kan krumme et Haar paa mit Ho'ed; men itu er det. Det kan min Kone og mine Børn bevidne, hvis de Godtfolk ikke kan see det selv.“

„Hør nu, Vigfus“, sagde jeg, „hvem er det, I taler om?“

„Om ham, Mathias, Kammerjunker, natyrligvis“, svarede Vigfus.

„Kammerjunker Deutel!“ raabte Majoren og jeg; „har han slaaet Ter?“

„Ja, hvis han ikke vil gaae fra det som en Eegner, stjoendt der er Vidner! — Og der groer ikke Græs, hvor han slaaer. Med mig er det nok ude.“

„Nei, hør nu, Vigfus, sæt Dig nu bare ingen Grillen i Hovedet og vær ikke forknytt. Har han slaaet Dig i Gulvet, saa maa Du ikke gjøre ham den Fornøielse at blive liggende. Drif nu først et Glas af denne Portvin, som jeg har faaet af Komfruen paa Holmgaard, den vil gjøre Dig godt. Jeg bragte den med, for at vi skulde drikke paa et Glædeligt Nytaar, og det vil vi gjøre alligevel, for det kan blive et lykkeligt Aar for Dig endnu.“

Vigfus sagde ikke Nei til Vinen, og den gjorde ham synlig godt, medens Majoren stod med et huffsomt Blik paa sit Legetøi og derefter saae paa mig med virkelig Misundelse.

Vigfus Olsen gav os nu en Beretning om det Foresaldne; men den var baade vidtløftig og utydelig og vel ogsaa beregnet paa at vække vor

Medfølelse. Efter hvad jeg kunde skjønne, var Sammenhængen kortelig denne: Et Par Timer før os var Kammerjunkerens ledsaget af to Tjenestekarle kommen til Sandgraven og havde befaleet dem at grave Sand lige under den fremstykende Bynt, hvorpaa Huset stod. Maafee havde han kun gjort det som en Demonstration, eller for at Græs ikke skulde groe over hans formentlige Net; men Vigfus mente, at det ligesom skete af Malice, for at styrte hans Hus omkuld. Næppe var der taget et Par Skovfulde Sand, før Kammerjunkerens raabte op: „Kan Du høre mig, Vigfus Olsen?“ og da Vigfus ved Lyden af den frygtede Stemme foer ud, vedblev Mathias: „Se nu, Vigfus, vi er især med at tage lidt Sand hjem fra vor Sandgrav, og da Dit Hus derved kunde komme til at svæve i Luften som en Ballon, saa vil jeg raade Dig til, at Du rydder det, for at det frit kan stige tilveirs.“ Istedenfor at bede om Skaansel og give gode Løfter, som Mathias maafee havde ventet, blev Vigfus ude af sig selv af Harmen, foer ind og hentede en Pleil og raabte ned, at han vilde forsvare sin Kone og sine Børn, saalænge der var Liv i ham. Med lange Skridt steg da Ræmpen opad Skraaningen og stod snart ved Siden

af Vigfus. „Saa Du truer?“ sagde han og var ganske rød i Ansigtet, og „Dinene skinnede som to smaa Stykker Kul“; „truer Du mig?“ — „Jeg vil værge for Rone og Børn“, svarede Vigfus noget ængstelig. — „Det er saa længe, siden Nogen har truet mig med Hug“, sagde Mathias, „og det er saa tappert, at jeg ikke kan lade det ubelønnet“, og næste Dieblif havde Vigfus en Fornemmelse, som om Tordenen slog ned i hans Hoved, og det lyndede fra alle Himmelhjørner. Men om hans Hoved var gaaet istykker under Kæmpens Haand, eller han i Faldet havde slaaet sig paa en Sten, kunde han ikke sige, for han var ikke kommen til sig selv, før han laa i sin Seng.

Vigfus saae rigtignok foruroligende bleg ud; men det var dog pensesynligt, at hans Hjerne ikke havde lidt Skade, og af et almindeligt Hul i Hovedet, selv om det er noget stort, pleier en Byde ikke at døe. Det var og blev imidlertid en meget alvorlig Sag.

„Hvad vil Du nu gjøre?“ spurgte jeg.

„Gjøre? — Jeg har ikke stor Lyft til at komme af Regnen i Tagdryppet.“

„Hvad mener Du dermed?“

„Ja, se nu, jeg kunde jo sagtens sende Bud

til Bondevennernes Agent, og saa vilde alle Rigens Blade glamme efter disse Beutler, og Kongen vilde kassere deres Statsraadskab og Kammerjunkerstab. Men det vilde bare gjøre dem værre endnu. Byfolkene vilde bruge mig som en Pleil; men mit arme Hoved kom sig ikke for det, og har jeg Raad til at føre Proces om min Grund?"

"Ja, men Noget maa dog gøres."

"Ja, Noget vil blive gjort, og det, som værre er Vil en af de Godtfolk uleilige sig med at lukke Døren? De saae min ældste Datter, Anne Kirstine. Der er en Boelsmands søn, som løber efter hende; men vi er for smaa til, at hun kan faae ham, og saa har jeg holdt dem fra hinanden. Men naar jeg nu dør, saa bliver hun forført, stakkels Løs, og det er dog Synd for hendes Ansigt. Vi skylder Alle Vorherre en Død; men det gjør Døden bitter at gaae paa."

Hvorfor den stakkels kjønne Pige skulde blive forført, indsaae jeg rigtignok ikke som Nødvendighed; men det slog mig, at lignende Yttringer findes i Sagaerne, og der vise de sig altid profetiske.

Vi antog imidlertid, at det var høi Tid at lade Bigfus faae Ro, og toge Afsted med Løfte om at sende en Doctor og komme snart igjen.

Under den hele Fortælling havde Majoren ikke sagt et Ord; men saasnart vi vare udenfor, gav han Lust for sin brændende Harm over dette skammelige, morderiske Anfald og for sit lidenskabelige Dnske om at see det straffet. Al hans Kjærlighed til de Deutler var som blæst bort; havde han kunnet opføre et Batteri af Kanoner eller Blider, vilde han, efter at have ladet Kvinderne gaae ud, skudt Borgen ned i Bund og Grund og saaet Salt paa dens Ruiner. Hans stærke Eidskab bidrog til at gjøre mig rolig, og jeg saa desuden Sagen fra en Side, Majoren ikke havde Die for. Jeg havde en Aelse om, at Kammerjunkerens aldeles ikke havde tilsigtet en directe Strid med Vigfus Olsen, men kun i sit onde Lune — hvilket jeg forklarede i Lighed med det, en Han=Elefant har, naar den føler sig tilfidesat — var gaaet videre end paatænk. Hans egenlige Hensigt var vistnok at komme i Strid med Richard Holm, hvis Grund Vigfus Olsen havde leiet. Hvorfor vilde han ellers netop nu rippe op i Striden om Grændsefjel? Og kom det først til Strid med Richard, saa var Veien spærret for min Ven til at see og tale med Frøken Amalie. Jeg indsaae, at det voldsomme Slag paa en Maade

var til Held for Richard, forudsat, at han ikke kom til at tage sig af Sagen, og jeg ønskede derfor at holde ham uvidende derom saa længe som mulig.

Det kunde imidlertid ikke nytte at tale til Majoren om den høiere Politik, hvor Gros og Justitia paa indviklet Maade havde Portefeuiller, og jeg nøiedes derfor med at gjøre ham opmærksom paa, at Vigfus Olsens Tare var vigtigere end Straf over Kammerjunkerens, og at vi, for at Richard ikke strax skulde blive nødt til at skride juridisk ind, helst maatte see efter, hvad vi selv mulig kunde gjøre. Mig forekom det, tilspøiede jeg, at jeg saae Traade, der kunde blive til et Reb om Kammerjunkerens Hals; men vi maatte være forsigtige.

Majoren var rede nok til at love, at han for ikke at bringe Richard i Ubehageligheder vilde tie stille, og han tilspøiede: „De kjender saa mange Folk og kan snoe Dem i Verden; jeg er ikke Andet end en Mus; men en Mus befriede engang en Løve.“

Lidet tænkte jeg, at Majoren næsten talte profetisk, da jeg i mit Overmod svarede: „Ja, men her gjælder det om at binde en Løve, og

derfor vilde det være heldigere, om De istedenfor bestedent at være en Mus, var noget Andet, som De ikke er."

"Og hvad er det, maa jeg spørge?"

"En Kamel, for Løven er jo bange for Kameler."

"Gid jeg da var en Kamel, blot det kunde hjælpe den stakkels Mand og hans Datter!" svarede Majoren.

"Ja, det er Hovedsagen! — Det Meste vil komme an paa Herredsfogden. Hvis det er en Mand, man kan tale sig tilrette med, saa kan der komme meget Godt ud af det Lynslag. Kjære Hr. Lind, bliv ikke utaalmodig, men lad mig raade!"

"De skal raade! De skal! De skal være Munden, der taler, Haanden, der handler, ja Hjernen, der tænker; jeg vil ikke være Andet end Blæsebælgen, der puster til Ilden. I vore Dage", tilføjede han med et blidt Smil, "er Verdensordenen forstyrret; den Gamle er hidsig, og den Unge er viis."

Da jeg ret kom til at tænke over Sagen, opdagede jeg, at jeg ved at ville holde Richard udenfor den, egentlig havde tænkt mindre paa ham end paa Frøken Winge. Havde jeg været en me-

phistophelisk Regisseur ved denne Verdens Scene, funde det vel have moret mig at see et Experiment gjort med hende, at iagttage, hvorledes hun vilde tage sig ud i Kamp og Forvirring. Jeg forestillede mig tydelig nok, at hun for Tiden ikke gik ligegyldig om, men at hun som en Penelope i Stilhed syselede og vævede paa en eller anden lille Plan om Udsættelse og Redning og styrkede Garnet med Haabets Iflæt. Men hvis denne huslig=kvindelige Snildhed ikke længer var paa sin Plads, hvis hun skulde vælge imellem et usandt og uheldigt Ægteskab eller et aabent Brud med sin Familie, hvis hendes Natur fik den Opgave at bringe stærke og lidenskabelige Dissonanser i Harmoni, hvordan vilde hun saa bestaae, hvor vilde Skjønheden blive af? Jeg havde faaet hende saa kjær, næsten kunde jeg sige: søsterlig kjær, hun var i den Grad for min Forestilling kommen til at tilhøre det Gode i Verden, man vil have uantastet, at jeg med Ængstelighed og Uvillie tænkte paa en saadan mulig Forstyrrelse. Hvad Richard angik, regnede jeg, at han jo nok i Løbet af denne eller næste Dag paa en eller anden Maade vilde høre om det Forefaldne; men det var dog noget ganske Andet end, om vi fortalte

ham det og med eller mod vor Villie gjorde ham det til en Gressag at tage Parti.

Ved Middagsbordet fik vi Samtalen i ret livlig Gang ved at lade Richard give Oplysning om Familier i Nabolaget, og da han omtalte to Herremænd, som laae i Proces, kunde jeg ganske naturlig udspørge ham om Dommeren paa Egnen. Jeg erfarede da, at Herredsfogden tillige var Byfoged i nærmeste Kjøbstad; men hvad Richard tilføiede om hans Charakter, var just ikke meget trøstende: „Han er Entemand, en forlibt Nar og ubehagelig Person.“ Men da jeg spurgte: „Kommer han hos Etatsraadens?“ og Richard blev rød, imedens han svarede Ja, saa trøstede jeg mig med, at min Ven med en Ensidighed, som ikke er usædvanlig hos Elskere, havde fældet en Dom, som ved Appel kunde blive underkjendt. Ogsaa byder Retfærdigheden mig at tilføie, at Richard hurtig tog Magten over sig selv og tilføiede saa kold-sindig som mulig: „Han skal være ret flink i sit Embede. Vi træffe ham nok en Gang derovre han er intim Ven af Kammerjunkerens, det vil sige tilfyneladende, ikke oprigtig; men Kammerjunkerens hører til den Slags Menneſter, som let kunne narres, fordi de ikke kunne være mis-

tænkfomme mod Flere end een ad Gangen" — hvilket jeg uden at bruge stor Skarpsindighed oversatte ved: Enkemanden gjør Cour til Frøken Amalie.

Jeg begyndte at see, at der i det uskyldige Landliv var ganske god Mulighed for en Intrigue; men jeg kunde endnu ikke see, hvordan den skulde slynges.

Majoren vilde have, at vi strax skulde tage til Byen, men gav efter, da jeg gjorde ham opmærksom paa, at Richard vilde være beskæftiget med Regnskaber næste Formiddag; saa kunde vi tage ene afsted og med det Samme høre til Vigfus Olsen. Dette skete ogsaa. Vigfus havde, som det var at vente, faaet Feber, og Doctoren havde paabudt saa megen Ro som mulig. Frøken Amalie havde allerede været der om Aftenen og bragt Syltetøj og Vin m. M. Det lod til, at Konen opfattede dette, som om Frøken Winge vilde bøde lidt paa sin tilkommende Husbondes Forseelse, og hun tilspøiede: „Det er Synd for hende." Vi forlangte ikke, og hun gav ikke nærmere Forklaring af dette Ord, og det var ogsaa det eneste, som blev httret med Hensyn til Beutlerne. Der lød ingen Klage og ingen Brede, og denne Taus-

hed, medens der var øiensynlig Angst, og medens Manden stønnede, gjorde mere Indtryk paa mig end hele Vigfus Olsens Beretning forrige Dag. Da vi forlode Huset, mærkede jeg, næsten til min Forundring, at jeg var inderlig forbittret paa Kammerjunkereren og ønskede Strid med ham; men lykkeligvis havde jeg to Mils Kjørsel i en skjærende Nordenvind til at affjæle mig.

Da vi gik fra Gæstgivergaarden ned ad Kjøbstadens Gade, saae vi i nogen Afstand Kammerjunkereren komme gaaende Arm i Arm med en Mand, i hvem jeg paa den guldbroderede Kravestrag kjendte By- og Herredsfogden.

„Nu“, sagde jeg til Majoren, „gjælder det om at give Algt. Paa vor Selvbeherstelse berøer maaskee Vigfus Olsens Vel og Ve.“

„Qui nescit simulare, nescit regnare“*, var Svaret; „for en Gangs Skyld vil jeg være Jesuit og lade Hensigten hellige Midlet — men paa en Betingelse: Betro mig Deres Angrebsplan.“

„Men, kjære Hr. Lind, her er endnu ikke Tale om Angreb; vi ere ude paa Speideri, vi recog-

* Hvo der ikke kan forstille sig, kan ikke herske.

noscere Terrainet De veed, at en Generals første Pligt er at recognoscere."

"Jeg er bange, De er mig for klog."

"Kjære Hr. Lind, jeg vil sige Dem, at jeg er ligesaa vred som De; men min Brede er en god Jagthund, den gjør ikke i urette Tid."

"Ja, før saa an, i Guds Navn!"

Mathias forestillede os for Cancelliraaden, en temmelig fylbig, smuk Mand paa omtrent fyrrethve, som strax meget venstabelig sagde, at han havde hørt, vi vare paa Egnen, og glædet sig til at see os. "Og nu er det mig en desto større Fornøielse at træffe Dem, mine Herrer", vedblev han, "som De kunne gjøre mig en Tjeneste og hjælpe mig med at faae denne unge Herre til at gaae i Theatret iaften — for her er kommet en Trup meget gode Subjecter, og der spilles blot iaften og imorgen Aften. Kammerjunkeren siger, han vil ikke, fordi det vil blive saa kjedeligt at ride hjem alene; men det kan han dog ikke være saa uhøflig at sige længer. Kom og spis til Middag hos mig, mine Herrer, og lad os saa gaae i Theatret. Paa en gammel, rustificeret Student som mig løber ordenlig Tænderne i Vand ved Ordet Theater."

„Jeg kan sgu ikke godt“, sagde Mathias; „jeg lovede at være hjemme inden Aften. Hvad vil de tænke, naar jeg ikke kommer?“

„Statsraadinden vil blive ængstelig for sin Glut. Jeg veed heller ikke, hvordan De kan faae Lov til at ride ud alene! Men Et Spøg, et Andet Alvor, vi kan sagtens finde en Bonde fra Egnen og sende en Seddel hjem baade til Statsraadens og til Holm, saa at han heller ikke skal være i Angst.“

Man skulde troet, at Matthias havde en Anelse om den Skjæbne, der forestod ham, saa nødig vilde han, men maatte dog endelig give efter.

Maaltidet var udmærket, og da man høit erkjendte det, sagde vor Vært: „Sa vel, jeg har en god Koffkepige. Naar man er blevet Enkemand, maa man finde paa kunstige Midler til at gjøre Hjemmet behageligt for sig selv og sine Venner. Prøv De, hvad det er at sidde hele Dagen i Retten og have at gjøre med smaa Thyverier og smaa Slagsmaal, og De ville erkjende, at man ved sin Hjemkomst maa have Noget til at opfriske Livsaanderne. Enkemænd og Pebersvende blive ved Omstændighedernes Magt til Gourmands. Jeg veed ikke,

om nogen af mine ærede Gjæster er i nogen af disse Kategorier?"

„Jeg“, sagde Majoren.

„Enkemand eller Bebersvend?"

„Bebersvend."

„Saa er hele Gourmandisens Facultet repræsenteret, og jeg foreslaaer, at vi fejre Begivenheden med en extra — — hvad holder De mest af, Hr. Major Lind, Ruits eller Pomard?"

Majoren, der rimeligvis betragtede sig som i Fjendens Land, hvor Intet skulde skaanes, svarede: „Jeg foragter ingen af Delene."

„Jeg har endnu aldrig truffet den Mand, der gjorde det“, sagde Cancelliraaden og gif for selv at hente Vinen fra Kjelderen.

„Dolus an virtus quis in hostem requiret?" * sagde Majoren med et fornøiet og listigt Blik paa mig, idet han aabenbart glædede sig over at spille sin Hykler-Rolle saa godt og ikke faae noget Ondt lurende paa Flaaskens Bund.

„Hvad var det, De sagde?" spurgte Kammer-

* List eller Tapperhed, hvo vil vrage, naar det gjælder Fjenden?

junferen, der hele Tiden havde siddet i Tanke eller noget lignende.

„Han sagde: Nuits eller Pomard, hvem vil vrage, naar de ere gamle?“

„Det havde Majoren meget Ret i“, sagde Kæmpen.

„Mere, end De troer“, svarede Majoren og gned sine Hænder af Fornøjelse. „Der er gaaet en Macchiavel tilgrunde i mig.“

„Hvem var Macchiavel?“

„En stor Historiker.“

„Ja, saa er han ogsaa funden igjen!“ raabte Mathias med en høi Ratter over sin egen Bittighed, og Ratteren forenet med de støvede Blaffer, der nu kom tilsynne, syntes ganske at forjage hans onde Humeur.

Vi vare alle fire i det prægtigste Lune, da vi ankom til Theatret og toge Plads i enloge i første Etage belagt med rødt Klæde, Kammerjunferen tilvenstre, saa Obersten, saa Cancelliraaden og saa jeg, og som om vi vare kongelige Personer, gik Tæppet op strax efter vor Ankomst.

Efter en Stunds Forløb troede jeg at bemærke, at første Elskerinde, en kjøn, ung Dame, hvem jeg erindrede at have seet spille i Rjøben-

havn, gjentagent faae op til vor Voge, og jeg antog, at hendes Opmærksomhed gjaldt mig, at hun mulig havde seet mig i Kjøbenhavn og havde gjenkjendt mig. Men pludselig hørte jeg Mathias sige dæmpet og med en kort Ratter: „Hun seer sgu paa mig!“ — hvortil Cancelliraaden bemærkede ligesaa dæmpet: „Den Nar!“

Lidt efter sagde Ræmpen i en dybere og alvorligere Tone med en Blanding af Overbevisning og Forundring: „J— skal ta'e mig, om det ikke er mig, hun seer paa!“ — hvortil Cancelliraaden, igjen dæmpet, anmærkede: „J— ta'e den Nar!“

Nu hører det, troer jeg, noget nær til den største Trolldom, som Mandfolk, der ikke ere vant til at komme mellem Coulisserne, kunne udsættes for, at blive Gjenstand for en smuk Skuespillerindes Blik, der udvælger ham iblandt de Mange, dvæler paa ham med ubestemt Behag og Undren, synes at suges Begeistring af hans Nærværelse og love ham Andel i den uendelige Fæverden, som Skuepladsen halvt lader skimte, halvt skjuler. Men vid og uendelig, som denne Fæverden er, har den dog kun Plads for En. Selv Damon og Pythias vilde, det troer jeg for vist, ophøre at

være Venner, hvis de Begge paa engang bleve Gjenstand for den samme tryllende Lokken.

„Godt“, tænkte jeg, „Tilsældet kan her gjøre Noget, skjøndt det vel ikke vil komme til aabent Brud mellem Damon og Pythias.“

Da det første Stykke var forbi, bemærkede jeg, at Majoren var i nogen Sindsbevægelse, og at han vinkede mig ud af Vogen.

„Jeg frygter“, sagde han, da vi vare paa Gangen, „at Kammerjunkerens og Cancelliraaden ere blevne førte i en Bildfarelse, som kunde være til Skade for en ung Dame. Det lod til, at Begge troede, hun saae paa dem — jeg mener Skuespillerinden, Somfru Julie Lund — og jeg vidste ikke, hvorledes jeg skulde sige dem, at de tog feil.“

„Hvem saae hun da paa?“

„Paa mig, naturligvis.“

„Alter schlikt vor Thorheit nicht“, tænkte jeg og sagde ligesrem, for ikke at sige uhøflig, til Majoren: „Hvorfor skulde hun see paa Dem?“

„Fordi vi er gamle Venner! Jeg har lært hende Historie, og saadan en flink Pige, som det var! Det er en Fornøielse at undervise Piger! De undres over enhver ny Kjendsgjerning, som kommer til deres Kundskab, medens de dumme

Drenge betragte den som en Selvfølge eller som Noget, man har hittet paa for at plage dem. Og seer De, saa er Pigerne altid en lille Smule forelskede i deres Lærer — men det er saadan en god, uskyldig Kjærlighed! Naar han kommer ind i Classen træt og mismodig — hvilket jo desvære ofte er Tilfældet — saa vide de meget godt, at et Blik af dem, en lille blød Bøining af deres Stemme kan oplive ham. De kjærtegne ham med noget ligesom Magnetisk i Luften. De sætte hans Stol tilrette, og om ogsaa det ikke bestaaer i Andet end rykke den en Tomme frem og tilbage, saa faaer den dog strax et andet Udseende og staaer ikke længer som en død Klods, der ligesaa sølesløst modtager mig som min Forgænger. Ja, var der ikke til Afverling Pigeboern, saa skulde Pokker være Timelærer! Og hun dernede, hun var nu altid den Første jeg vil ikke sige i Lærdom, men i at tage sig af En aa, hun kunde gaae ind og ud af En"

"Var hun fløgtig? Havde hun esprit?"

"Ja, jeg er næsten bange for, at hun havde lidt for meget. Hvis jeg var gift og havde Piger, saa vilde jeg ikke ønske, at de skulde have for megen esprit."

"Hør, Hr. Lind, De kunde gaae ned med og forestille mig for hende."

For første Gang siden min Skoletid saae Majoren paa mig med Uvillie, ja, han var saa ubehagelig overrasket, at han slet ikke kunde finde Ord.

Jeg tilføiede: „Det er for Vigfus Olsens og hans Børns Skyld.“

Majoren var aldeles forbauset. Endelig sagde han: „Jeg har ikke Grund til at ansee Dem for et Menneske, der i stakkels, uskyldige Børns Navn vil misbruge en gammel Mands Tillid.“

„Ganske vist ikke! Jeg giver Dem mit Brevord paa, at denne Dame kan gjøre Godt og ikke Ondt i Sagen, saavidt jeg kan see. Men Tiden er kostbar; vi maae gaae strax!“

„Jeg forstaaer det ikke, jeg forstaaer det sandelig ikke“, sagde Majoren, idet han hovedrystende fulgte mig.

Der er et Frimureri ogsaa udenfor det, som skal nedstamme fra Tempelherrerne, og som holder hemmelige Bøger. Et Par Kjøbenhavnere, der træffe sammen i en fjern Provindsby, kjende hinanden paa Tegnet, der ikke lade sig beskrive, tale et Sprog, som de Profane kun utydelig forstaae, og ere rede til at danne en of- og defensiv Alliance, hvis de ellers ikke staae hinanden i Veien; thi i saa Tilfælde skal det være en stor By, der kan

rumme dem Begge. Skuespillerinden og jeg kunde ikke blive Rivaler, og inden to Minutter vare vi som gamle Bekjendte. Jeg sagde til hende: „De har anrettet frygtelige Ødelæggelser i vor Ege. En Kammerjunker og en Cancelliraad have Begge tilegnet sig de venlige Dietast, De sendte vor fælles Ven, Hr. Lind, og Ingen af dem er tilbøielig til at overlade den Anden et eneste.“

„Troer De, det vil komme til en Duel?“ spurgte hun. „Saa haaber jeg, at der i Bladene vil blive hentydet til mit Navn, med Forbogstaver og Prikker, det er tilstrækkeligt. Ingen vil kunne laste mig, for vi kom i Middags og reise imorgen Aften det er godt gjort paa saa kort Tid, naar jeg selv skal sige det.“

„Ja, jeg vilde ogsaa gjerne see paa en Duel; men Kaarde og Pistoler ere gaaede af Brug, og Cancelliraaden vil have sine Grunde for ikke at vælge Hænderne; men en eller anden Slags Kamp kunde gjøre godt, idetmindste paa en stakkels Bondesfamilie.“

„Hvordan det?“ spurgte hun, medens nogen kvindelig Sympathi blandede sig med det skjælmste Udtryk i hendes Dine.

Jeg forklarede hende kortelig, hvad der var

steet, hvorpaa hun, idet hun paatog sig den Dronningværdighed, for hvilken hun var paaflædt, og satte Kronen paa Hovedet, sagde: „Godt, vi vil see. Hvad Slags Menneſte er vor tro Vasal, Kammerjunkereren?“

„Han plager en ung Dame, hvem en af mine Venner ønsker at ægte. Han fortjener Deres Majestæts allerhøieste Mishag.“

„Vi vil see“, gjentog hun og affedigede mig med en Bevægelse af sin kongelige Haand.

„Nu forstaaer jeg“, sagde Majoren paa vor Tilbagegang til Vogen; „nei, jeg forstaaer det dog iffe.“

Hun havde lovet at see, og hun holdt sit Ord bogstavelig, idet hun paa engang spillede tre Roller: den ene, den officielle, overfor Publicum, den anden med hendes to Dffre, en kvindelig Undseelses, Nysgjerrigheds, kjærlighedsbetagen Rolle, og en tredie, lynglimtende, triumpherende skjælmst med mig. Retfærdigheden byder mig at sige, at hun spillede Rollen Nr. 2 bedst; hun spillede den naturlig og overnaturlig godt; ledet af et diabolisk Instinct havde hun, som det syntes, tilbunds gennemsfuuet begge Individier og delte sine glødende Pile saa fløgtig og med en saa uovertræffelig

Variation imellem dem, at jeg, som dog var indviet i Hemmeligheden, i Dieblikke ikke vidste, om hun ikke spillede ogsaa mig et Puds, og snart mistænkte hende for at foretrække den anselige Enke- og Embedsmand, snart den kæmpemæssige Stamherre.

Begge sad imidlertid tause, næsten aandeløse. Endelig, i Dramaets tredie Act, drog Mathias et dybt Suf — Hvalen var harpuneret, men søgte dog ikke at undslippe.

Da vi toge Afsked med hinanden, saa Cancelliraaden meget alvorlig ud, og Kammerjunkerens mælte ikke et Ord paa Hjemveien.

Efterat vi vare blevene ene, sagde Majoren til mig: „Nu have vi været paa Recognoscering — er De bleven klogere? For jeg tilstaaer, jeg er ikke.“

„Jeg smigrer mig med, at jeg er.“

„Saa hold mig ikke længer i pinagtig Uvisshed, men meddel mig Noget af Deres Visdom.“

„Ja, jeg vil ikke paastaae, at jeg veed Meget; men det veed jeg, at hvis Kammerjunkerens tager til Byen imorgen, saa rammer der enten ham eller Cancelliraaden noget Ubehageligt.“

„Ja, men hvis han ikke tager til Byen?“

„Det er efter Psychologiens Regler usandsynligt.“

„Ja, men hvis der ogsaa rammer ham eller Cancelliraaden noget Ubehageligt — og jeg haaber, ikke noget meget Slemt, for Cancelliraaden er dog en net Mand — hvad saa?“

„Ja, hvad saa? Saa er der rørt Vand at fiske i.“

„Ja; men hvis der ikke inden fire og thve Timer er baade rørt Vand og Fisk, veed De, hvad jeg saa gjør?“

„Nei.“

„Saa gaaer jeg til Amtmanden ja, se fun paa mig! Jeg kjender godt mit Fædrelands Inddeling i Jurisdictioner, og om jeg saa skal gaae paa min Fod, skal Vigfus Olsen ikke ligge der for Rud og koldt Vand, mens vi Andre besørge hans Affairer ved at spise til Middag og gaae paa Komedie.“

„Det er endelig ogsaa sandt“, sagde jeg; „vi ere som to Statsrevisorer, der tage Diæter eller Gage, om der ogsaa er Underballance.“

„Ja, og det er en Skam!“

„Velan, fire og thve Timer!“

En Del af det, som nu paafulgte, gik for sig, uden at jeg var tilstede; men af de Kjendsgjænger, der siden kom til min Rundskab, er det let at danne sig et anskueligt Billede af de handlende Personer og deres Adfærd.

Næste Formiddag havde Cancelliraaden i sin Egenkab af Politidirecteur officiel Anledning til at aflægge Theaterdirecteuren et Besøg og fandt under Samtalen en Anledning til ogsaa officielt at besøge første Elskerinde. Da han nu saa hende privat, var der knap Spor af forrige Aftens Stemning eller Lune. Hun var en huslig Pige, men høifindet, sympatetisk og med almindelige Interesser. Hun spurgte ham, om han havde hørt Noget til det frygtelige Overfald, der var blevet begaaet i en Sandgrav, og da han ved at spørge til sin Forbauselse erfarede, at Forbrydelsen var udøvet paa hans Jurisdiction, var det ham altfor meget om at gjøre at vise sig i sin Majestæt overfor hende, til at han ikke strax skulde erklære, at Sagen øieblikkelig maatte undersøges. Saa forskjellig Virkning gjør en Beretning alt efter, hvem man hører den af. Havde f. Ex. jeg fortalt ham Begivenheden, vilde han enten have troet, at det var et almindeligt Bondeslagsmaal, eller han vilde

tvunget Kammerjunferens Navn ud af mig. Blot ved at see ind i hendes forfærdede og smukke Dine blev han overbevist om, at der var steet noget Usædvanligt. Naar man ikke veed, hvor megen holbergsk Komædie der bliver opført i Smaakjøbstæderne, vil man ikke lettelig troe, at han fra hendes Hus sendte Bud over til sin Fuldmægtig og i hendes Nærværelse paalagde ham at tage strax afsted og fare frem paa det Strengeste. Derved vandt han, foruden at spille Ronge, at kunne opholde sig desto længer hos hende, og han benyttede Tiden til at gjøre Cour paa den Maade, som i hans Tid var Skik i Kjøbenhavn, og som vel heller ikke har forandret sig meget med Aarene. Han udtalte Haabet om, at Selskabet vilde blive længer, hentydede til Muligheden af, at Byen ved hans Initiativ kunde faae et fast Theater, omtalte Virkningen af hendes smukke Dine, var elskværdig og klappede hende beskyttende paa Haanden. Det er muligt, at han vilde ladet Retten vente, hvis Pigen ikke var kommen ind og meldt, at der var en høi, smuk Herre udenfor, som havde givet hende to Mark.

Det varede noget, inden den høie, smukke Herre kom ind; thi Cancelliraaden havde mødt

ham paa Trappen og med et sært Udtryk spurgte ham om Frøken Wings Befindende. Endstjøndt Mathias havde seet Amalie samme Morgen, før han begav sig paa dette Grinde, blev Svaret ham dog saa vanskeligt, at han enten vilde have vendt om eller være bleven staaende som Eslet mellem to Væs Hø, hvis ikke Pigen havde sagt: Værsgo at gaae ind.

Hans Sind var i Førstningen ganske ude af Rigevægt; thi en klar Tanke om hans Stilling, om hans Forpligtelser og om den Afhængighed, hvori han for Diebliffet var bragt til Cancelliraaden, var farende gennem hans Hoved; men imidlertid var han kommen ind under et Batteri, der ikke ventede paa Angreb, men strax aabnede Ilden paa ham. Hun var nu en romantisk Dame paa tydskt Maneer. Det sorte Haar var slynget i Norden ud over hendes Skuldre, medens noget tilsvarende Løst i Klædedragten vidnede om, at hendes Sjæl havde en høi Flugt, høit over denne Verdens Smaating.

„De er Kammerjunfer von Beutel“, sagde hun. „Jeg saae Dem iafte! Jeg vidste det, en indre Stemme sagde mig, at vi skulde mødes, at jeg ikke skulde blive ene i denne Ørken, tørstende

efter Samkvem med en af mine Lige — thi ogsaa jeg er af Adel, min Fader, Grev Gyldenlykke, er en svensk Adelsmand — De maa have hørt om vor Familie — men min Moder er Dansk, og jeg er opdraget i Danmark. Min Fader vilde tvinge mig til at ægte en Nordmand; men, om der ikke er andet Svensk i mig, saa hader jeg Nordmændene, og derfor er jeg her!”

Skjøndt født og baaren paa Landet havde Mathias Meninger om Kvinder i Almindelighed og Skuespillerinder i Særdeleshed, som ingen Østergades-Løve behøvede at flamme sig ved, og han var inderlig overbevist om, at hun ikke af Angst for at ægte en Nordmand var gaaet til Theatret. Men to Ting troede han — først, at hun var af Adel; thi han saa en Krone broderet paa det Rømmetørklæde, hun ved de sidste Ord holdt for Dinene — og dernæst, at hun var forelsket i ham; thi hvorfor skulde hun ellers gøre sig saa megen Umage for at narre ham? Men forresten behøvede han ingen Fornuftgrund; thi ingen Mand er forsængeligere end en Kammerjunker, der maaler sine 72 Tommer paa Hosesøkker.

Han kom derfor i Stemning og var især med at afgive en lidenskabelig Erklæring, da hun

afbrød ham med det Spørgsmaal: „Kjender De Cancelliraaden?“

„Ja — hvorfor?“ spurgte Mathias, tydelig nok skinsyg, men formodentlig tillige med ængstende Erindring om, at han behøvede Herredsfogden.

„Han var her, lidt før De kom. Der er noget Simpelt ved den Mand, ret noget Bulgairt, som De maa føle, netop ved Modsatningen til Dem selv — ikke sandt?“

„Jo, vel“, svarede Mathias; „vi er heller ikke intime Venner. Men han faaer sin Thombre hos os en Gang om Ugen, og vi sende ham et Dyr i October og ved Zuletid og Meloner fra vort Drivhus, saa jeg troer nok, jeg faaer Sagen i Orden.“

„Hvad Sag? For Guds Skyld, troer De, at han er Spion for min Fader og vil udlevere mig til Nordmanden? Hvor det er ædelt af Dem at optræde som min Beskytter!“

„Nei, det veed jeg ikke Noget om — ja, det vil da sige, jeg kom for at tilbyde Dem, at hvis jeg i nogen Maade kunde være Dem til Tjeneste, saa“

„Det vidste jeg! Det sagde mig en indre Stemme! — Men lad os nu ikke tale om mig!

Tal om Dem selv! Hvad var det for en Sag — hvis det ikke er en Hemmelighed, som jeg ikke maa vide."

"Na, en Hemmelighed er det just ikke; men Cancelliraaden er jo vor Herredsfoged"

"For Himlens Skyld! De har da ingen Proces? O, det er rædsomt at have en Proces! Min Bedstefader, Grev Geert Gyldenlykke, havde en Proces, som han tabte og græmmede sig næsten tildøde over Men De seer saa god ud, De kommer vist ikke i Proces!"

"Nei; men Ingen har Fred længer, end Ens Nabo vil. Jeg maatte forgangen Dag holde over Markfreden, og saa kom jeg til at klappe en Mand lidt over Fingrene."

"O, en Mand som De burde være forsigtig med at smække en Anden over Fingrene."

"Ja, han blev liggende ved det."

"Gud frie os! Han er da ikke død!"

"Nei; men han ligger. Jeg vilde nu tale lidt med Cancelliraaden om den Ting. Jeg traf ham igaar; men saa blev vi forstyrrede af to kjøbenhavnske Springshyre"

"Saa? Er her to unge Kjøbenhavnerne i Byen — Studenter?"

„Nei; den Ene er gammel nok og vistnok en grumme skikkelig Fyr. Den Anden seer lumst ud; jeg kan ikke lide hans Ansigt.“

(Det sagde Skuespillerinden, at han havde sagt; men det behøver ikke at være aldeles sandt, og desuden har Kammerjunker Beutel tilstrækkelig bevist, at han ikke er Menneſkefjender).

„Naa, og saa? Jeg er lutter Dre, jeg er ganske angst af Forventning!“

„Ja, og saa vilde jeg see at faae ham i Tale idag. Naar jeg bare vinder Sagen, som de formodentlig faaer Indsidderen til at anlægge imod mig, saa bryder jeg mig ikke om at give ham en Femdalersſeddels og betale Doctor- og Apothekerregningen!“

„Hvor De er god og høimodig! Jeg vidste det, jeg kunde see det! — Hvor boer Manden?“

„Na, han boer i Sandgraven, men De kjen-
der jo ikke Eggen“

„I en Sandgrav! O, jeg Ulykſalige!
At vi ſkulde mødes første Gang i en ſaadan Ulyk-
ſens Time!“

„Hvad er der i Veien?“

„I Sandgraven! — O, saa er Politiet ude at søge efter Dem for at arrestere Dem!“

„I— heller!“ raabte Mathias og foer op.

„Det er, det er saa! Den vulgaire Person Cancelliraaden fortalte mig det!“ sagde hun og holdt hulkende Tørklædet for Dinene.

„Men for Pokker, hvorfor arresterede han mig da ikke her paa Trappen, hvor han mødte mig?“

„Fordi han ikke vidste, hvem der var den Skyldige! Han havde faaet Efterretning om et blodigt Sammenstød og sendte sin Fuldmægtig ud for at optage Forhør og arrestere den Skyldige! Og selv gif han lige fra mig hen for at telegraphere til Cultusministeren!“

„Til Cultusministeren?“

„Ja eller til en anden Minister — jeg veed ikke, hvad disse nymodens, vulgaire Indretninger hedde Det er jo skræffeligt, om de faae en Adelsmand i Fælden! Hvor de ville triumphere! Han sagde, at det saae ud, som om De kunde have gjort det.“

„Gjorde han? — Det er Benstab! Det er den Slange, jeg har næret! Men før han fører

mig i Arrest, skal han mærke, hvor tung Mathias Beutels Haand er, naar han er vred!"

"Nu taler De som en Helt! Nu er jeg ikke bange længer! De vil trække Dem tilbage til Deres Gaard, og med Deres ærværdige Fader og tappre Brødre vil De forsvare Dem"

"Nei, det kan der ikke være Tale om, det vilde være Galsskab. Politiet kunde vi blæse omfuld; men saa vilde de requirere Dragoner fra Aarhus, og der er Tugthusstraf for at slaae Politiet fordærvet. Nei, det vilde være Galsskab."

"De kunde da ikke sætte en Adelsmand i Tugthuset."

"Gu kunde de saa! Tiderne er forandrede den ford— Grundlov!"

"Have vi da mistet alle vore Rettigheder? Er ingen af os bedre end en Bonde?"

"Nei, ikke naar Kjøbenhavnsfolkene og deres Lovtræffere og Bondevennerne faae fat i os Og De sagde, han telegrapherede til Kjøbenhavn?"

"Han gif lige herfra hen for at telegraphere."

"Men saa er jeg jo fortabt!" sagde Mathias, ganste forundret over, at han virkelig var kommen i Ulykke.

„De skal ikke komme og fængsle Dem her!... Hvem er der? O, gaa et Dieblif ind i det andet Værelse!“

Tjenestepigen kom, og efter en Hvijsken hørte Mathias hende ganske tydelig sige: „Der var en Politibetjent her og spurgte efter den høie, smukke Herre; men jeg sagde, han var gaaet.“

„Det gjorde Du Ret i“, svarede Skuespillerinden; „kommer Nogen, saa sig, at her er slet Ingen hjemme.“

„Hvad skal jeg nu gjøre?“ spurgte Mathias, da hun atter lod ham komme ind.

„Ja, hvad er der nu at gjøre? Kunde De ikke begive Dem bort, indtil det Værste er ovre? Kan De ikke kjøre incognito til Aarhus?“

„Hvordan skal jeg komme bort? Jeg er saa kjendt som en Randers Handske.“

„Hvis De vil vente her, til det bliver mørkt, saa staaer mit Hus til Tjeneste. Jeg har kun en tarvelig Middag at byde Dem; men jeg er stolt af at dele den med Dem i Deres Ulykke.“

„Hvor De dog er god imod mig! Jeg havde aldrig troet, at jeg skulde finde saadant Venstab hos en Fremmed!“

„Tal ikke saadan! Kammerjunfer Beutel og

Comtesse Julie Gyldenlykke ere ikke fremmede for hinanden."

"De er jeg føler jeg kan ikke sige, hvad jeg føler; men De er ingen Skuespillerinde, De er en adelig Dame!"

"For Diebliffet sætter jeg min Stolthed i at være en god Skuespillerinde."

"Det er De foruden! Men hvad kan det hjælpe mig at blive her til iaften? Mørket varer ikke evig, og jeg veed ikke, hvor jeg skal thy hen. Min Forstand staaer stille."

"Saa kommer min lille Forstand nok til at hjælpe paa deres, ligesom man binder Reb til Reb for at komme ud af Vinduet i et brændende Hus. De kan iaften reise med os til Aarhus. De kan sidde i min luffede Vogn; Ingen vil fatte Mistanke og søge Dem der Vi maae nu spise til Middag; jeg spiller fra Sex til Ni; Al. Ti reise vi."

Ingen Mand under fyrrethve er et saadant Stykke Træ, at han ikke skulde føle sig forsonet med en Fare, naar en saadan Udvei, om end kun til midlertidig Frelse, bliver aabnet for ham. At reise bort med en Skuespillerinde, medens han tænkte paa Forlovelse med sin Cousine, var Noget,

Mathias aldrig vilde vovet; men at lade sig af hende frelse fra Arrestation, syntes ham saa uskyldigt og tillige saa piquant, en sand Lyffens Gave. Fra Forknythed gif hans Sindstemning over til næsten sorgløs Glæde, og Maaltidet hengif, idetmindste for ham, yderst behageligt.

„Det er dog Skade“, sagde han, „at jeg skulde komme i den Forlegenhed, netop som Lyffen førte mig til at gjøre Deres Bekjendtskab!“

„Det Gne kunde ikke kommet uden det Andet“, svarede hun.

„Det er sandt, det er sandt“, sagde han uden at forstaae den dobbelte Mening i Ordene.

Smidlertid sad vi og kufelurede paa Holmgaard. Veiret havde flaaet om, Majoren var stærkt forkjølet, og Richard fandt det uhøfligt og ukjærligt at forlade sin Gæst, men vilde dog gjerne vide, om Nogen fra Egnen tog ind til Theatret. Jeg tilbød at ride over s. Ex. til Statsraadens og høre, om de toge ind; gjorde de det, vilde jeg strax komme tilbage, hvis ikke, skulde Richard ikke vente mig. Dermed var han vel fornøjet.

Hos Statsraaden fandt jeg, at Alle, med Undtagelse af Mathias — der af gode Grunde var fraværende — havde beredt sig paa at tilbringe en sædvanlig rolig Aften. Kudsken havde erklæret, at Veien var for tung for den store Viernervogn, og i aaben Vogn vilde Damerne ikke kjøre. Jeg var for urolig eller videbegjærlig til, efter Indbydelse, at blive og spise til Middag med dem og red til Byen.

Det var blevet stærkt Tøveir. Der faldt en fin, taageagtig Regn, som gjorde Isen mere glat og opblødte de frosne Vandhuller, saa at min Hest, uagtet jeg maatte lade den gaae Fod for Fod, snart kom i Sved og indhyllede mig ligesom i en Sky. Blandt med den dumpe Lyd af dens Hovslag hørte jeg den særegne, melancholske Musik af Vandet, der fra den lange Linie af Træer langs Landeveien dryppede ned i smaa Huller, det selv havde boret i Isen, og nu og da saae jeg smaa Strømme skyde ned ad den grønne, runke Barv ligesom tunge, tause Taarer over et gammelt, rynket Ansigt. Fra Straatagene paa de ensomme Huse, jeg kom forbi, løsne sig Bunker af Sne og faldt ned i Snevandet med et Pladsf, der undertiden ffræmmede min Hest, medens Tagene,

der hidtil havde været skjulte af Vinterens Ise og renlige Dække, pletvis fremviste deres mosgroede, smudsige Straa, ret som om Maassen blev reven baade af Natur og Civilisation og bragte dem til at græde folde Taarer sammen. I den Sindsstemning, som disse Byd og dette Syn frembragte, var jeg ude af Stand til at forstaae min Afsærd med Hensyn til Vigfus Olsen. Det syntes mig, at gamle Lind havde haft mere end Ret i at bebreide mig let Sind; jeg havde spøget istedenfor at handle, og dog kunde jeg ikke faae Die paa den Hank, hvori jeg skulde have taget fat. Men, naar Alt kommer til Alt, hvad angaaer saa det Hele mig? sagde Noget i mig — men i næste Dieblis gjorde denne Slags Trøst kun den moraliske Verden ligesaa flam som den physiske.

Da jeg nærmede mig Byen, naaede gjennem Laagen og den begyndende Skumring dens adspredte, rødlige By til mig som ligesaa mange Tegn paa varme Hjerter, der vilde være rede til at understøtte hvilkensomhelst god, menneskelig Be-
stræbelse, og jeg tænkte: „Hvorfor ikke gaae til Cancelliraaden og tale med ham? Jeg er dog nu bekendt med ham, og han er ikke nogen ivrig Ven af Kammerjunkerens, skjøndt han kan have

sine Grunde for at handle lempelig med ham. Hvorfor skulde han ikke ville tage sig af Sagen, ikke som Politimester, men som en retsindig, indflydelsesrig Mand søge at skaffe Vigfus Opreisning? Og hvis han ikke tør selv, saa kan han jo gjøre mig bekendt med en anden af Byens bethdeligere Mænd, der kunde mægle i Sagen."

Jeg red lige til Cancelliraadens Gaard for at overgive mig selv og min Fæst til hans Gæstfrihed; men han var ikke hjemme og blev ikke ventet hjem før „efter Komedien". — Hvilken ubehagelig Følelse det er, naar Ens varme Forsætter støde paa en saadan dørgagtig, flam Hindring! Jeg havde ingen Lyst til at gaae i Theatret, men efter at være af Husjomfruen bleven nødet — ikke ganske uvillig — til at sidde ned ved et meget godt, skjøndt hastig anrettet Maaltid, fik jeg pludselig den Tanke at opsoge Skuespillerinden i hendes Paaflædningsværelse.

Saa snart hun saa mig, sagde hun, idet hun igjen paatog sig sin Dronningeholdning: „Det har allernaadigst behaget os at beordre en Rigsret nedsat over en Adelsmand af vort Hof, den velbaarne Kammerjunker Mathias von Beutel. Men paa samme Tid, og i den Hensigt at forene

Strengheid med den Mildhed, som pryder Thronen, har det behaget os underhaanden at tilraade bemeldte vor Kammerjunker at forlade Landet inden Midnat, og endvidere have vi, af sær Naade og af Hensyn til hans personlige Fortjenester, for at frelse ham fra vor Generalfiskal, midlertidig givet ham bouche en cour og Ophold i vore Appartements, hvor han forbliver, indtil vi forsoie anderledes. Dermed skeer vor Villie. Befalende Dig Gud. Givet i vor Residensstad — — —, Julia Regina."

Jeg tilstaaer, jeg havde ikke esprit nok til at forstaae hende; men da hun havde oversat og forklaret sit kongelige Rescript, blev jeg saa slaaet af hendes Gjernings Omfang og Hurtighed og af de nye, uventede Udsigter, som aabnedes, at jeg udbrød: „O, Kvinder! Kvinder! Kvinder!" hvorved jeg vilde betegne, at en trefoldig Nar er den, som ikke anerkjender Kvindens Overherredømme over det Skabte.

Et Dieblif rørte sig min Samvittighed, som om den ikke fandt det Hele ærligt og honnet nok; men dette svage Opstandsforsøg blev snart fuet ved det Spørgsmaal til Samvittigheden, om jeg skulde befrie Kammerjunken fra Skuespillerinden,

for at han skulde blive virkelig arresteret af Cancelliraaden? Strax fra Begyndelsen af havde Sagen været ude af mine Hænder; jeg var nu ligesaa meget ude af Stand til at virke; Skjæbnen havde anvist mig en underordnet Rolle: at komme ind, gjøre et Bud, bringe Bud. Sandt at sige var min eneste Frygt nu, at Mathias ikke vilde blive i sit Fængsel eller i sidste Dieblif ligesom Gunnar paa Hlidarende ikke vilde gaae i Landflygtighed, hvad det end kunde koste ham; men efter et Blik paa Julia Regina tænkte jeg, at hvis hun havde været paa Island og villet føre Gunnar bort, saa var han reist, eller ogsaa havde han været en stor Nar.

Beg gif nu ned paa Tilskuerpladsen, hvor jeg fandt de fem hungre Deutler, der i sidste Dieblif havde betænkt sig og vare tagne til Byen for i Selskab med den Førstefødte at see Comedien, og som syntes forundrede, men aldeles ikke urolige over ikke at see ham. Da deres Broders Bogterfke traadte ind paa Scenen, gav jeg Tegnet til Applaus, og hjulpen af deres mægtige Hænder bragte jeg hele Huset i Enthusiasme. Der kom noget Elektrisk i Atmosphæren, mest hidrørende fra hende selv; thi fornøiet med sin private Skuespillkunst og i Følelse af sin Overlegen-

hed over Omgivelserne, spillede hun med et Lune og en Sikkerhed, som vilde skaffet hende almindeligt Bifald paa enhver Skueplads.

Da Forestillingen var ude, gik de fem Beutler for at søge efter deres Broder — jeg ligeledes, men i den rigtige Retning. Staaende i nogen Afstand saae jeg ham Kl. 10, morsomt til-dækket med Dametøi og sænkende sig i Kne for at skjule sin Høide, ledsaget af en tilsløret Kvinde-skikkelse, jeg ikke kjendte, men formodentlig en Skuespillerinde, komme ud af Julia Reginas Hus og forsvinde i Postvognen. Derpaa kom hun selv. Jeg hørte hende give en Karl Ordre til, næste Morgen Kl. 8 at bringe Etatsraaden et vigtigt Brev, hvorfor han vilde faae gode Drillepenge. Jeg saae hende stige ind; Postillonen blæste i sit Horn og smeldede med Pidsken; Varmen af Hjulene, der førte Mathias Beutel og hans Skjæbne, døde hen, og jeg hentede min Hest hos Cancelliraaden. Jeg hilste paa ham, undskyldte den store Frihed, jeg havde taget mig, fik endnu til Afsked et godt Glas Vin og red hjem.

Naar og hvordan de fem Beutler kom hjem, veed jeg ikke. Jeg veed kun, at jeg var træt og sov den Retfærdiges Søvn.

Majorens Snue og Høste tillod ham ikke at komme ned næste Morgen til Frokost, og da der saaledes ingen Fare var for, at han skulde gaae til Amtmanden, gav jeg ham kun den almindelige Forsikring paa Sengen, at Sagen stod godt, og var endelig efter lang Tids Forløb alene med Richard.

Han var bleven træt af sin store Tilbageholdenhed og tænkte kun paa, hvordan han passende kunde indlede en fortrolig Beskjendelse, saa at han paa mit Spørgsmaal: „Troer Du, at Kammerjunker Beutel for Alvor tænker paa at gifte sig med Frøken Winge?“ forholdsvis rolig svarede: „Ja, det troer jeg.“

„Og troer Du, at Frøken Winge vil gifte sig med ham?“

„Nei, det troer jeg ikke.“

„Du troer det bare?“

„Nei, jeg veed det.“

„Er det meget indiscret af mig at spørge, hvoraf Du veed det? Har Frøken Winge selv sagt Dig det?“

„Ja.“

„Er Du hendes Formynder eller nær beslægtet med hende?“

„Nei, hvordan falder Du paa det?“

„Jeg spørger kun. Naar Du, som jeg nu hører, svarer Nei, saa vilde jeg sige, at hvis Frøken Winge har betroet Dig det, uagtet Du ikke er hendes Formynder, Broder, Onkel eller desl., saa kan Du uden Ubestedenhed antage, at Du mulig, hvis Du selv friede, vilde faae Ja.“

„Driv nu ikke længer Gjæk med mig! Du har gjættet det Hele.“

„Naar tænker Du paa at holde Bryllup?“

„Men er Du forrykt? — Du kjender ikke Beutlerne! De er haardnakkede Folk, og hvis Mathias ikke brækker Halsen, har jeg ingen Ud-
sigst til Ægteskab og Lykke.“

„Ja, men jeg i Dit Sted vilde dog løse Konge-
brev endnu den Dag idag.“

Richard stirrede paa mig, som om han tviv-
lede om min Forstand.

„Jeg har det sørgelige Budskab at bringe Dig“,
vedblev jeg, „at Kammerjunker Mathias Beutel
brak sin Hals igaar Aftes Kl. 10.“

„Men det er dog ikke muligt! Stakkels
Fyr! Jeg kan høit og hellig forjikke, at jeg
aldrig har ønsket, det skulde skee bogstavelig!“

„Det er heller ikke skeet bogstavelig. Han er
løben bort med en Prindsesse.“

„Aa! Har vi Prindsesser, der vil tage til
Ishland for at løbe bort med en Dragon!“

„Ja, hun er ogsaa blot Comtesse.“

„Heller ingen Comtesse vilde, ingen Dame
vilde — hvor kan Du nu spørge med mig i en
saadan Sag!“

„Men jeg spørger aldeles ikke!“ svarede jeg
og fortalte ham det Indtrufne. „Og nu, Richard“,
tilspøiede jeg, „op at vinde Din Brud! Der er
ingen Tid at spille! Vi maae smedde, mens Fer-
net er varmt! Vi maae være i Position paa Avls-
gaarden Huguemont, inden Slaget tager en ny
Vending!“

Inden jeg havde endt min Opfordring, havde
Richard ordret Hestene for Døren. „En Hest,
en Hest, et Kongerige for en Hest!“ raabte han
eller kunde han have raabt.

Vi bleve lidt overraskede ved at finde, at
vor pludselige og tidlige Ankomst til Gaarden ikke
foraarsagede nogen Overraskelse. En Slags høi-
tidelig, glad Alvor slog os imøde, hvilken Stats-
raaden snart forklarede os, da vi vare blevne ene
med ham. „Mine Herrer“, sagde han, „uagtet
det endnu er en Hemmelighed, kan det dog ikke i

Længden holdes dulgt, og det fornøjer mig at kunne meddele mig først til Dem. Min ældste Søn, Mathias, skal giftes med Comtesse Gyl=denlykke."

Det havde jeg ikke ventet! Jeg stod som forstenet; men Richard, der kun havde Sind og Sands for en eneste Gjenstand, raabte: „Saa er Amalie fri!"

„Ja", svarede Statsraaden alvorlig, „hun er fri. Af forskjellige Grunde ønskede vi et Ægte=skab mellem — ja, jeg tilstaaer oprigtig, at det ikke ganske var os med at see, at De lod til at ville gjøre Krav, fordi Amalie som Barn havde viist Dem nogen Hengivenhed. Men nu, da vi som andre kjærlige Forældre ikke ville staae vore Børns Lykke i Veien, og da Mathias har gjort et standsmæssigt Valg, som rigtignok kommer os uventet men den Rægt har altid tænkt mere, end han talte, saa ja, det vil sige jeg formoder jeg veed ikke"

„Jo, ganske vist, kjæreste Hr. Statsraad! Det vil være min høieste Lykke!" raabte Richard.

„Ja, saa staaer kun tilbage at spørge Amalie. Folk maae jo see, at de have taget feil med deres

Snak, naar Mathias's og Comtessens og Deres og Amalies Forlovelse declareres paa engang. Nu skal jeg gaae ud og hente hende, hvis hun vil", sagde Statsraaden og udtalte de sidste Ord saa diplomatisk alvorlig, som om han virkelig tvivlede.

"Dette er for godt til at vare ved!" sagde jeg i den dybeste Forbauselse. "Saa snart Du har Din Bruds Haand i Din, saa stig tilhest, sæt hende foran Dig paa Sadelknappen, og rid, som om Du havde hentet hende af Høien og Elverfolkene vare efter Dig!"

"Ja, ja, ja", svarede Richard uden at høre, hvad jeg sagde.

Døren aabnedes, og Statsraaden førte høitidelig Amalie ved Haanden; men enten det var for at spare Statsraaden en Slags Vielsestale, der dog efter Omstændighederne ikke kunde være ham saa ganske let, eller af andre Grunde, slap hun ham strax og gif raff hen til Richard og rakte ham Haanden med et Smil, der endnu straalte i mit Hjerte — og hvordan da i hans!

Umiddelbart efter Frøken Amalie fulgte Statsraadinden og Rækken af Sønner, og Alle forebragte deres Blykskfning med en Ro, som om de

havde gaaet i Skole hos Tallebrand. Jeg havde ikke en saadan No; jeg maatte tale for ikke at tænke og gjorde hundrede Spørgsmaal om fjerntliggende Ting og uden Sammenhæng, som om Fjedren i mit indre Uhrværk var sprungen og Taleorganet løb af. Statsraaden, som heraf formodede Sandheden, nemlig den dybeste Nysgjerrighed, var for godmodig til at holde mig i Spænding, drog mig hen i et Vindue og viste mig følgende Brev:

„Kjære Forældre!

Af Grunde, som jeg bedst kan sige mundlig, reiser jeg bort iaften. — Jeg reiser med den unge Comtesse Julia Gyldeulykke, hvis Fader er en svensk Greve. — Vi kan aldrig gjengælde hende, hvad hun har gjort for mig. — Hvis I nogensinde see mig lykkelig igjen, saa er det hendes Skyld. — Kjære Forældre, I maae ikke blive forfækkede; men I ville selv snart indsee, at jeg maatte tage min Beslutning. Med Guds Naades Hjælp bliver det kun for kort Tid. — Men det er til mit Bedste. — Jeg har modent overveiet det og er meget forsigtig. Tager Ider iagt for falske Venner. — Det havde været bedre, om vi først kunde have talt sam-

men om Tingen; men det maatte være saa.
Amalie vil sikkert undskyldte mig.

Ederes kjærlige Søn
Mathias.

Efterskrift.

Vær saa god at sende mig min sorte Kjole og
andet Tøi, og Penge, poste restante Aarhus;
Adresse: Frø fru Lund."

Hertil var føjet en anden Efterskrift af en meget
god Damehaand, saalydende:

„Comtesse Julia Gyldeenhjelm, der for Tiden
reiser incognito, sender Hr. Etatsraad og Fru
Statsraadinde von Beutel sin venlige og ær-
bødige Hilsen, og idet hun bedømmer Dem
efter Deres Søn, længes hun efter den Tid,
da Omstændighederne ville tillade hende at
gjøre Deres personlige Bekjendtskab."

„Saadan skriver en Dame!" sagde Stats-
raaden og oplæste med Velbehag Comtessens
Efterskrift.

Skuespillerindens List og Rystighed, Stats-
raadens Lettroenhed og en Anelse om, at det Hele
vilde tage en Ende med Forskrækkelse, og at min
Medviden skulde blive opdaget, holdt mig aldeles
betagen. Da de store Hunde igjen begyndte at

glamme, løb det for mig som Bebudelse om, at jeg skulde komme ud af Vinduet til dem, og at de skulde slikke mit Blod, som det i sin Tid gif den ugudelige Jesabel.

Deres Varm betød dog for Diebliffet kun en ny Gjæsts Ankomst, og Cancelliraaden viste sig i Døren.

„Naa, De har Byffen med Dem . . . eller jeg skulde sige, min Madeira har Byffen med sig, for vi skal netop have en Flaske af den bedste op for at drikke paa Amalies og Hr. Holms Forlovelse!“

Saaledes tilraabte Statsraaden ham muntert. Men Cancelliraaden, der var bleg og synlig bevæget, kastede et uroligt Blik om sig, idet han næsten adspredt svarede: „Gratulerer . . . men det gjør mig ondt, jeg kommer for at søge Deres ældste Søn.“

„Det gjør mig ogsaa ondt, at De maa tage tilfaste med os Andre . . . kom, sid ned!“

„Nei, Tak, jeg maa tale med Kammerjunkereren.“

„Men De sagde jo selv, at han ikke var hjemme?“

„Sagde jeg?“

„Ja, sagde De ikke, det gjorde Dem ondt?“

„Bisfelig gjør det mig ondt, Hr. Etatsraad, at have et saadant Grinde. Men jeg skal see ham, og jeg maa ogsaa tale med de to af Deres Karle, som vare Vidner til hans morderiske Overfald paa Vigfus Olsen.“

„Morderisk Overfald?!“ gjenlød i Stuen i de mest forskjelligte Betoningers af Overraskelse, Angst, Uvillie, Brede. Naar Folk komme i Affect, betone de deres Repliker meget godt.

Statsraaden fattede sig nogenlunde og svarrede: „Saa glæder det mig, Hr. Cancelliraad, at min Søn ikke er hjemme.“

„Det vil være ligesaa godt, Hr. Etatsraad, at De lader ham komme frem strax“, sagde Cancelliraaden og opknappede sin Overfrakke, hvorved hans Uniform kom tilsyne. „Jeg taler i Kongens og Lovens Navn.“

„O Hs. Majestæt Kongens Navn kan De ligesaa godt være fornøstigt som ufornøstigt! Min ældste Søn, Kammerjunker Beutel, er ikke hjemme. Han er reist bort.“

„De vil indsee, Hr. Etatsraad, at min Embedspligt ikke tillader mig at tage bort blot efter en saadan Forsikkring af en Fader“

„Jo, min Sæl, er han reist bort! Og det med Comtesse Gylldenlyffe!“

„Comtesse Gylldenlyffe? Ja, om jeg ogsaa personlig gjerne vilde troe Dem, Hr. Statsraad, saa kan De dog ikke forlange, at jeg som Politimester“

„Gud bevare's! vil De have Bevis, kan De faae det! Her er hans og Comtessens Brev!“

„Comtesse Gylldenlyffe?“ gjentog Cancelliraaden, idet han modtog Brevet; men da han havde læst det og var kommen til Efterskriftens sidste Linie, syntes der pludselig at opgaae et stærkt, men ubehageligt Vys for ham; thi det traf i hans Ansigtsmuskler, medens han med mekanisk Omhyggelighed foldede Brevet sammen. Men ligesaa pludselig kom en ny Følelse, der forraadte sig ved et gult Smil om hans Mundvige, idet han spurgte: „Kjender Statsraaden den Comtesse Gylldenlyffe?“

„Nei; men Familien er kjendt nok; den er svensk.“

„Ja, der er maaskee en svensk Familie Gylldenlyffe der er i Overrig mange Familier med Guld- og Sølvnavne og det er meget muligt, at den Dame, der nu reiser „incognito“

og, som det lader, under Navnet Julie Lund, hører til en af dem; men igaar var hun Skuespillerinde, og jeg mødte Deres Søn, Kammerjunker Beutel, paa hendes Trappe. Jeg seer nu af Brevet, at vi kan træffe Kammerjunkereren og „Comtesse“ i Aarhus — Mine Damer, mine Herrer, en god Morgen!”

Det varede et Par Minutter, inden det fuldelig gik op for de Beutler, at der maatte være spillet dem et Puds; men da de kom til dette Resultat, var Virkningen frygtelig. Den store Larm af sex Kæmper og deres Moder (henholdsvis: Hustru) i det forholdsvis lille Værelse, gjorde et saadant Indtryk paa mig, at jeg senere ved Erindringen derom lagde Planen til en Opera, „Titanernes Kamp med Zeus“, og hvoraf Hovedscenen, de fangne Titaners Chor under Vtna, stod ganske færdig for min Phantasi. En af dem havde i Almindelighed en Trækning ved Munden og tilsvarende Bevægelse af Hovedet og Halsen. Da han nu var i Videnskab, tog det sig ud, som om han saae til Solen og bed efter Maanen.

Det er ikke fromt at more sig over Folk, der ere i Lidelse, selv om man ikke seer nogen dyb og alvorlig Grund til Smerten. Jeg vil just

heller ikke sige, at jeg var saa ugudeligt at more mig; men jeg blev beroliget. Jeg indsaae, at disse Folk ikke vilde opdage, hvad et fornuftigt Menneske vilde holde skjult for dem.

Hidtil havde de dog kun bemærket to Grunde til Brede og Mismod: En uforstaaet Streg, der var spillet dem, og Udsigt til en ubehagelig Proces; men Etatsraaden, hvem jeg maa lade, at han var den Fornuftigste, opdagede pludselig en tredje, idet han forfærdet udbroød: „Og hvis Tøiten har giftet sig med vor stakkels Mathias!“

En Taushed og Ubevægelighed, som om Scenen med Løths Hustru blev gjentaget sex- eller syvdobbelst, fulgte dette Udbrud. Men før den truende Storm igjen kunde bryde løs, søgte jeg at virke lidt beroligende paa Gemhytterne ved at sige: „Jeg troer virkelig ikke, Hr. Etatsraad, at der er Fare derfor.“

„Hvorledes kan De troe det? Hvad Grund har De til at troe det? De kjender ikke saadanne Fruentimmers Underfundighed!“ raabte Etatsraaden.

Jeg turde ikke forsikre ham, at jeg kjendte den; men jeg fandt en uventet Bistand i Etatsraadinden, stjøndt hun udgik fra andre Facta og

anvendte en anden Logik end jeg. Hun sagde: „Jeg troer, Hr. — — har Ret; der er ikke nogen Fare for Diebliffet, da Mathias udtryffelig forlanger sin sorte Kjole sendt til Aarhus. Vielsen kan altsaa ikke staae strax, og tilligemed Kjolen kan En af os være i Aarhus.“

„Ja, Du har Ret, Mo'er! Saa maa en af os afsted strax Jeg vil selv tage afsted og komme den ford — Cancelliraad i Forkjøbet! . . . Heida, lad den letteste Vogn blive spændt for fire Heste! Men hvad kan det nytte Altsammen? Hvor de finder ham, om jeg saa tog ham til Kongens eget Forgemaal, kan jeg jo risikere, at han bliver arresteret!“

„Nei“, sagde jeg, idet jeg igjen lagde mig imellem, „det kan blive forebygget.“

„Hvordan det? Min kjære Ven, De gjør mig ganske lykkelig ved, at De seer saa tillidsfuld ud!“

„Det kan have sine Vanskeligheder; men det er ikke uoverkommeligt. Nu er Indsibberen maafee nok bleven fry ved at see Politiet komme og tage sig af ham; men paa den anden Side er han vist ogsaa for snu til ikke at indsee, at han ingen Nytte har af, at der tilspies Kammerjunte-

ren Ondt. Lad ham faae Udsigt til Fordel, saa bryder han sig ikke om Hævn. Giv De ham et Hus i Fæste, lad ham faae et Par Heste, nogle Køer og Faar, saa er han tilfreds, og Dem, Hr. Statsraad, kan det jo i Grunden være ligegyldigt, hvem De fæster Deres Hus til, naar De faaer Fæsteafgiften. Vigfus Olsen har Ord for at være ærlig og stræbsom — det Hele kan blive ordnet meget godt, De kan endnu komme til at fejre et glædeligt Nytaar."

"Hvis blot Mathias ikke er viet"

"Lad os haabe det Bedste, og, som Fru Statsraadinden sagde"

"Der er Noget i det, De der sagde Men jeg har ikke noget fæsteledigt Hus. Der er et Boelsted paa næsten to Tønder Hartkorn, og det pleier at give mig 50 Daler om Aaret og 400 Daler Indfæstning. Vigfus Olsen har Pokker ikke 400 Daler."

"Saa er det Hele et Spørgsmaal om 400 Daler."

"Det skal ikke siges, at en Beutel faae paa 400 Daler, naar det gjaldt hans Søn! Lad Vigfus Olsen faae Boelstedet Men jeg kan ikke tage til ham, og det er heller ikke passende,

at nogen af min Familie henvender sig directe til ham Men, mine kjære Venner, ville ikke De? De, Holm, er jo nu saagodtsom min Neeu — ja, det er jo ogsaa sandt, det er De! — vil De ikke tage Dem paa at besørge den Ting? Jeg giver Dem min Fuldmagt Naturligvis, vi vil ikke bestilke Nogen! Hvis Vigfus Olsen efter at have hørt om Boelstedet paastaar, at min Søn har slaaet ham, saa bliver det fæstet bort til en Anden."

"Ja, kjære Onkel, De kan være vis paa, at jeg skal gjøre Alt, hvad jeg formaaer"

"Onkel det er rigtigt! Jeg er Deres Onkel det er første Gang, jeg hører det, og sørg nu for, at det bringer Lykke Men nu maa jeg afsted! — Farvel! — Farvel vor Moer, min egen, rare Kone! Hvem skulde have troet det om os i vor Alder! Gud være med Der Alle!"

Richard og jeg begave os strax til Vigfus Olsen.

Jeg vilde gjøre Vigfus til en større Helt, end han gjør Fordring paa at være, hvis jeg sagde, at han satte den strenge Sandhed over sin Fordel eller satte en Ære i at holde med haard-

naakket Consequens ved sin første Forklaring. Et Boelsted paa to Tønder Hartkorn kan bringe en Mand til at gjøre Uret, endfige glemme Uret og Overlast. Da vi langsomt og tydelig havde foreholdt ham Muligheden af, at han kunde faae Fæstet, uden at vi gjorde nogen Betingelse, sagde han langsomt, men frivillig, som sandt var, at man ikke kunde forlange af en Mand, der havde faaet sit Hoved slaaet itu, at han skulde huske grangivelig, hvordan det gif til. Han vidste nok, at han havde truet Kammerjunkerens med Pleilen, og det var ogsaa muligt, at han selv var falden derved. Følgelig var det aldeles ingen Bestikkelse, at vi igjen begyndte at tale om Boelstedet og tilsikrede ham det. Da dette var i Orden, sagde Vigfus: „Nu kan Ane Kirstine magelig faae Anud Hansen, magelig. Ja, nu vil vi see ad.“

„Nei, Du skal ikke see ad!“ raabte Richard; „lad os ikke lige i det Dieblif, da Ulfken vender sig til Dig, faae Beregninger over, at hans Faders Sted er mindre værdt end Dit! Før nu ikke Ulfken med Dig ind i Boelstedet, men lad de unge Folk faae hinanden, saa vil jeg gjøre Bryllupet.“

Det gjorde Indtryk paa Vigfus og han svarede: „Ja, lad dem det da.“

„Ja, og det skal være afgjort, inden Fæstcontracten underskrives — forstaaer Du det, Vigfus Olsen?“

„Ja, vel forstaaer jeg det. Anægten er stikkelig nok. Han skal faae min Datter.“

Efter saaledes at have faaet forebygget Lovens Brede som taget Braaden fra Cancelliraadens samt fuet den nye Voelsmands Uergjærrighed i Tødslen vendte vi tilbage til Statsraadens, hvor vi dog af Hensyn til den syge Major hjemme ikke kunde blive saa længe, som Richard gjerne vilde.

Medens vi red hjemad, sagde Richard: „Jeg kan just ikke sige, at det gjør mig meget ondt for Statsraaden, at han maa reise til Aarhus, forudsat blot, at Somfru Lund ikke gjør Alvor af det og gifter sig med Mathias. Det vilde være et haardt Stød for dem, saa fornemme som de føle sig.“

„Ja, Du vilde vel heller ikke gjerne have hende til Cousine.“

„Det vil jeg ikke sige“, svarede Richard og blev lidt rød; „Fordom mod hendes Stand har jeg naturligvis ikke, og det kan gjerne være, at

hun blev en meget god Kone — skjøndt jeg mener, at hvad der begynder med Skuffelse, ogsaa ender i Skuffelse."

„Jeg troer ikke, at der er ringeste Fare; for selv om Comtesse'n vilde nedlade sig til at blive Kammerjunkerinde, saa skulde der dog skaffes Paapirer tilveie, og naar Alt kommer til Alt, er Mathias ingen Idiot."

„Det er sandt", svarede Richard; „men jeg er glad ved, at Amalie ikke har vidst det Ringeste om det Hele. — O, jeg er tilmode, som om Himlens Sluser havde aabnet sig ligesom i gamle Dage, men istedenfor Blande nedsendte Blomster og Solskin og Lyksalighed, femten Alen over de høieste Bjerge!"

„Du har rigtignok Grund til at være taknemlig."

„Ja, og næst Gud mod Dig, min kjære Ven!"

„Der tager Du aldeles feil! Næst Comtesse Gyldenlykke er der intet Menneske, hvem Du skylder saa megen Erkjendtlighed som Majoren."

„Na, tal nu ikke saadan! Det er dog Synd at slaae sig til Ridder paa gamle Lind."

„Stop lidt. Jeg har ikke sagt, at han bevidst, vedholdende, med al sin Magt, har arbeidet

paa at sætte Dig i Besiddelse af Din Kjærligheds Gjenstand. Jeg vilde endog sige, at hvis han havde stræbt og slidt paa den Maade, var han næppe kommen til Maalet og havde ikke slaaet Goliath. Men der er i ham et saadant Fond af Hjertensgodhed, at han bringer Lykke, hvor han kommer. Han har ikke directe udført Noget; men hans Personlighed er ligesom en Løder for det Gode og Lykkelige, og det er gjennem ham kommet baade til Din Gaard og til Vigfus Olsens Hus."

Richard hørte nu opmærksomt paa Beretningen om Alt, hvad der var foregaaet, medens han selv i Uvirksomhed drømte og længtes — indtil vi nærmede os Gaarden, hvis Vinduer hift og her lyfte ud til os. Da reiste han sig i Sædlen og raabte, idet han aftog sin Hat: „Hurra for Amalies nye Hjem!"

Jeg istemmede, og det syntes mig, at selve Hestenes Hovslag paa Gaardens Stenbro anmeldte, at vi kom tilbage som Seirherrer.

Majoren kom os imøde paa Gangen, hilste venlig paa os, forsikrede paa vore Spørgsmaal, at han nu var meget bedre, og bad Richard om Undskyldning for al den Uleilighed, han havde gjort

i Huset. Han tilføiede, idet vi fulgtes ad ind i Stuen, at han nu tænkte paa at reise og blot havde et lille Grinde at besørge først.

„Nu kan der ikke være Tale om at reise!“ raabte Richard, „jeg er bleven forlovet!“

„Er De? Jeg gratulerer! Med hvem, maa jeg spørge?“

„Med Frøken Amalie Winge.“

„Jeg gratulerer“, gjentog Majoren, men kastede i det Samme et medlidende Blik paa mig og greb hemmelig min Haand som for at trøste mig med Alt, hvad han kunde.

„De tager feil“, sagde jeg, „jeg har længe vidst det, jeg var kun bange for, at Kammerjunkerens skulde forhindre det.“

Saa gik Majoren hen til Richard og trykkede med hjertelig Lykønskning hans Haand, „for seer De“, sagde han, „der er ingen større Ulykke i Verden, end naar en Ven tager sin Vens Brud. Kjærlighed, som er noget Stort, ja, som er givet Menneskene paa Jorden istedenfor Himmel, bliver saa til Gift. De To blive aldrig rigtig lykkelige, og den Tredie bliver tidlig graa og visner — nei, der er dog en større Ulykke, og det er, naar en Fader seer sit Barn vanæret eller ligger paa

Dødsfengsen og frygter, at det skal skee, og derfor maae vi have Noget gjort for den stakkels Mand i Sandgraven — — ja, jeg kan ikke tie længer, min kjære Holm, De maa vide, at Vigfus Olsen er bleven slaaet fordærvet af denneherfens Kammerjunker, den Rnægt!"

"Ja, kjære Hr. Lind, jeg veed det; men Vigfus Olsen er næsten rask nu, og han faaer et Boelsted i Fæste, og hans Datters Bryllup skal staae tilligemed mit!"

"Nei, virkelig? — Gud være lovet! — Men hvordan er Alt det gaaet til? Har han pludselig faaet Arv?"

"Nei, en brav Mand lagde sig imellem."

"Saa gid Himlen velsigne ham for det!"

"Amen", sagde baade Richard og jeg, og den Gamles Skikkelse var i det Dieblig saa rørende elskværdig, at ingen af os kunde fortælle Noget, der for ham selv vilde lyde som Spøg.

"Men, alvorlig talt", sagde Richard efter en Pause, "De maa ikke reise saa snart."

Tonen i Majorens Svar viste imidlertid, at Richard her vilde støde paa en uroffelig Modstand: "Jeg har mine Pligter at efterkomme. Den 3die Januar paa Slaget 9 vente Drengene mig. Her

er mit Uhr — naar paa Onsdag Morgen den lange Viser staaer paa 12 og den lille paa 9, aabner jeg Døren til Classen. Jeg længes næsten efter den, skjøndt jeg har det godt nok her, det var sandelig Synd at sige Andet; men der er ogsaa flinke Dreng, opvakte Dreng — og jeg er bleven vant dertil."

"Men De er da ikke med Begeme og Sjæl slæbebunden til en Skole!"

"Ja og Nei. Det er blevet min Lod. Hic Rhodus, hic salta!* Have I ikke Begge været mine Elever? Jeg spørger Eder nu paa Tre og Samvittighed, hvis I nu vare i Classen og jeg ikke kom paa Onsdag, hvad vilde I saa sige — aa, I Skjælmer, I vilde gjøre et morderligt Spektakel, og hvor mange af Jer vilde tænke: Gud veed, om gamle Lind ikke er syg eller maaskee endogsaa død?"

"Der tager De fejl! Det tænkte vi altid, naar en Lærer blev borte, og holdt vi af ham, som af Dem, gjorde det os ondt. Men Richard har Ret, hvorfor skal en Mand som De være

* Her er Rhodus, dands her. Sigter til en antik Anecdote om En, der sagde, at han ikke kunde dandse uden paa Den Rhodus.

bunden til en Skole eller til en enkelt Plet? De skulde have Leilighed til at arbejde for Vidensskaben, til at skrive et stort Værk om"

"Om Adelen i Almindelighed og Bentlerne i Særdeleshed — ikke sandt?" spurgte Majoren med et listigt Smil i Diet; „nei, mine kjære Venner, Zulespøg og Zuledrømme ere forbi. Mit Uhr og jeg have seet hinanden i Zinene og sagt hinanden, at det er Daggrø. Masseradedragterne forsvinde fra Gaden, og Virkeligheden træder i Stenbroen."

Richard sagde: „Er da Videnskaben en Drøm, og kan De ikke uden Ubestedenhed sige, at De er født til Mere end til at tylde Aarstal og mærkelige Begivenheder i andre Folks Børn?"

"Videnskaben er ingen Drøm, og jeg var maaskee født til at elske og tjene hende og som en lykkelig Husbond faae funde og gode Børn, jeg mener Værker, Bøger. Men jeg er blevet Pebersvend, og jeg er for gammel til Giftermaal og — til at blive Statsraad Bentels Bibliothekar."

Efter denne Uafhængigheds Erklæring funde Richard ikke for Diebliffet gaae videre med den Plan, som vel laa paa Bunden af hans Overtalelsesforsøg, og han nøiedes med at sige: „Det

glæder mig, at De idetmindste ikke vil foretrække Statsraadens Hus for mit, og for at han ikke senere skal beklage sig, saa maa det see ud, som om De aldrig helt forlod min Gaard. De maa tage Nøglen med til Deres Bærelse, og det skal hedde Majorens Bærelse, og De maa lade Noget blive tilbage, en Ubethydelighed, en Bog . . ."

„Min kjære, kjære Holm! Hvor jeg er inderlig taknemlig for Deres Godhed! — Ja, jeg vil med Deres Tilladelse komme i Sommerferien og næste Jul — — og jeg har Noget, jeg kan lade blive: Vegetøriet!“

„Nu en Flaske Champagne!“ raabte Richard.

Hvis vi vare i nogen Uro eller Ængstelighed med Hensyn til Kammerjunkerens, saa blev den snart hævet ved Statsraaden, som, skjøndt han vendte alene hjem, meddelte, at Sagen var ordnet saa tilfredsstillende, som efter Omstændighederne muligt. Mathias skulde rejse udenlands i nogen Tid, og der var sørget for en passende Rejsefælle, en Slags Hovmester.

En Aften silde i den følgende Uge kom Mathias hjem for at sige Farvel; han skulde rejse

næste Dag. Richard fik strax Bud, og vi red derover, ikke ganske med den Ro, som en god Samvittighed giver, idetmindste ikke jeg; men enhver somhøjest Frygt blev snart fjernet; thi Mathias var som et Menneske, hvem enten stor Lidelse eller stor Ulykkelighed havde løftet op i en høiere Sphære, og som, lig Kong Frants d. 1ste af Frankrig, ikke erindrede, hvad der var hændt ham før hans Ophøielse. Han lykønskede Richard saa rolig, som om han aldrig selv havde tænkt paa at ægte Amalie, og han forbausede os ved at begynde Samtalen, næsten hvor han sidst havde sluppet den, som om han havde reist sig fra en lethargisk Søvn og ikke vendte tilbage fra en tvetydig Udsigt. Men det er rigtignok sandt, at hans Conversation sædvanligvis bevægede sig indenfor en snever Kreds, hvor det var let at finde Traaden. Pludselig meddelte han os dog den Beslutning, han havde taget, at ville besøge Vigfus Olsen næste Morgen.

Da vi om Morgenens kom til Huset i Sandgraven, sad Vigfus ved Vinduet, noget bleg og mager og med hvid Bandage under den røde Hue, men med en tilfreds Mine, der hævedes ved, at Solen skinnede ind omkring ham. Kæmpen satte

sig ligeoverfor ham, og følgende Samtale, jævnlig afbrudt af Pauser, fandt Sted:

„Naa, Vigfus, hvordan har Du det?“

„Bedre, Gud skee Tak!“

„Naturligvis. Du vilde ikke lade Rjøbenhavnsfolk see en Syde falde omkulb uden at reise sig igjen.“

„Nei; det vilde jeg jo ikke.“

„Seg hører, Du vil dog flytte.“

„Ja — a — a“, svarede Vigfus meget langt.

„Ja, vi har maattet hjælpe paa Dig baade med det Gode og med det Onde.“

„Na, ja, saamæn.“

„Nu er Du vel bange, at Du ikke faaer et godt Hershkab.“

„Na, nei, saamæn, ikke.“

„Ja, det behøver Du heller ikke; Du seer, jeg bærer ikke Nag.“

„Nei, jeg skjønner det.“

„Siden jeg kommer for at sige Dig Farvel.“

(Pause.)

„Ja, det er ikke Dig, men mig, der skal afsted.“

„Naa?“

„Ja, jeg reiser langt bort og bliver længe borte.“

„Naa, ja, saa.“

„Ja.“

(Pause.)

„Ja, saa siger jeg lykkelig Reise — i Guds Navn.“

„Taf, Vigfus Olsen“, sagde Ræmpen, idet han reiste sig; „sandt at sige, vilde jeg nok have det lille Ord paa mit Pas.“

Oplæsningen havde taget lang Tid, Solen gik ned, og vi maatte skynde os til Stationen for at komme med Toget til Rom.

Det var begyndt at blive virkelig Scirocco. Vel var Luften endnu ganske stille; men fra Syd havde i de høiere Lag af Atmosfæren udbredt sig et graaligt Tæppe, medens en for Nogle blid og behagelig, for Andre lummer Varme traadte istedenfor den sædvanlige Kuldestrømning ved Solnedgang. Naar Sciroccoen om Vinteren indfinder sig paa saa stille Maade, ere især de nyankomne Nordboere henrykte over den, fordi den frembrin-

ger Indtrykket af, at man, ligesom ved Trylleri, har ført Hjemmets Sommerluft med sig om Vinteren. Af det rige Farvespil, som ellers paa denne Tid opfylder Himlen, saaes Intet; kun i Vest laa en kobberrød, guldkantet Stribe paa mørk Grund. Det Hele lignede virkelig en skjet nordist Juliaften og var dog sært forskjellig derfra, især formedelst Høiden, hvori Skyerne laae, og Lysets Natur. Himmelskuelen var vel rykket nærmere til Jorden; men der var Plads, den hvælvede sig med alvorsfuld Bølge fra Bjerget bag os til Bjergstrækningen hinsides Rom, med den mørkebrune Campagne som Kirkegulv, og fra den guldkantede Stribe udgik endnu Lys nok til at vise Flader og Linier i bestemte Omrids, og uden at der blev nogen Tusmørke-Krog for gothiske Aelser. Men Striben blev hurtig smallere; Mørket lukkede sig derover som bløde Dienlaag, og medens man endnu havde Indtrykket af det store Rum, laa Matten fuldstændig sort trindt om som noget blidt, hyggeligt Tilhylende. Man maatte tænke paa Thorvaldsens „Nat“ med de sovende Børn i Favnen. Maaskee udsprang den af en saadan Aften paa Bjergafhanget.

